

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Η Σύγχρονη Εγκληματικότητα και η αντιμετώπισή της»**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
του Βασιλείου Α. Κωνσταντόπουλου (Α.Μ. 3207Μ017)**

**Ο «Εξευρωπαϊσμός» της Ελληνικής Αστυνομίας
Από το Πρόγραμμα του Τάμπερε στο Πρόγραμμα της Χάγης**

Συμβουλευτική Επιτροπή

Επιβλέπων: Γ.Π. Νικολόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Μέλη: Ι. Φαρσεδάκης, Ομότιμος Καθηγητής

Ε. Λαμπροπούλου, Καθηγήτρια

Αθήνα, 11^η Ιανουαρίου 2010

*Στη γυναίκα μου
Βασιλική και
στα παιδιά μου,
Λεωνίδα και Μαρία*

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3
ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
ΜΕΡΟΣ Ι.- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΥ	16
1.- Η έννοια του Εξευρωπαϊσμού	16
2.- Η οριοθέτηση της έννοιας του Εξευρωπαϊσμού	17
3.- Η Διεθνής Αστυνομική Συνεργασία στην Ελλάδα	22
ΜΕΡΟΣ ΙΙ.- Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	25
1.- Γενική προσέγγιση	25
2.- Η αστυνομική συνεργασία μέσα από τις Συνθήκες, τις πολιτικές και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	27
3.- Ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας	33
4.- Οι Ομάδες εργασίας του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, αστυνομικού ενδιαφέροντος	37
α.- Η Επιτροπή του Άρθρου 36(CATS)	37
β.- Η Πολυτομεακή Ομάδα Εργασίας για το Οργανωμένο Έγκλημα(MDG)	38
γ.- Η Ομάδα Εργασίας για την Τρομοκρατία	38
δ.- Η Ομάδα Εργασίας Europol	38
ε.- Η Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομική Συνεργασία	39
στ.- Η Ομάδα Εργασίας για το Σύστημα Πληροφοριών Schengen(Schengen Information System/SIS)	39
ζ.- Η Τεχνική Ομάδα Εργασίας για το Σύστημα Πληροφοριών Schengen(Schengen Information System/SIS TECH)	39
η.- Η Ομάδα Εργασίας SIRENE	39
θ.- Η Οριζόντια Ομάδα για τα Ναρκωτικά(Διαπυλωνική Ομάδα Εργασίας)	39
ι.- Στρατηγική Επιτροπή για τη Μετανάστευση, τα Σύνορα και το Άσυλο(SCIFA)	40
ια.- Ομάδα Εργασίας για τη Μετανάστευση και την απέλαση	40
ιβ.- Ομάδα Εργασίας για τις προξενικές θεωρήσεις (visa)	40
ιγ.- Ομάδα Εργασίας «Άσυλο»	40
ιδ.- Ομάδα Εργασίας «Σύνορα»	40
ιε.- Ομάδα Εργασίας CIREFI	40
5.- Όργανα λήψης αποφάσεων και είδη νομοθετικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε σχέση με την αστυνομική συνεργασία	41
α.- Όργανα λήψης αποφάσεων	41
β.- Είδη νομοθετικών εργαλείων	42
6.- Τα Όργανα και τα συστήματα της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Συνεργασίας- Ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας	42
A.-Αμιγή Όργανα αστυνομικής συνεργασίας	42
1.- Το Σύστημα των Συμφωνιών Schengen	42
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	42
β.- Η εθνική διάσταση	45
γ.- Κριτική αξιολόγηση	46
2.- Η Europol	49
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	49
β.- Η εθνική διάσταση	51
γ.- Κριτική αξιολόγηση	54
3.- Η Frontex	55

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	55
β.- Η εθνική διάσταση	57
γ.- Κριτική αξιολόγηση	60
4.- Η Task Force των Αρχηγών Αστυνομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης	60
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	60
β.- Η εθνική διάσταση	61
5.- Το Δίκτυο των Αστυνομικών Συνδέσμων	61
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	61
β.- Η εθνική διάσταση	62
γ.- Κριτική αξιολόγηση	63
6.- Οι Συμφωνίες Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας	65
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	65
β.- Η εθνική διάσταση	65
γ.- Κριτική αξιολόγηση	66
7.- Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία(CEPOL)	66
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	66
β.- Η εθνική διάσταση	66
γ.- Κριτική αξιολόγηση	67
8.- Η βάση δεδομένων EURODAC	68
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	68
β.- Η εθνική διάσταση	69
B.- Όργανα που εμπλέκονται έμμεσα στην αστυνομική συνεργασία	69
1.- Η Eurojust	69
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	69
β.- Η εθνική διάσταση	70
2.- Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας	70
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	70
β.- Η εθνική διάσταση	71
3.- Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος	71
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	71
β.- Η εθνική διάσταση	72
γ.- Κριτική αξιολόγηση	72
4.- Το Γραφείο Καταπολέμησης της Απάτης(OLAF)	72
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	72
β.- Η εθνική διάσταση	73
5.- Ξέπλυμα χρήματος- Οι Μονάδες Οικονομικών Πληροφοριών(Financial Intelligence Units/FIUs)	73
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	73
β.- Η εθνική διάσταση	75
γ.- Κριτική αξιολόγηση	77
6.- Η Συνθήκη Prüm	78
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	78
β.- Η εθνική διάσταση	79
γ.- Κριτική αξιολόγηση	80
Γ.- Απολογισμός του έργου της Ελληνικής Αστυνομίας στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης-Συμμετοχή σε Ομάδες εργασίας	80
Δ.- Η Αντεγκληματική Πολιτική	81
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	81
β.- Η εθνική διάσταση	86
- Ομάδα Διοίκησης Έργου για το σχεδιασμό της Αντεγκληματικής	

Πολιτικής(Ο.Δ.Ε.Σ.Α.Π)	
γ.- Κριτική αξιολόγηση	88
Ε.- Ειδικότερες περιπτώσεις αστυνομικής συνεργασίας με συμμετοχή της	88
Ελληνικής αστυνομίας στην πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος	
1.- Η πρόληψη του εγκλήματος	88
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	88
β.- Η εθνική διάσταση	90
- Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας	
- Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας	
- Κέντρο Μελετών Ασφάλειας(ΚΕ.ΜΕ.Α)	
- Ο Αστυνομικός της Γειτονιάς	
2.- Η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος	97
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	97
β.- Η εθνική διάσταση	105
γ.- Κριτική αξιολόγηση	109
3.- Η προστασία Μαρτύρων	111
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	111
β.- Η εθνική διάσταση	112
4.- Η ενίσχυση της συγκέντρωσης και της ανάλυσης δεδομένων για το	113
οργανωμένο έγκλημα	
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	113
β.- Η εθνική διάσταση	114
γ.- Κριτική αξιολόγηση	117
5.- Η επιστημονική Αστυνομία	118
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	118
β.- Η εθνική διάσταση	118
6.- Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων	120
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	120
β.- Η εθνική διάσταση	122
γ.- Κριτική αξιολόγηση	130
7.- Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας	131
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	131
β.- Η εθνική διάσταση	134
γ.- Κριτική αξιολόγηση	137
8.- Η καταπολέμηση των ναρκωτικών	138
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	138
β.- Η εθνική διάσταση	141
γ.- Κριτική αξιολόγηση	145
9.- Η καταπολέμηση της διαφθοράς	147
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	147
β.- Η εθνική διάσταση	149
10.- Το Άσυλο	150
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	150
β.- Η εθνική διάσταση	152
11.- Η Μετανάστευση	153
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	153
β.- Η εθνική διάσταση	155
12.- Η εγκληματικότητα που αναπτύσσεται στις οδούς	156
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	156
β.- Η εθνική διάσταση	157

13.- Το ποδόσφαιρο και γενικά οι αθλητικές συναντήσεις	157
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	157
β.- Η εθνική διάσταση	158
14.- Βιομετρικά διαβατήρια	159
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	159
β.- Η εθνική διάσταση	160
15.- Η καταπολέμηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος	161
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	161
β.- Η εθνική διάσταση	162
γ.- Κριτική αξιολόγηση	164
16.- Η καταπολέμηση της διακίνησης κλεμμένων οχημάτων	165
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	165
β.- Η εθνική διάσταση	167
17.- Η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	167
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	167
β.- Η εθνική διάσταση	169
γ.- Κριτική αξιολόγηση	170
18.- Η Αστυνομική Συνεργασία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα	171
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	171
β.- Η εθνική διάσταση	173
γ.- Κριτική αξιολόγηση	176
19.- Τα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής(OISIN, FALCONE, AGIS, ΔΑΦΝΗ, HIPPOCRATES, STOP, TAIEX κ.λπ) ως μηχανισμοί εξευρωπαϊσμού και προώθησης της αστυνομικής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στα κράτη μέλη.	177
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση	177
β.- Η εθνική διάσταση	178
γ.- Κριτική αξιολόγηση	179
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ. – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	179
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	188
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα αστυνομικής συνεργασίας	193
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Οργανόγραμμα της Ελληνικής Αστυνομίας	209
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	210

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

AFIS	=	Automated Fingerprint Identification System
Α.Φ.Ε	=	Αναλυτικός Φάκελος Εργασίας
Α.Σ.Α.Δ.Α	=	Αυτοματοποιημένο Σύστημα Αναγνώρισης Δακτυλικών Αποτυπωμάτων
A.W.F	=	Analytical Work Files
BDL	=	Bureau de Liaison
CATS	=	Comité de l' Article 36
CCTV	=	Closed Circuit Television
CEAS	=	Common European Asylum System
C-SIS	=	Central Schengen Information System
CEPOL	=	College Européen de Police
CIRCA	=	Communication and Information Resource Centre Administrator
CIREFI	=	Centre d'information, de réflexion et d'échanges en matière de franchissement des frontières et d'immigration
CIS	=	Customs Information System
COREPER	=	Comité des Représentants Permanents
CRATE	=	Centralised Record of Available Technical Equipment
DART	=	Digital Awareness and Response to Threats
ΔΕΥ	=	Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις
ΔΙ.ΜΕ.Τ	=	Διμοιρίες Μέτρων Τάξης
DNA	=	Deoxyribonucleic Acid
Δ.Ο.Μ	=	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
EIS	=	Europol Information System
E.K.A.M	=	Ειδική Κατασταλτική Αντιτρομοκρατική Μονάδα

E.K.E.T.A	=	Ενιαίο Κέντρο Επιχειρήσεων Τάξης και Ασφάλειας
E.K.K.A	=	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
EKTEΠN	=	Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά
EMA	=	Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων
EME	=	Εθνική Μονάδα Europol
ENFSI	=	European Network of Forensic Science Institutes
EPN	=	European Patrols Network
EUCPN	=	European Union Crime Prevention Network
EURODAC	=	European Dactyloscopie
EDU	=	Europol Drugs Unit
EUROPOL	=	European Police Office
FATF	=	Financial Action Task Force
FIUs	=	Financial Intelligence Units
FPs	=	Focal Points
FRONTEX	=	Frontières Extérieures
ICAO	=	International Civil Aviation Organization
ICOnet	=	Information and Coordination Network
JITs	=	Joint Investigation Teams
ΚΕΔΚΕ	=	Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος
ΚΕ.ΜΕ.Α	=	Κέντρο Μελετών Ασφάλειας
ΚΕΣΠΠΑ	=	Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας
ΚΕ.ΣΥ.Δ.Ε.Π	=	Κέντρο Συλλογής και Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πληροφοριών
MDG	=	Multidisciplinary Group
ΜΚΟ	=	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
M.S.O.P.E.S	=	Member States Operational Project with Europol Support

ΜΧΠ	=	Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών
N-SIS	=	National Schengen Information System
OCTA	=	Organized Crime Threat Assessment
ΟΔΕΣΑΠ	=	Ομάδα Διοίκησης Έργου για το Σχεδιασμό της Αντεγκληματικής Πολιτικής
Ο.Ε.	=	Οργανωμένο Έγκλημα
Ο.Ε.Π.Τ.Α	=	Ομάδες Ελέγχου Πρόληψης Τροχαίων Ατυχημάτων
Ο.ΚΑ.ΝΑ	=	Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών
Ο.Κ.Ε.Α	=	Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων
OLAF	=	Office de Lutte Anti-Fraude
ONE	=	Οικονομική και Νομισματική Ένωση
ΟΠΑΠ	=	Οργανισμός Πρόγνωσης Αγώνων Ποδοσφαίρου
ΟΠΚΕ	=	Ομάδες Πρόληψης και Καταστολής Εγκληματικότητας
ΟΣΕΠ	=	Οργανισμός Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου
Ο.Τ.Α	=	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
PHARE	=	Programme of Community aid to the countries of Central and Eastern Europe
P.W.G.T	=	Permanent Working Group on Terrorism
RABITS	=	Rapid Border Intervention Teams
SCIFA	=	Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum
Σ.Δ.Ο.Ε	=	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
SECI	=	South East European Cooperative Initiative
ΣΕΕ	=	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
SIRENE	=	Supplementary Information Request at the National Entry
SIS	=	Schengen Information System
SITCEN	=	E.U Situation Centre
ΣΟΑΝ	=	Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών

Σ.Ο.Τ.Ε	=	Συνοριακές Ομάδες Ταχείας Επέμβασης
TAIEX	=	Technical Assistance Information Exchange
TETRA	=	TErrestrial Trunked RAdio ή Trans European Trunked Radio
THB	=	Trafficking in Human Beings
ΤοΣΠΕ	=	Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας
TREVI	=	Terrorismo, Radicalismo, Eversione, Violenza Internazionale
VIS	=	Visa Information System
Χ.Β.Ρ.Π	=	Χημικό/Βιολογικό/Ραδιολογικό περιστατικό
Υ.Φ.Α.Α	=	Υπηρεσία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία απαρτίζεται από τρία βασικά μέρη. Το πρώτο μέρος ασχολείται με την έννοια του Εξευρωπαϊσμού και την οριοθέτησή της. Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στον Εξευρωπαϊσμό της Ελληνικής αστυνομίας. Ξεκινά με την ανάλυση των εννοιών της ευρωπαϊκής αντεγκληματικής πολιτικής και της αστυνομικής συνεργασίας, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτές προσδιορίζονται σε διεθνή κείμενα Συνθηκών και Συμβάσεων.

Στη συνέχεια, περιγράφονται τα όργανα της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας, καθώς και οι ομάδες εργασίας αστυνομικού ενδιαφέροντος, στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις εργασίες των οποίων συμμετέχουν ανελλιπώς εκπρόσωποι της Ελληνικής αστυνομίας. Οι ομάδες αυτές αποτελούν εργαστήρια προώθησης του εξευρωπαϊσμού των Αστυνομιών, αφού συζητούνται σε επίπεδο εμπειρογνομόνων θέματα, που αφορούν άμεσα τις αστυνομικές υπηρεσίες και το έργο τους, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα θέματα αυτά καταλήγουν στο Συμβούλιο για λήψη απόφασης, δεσμευτικής ή μη, για τα κράτη μέλη.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την αναλυτική παράθεση των εργαλείων εξευρωπαϊσμού της Ελληνικής αστυνομίας και των πρωτοβουλιών της Ελληνικής αστυνομίας, για την προώθηση του Εξευρωπαϊσμού της αστυνομικής συνεργασίας στην Ελλάδα.

Τέλος, το τρίτο μέρος αφιερώνεται στη διατύπωση κριτικής προσέγγισης των προσπαθειών Εξευρωπαϊσμού της Ελληνικής αστυνομίας, στην εξαγωγή συμπερασμάτων και στην υποβολή προτάσεων.

Λέξεις κλειδιά: Εξευρωπαϊσμός, Ελληνική αστυνομία, ευρωπαϊκή αστυνομική συνεργασία, ευρωπαϊκή αντεγκληματική πολιτική, χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, Πρόγραμμα του Τάμπερε, Πρόγραμμα της Χάγης, Συνθήκη του Μάαστριχτ, Συνθήκη του Άμστερνταμ, Σύμβαση Europol, Συμφωνίες Schengen, Frontex, Ceuol, Task Force Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας, Σύμβαση Prüm, Ασυλο, Μετανάστευση, Οργανωμένο Έγκλημα, Τρομοκρατία, Εμπορία Ανθρώπων, Πρόληψη του Εγκλήματος, Ομάδες Εργασίας αστυνομικού ενδιαφέροντος, Κοινές Ομάδες Έρευνας, διαφθορά, ανάλυση του εγκλήματος, αξιωματικοί σύνδεσμοι, ανθρώπινα δικαιώματα, προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της Ελληνικής Αστυνομίας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και στις προσπάθειες διαμόρφωσης του ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, είχε σαν συνέπεια, η προβληματική που αναπτύχθηκε ως προς το είδος, την κατεύθυνση, τον σκοπό, τον τρόπο και τα μέσα εφαρμογής, καθώς και την αποτελεσματικότητα των σχετικών προσπαθειών Εξευρωπαϊσμού, να θέτει επί τάπητος το ερώτημα, σε πιο βαθμό οι νέες πολιτικές, οι θεσμοί και οι πρακτικές που εφαρμόστηκαν κατά την τελευταία δεκαετία στην Ελληνική Αστυνομία, ήταν απόρροια εσωτερικών αναγκαιοτήτων και εθνικών προτεραιοτήτων, ή διαμορφώθηκαν κάτω από την επίδραση και τις επιταγές των οργάνων της Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Ο όρος «εξευρωπαϊσμός» “Europeanization”, σύμφωνα με ορισμένες επιστημονικές απόψεις, σε ότι αφορά την Ελλάδα δεν είναι επιτυχής, αφού ο πολιτισμός της αποτελεί το βάθρο της Ευρώπης, η ίδια η ονομασία της Ευρώπης είναι ελληνική και επομένως δεν νοείται η χώρα μας να «εξευρωπαϊζεται».

Εξάλλου, η Ελληνική Αστυνομία οργανώθηκε εξ αρχής και αναδιοργανώθηκε εκάστοτε με βάση δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα, επομένως, ήταν πάντα, αν μη τι άλλο ευρωπαϊκή. Σύμφωνα πάντα με τις ίδιες απόψεις, θα ήταν ορθότερο να χρησιμοποιείται η φράση «μεταρρυθμίσεις της ΕΛ.ΑΣ στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Europeanization)». Όταν αναφερόμαστε στον όρο Europeanization, εννοείται ότι αναφερόμαστε στις υποχρεώσεις/προσαρμογές της Ελληνικής Αστυνομίας στις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας.

Άλλωστε, ο όρος “Europeanization”, χρησιμοποιείται στην αγγλική κυρίως βιβλιογραφία, αλλά και στη βιβλιογραφία άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία κ.λπ), για να εκφράσει τη διαδικασία προσαρμογής και συμμόρφωσης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα προτάγματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και στις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πολιτικό επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες φυσικά δεν αποφασίζονται ερήμην των κρατών μελών, αλλά συνδιαμορφώνονται και συναποφασίζονται από αυτά.

Είναι προφανές, ότι η χρησιμοποίηση του όρου Εξευρωπαϊσμός στην παρούσα εργασία δεν έχει αρνητική σημασία για την Ελληνική Αστυνομία, αλλά σημαίνει απλά την υιοθέτηση αποφάσεων που αφορούν την αστυνομία στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ενσωμάτωση και υλοποίηση των αποφάσεων αυτών στη συνέχεια σε εσωτερικό επίπεδο.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει τη διαδικασία Εξευρωπαϊσμού (Europeanization) της Ελληνικής Αστυνομίας στη δεκαετία 1999-2008, κατά τη διάρκεια της οποίας εφαρμόστηκαν δύο διαδοχικά πενταετή προγράμματα αντεγκληματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτά περιλαμβάνονται, αφενός μεν στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε (1999) και αφετέρου στο «Πρόγραμμα της Χάγης» (2004).

Αντικείμενο της εργασίας επίσης είναι, να εξετάσει την προσαρμογή των λειτουργιών και των στόχων της Ελληνικής Αστυνομίας στα προτάγματα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης από τα Συμπεράσματα του Τάμπερε, μέχρι και το Πρόγραμμα της Χάγης.

Θα εξετασθούν συστήματα, τα οποία εντάσσονται στη λογική του τρίτου πυλώνα, για θέματα αστυνομικής συνεργασίας, με τα οποία η Ελληνική Αστυνομία είναι στενά συνδεδεμένη, είτε μέσα από την υποστήριξή τους, με τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών σε εθνικό επίπεδο, είτε με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων

της σε ομάδες εργασίας του Συμβουλίου, στα πλαίσια των διαδικασιών επεξεργασίας και συνδιαμόρφωσης των πολιτικών αποφάσεων, που λαμβάνονται στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εν συνεχεία μεταφορά των διατάξεών τους στην εθνική νομοθεσία.

Ειδικότερα, αντικείμενο της προτεινόμενης διπλωματικής εργασίας, θα αποτελέσει η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο αντιμετώπισε και υλοποίησε η Ελληνική αστυνομία την υποχρέωση προσαρμογής των στόχων και των λειτουργιών της στις πολιτικές της ευρωπαϊκής βαθμίδας εξουσίας (διακυβερνητική και κοινοτική), σχετικά με τη δημιουργία ενός «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας, δικαιοσύνης».

Σ' αυτό τα πλαίσια θα εξετασθούν, μέσα από έγγραφα και συνεντεύξεις, τόσο το περιεχόμενο των πολιτικών, που αφορούν στην αστυνομική συνεργασία ανάμεσα στα κράτη μέλη, όσο και οι ενέργειες που εκδηλώθηκαν, σε επίπεδο αστυνομικών υπηρεσιών, κατά την ανάπτυξη των πρακτικών εφαρμογής τους.

Δεδομένου ότι πρόκειται για ένα θέμα, που δεν έχει μελετηθεί στην ελληνική βιβλιογραφία από εγκληματολογική σκοπιά, η χρησιμότητα της εργασίας συνίσταται, αφενός μεν στη πρωτοτυπία της και αφετέρου στην προσπάθεια να εξαχθούν συμπεράσματα και να διατυπωθούν προτάσεις πολιτικής, για την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας».

Η εργασία, αποπειράται μεταξύ άλλων, να δια φωτίσει την οργάνωση της αστυνομίας σε εθνικό επίπεδο, για τη διαμόρφωση και προβολή των θέσεων της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και τον τρόπο διαπραγμάτευσης των θέσεων πολιτικής των εκπροσώπων της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η Ελληνική Αστυνομία, είχε πάντα μια διάσταση ευρωπαϊκή, ήδη από την ίδρυση των δύο αστυνομικών Σωμάτων (Ελληνική Χωροφυλακή και Αστυνομία Πόλεων), τα οποία δημιουργήθηκαν, με βάση αστυνομικά μοντέλα άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Κατά συνέπεια, πέρα από τις καταβολές τους, δέχθηκαν και στην πορεία της εξέλιξής τους διάφορες επιδράσεις από τις αστυνομίες άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άλλοτε με θετικά και άλλοτε με αρνητικά αποτελέσματα.

Η βασιλεία, επί Όθωνα, θεμελίωσε ένα αστυνομικό σύστημα, που η εξέλιξή του φθάνει ως τις μέρες μας. Το σύστημα αυτό, ως προς τη δομή του και τον καταμερισμό έργου, ανάμεσα στις υπηρεσίες και σώματα, δεν ήταν διαφορετικό από τα σύγχρονά του, που είχαν δημιουργηθεί στη δυτική Ευρώπη και τα οποία αποτέλεσαν πρότυπο και για την Ελλάδα. Έτσι, η δομή και ο χαρακτήρας του αστυνομικού συστήματος ήταν μάλλον αυτονόητα δεδομένα για την αντιβασιλεία και επομένως το ελληνικό αστυνομικό σύστημα προέκυψε, όχι απλά ως μεταφορά, αλλά ως αντιγραφή των ευρωπαϊκών, που είχαν επηρεαστεί, κυρίως από το γαλλικό πρότυπο. Το πρώτο Σώμα ασφάλειας που δημιουργήθηκε ήταν η Χωροφυλακή.¹ Η Χωροφυλακή ιδρύθηκε το 1833. Ήταν το πρώτο ένοπλο αστυνομικό σώμα στο Ελληνικό βασίλειο.

Στη διάρκεια του βίου της Χωροφυλακής, επιχειρήθηκε η αναδιοργάνωσή της, με τη μετάκληση Ιταλικής αποστολής, το 1911, επί Ελευθερίου Βενιζέλου. Η Ιταλική αποστολή πρότεινε το 1914, μεταξύ άλλων και τη δημιουργία ενός ξεχωριστού Σώματος για την αστυνόμευση των πόλεων. Έτσι, το 1918 μετακλήθηκε Βρετανική οργανωτική αποστολή, με σκοπό την ίδρυση ξεχωριστού Σώματος Αστυνόμευσης, συμπληρωματικού της Χωροφυλακής, κατά το πρότυπο οργάνωσης της Μητροπολιτικής Αστυνομίας του Λονδίνου. Οι προτάσεις της Βρετανικής

¹ Σοφία Βιδάλη, Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία, Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική, Τόμος Α, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2007, σ. 284

αποστολής, οδήγησαν στη δημιουργία της Αστυνομίας Πόλεων το 1920 και στην ίδρυση Σχολής Αστυνομίας Πόλεων στην Κέρκυρα.

Παρά τα προβλήματά του, το Ελληνικό αστυνομικό σύστημα, έως το τέλος του 19^{ου} αιώνα, εξελίσσεται σε μεγάλο βαθμό, σε αναλογία με άλλα αστυνομικά συστήματα της Ευρώπης, ενώ μεγάλες ομοιότητες παρουσιάζει η εξέλιξή του με την εξέλιξη του ιταλικού αστυνομικού συστήματος. Η ανάπτυξη του συστήματος ασφάλειας στα αστικά κέντρα, επηρεάστηκε και υπαγορεύτηκε κυρίως από τους Βρετανούς, με κορύφωση την πρώτη περίοδο συγκρότησης της Αστυνομίας Πόλεων (1920-1929), κατά την οποία είχαν αναλάβει και την άμεση διεύθυνση της Αστυνομίας Πόλεων.

Μετά το 1985, η Ελληνική Αστυνομία, ως ενιαίο αστυνομικό Σώμα, που προέκυψε από τη συγχώνευση των δύο προηγούμενων Σωμάτων,² ανοίχτηκε περισσότερο στο περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως μέσα από τη συμμετοχή της Χώρας στους μηχανισμούς αστυνομικής συνεργασίας, που καθιερώθηκαν από τις Συμφωνίες Schengen, στις οποίες αρχικά η Χώρα είχε το καθεστώς του παρατηρητή, για να αποκτήσει σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα το καθεστώς του πλήρους μέλους, αλλά και από τη συμμετοχή της στην υλοποίηση της Σύμβασης της Europol και γενικότερα στο σύστημα επεξεργασίας και λήψης αποφάσεων, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της στις ομάδες εργασίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Φυσικά, αυτό δεν έγινε χωρίς αντιδράσεις, αφού η αστυνομία εκείνη την εποχή στο επίπεδο των εμπειρογνομόνων, είχε χωριστεί σε δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα. Σε εκείνους που επιθυμούσαν την εξέλιξη των εργασιών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε εκείνους, οι οποίοι, βλέποντας το αδιέξοδο, που είχε προκύψει εξαιτίας της αρνητικής στάσης ορισμένων Χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήσαν υπέρ της ενισχυμένης μορφής συνεργασίας μεταξύ ομάδας ορισμένων Χωρών, με στόχο την υλοποίηση του ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Και οι δύο απόψεις είχαν τα υπέρ και τα κατά. Η πρώτη, λειτουργούσε με στόχο την επίτευξη του απόλυτου, ενώ η δεύτερη με στόχο την επίτευξη του εφικτού και τη δημιουργία δυναμικής. Η πρώτη κινούνταν στο επίπεδο της συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η δεύτερη στο επίπεδο της διακυβερνητικής συνεργασίας.

Η λύση δόθηκε στο πολιτικό επίπεδο, αφού αποφασίστηκε τελικά να συμμετάσχει η Χώρα πλήρως στις Συμφωνίες Schengen και να ενταχθεί έτσι στο «σκληρό πυρήνα» της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Οι αξιολογήσεις, τις οποίες έπρεπε να υποστεί, πριν από την απόκτηση του καθεστώτος του πλήρους μέλους, ώθησαν την αστυνομία στο να καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες στο πεδίο του τεχνολογικού εξοπλισμού, της εκπαίδευσης, της οργάνωσης και της θεσμικής προσαρμογής, προκειμένου να επιτύχει τα πρότυπα

² Η Ελληνική Αστυνομία με τη σημερινή της μορφή δημιουργήθηκε το 1984, με τη συγχώνευση της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων (νόμος 1481/1-10-1984, ΦΕΚ Α' - 152). Σύμφωνα με το νόμο 2800/2000, είναι Σώμα Ασφάλειας και έχει ως αποστολή:

- την εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και ευταξίας και της απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των πολιτών, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας γενικής αστυνόμευσης και τροχιάς.
- την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και την προστασία του Κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος, στα πλαίσια της συνταγματικής τάξης, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας δημόσιας και κρατικής ασφάλειας.

Η Ελληνική Αστυνομία συγκροτείται από Κεντρικές και Περιφερειακές υπηρεσίες. Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας αποτελεί την προϊστάμενη αρχή των υπηρεσιών αυτών. Το έργο του συνίσταται στη μέριμνα για την εκπλήρωση της αποστολής του Σώματος, στα πλαίσια της πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Για το σκοπό αυτό προγραμματίζει, κατευθύνει, παρακολουθεί και ελέγχει τη δράση των Υπηρεσιών του και εξασφαλίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

που έθεταν οι Συμφωνίες Schengen, για την πλήρη ένταξη στα υποψήφια κράτη μέλη αρχικά και στα πλήρη μέλη στη συνέχεια. Σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες Εξευρωπαϊσμού, διαδραμάτισαν δύο σημαντικά γεγονότα, τα οποία έλαβαν χώρα κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, δηλαδή, η ανάληψη της προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρώτο εξάμηνο του 2003, από την Ελλάδα και η προετοιμασία και διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004.

Θα ήθελα να εκφράσω στο σημείο αυτό, τις θερμές μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα Καθηγητή κ. Γεώργιο Νικολόπουλο, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση που μου προσέφερε για την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθώς επίσης και στους Καθηγητές κ. Ιάκωβο Φαρσεδάκη και κα Έφη Λαμπροπούλου.

Θα ήταν παράλειψή μου τέλος, να μην αναφερθώ στο σημαντικό και πολύτιμο υλικό που μου παρασχέθηκε, για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο συγκεντρώθηκε από τον Κλάδο Ασφάλειας και Τάξης. Το υλικό αυτό θεωρείται καθοριστικής σημασίας, λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, δεν υπάρχει προηγούμενη βιβλιογραφία για το θέμα.

ΜΕΡΟΣ Ι.- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΥ

1.- Η έννοια του Εξευρωπαϊσμού

Πριν προχωρήσουμε στη διεξοδική μελέτη του θέματος, θεωρούμε απαραίτητη την προηγούμενη προσέγγιση, τόσο της έννοιας του Εξευρωπαϊσμού, όσο και εκείνης της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, περιγράφοντας με σαφήνεια το πλαίσιο, μέσα στο οποίο η Ελληνική Αστυνομία όφειλε να κινηθεί.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 90, τους μελετητές της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης άρχισε να απασχολεί ολοένα και περισσότερο, το ζήτημα της επίδρασης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο εσωτερικό των κρατών μελών. Το ζήτημα δηλαδή του «Εξευρωπαϊσμού» (Europeanization) των κρατών μελών.³

Η ανάπτυξη του νέου αυτού ερευνητικού πεδίου, τα τελευταία χρόνια είναι ραγδαία, με αποτέλεσμα η σχετική βιβλιογραφία να εμφανίζει γεωμετρική πρόοδο.⁴

Οι Bulmer και Radaelli(2004), απέδωσαν τη μεταστροφή του ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος προς τον Εξευρωπαϊσμό, σε τέσσερις σημαντικές εξελίξεις στο μακρο-επίπεδο. Πρώτον, στην ολοκλήρωση και θεσμοποίηση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς, δεύτερον, στην ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ONE), τρίτον, στον «ρυθμιζόμενο ανταγωνισμό» (regulatory competition), που βρίσκεται σε εξέλιξη, παράλληλα με τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς, και τέταρτον, στη διαδικασία διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε κάθε περίπτωση, ο Εξευρωπαϊσμός αποτέλεσε ένα σύστημα, που αποφασίζει και παράγει πολιτικές, οι οποίες επιδρούν καταλυτικά στο εσωτερικό των κρατών μελών. Η μελέτη του Εξευρωπαϊσμού, είναι ακριβώς η μελέτη των επιρροών αυτών. Σε γενικές γραμμές, ο όρος χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει την επιρροή των ευρωπαϊκών θεσμών και διαδικασιών σε κάποιους τομείς, ή και στο σύνολο του εθνικού πολιτικού συστήματος. Οι περισσότεροι μελετητές, καταφεύγουν σε «επιχειρησιακούς» ορισμούς του Εξευρωπαϊσμού, με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους ως μεθοδολογικών εργαλείων για τη διεξαγωγή των εμπειρικών ερευνών τους. Η ασάφεια, που ακόμη χαρακτηρίζει τον όρο, αντικατοπτρίζεται στη μεγάλη ποικιλία των θεμάτων που αποτελούν αντικείμενα μελετών, που αφορούν στον Εξευρωπαϊσμό.

Στις μελέτες αυτές, φαίνεται να υπάρχει παντού «ένας βαθμός Εξευρωπαϊσμού, σε ότι αφορά την ερμηνεία των διαδικασιών αλλαγής κουλτούρας, το σχηματισμό νέων ταυτοτήτων, την πολιτική αλλαγή, τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις και τον εκσυγχρονισμό. Όλα αυτά, καλύπτουν εννοιολογικά τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής, αλλά και τις επιδράσεις, σε εθνικό επίπεδο, των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε να επηρεάζονται, τόσο τα κράτη μέλη, όσο και κράτη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Από την πληθώρα των ορισμών στη σχετική βιβλιογραφία, ο ορισμός των Bulmer και Radaelli θεωρείται ως ο πιο ευρύς και ο πιο περιεκτικός.⁵ Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, «ο Εξευρωπαϊσμός συνιστά μια διαδικασία: α) διαμόρφωσης, β) διάχυσης και γ) θεσμοποίησης τυπικών και άτυπων κανόνων, μεθόδων, παραδειγμάτων πολιτικής, τρόπων δράσης, κοινών πεποιθήσεων και προτύπων, που αρχικά καθορίζονται και παγιώνονται στη διαδικασία άσκησης πολιτικής στο ευρωπαϊκό επίπεδο και στη συνέχεια ενσωματώνονται στη λογική της δημόσιας συζήτησης, των πολιτικών δομών και των δημόσιων πολιτικών στο εθνικό επίπεδο».⁶

³ - Φερόνας Ανδρέας, «Η επίδραση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης στην ελληνική πολιτική απασχόλησης: Μια περίπτωση «γνωσιακού» Εξευρωπαϊσμού;» *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, 2007 2(2) 109-127

⁴ Cowles, Caporaso and Rise, 2001, Heritier et al, 2001, Featherstone and Radaelli(eds), 2003

⁵ Ladrech, 1994, Borzel, 1999, 2003, Cowles, Caporaso and Risse, 2001, Olsen, 2002

⁶ Claudio M. Radaelli "Whither Europeanization? Concept stretching and substantive change", *European Integration Online Papers*, Vol 4, No 8, 2004(retrieved from <http://eiop.or.at/eiop/texte/2000.008a.htm>)

Με τον ορισμό αυτό, αναδεικνύονται τρία ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Εξευρωπαϊσμού. Πρώτον, ότι μπορεί να είναι το αποτέλεσμα διαφορετικών σταδίων πολιτικής, από το στάδιο της διαμόρφωσης, έως τα στάδια της εφαρμογής, της θεσμοποίησης και της διάχυσής της, δεύτερον, ότι δεν αφορά μόνο σε τυπικές μορφές άσκησης πολιτικής(π.χ νόμους), αλλά και σε άτυπες, όπως αξίες, ιδέες και πεποιθήσεις, τρίτον, ότι αφορά στην άσκηση επιρροής της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα κράτη μέλη, διαδικασία που εμπεριέχει δύο στάδια, ήτοι, το στάδιο της διαμόρφωσης της πολιτικής, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το στάδιο της ενσωμάτωσής της στο εθνικό επίπεδο.⁷

Ο Εξευρωπαϊσμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την αλλαγή σε εθνικό επίπεδο. Καλύπτει διαφορετικές έννοιες, αλλά έχει οριστεί γενικά, ως η εσωτερική αλλαγή, που προκαλείται από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η προβλεπόμενη αλλαγή επεκτείνεται πέρα από τη θεσμική αλλαγή για να καλύψει πολιτιστικά πιστεύω, για παράδειγμα, σε ότι αφορά στη σημασία του περιβάλλοντος ή στην απαιτούμενη να ακολουθηθεί διαδικασία. Οι κανόνες που εμπνέονται από τον Εξευρωπαϊσμό δεν θα πρέπει να αναλύονται απλά σαν υποχρέωση συμπεριφοράς, δεδομένου ότι μπορούν να παρέχουν στους παράγοντες σε εθνικό επίπεδο τα βασικά ενδιαφέροντα κατανόησης, που δεν είχαν εκδηλωθεί προηγουμένως, ένα επιχείρημα που υποστηρίζει την άποψη ότι η διασύνδεση μεταξύ κρατών εθνών μεταβάλλει την εσωτερική ποιότητα του εν λόγω κράτους και της κοινωνίας του.⁸

2.- Η οριοθέτηση της έννοιας του «Εξευρωπαϊσμού».

Παρά τις προσπάθειες διατύπωσης ορισμών για τον Εξευρωπαϊσμό, το ζήτημα της σαφούς οριοθέτησης του φαινομένου, σε σχέση με άλλες διαδικασίες και πρακτικές, που λαμβάνουν χώρα στο ευρωπαϊκό επίπεδο, παραμένει.

Ποια ακριβώς είναι τα όρια του Εξευρωπαϊσμού; Τι μπορεί να εξευρωπαϊστεί και τι όχι; Ποιοι είναι οι μηχανισμοί του Εξευρωπαϊσμού; Από τι εξαρτάται η έκτασή του; Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα, είναι χρήσιμη η διάκριση του όρου, σε σχέση με κάποιες παρεμφερείς έννοιες, όπως αυτές της «εναρμόνισης» (harmonization), της «σύγκλισης» (convergence), της «ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης» (European integration) και της διαδικασίας διαμόρφωσης πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Ένωση (E.U policy-making).

Καταρχήν, ο Εξευρωπαϊσμός διαφέρει από τις έννοιες της «σύγκλισης» και της «εναρμόνισης». Αναφέρεται σε μια διαδικασία, ενώ η «σύγκλιση» και η «εναρμόνιση» αναφέρονται στις πιθανές συνέπειες ή στα αποτελέσματα της διαδικασίας. Μελέτες αξιολόγησης της επιρροής των ευρωπαϊκών πολιτικών στα κράτη μέλη, διαπιστώνουν ότι τα τελευταία δεν αποτελούν απλώς παθητικούς δέκτες, αλλά προσαρμόζουν τις ευρωπαϊκές πολιτικές στην εθνική τους πραγματικότητα, παράγοντας ποικίλες λύσεις για τα κοινά προβλήματα.⁹ Ως εκ τούτου, ο Εξευρωπαϊσμός δεν οδηγεί αναγκαστικά σε «σύγκλιση» ή «εναρμόνιση», αλλά μπορεί να οδηγήσει και σε απόκλιση. Με τον ίδιο τρόπο, ο Εξευρωπαϊσμός δεν πρέπει να συγχέεται με την «Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση». Όπως επισημάνθηκε και νωρίτερα, το κύριο αντικείμενο των θεωριών της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι η ερμηνεία της διαδικασίας της συγκρότησης και της φύσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της διαδικασίας δηλαδή κατά την οποία τα εθνικά κράτη εκχωρούν σταδιακά αρμοδιότητες, με σκοπό τη δημιουργία υπερεθνικών θεσμών¹⁰.

⁷ Bulmer and Radaelli, 2004: 3

⁸ Barry Vaughan, shane Kilcommins, The Europeanization of Human Rights, European Journal of Criminology, 2007 p. 444

⁹ Heritier and Knill, 2001, de la Porte and Pochet, 2003

¹⁰ Borzel, 1999: 576-577

Από την άλλη μεριά, ο Εξευρωπαϊσμός, ενδιαφέρεται κυρίως για το τι συμβαίνει, από τη στιγμή που η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ένα υπό συνεχή διαμόρφωση, πολυσύνθετο, υπερεθνικό πολιτικό σύστημα, το οποίο αποφασίζει και παράγει πολιτικές, που επιδρούν καταλυτικά στο εσωτερικό των κρατών μελών. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, αποτελεί την προϋπόθεση για τον Εξευρωπαϊσμό. Στην πραγματικότητα, η διαδικασία διαμόρφωσης της πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Ένωση (E.U Policy-making) και ο Εξευρωπαϊσμός, είναι διαδικασίες αλληλεξαρτώμενες.

Καταρχήν, η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν διαμορφώνεται στο «κενό», αλλά είναι το αποτέλεσμα μιας μακράς και πολύπλοκης διαδικασίας διαπραγματεύσεων και πιέσεων, στην οποία ευρωπαϊκοί θεσμοί, εθνικές κυβερνήσεις και ομάδες συμφερόντων (lobbies), διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο. Έπειτα, τα αποτελέσματα του Εξευρωπαϊσμού της πολιτικής, στο εθνικό επίπεδο, ανατροφοδοτούν τη διαδικασία επαναδιαμόρφωσης της πολιτικής, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εθνικοί φορείς, αντλώντας μαθήματα, μέσω του Εξευρωπαϊσμού, συμβάλλουν, είτε στην υιοθέτηση, είτε στην αλλαγή της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, στο εννοιολογικό επίπεδο, ο Εξευρωπαϊσμός πρέπει να διακρίνεται από τη διαμόρφωση της πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Ένωση (EU policy-making). Για αναλυτικούς λόγους, πρέπει να διαχωρίζουμε τη διαδικασία, που οδηγεί στη διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης πολιτικής στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (προγενέστερο στάδιο), από την απήχηση που έχει η πολιτική αυτή στο εσωτερικό των κρατών μελών.¹¹

Οι Bulmer και Radaelli, επιχειρούν μια σύνθεση των επιμέρους προσπαθειών, με την ανάπτυξη μιας αρκετά ενδιαφέρουσας τυπολογίας, που συνδέει τρεις συγκεκριμένες μορφές ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, την άσκηση διαφορετικών τύπων πολιτικών και την παραγωγή διαφορετικών μηχανισμών Εξευρωπαϊσμού.

Πρώτον, τη «διακυβέρνηση με διαπραγμάτευση» (governance by negotiation), κατά την οποία, ο μηχανισμός του Εξευρωπαϊσμού είναι κάθετος και με κατεύθυνση «από κάτω προς τα πάνω» (uploading), δεύτερον, την «ιεραρχική διακυβέρνηση» (governance by hierarchy), κατά την οποία, οι μηχανισμοί του Εξευρωπαϊσμού εξαρτώνται από τον τύπο της προωθούμενης πολιτικής και πιο συγκεκριμένα, από το αν πρόκειται για περίπτωση θετικής ολοκλήρωσης (positive integration), ή αρνητικής ολοκλήρωσης (negative integration).

Στην πρώτη περίπτωση, ο μηχανισμός του Εξευρωπαϊσμού είναι κάθετος και με κατεύθυνση από «πάνω προς τα κάτω» (down loading) και με την έκτασή του να εξαρτάται από τον βαθμό «θεσμικής συμβατότητας» (goodness of fit), ανάμεσα στην προωθούμενη ευρωπαϊκή πολιτική και την εθνική πραγματικότητα. Στη δεύτερη περίπτωση, δημιουργείται ένας οριζόντιος μηχανισμός Εξευρωπαϊσμού, αφού αυτός είναι το αποτέλεσμα ενός «ρυθμιζόμενου ανταγωνισμού» (regulatory competition) μεταξύ επιχειρήσεων και κρατών μελών, με στόχο την απόκτηση συγκριτικού πλεονεκτήματος, στον αγώνα για την προσέλκυση επενδύσεων και ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής εξειδίκευσης. Τρίτον, τη «διακυβέρνηση με συντονισμό» (facilitated coordination), κατά την οποία ο μηχανισμός του Εξευρωπαϊσμού είναι οριζόντιος, λειτουργώντας σε μια περισσότερο εθελοντική και μη ιεραρχική βάση.

Στη φάση επίδρασης της ευρωπαϊκής πολιτικής, πάνω σε εκείνη των κατ' ιδίαν κρατών μελών, ο Εξευρωπαϊσμός περιλαμβάνει απαραίτητα δύο στάδια:

- Την υιοθέτηση των αποφάσεων στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και
- Την ενσωμάτωση των αποφάσεων αυτών σε εσωτερικό επίπεδο.

¹¹ Radaelli, 2000: 7

Ο Εξευρωπαϊσμός επιπλέον, θεωρείται γενικά σαν μια διαδικασία, στα πλαίσια της οποίας οι εθνικές πολιτικές συντονίζονται, για να επιδιώξουν τα πλεονεκτήματα που προσφέρονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εντός των ευρύτερων πολιτικών πλαισίων.

Η διαδικασία Εξευρωπαϊσμού, δεν αφορά μόνο τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και εκείνα που έχουν το καθεστώς της υποψήφιας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρας και της εν δυνάμει υποψήφιας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρας. Είναι γεγονός, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, είχε και εξακολουθεί να έχει μια σημαντική επίδραση στις πολιτικές των κρατών μελών, ακόμη και σε εκείνες των γειτονικών κρατών, ιδιαίτερα εκείνων που επωφελούνται από τα προγράμματα βοήθειας. Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, η επίδραση της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέστη το κρίσιμο σημείο, επί του οποίου επικεντρώθηκε η προσοχή των μελετητών, κυρίως σε σχέση με τα προβλήματα της ενοποίησης και της πολιτικής ολοκλήρωσης.

Ο Εξευρωπαϊσμός εξετάζει τα αποτελέσματα που είχε η εμβάθυνση της πολιτικής ολοκλήρωσης στις εσωτερικές δομές, πρακτικές και κανόνες. Παρά την επιρροή της δημόσιας ανασφάλειας, ο Εξευρωπαϊσμός για παράδειγμα, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είχε σημαντική επίπτωση πάνω στην ανάπτυξη των εποπτικών μηχανισμών για το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.

Ο Εξευρωπαϊσμός, δεν είναι κάποιο είδος αυτόματης διαδικασίας. Τα κράτη έχουν επιλογές, για την έκταση και τον τρόπο με τον οποίο επιθυμούν να προσχωρήσουν, σε μια δέσμη εκπεφρασμένων κοινών αξιών. Η διαδικασία αυτή, χρειάζεται να ενεργοποιηθεί, από παράγοντες, οι οποίοι ασκούν επιρροή σε εθνικό επίπεδο και οι οποίοι βλέπουν μια ανάγκη για αλλαγή. Στην πλέον σαφή του μορφή, ο Εξευρωπαϊσμός είναι αντιληπτός, σαν η διαδικασία της μεταφοράς οδηγιών, κανονισμών και θεσμικών δομών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο εθνικό επίπεδο.

Τέλος, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε την έννοια του Εξευρωπαϊσμού των υποψήφιων για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση Χωρών, οι οποίες, πριν καταστούν πλήρη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλουν να περάσουν στην εθνική τους νομοθεσία, ένα σημαντικό μέρος του κεκτημένου σε θέματα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες, προγράμματα και αξιολογήσεις. Έτσι, ο Εξευρωπαϊσμός συνδέεται ξεκάθαρα στην πράξη με τις πολιτικές της διεύρυνσης, μέσω μιας διαδικασίας διπλής κατεύθυνσης, η οποία προκαλεί αποτελέσματα ανατροφοδότησης του Εξευρωπαϊσμού στις υποψήφιες για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση Χώρες, πάνω στην υλοποίηση της πολιτικής προσχώρησης¹². Ωστόσο, η διατύπωση της πολιτικής διεύρυνσης και εκείνης του Εξευρωπαϊσμού θα πρέπει να διαχωρίζονται σε εννοιολογικό επίπεδο.

Οι υποψήφιες χώρες, οφείλουν να αποδεχθούν όλη την υφιστάμενη νομοθεσία και τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε να υπόκεινται στις ίδιες πιέσεις Εξευρωπαϊσμού με τα κράτη μέλη, στις πολιτικές και τα θεσμικά πρότυπα που «μεταφορτώνουν» από το επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα νομοθετικά κενά και οι θεσμικές αδυναμίες, προσδιορίζονται από διαδικασίες λεπτομερούς εξέτασης, που πραγματοποιούνται για κάθε υποψήφια χώρα, πριν από τις διαπραγματεύσεις, πάνω σε συγκεκριμένα έγγραφα διαπραγματεύσεως.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η μεγαλύτερη εξωτερική πηγή βοήθειας για τις υποψήφιες για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες, παρέχοντας κονδύλια, τα οποία κατανέμονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς επίσης και διμερή

¹² Heather Grabbe, *Europeanisation Goes East: Power and Uncertainty in the EU Accession Process*, Centre for European Reform, London, and Wolfson College, Oxford Paper for the ECPR Joint Sessions of Workshops, Turin, March 2002, p.7

προγράμματα από μεμονωμένα κράτη μέλη. Τα ποσά που μεταφέρονται στις υποψήφιες χώρες είναι σχετικά μικρά, σε σύγκριση με τις οικονομικές μεταφορές στα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των διαρθρωτικών κεφαλαίων και των κεφαλαίων συνοχής.

Ωστόσο, αυτά παίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της μεταφοράς των προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επειδή η οικονομική ενίσχυση βοηθά, στην πληρωμή για την εφαρμογή και η τεχνική βοήθεια χτίζει τη θεσμική ικανότητα, για την χρησιμοποίηση των πρακτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πρόοδος, στα πλαίσια των διαδικασιών προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι ένα κεντρικό ζήτημα στις πολιτικές συζητήσεις των υποψηφίων Χωρών και έτσι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να επηρεάσει την πολιτική και την θεσμική ανάπτυξη, μέσω της ιεράρχησης κατά προτεραιότητα των υποψηφίων, της αξιολόγησης της προόδου σε συγκεκριμένες περιοχές πολιτικής, και της παροχής παραδειγμάτων βέλτιστων πρακτικών, που οι υποψήφιες για ένταξη χώρες επιδιώκουν να μιμηθούν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει απευθείας γραμμή στις δομές χάραξης πολιτικής στις υποψήφιες Χώρες, μέσω του «Προγράμματος Διδυμοποίησης». Το πρόγραμμα διδυμοποίησης(Twinning Program), πληρώνει για την απόσπαση δημόσιων υπαλλήλων από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να εργασθούν σε Υπουργεία Υποψηφίων για ένταξη Χωρών και σε άλλα τμήματα της δημόσιας διοίκησης. Αυτό προσφέρει μια άμεση πορεία προς τη σύγκλιση, καθώς οι δημόσιοι υπάλληλοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εργάζονται μαζί με τους ομολόγους τους των υποψηφίων για ένταξη χωρών.

Η έννοια του «Εξευρωπαϊσμού», διακρίνεται όπως προαναφέρθηκε από τις συναφείς της σύγκλισης, της εναρμόνισης και της ολοκλήρωσης, εφόσον, συχνά, οι διαδικασίες «εξευρωπαϊσμού» καταλήγουν σε αποκλίνουσες πολιτικές ανάμεσα στα κράτη Μέλη. Για παράδειγμα, στο ζήτημα της καταπολέμησης των κοινοτικών απατών, μέσω της εφαρμογής πολιτικών εξομοίωσης, ανάμεσα στα εθνικά και τα ευρωπαϊκά κοινοτικά συμφέροντα(άρθρο 280 παρ. 2 ΣΕΚ), η προσαρμογή των κρατών μελών κατέληξε συνολικά σ' ένα ανομοιογενές αποτέλεσμα, εξαιτίας του διαφορετικού επιπέδου προστασίας των αντίστοιχων εθνικών συμφερόντων. Μπορούμε συνεπώς, να θεωρήσουμε ότι οι έννοιες της σύγκλισης, της εναρμόνισης και της ολοκλήρωσης, αντιστοιχούν περισσότερο στη λογική της προσχώρησης ενός κράτους στην Ευρωπαϊκή Ένωση/Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ενώ αντίθετα, η έννοια του «Εξευρωπαϊσμού» αφορά κυρίως στη βαθμιαία προσαρμογή του, στο πλαίσιο της οποίας εμφανίζονται συχνότερες εντάσεις, ανάμεσα στο εθνικό και το ευρωπαϊκό κοινοτικό επίπεδο.

Γενικεύοντας, η έννοια του Εξευρωπαϊσμού αναφέρεται περισσότερο στη διαδικασία, ενώ οι έννοιες της σύγκλισης, της εναρμόνισης και της ολοκλήρωσης στον τελικό στόχο. Ειδικότερα, η διαδικασία «Εξευρωπαϊσμού», που αναπτύσσεται στο πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής επικεντρώνεται στο ζήτημα της ασφάλειας και στην αντιμετώπισή του, όχι ως εθνικού, αλλά ως κατεξοχήν ευρωπαϊκού ζητήματος, που επιβάλλει συνεργασίες και κοινές πρωτοβουλίες. Οι τριβές που αναπτύχθηκαν, κυρίως κατά τη διαδικασία μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών, αποφάσεων και μέτρων, που είχαν ληφθεί σε υπερκρατικό και διακρατικό επίπεδο, οδήγησε συχνά σε σύγκρουση με την εκτελεστική εξουσία, μετά από την υποβολή τους στην κρίση της νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας.

Τέλος, ιδιαίτερη επιρροή στις προσπάθειες Εξευρωπαϊσμού αποτέλεσαν, τα συστήματα αξιολόγησης της προόδου μεταφοράς των διατάξεων των αποφάσεων, που λαμβάνονταν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εθνική νομοθεσία, από τις Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και από τους γύρους αμοιβαίων αξιολογήσεων(αμοιβαίες αξιολογήσεις για τη συνεργασία Schengen, την ανταλλαγή

πληροφοριών των Εθνικών Μονάδων Europol, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας κ.λπ), από ομάδες αξιολόγησης, που απαρτίζονταν από εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στις ομάδες αυτές συμμετείχαν πάντα εκπρόσωποι των εθνικών αστυνομιών των κρατών μελών, επομένως και της Ελληνικής αστυνομίας.

Το πρόβλημα της εφαρμογής του Εξευρωπαϊσμού στις εσωτερικές υποθέσεις, έγκειται, στον χαρακτήρα του πεδίου της πολιτικής, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία διαφέρει από τις άλλες περιοχές πολιτικής Ευρωπαϊκής Ένωσης/Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Έχει περιγραφεί, ως έντονα διακυβερνητικού χαρακτήρα, λόγω του ότι στην αστυνομική συνεργασία, τα Κράτη μέλη είναι οι κυρίαρχοι παράγοντες, ενώ ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Δικαστηρίου είναι πολύ περιορισμένος. Τα προσαρμοσμένα μέτρα δεν συνεπάγονται άμεσα αποτελέσματα και το περιεχόμενο του ποινικού νόμου πηγαίνει στην καρδιά της κρατικής κυριαρχίας, στο μονοπώλιο της νόμιμης χρήσης της εξουσίας.

Μια από τις μεγαλύτερες κριτικές που ηγέρθησαν σε βάρος της λήψης αποφάσεων στα πλαίσια του 3^{ου} πυλώνα, ήταν η τάση της υιοθέτησης μη δεσμευτικών μέτρων¹³, τα οποία συνεισφέρουν στην έλλειψη επιτυχίας της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας και στην μη ικανοποιητική επικύρωση και εφαρμογή. Ενώ η κριτική αυτή είναι σωστή, για την περίοδο του Maastricht, οι αποφάσεις που λαμβάνονται, με βάση τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, είναι περισσότερο δεσμευτικές.

Στην πολιτική της Αστυνομίας, οι προαναφερόμενοι μηχανισμοί λειτουργούν όταν:

- Τα ευρωπαϊκά μέτρα μεταφέρονται απευθείας στην εθνική νομοθεσία(νομικά δεσμευτικά μέτρα, τα οποία προδιαγράφουν ένα μοντέλο, π.χ αποφάσεις πλαίσιο και συμβάσεις).
- Το αποτέλεσμα της πολιτικής διαδικασίας για το εθνικό επίπεδο, είναι συνδεδεμένο με αποφάσεις, που έχουν ληφθεί στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης(αυτό αναφέρεται σε νομικά δεσμευτικά μέτρα, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δεν στοχεύουν απευθείας σε προσέγγιση των νομοθεσιών(π.χ Αποφάσεις του Συμβουλίου, καθιερώνουν ένα θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που παράγει αποτελέσματα στην εθνική δομή εξουσίας) ή
- Το αποτέλεσμα της διαμόρφωσης πολιτικής, είναι μια ανιχνεύσιμη αντίδραση, στις εξελίξεις στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης(δραστηριότητες, με βάση σχέδια δράσης και άλλες πολιτικές δηλώσεις, ή μη απαιτούμενες αντιδράσεις σε ευρωπαϊκές εξελίξεις).

Μπορούμε να μιλάμε για Εξευρωπαϊσμό, όταν μία χώρα υλοποιεί τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συμμόρφωση με τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν οδηγεί κατ' ανάγκη σε μια προσέγγιση στις πολιτικές των Κρατών μελών, ούτε στην ανάγκη να παρατηρήσουμε μια αλλαγή σε κάθε εθνική πολιτική, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο. Στη διαδικασία Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, δομές, πολιτικές και κανόνες ορισμένων Κρατών μελών, αναπαράγονται πιο άμεσα στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ άλλα κράτη μέλη βιώνουν πιο άμεσα τη δυσπροσαρμοστικότητα. Τα πιθανά αποτελέσματα του κάθετου εξευρωπαϊσμού είναι η απορρόφηση (μεταφορά συνοδευόμενη από καλή προσαρμογή), αλλαγή (μεταφορά, χωρίς καλή προσαρμογή) ή αδράνεια (μη μεταφορά).

¹³ Muller 2003

Οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες Εξευρωπαϊσμού, μπορούν να χωριστούν σε πέντε κατηγορίες:

- Μοντέλα: Παροχή νομοθετικών και θεσμικών προτύπων.
- Χρήματα: Βοήθεια και τεχνική συνδρομή
- Στοχοθέτηση και παρακολούθηση της υλοποίησης
- Παροχή συμβουλών και διδυμοποίηση
- Συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις

Οι δύο πρώτες διαδικασίες προκάλεσαν αποτελέσματα Εξευρωπαϊσμού, στο επίπεδο των 15 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρχικά και εξακολουθούν να το πράττουν και σήμερα, στο επίπεδο των 27. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει παράσχει μοντέλα για υλοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μαζί με περιφερειακά ταμεία βοήθειας και άλλες χρηματοδοτικές μεταφορές από τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Ο τρίτος μηχανισμός, χρησιμοποιείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αποτελεί μέθοδο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27.

Οι Αστυνομίες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλουν να μεταφέρουν και να ενσωματώσουν στην εθνική τους νομοθεσία, νόμους και κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υφιστάμενες τις πιέσεις του Εξευρωπαϊσμού και κατεβάζοντάς τα από το επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο εθνικό επίπεδο. Η νομική μεταφορά του κεκτημένου και η εναρμόνιση με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί ουσιαστική παράμετρο Εξευρωπαϊσμού.

Η διαπίστωση των νομοθετικών κενών και των θεσμικών αδυναμιών διαπιστώνεται, είτε μέσα από τη διαδικασία παρακολούθησης της μεταφοράς στην εθνική νομοθεσία, η οποία έχει αναληφθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είτε μέσα από τις αμοιβαίες αξιολογήσεις. Η μεταφορά των προτεινόμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση μοντέλων στην εθνική νομοθεσία και πρακτική, περιλαμβάνει, τόσο την «κάθετη», όσο και την «οριζόντια» εναρμόνιση.

Οι Αστυνομίες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι, όχι μόνο πελάτες, αλλά και παραγωγοί των αποτελεσμάτων της διαδικασίας διαμόρφωσης πολιτικής, για θέματα εσωτερικών υποθέσεων. Αυτό σημαίνει, ότι έχουν τη δυνατότητα και το δικαίωμα να προβάλλουν αντιρρήσεις, στην περίπτωση που μια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ανταποκρίνεται στις εσωτερικές τους δομές ή πολιτικές.

3.- Η Διεθνής Αστυνομική Συνεργασία στην Ελλάδα

Κατ' αρχήν στην Ελλάδα, «οργανωμένο αστυνομικό σώμα δημιουργείται με την ίδρυση του νέου Ελληνικού Κράτους. Οι εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών, έχουν δείξει σαφείς επιδράσεις στην αστυνομία και την αστυνόμευση. Η προσπάθεια αναδόμησης του προφίλ της είναι εμφανής, άσχετα με το ότι δεν έχουν διεξαχθεί έρευνες για τον ρόλο και την αποτελεσματικότητά της και η στροφή σε μία εσωσυστημική «αξιολόγηση» είναι έκδηλη, καθώς και η επιλεκτικότητα της προστασίας της¹⁴.

Η συνεργασία με διεθνείς αστυνομικούς οργανισμούς και με τις αστυνομίες ξένων χωρών, εντάχθηκε στην άσκηση της αστυνομίας δημόσιας ασφάλειας και αντιμετωπίστηκε διεξοδικότερα με την αστυνομική νομοθεσία, στα πλαίσια της αναδιοργάνωσης και του εκσυγχρονισμού της Ελληνικής Αστυνομίας. Συγκεκριμένα, ο Νόμος 2800/2000, παρακολουθώντας τις ραγδαίες εξελίξεις στον

¹⁴ Έφη Λαμπροπούλου, Αστυνομία, Αστυνόμευση και Ασφάλεια: Εξελίξεις και προοπτικές, Τιμητικός Τόμος για τον Νικόλαο Κ. Ανδρουλάκη, Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα, Αθήνα, Νοέμβριος 2003, σ.σ 1165-1166

τομέα της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, αναφέρει ότι η Ελληνική αστυνομία για την εκπλήρωση της αποστολής της συνεργάζεται με τις αντίστοιχες αρχές και Υπηρεσίες των άλλων χωρών και συμμετέχει στον Διεθνή Οργανισμό Εγκληματολογικής Αστυνομίας (ICPO-Interpol), στην Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), καθώς και στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που χειρίζονται θέματα αστυνομικής φύσης.

Η Ελληνική Αστυνομία είναι ειδικό ένοπλο Σώμα ασφάλειας, το οποίο λειτουργεί με τους δικούς του οργανωτικούς κανόνες. Οι υπάλληλοί του έχουν ιδιαίτερη ιεραρχία. Η αρμοδιότητά της εκτείνεται σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια και η αποστολή της είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση του εγκλήματος.

Κεντρικό σημείο για τη συλλογή και ανταλλαγή των πληροφοριών αποτελεί το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο συγκροτείται από κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες. Όσον αφορά τις πληροφορίες που διαβιβάζονται από και προς άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κεντρικό σημείο επαφής αποτελεί η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, στην οποία υπάγονται τα ακόλουθα δίκτυα επικοινωνιών:

- Europol
- Interpol
- Schengen-SIRENE
- BDL
- PWGT
- SECI

Η ανάπτυξη της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, αποτελεί στην εποχή μας μονόδρομο για τις διωκτικές αρχές και τις κυβερνήσεις των κρατών, αλλά και τις κοινωνίες όλων των χωρών, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση του διεθνούς ή «παγκοσμιοποιημένου εγκλήματος». Τα διεθνή εγκλήματα, αποτελούν μείζον πρόβλημα ασφάλειας για τα σύγχρονα κράτη, λόγω των ανησυχητικών διαστάσεων που έλαβαν τα τελευταία χρόνια, των δυνατοτήτων για ταχύτατη διακίνηση προσώπων, αγαθών, κεφαλαίων και υπηρεσιών από χώρα σε χώρα και της κατάργησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα από ορισμένες χώρες, κυρίως της Ευρώπης.

Η έρευνα για την ανακάλυψη δραστών διεθνών εγκλημάτων, είτε αυτοί δρουν μεμονωμένα, είτε δρουν ως μέλη διεθνών εγκληματικών οργανώσεων, προϋποθέτει ανταλλαγή πληροφοριών, εξακρίβωση των στοιχείων ταυτότητάς τους, ανακριτικές πράξεις σε διεθνές επίπεδο και τελικά, σε περίπτωση εντοπισμού τους, τη σύλληψη με σκοπό την έκδοση, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις συμβάσεις, τις σχετικές με την έκδοση ατόμων.

Η διασυνοριακή συνεργασία, την τελευταία εικοσαετία, εμφάνισε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Κατ' αρχήν, αυξήθηκαν και πολλαπλασιάστηκαν οι άξονες εγκληματικότητας, που υπαγόρευσαν και δρομολόγησαν τη συνεργασία αυτή, με αποτέλεσμα, τη διεύρυνση της βάσης της και την ενδυνάμωσή της. Έτσι, στην τρομοκρατία, την εμπορία ναρκωτικών και την παράνομη μετανάστευση, ως βασικά είδη εγκληματικότητας, που αποτέλεσαν την αιτία και το σημείο εκκίνησης της αστυνομικής συνεργασίας στην Ευρώπη μεταπολεμικά, προστέθηκαν νέα, όπως η εμπορία ανθρώπων, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και οι προσβολές του περιβάλλοντος.

Παράλληλα, η έξαρση της δράσης και της επικινδυνότητας των εγκληματικών οργανώσεων, επέβαλλαν την εντατικοποίηση, τη μεθοδική οργάνωση και την παγκοσμιοποίηση της συνεργασίας των εμπλεκόμενων χωρών.

Κατά δεύτερον, η αστυνομική συνεργασία στην εποχή μας, αναπτύσσεται με τη χρήση μεθόδων δίωξης και ανάκρισης, όπως είναι η δημιουργία διεθνών ανακριτικών ομάδων στις ελεγχόμενες παραδόσεις πραγμάτων, οι διασυνοριακές παρακολουθήσεις, η προστασία μαρτύρων με διεθνή συνεργασία, οι εξετάσεις μαρτύρων με μέσα σύγχρονης τεχνολογίας, όπως η βιντεοδιάσκεψη, ή η τηλεφωνική εξέταση μαρτύρων, η ανταλλαγή πληροφοριών καταχωρημένων σε βάσεις δεδομένων, η δράση της αστυνομίας στο έδαφος άλλης χώρας (Σύστημα Συμφωνιών Schengen) κ.λπ.

Ως τρίτο και τελευταίο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, θα πρέπει να αναφερθεί ο αισθητός ανακαθορισμός των σχέσεων μεταξύ αστυνομίας και εισαγγελικών ή δικαστικών αρχών, μέσα στα σημερινά ευρύτερα θεσμικά πλαίσια της αστυνομικής διασυνοριακής συνεργασίας κατά της εγκληματικότητας. Μέσα στα πλαίσια αυτά, για καίριες πράξεις των αστυνομικών οργάνων, που θίγουν ατομικά δικαιώματα, άλλες εμπλεκόμενες χώρες προϋποθέτουν δικαστική ή εισαγγελική συμμετοχή, ενώ άλλες όχι. Έτσι, γίνεται αντιληπτή η αναγκαιότητα πραγματοποίησης μιας διεθνούς συνεννόησης, για τα όρια της δράσης της αστυνομίας και της δικαιοσύνης και μια δυναμική για τη δημιουργία κοινών μοντέλων συνεργασίας.

Η καθημερινή μικροεγκληματικότητα αποτελούσε πρόβλημα, το οποίο αποτελούσε ταυτόχρονα και αιτία τροφοδότησης του φόβου του εγκλήματος και της ανασφάλειας των πολιτών, κυρίως στις πόλεις και έτσι απαιτούσε την προσαρμογή της αστυνομίας στην ανάγκη καταπολέμησής της.

Τα παραδοσιακά εθνοκρατικά όρια της δράσης της αστυνομίας ξεπεράστηκαν, μέσα από τις προσπάθειες διαμόρφωσης του ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Πρόκειται για το πιο προωθημένο παράδειγμα διεθνοποίησης και εξευρωπαϊσμού της αντεγκληματικής πολιτικής γενικά. Οι ευρύτερες εξελίξεις προσδιορίστηκαν από αλλαγές και προκλήσεις, σε σχέση με την επιτάχυνση των προσπαθειών για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Στο πεδίο του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης παρατηρήθηκε εργώδης προσπάθεια, στην ανάπτυξη νομοθεσίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και δημιουργίας υπηρεσιών καταστολής, στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα. Η προσπάθεια αυτή ωστόσο, δεν συνοδεύτηκε πολλές φορές από την ίδια θερμή για την

κατοχύρωση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τα επίπεδα του κοινωνικού ελέγχου επαναπροσδιορίστηκαν και αναδιατάχθηκαν, πάνω σε εθνικά και διεθνικά επίπεδα και λειτούργησαν μέσα από αλληλοδράσεις και των τριών αυτών επιπέδων, ενώ η λογική του κοινωνικού ελέγχου συνδέθηκε με τη λογική της αγοράς, λόγω της παγκοσμιοποίησης και της οικονομικής κρίσης.

Οι διαδικασίες της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης επισπεύστηκαν, σε ένα βαθμό, από τις μεγάλες κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές που επήλθαν στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης και τις τοπικές ένοπλες συγκρούσεις, οι οποίες προκάλεσαν κύματα μεταναστών προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αύξηση των οργανωμένων εγκληματικών δραστηριοτήτων. Οι μετακινήσεις αυτές, είχαν ως αποτέλεσμα και τη δημιουργία πολυ-πολιτισμικών κοινωνιών στις χώρες υποδοχής, αλλά και την εκδήλωση αισθημάτων ξеноφοβίας και ρατσισμού, καθώς οι μετανάστες διεκδίκησαν μέρος της αγοράς εργασίας, που βρίσκονταν ήδη σε κρίση. Η μετατόπιση του βάρους των ελέγχων από τα «εσωτερικά» στα «εξωτερικά» σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεπάγεται, ουσιαστικά, την αναγωγή των κοινωνικών φαινομένων της μετανάστευσης και της αίτησης παροχής ασύλου σε ζητήματα ασφάλειας και τους αντίστοιχους πληθυσμούς σε αντικείμενα κοινωνικού ελέγχου.¹⁵

Πέραν αυτού, ισχυρή πίεση για προώθηση των σχετικών διαδικασιών και την άμεση λήψη μέτρων στο πεδίο της ασφάλειας άσκησαν και οι τρομοκρατικές επιθέσεις της Νέας Υόρκης, της Μαδρίτης και του Λονδίνου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ.- Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

1.- Γενική προσέγγιση

Η ανταλλαγή αστυνομικών δεδομένων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, δεν ήταν κάτι το καινούργιο. Υπήρξε πάντοτε, ως μέρος της ήδη υφιστάμενης, στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, για μεγάλο χρονικό διάστημα, διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας. Η ταχεία εξελικτική ανάπτυξη της, στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, επηρεάστηκε ή και καθορίστηκε, από έναν αριθμό στοιχείων, τα οποία δεν συνδέονταν απαραίτητα μεταξύ τους. Σε κάθε περίπτωση, η διεθνοποίηση του εγκλήματος ενισχύθηκε από την ταχεία αύξηση της κινητικότητας των προσώπων και την εξέλιξη της τεχνολογίας της πληροφορικής. Με την πάροδο του χρόνου, όλο και πιο πολλά εγκλήματα εξελίσσονταν, είτε προς μία παγκόσμια διάσταση (ναρκωτικά), είτε απαιτούσαν όλο και περισσότερη διασυνοριακή δράση (διεθνικό οργανωμένο έγκλημα, εγκληματικότητα τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής, ξέπλυμα χρήματος κ.λπ). Αυτό οδήγησε σε αύξηση του οργανωμένου εγκλήματος, με υψηλό επίπεδο οργανωσιακής διαχείρισης.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ιδέα του Εξευρωπαϊσμού είχε σαν αποτέλεσμα την εμβάθυνση των σχέσεων, πέρα από τις τυπικές ικανότητες της Interpol, μετά το τέλος της δεκαετίας του 70, με τη δημιουργία των κλαμπ της Βέρνης και του Trevi.

Έτσι, τα θέματα τα σχετικά με την εσωτερική ασφάλεια, αντιμετωπίστηκαν σε διακυβερνητικό επίπεδο, είτε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, είτε στα πλαίσια της συνεργασίας Trevi.¹⁶

¹⁵ Γ. Νικολόπουλος, Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας Αντεγκληματικής Πολιτικής, Το «πρόγραμμα της Χάγης» και η εφαρμογή του, Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σ. 121

¹⁶ Η συνεργασία του Trevi, αφορούσε στη συνεργασία των Υπουργών Εσωτερικών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αναπτύχθηκε από τον Δεκέμβριο του 1975, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πολιτικής συνεργασίας. Δημιουργήθηκε στο περιθώριο της κοινοτικής οικοδόμησης, η οποία θεμελιώθηκε στη Συνθήκη της Ρώμης. Επρόκειτο για συνεργασία διακυβερνητικού χαρακτήρα, με στόχο την βελτίωση της αστυνομικής συνεργασίας και την καταπολέμηση διαφόρων εγκληματικών φαινομένων, ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, της διακίνησης ναρκωτικών και της παράνομης μετανάστευσης. Στηρίχθηκε σε τρία επίπεδα: Το υπουργικό επίπεδο, εκείνο των υψηλών κυβερνητικών εκπροσώπων και εκείνο των ομάδων εργασίας.

Με την πάροδο του χρόνου εκδηλώθηκε μια «θεσμική έκρηξη», η οποία αποτυπώθηκε σε ένα φαινόμενο προοδευτικής κοινοτικοποίησης.

Το πρώτο στάδιο αυτού του φαινομένου είναι μία αναδιαμόρφωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Η συνεργασία του Τρενί έπαψε να υφίσταται με αυτή της μορφή. Τα θέματα της εσωτερικής ασφάλειας ενσωματώθηκαν στο νομοθετικό πλαίσιο της κοινοτικής οικοδόμησης αλλά κατά παράδοξο τρόπο διατηρούνταν έξω από αυτό. Η πεποίθηση των κρατών ήταν ότι με την εφαρμογή της κοινοτικής μεθόδου, τα θέματα αυτά όπως και εκείνα της εξωτερικής πολιτικής και άμυνας δεν ξέφευγαν από τον έλεγχό τους.

Οι ιδέες της ελεύθερης κυκλοφορίας και του συνοριακού ελέγχου εμφανίστηκαν σε πλήρη ισχύ στο Ευρωπαϊκό επίπεδο στη δεκαετία του 80¹⁷.

Την 17-2-1986 υπεγράφη η Ενιαία Ευρωπαϊκή Συνθήκη ενώ την 7-2-1992 υπεγράφη η Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία δημιούργησε ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Παράλληλα θέσπισε τρεις πυλώνες αναφορικά με την υιοθέτηση των κειμένων.

Ο πρώτος πυλώνας ήταν ο κοινοτικός πυλώνας, ο οποίος ανταποκρίνεται στη Συνθήκη που ιδρύει την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και ο οποίος ονομάστηκε «Ευρωπαϊκή Κοινότητα».

Ο δεύτερος πυλώνας είναι ο πυλώνας της «κοινής εξωτερικής πολιτικής και άμυνας». Θεμελιώθηκε πάνω στον τίτλο V της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και είχε αρμοδιότητα στο χειρισμό θεμάτων εξωτερικής πολιτικής και άμυνας.

Ο τρίτος πυλώνας ονομάστηκε «δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις». Ο πυλώνας αυτός κάλυπτε ένα σύνολο ετερόκλητων θεμάτων που ξεκινούσαν από την πολιτική του ασύλου και έφθαναν μέχρι την αστυνομική συνεργασία, τη δικαστική συνδρομή σε αστικά θέματα και την καταπολέμηση της τζικομανίας.

Ενώ ο πρώτος πυλώνας χρησιμοποιούσε την κοινοτική μέθοδο, ο τρίτος πυλώνας (αλλά και ο δεύτερος) χρησιμοποιούσαν την διακυβερνητική μέθοδο συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό τα κράτη μέλη διαδραματίζουν ρόλο κλειδί, προτείνουν τα κείμενα, τα υιοθετούν και τα εφαρμόζουν. Επιπλέον, τα νομοθετικά εργαλεία παρουσίαζαν ορισμένες ιδιαιτερότητες, οι οποίες τα έκαναν να μοιάζουν με εκείνα του διεθνούς δημοσίου δικαίου. Το Συμβούλιο, αποφάσιζε κατ' αρχήν, μόνο για την υιοθέτηση των κειμένων, με ομοφωνία των κρατών τα οποία τα είχαν συντάξει και επεξεργαστεί.

Η υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ την 2 Οκτωβρίου 1997, αποτέλεσε το δεύτερο στάδιο. Από τη μια μεριά η Συνθήκη επιχειρεί μια μερική κοινοτικοποίηση του τρίτου πυλώνα, μεταφέροντας τα θέματα, τα σχετικά με την μετανάστευση, το άσυλο και τη δικαστική συνεργασία σε αστικά θέματα στον πρώτο πυλώνα. Ωστόσο, πρέπει να προσθέσουμε ότι αυτή η κοινοτικοποίηση, δεν είναι ολοκληρωμένη, επειδή ορισμένοι μηχανισμοί επιτρέπουν στα κράτη μέλη να διατηρήσουν έναν κάποιο έλεγχο επί αυτών των θεμάτων (περιορισμένο δικαίωμα πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, περιορισμός του πεδίου της διαδικασίας συναπόφασης, εφαρμογή του κανόνα της ομοφωνίας στο Συμβούλιο και περιορισμός των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου Δικαιοσύνης).

Η νομοθετική αρχιτεκτονική του τοπίου εσωτερικής ασφάλειας παραμένει έτσι διαμοιρασμένη στους διάφορους πυλώνες, κάτω από το καθεστώς της Συνθήκης του Άμστερνταμ

¹⁷ Didier Bigo, Globalized (in) Security, The Field and the Ban-opticon, <http://www.ces.fas.harvard.edu/conferences/muslims/Bigo.pdf>, 2006, p. 18

Οι νομικές κατηγορίες των συνόρων, της εθνικής κυριαρχίας και της αστυνόμευσης υπονομεύτηκαν από πέντε κύριες μεταβολές:

- Τη διάκριση μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- Τη δημιουργία ζωνών κράτησης στα διεθνή αεροδρόμια, για να αποστέλλονται άμεσα πίσω στις χώρες τους οι αλλοδαποί, οι οποίοι δεν έχουν τα σωστά έγγραφα για να εισέλθουν στο χώρο Schengen,
- Την προσπάθεια να επιβληθεί ο όρος του «οικονομικού μετανάστη» και να επανακαθοριστεί το ποιος είναι πρόσφυγας, με την επακόλουθη μείωση των αδειών που χορηγούνται σε άτομα που έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν άσυλο,
- Τη χρήση του όρου «παράνομος μετανάστης», αντί για τον όρο «αλλοδαπός», με την επακόλουθη συμπερίληψη ορισμένων υπηκόων εντός του πλαισίου των ύποπτων αλλοδαπών,
- Τη σχετικοποίηση του όρου «αλλοδαπός», ως αντίθετου στον όρο «υπήκοος», προκειμένου να ενισχυθεί η διάκριση μεταξύ των μελών της κοινότητας και των υπηκόων τρίτων χωρών ως μη μελών.

2.- Η αστυνομική συνεργασία μέσα από τις Συνθήκες, τις πολιτικές και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή αστυνομική συνεργασία, συγκροτήθηκε βασικά από δύο στοιχεία ήτοι, νομοθετικά εργαλεία, τα οποία είχαν σαν στόχο τους τη διευκόλυνση της άμεσης συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών αρχών των κρατών μελών από τη μια μεριά και από Ευρωπαϊκά όργανα για την αστυνομική συνεργασία από την άλλη(π.χ Schengen, Europol, Frontex, Cefol κ.λπ).

Η αστυνομική συνεργασία, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσδιορίστηκε κυρίως από τις Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ, οι οποίες την ενέταξαν αρχικά στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων και στη συνέχεια στο χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης αντίστοιχα.

Όπως ανέφερε η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο άρθρο 29 «...στόχος της Ένωσης είναι να παρέχει στους πολίτες υψηλό επίπεδο προστασίας, εντός ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με την ανάπτυξη από κοινού δράσης μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις». Ο στόχος αυτός θα έπρεπε να επιτευχθεί με την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, ιδίως, μεταξύ άλλων, με τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών και άλλων αρμοδίων αρχών στα κράτη μέλη, τόσο απευθείας, όσο και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol).

Όπως εξηγείται στο άρθρο 30, η από κοινού δράση στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας περιλαμβάνει:

- την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών, τελωνειακών και άλλων ειδικών υπηρεσιών εφαρμογής του νόμου των κρατών μελών, σε σχέση με την πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων
- τη συλλογή και αποθήκευση, την επεξεργασία και ανταλλαγή των συναφών πληροφοριών, ιδίως μέσω της Europol
- τις κοινές πρωτοβουλίες, στα θέματα κατάρτισης, την ανταλλαγή αξιωματικών-συνδέσμων και την εγκληματολογική έρευνα και
- την κοινή αξιολόγηση των ιδιαίτερων τεχνικών έρευνας.

Στο άρθρο αυτό διευκρινίζονται επίσης ορισμένες γενικές και ειδικές υποχρεώσεις στα θέματα της συνεργασίας μέσω της Europol. Εκτός από τα άρθρα 29 και 30 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, υπάρχουν επίσης υποχρεώσεις, οι οποίες απορρέουν από την ενσωμάτωση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης της Σύμβασης του Schengen του 1990.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε με τις Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ συνίσταται συνοπτικά στο ότι:

- εισήχθησαν νέες, κομβικού χαρακτήρα έννοιες («ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης κ.λπ),
- ο οργανωμένος και διεθνικός χαρακτήρας που βαθμηδόν προσέλαβε το έγκλημα υπαγόρευσε τη δημιουργία:
 - νέων θεσμών στενότερης συνεργασίας και διαχείρισης μιας νέας προσανατολισμένης στην αποτελεσματικότητα αντεγκληματικής πολιτικής (Europol, Eurojust, Frontex κ.λπ),
 - σχετικών Δικτύων (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος, Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία),
 - νέων μηχανισμών συνεργασίας (Κοινές Ομάδες Έρευνας)
 - βάσεων δεδομένων (Σύστημα Πληροφοριών Schengen (SIS), Σύστημα Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις (VIS), Eurodac και Europol και
 - την υιοθέτηση πολυάριθμων νομικών μέσων¹⁸.

Η Σύμβαση του Schengen προέβλεψε την κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα μεταξύ των κρατών μελών, ενισχύοντας ταυτόχρονα τα μέτρα ελέγχου στα κοινά εξωτερικά σύνορα.

Επακόλουθο της εσωτερικής κατάργησης των συνόρων των κρατών μελών για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς, η ανάγκη αυστηρότερων μέτρων για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, οδήγησε στη θέσπιση στη Συνθήκη του Μάαστριχτ του 1993 ενός τρίτου πυλώνα, που έδινε στην Ένωση ορισμένες αρμοδιότητες για τη θέσπιση ποινικών αντεγκληματικών μέτρων. Ο χώρος «ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» αποτυπώθηκε ως στόχος της κοινοτικής και ενωσιακής πολιτικής με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, που τέθηκε σε ισχύ το 1999. Η άρση των συνοριακών ελέγχων, που επιβλήθηκε για την εξυπηρέτηση του στόχου της «ενιαίας αγοράς», θεωρήθηκε ταυτόχρονα πηγή διακινδύνευσης, λόγω της υποτιθέμενης αύξησης της εγκληματικότητας, η οποία όμως δεν μπορούσε να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά με την αυτορρύθμιση της ελεύθερης αγοράς, γι' αυτό προκρίθηκε η ανάπτυξη διαδικασιών αστυνόμευσης («policing»).

Από αυτή την άποψη, στο ζήτημα της διεθνούς κινητικότητας των προσώπων, δεν ακολουθήθηκε μια φιλελεύθερη πολιτική, αντίστοιχη με εκείνη για τη διακίνηση των κεφαλαίων, των προϊόντων και των υπηρεσιών, αλλά επικράτησε η εγκληματογενετική προσέγγιση, δηλαδή η αντίληψη για την εξωευρωπαϊκή προέλευση των απειλών, παρακάμπτοντας άλλες θετικότερες επιπτώσεις, όπως π.χ η οικονομική ωφέλεια ή/ και η δημογραφική αύξηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο υιοθετήθηκε η λογική inclusion/exclusion, που διαχωρίζει τους «ευρωπαίους πολίτες» από τους πολίτες «τρίτων χωρών», δημιουργώντας ταυτόχρονα, σημαντικά κενά στην κατοχύρωση των δικαιικών εγγυήσεων των τελευταίων.¹⁹

¹⁸ Δ. Ζημιανίτης., Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, , Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2007 σ.σ. 26-27

¹⁹ Γ. Νικολόπουλος, «Πέρα από το Κράτος»: Όψεις και αντινομίες του ευρωπαϊκού κοινωνικού ελέγχου, σελ. 1137

Οι υποχρεώσεις της αστυνομικής συνεργασίας, θεσπίστηκαν κατά τρόπο ώστε να εξουδετερωθούν τα οποιαδήποτε κενά ασφάλειας, που προκλήθηκαν από την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Από την άλλη μεριά, με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, ζητήματα όπως, η μετανάστευση, οι θεωρήσεις και το άσυλο, ενσωματώθηκαν στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (τίτλος IV, «πρώτος πυλώνας»), ενώ τα ζητήματα που σχετίζονταν με την αστυνομική και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις ενσωματώθηκαν στον τίτλο VI της ΣΕΕ («τρίτος πυλώνας»).

Εκτός από τις προαναφερθείσες νομικές υποχρεώσεις, υπήρξαν και άλλα σημαντικά έγγραφα, τα οποία περιέλαβαν δεσμεύσεις στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο, για την επίτευξη συγκεκριμένης προόδου στα θέματα της αστυνομικής συνεργασίας, όπως για παράδειγμα το Πρόγραμμα Δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος του 1997, το Πρόγραμμα Δράσης της Βιέννης του Δεκεμβρίου 1998, τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Κορυφής του Τάμπερε του Οκτωβρίου 1999 και το Πρόγραμμα της Χάγης.

Η ημερήσια διάταξη του Τάμπερε καθόρισε ένα αριθμό συγκεκριμένων προς επίτευξη στόχων μέχρι το 2004. Ενώ η αστυνομική συνεργασία προϋπήρχε ήδη μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, η ημερήσια διάταξη του Τάμπερε έδωσε νέα ώθηση στην περιοχή αυτή με τη δέσμευση για καταπολέμηση του εγκλήματος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μεταξύ των πιο σημαντικών δεσμεύσεων, που ανελήφθησαν με την ημερήσια διάταξη του Τάμπερε στην περιοχή των εσωτερικών υποθέσεων ήταν:

- η καθιέρωση πλήρους συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών Επιβολής του Νόμου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την πρόληψη του εγκλήματος
- η συγκρότηση κοινών ομάδων έρευνας σε παραμεθόριες περιοχές
- η δημιουργία της Task Force των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας
- η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημοσίευσε επίσης έγγραφο με τίτλο «Πρόληψη και έλεγχος του οργανωμένου εγκλήματος: στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αρχή της νέας χιλιετίας». Πέραν αυτών, εξαιρετικά γεγονότα στο πεδίο της ασφάλειας αποτέλεσαν τις αφορμές, για να δοθεί περαιτέρω πολιτική ώθηση στην πορεία προς τα εμπρός σε ορισμένους τομείς.

Για παράδειγμα, μετά από τη διατάραξη της δημόσιας τάξης στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια Κορυφής της Νίκαιας και του Göteborg, κατά τη διάρκεια του 2001, εντατικοποιήθηκε η συνεργασία για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης. Παρόμοιος ήταν ο αντίκτυπος, μετά από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, που οδήγησαν

στη συμφωνία λήψης πολυάριθμων μέτρων, με στόχο την κλιμάκωση της συνεργασίας στον αγώνα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η αστυνομική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επεξέτεινε και συμπλήρωσε την ήδη υφιστάμενη και επιτυχή διμερή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Στα πλαίσια της διμερούς συνεργασίας των Συμφωνιών Schengen, αναπτύχθηκαν νέα μοντέλα συνεργασίας, μεταξύ των κρατών μελών που είχαν κοινά σύνορα, μέσω της δημιουργίας κοινών αστυνομικών σταθμών ή κοινών αστυνομικών και τελωνειακών κέντρων συνεργασίας, αλλά και της σύστασης κοινών ομάδων έρευνας.

Για να αντιμετωπίσουν τις διάφορες απειλές, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέπτυξαν ένα σύνολο μηχανισμών συνεργασίας, όπως η Europol, η Eurojust, το Σύστημα Πληροφοριών Schengen(SIS), η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL), οι αξιωματικοί σύνδεσμοι, οι κοινές ομάδες έρευνας, τα κέντρα αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας, η Frontex και οι ομάδες Ταχείας επέμβασης στα εξωτερικά σύνορα(RABITS). Όλες αυτές οι διατάξεις συγκρότησαν το νέο ευρωπαϊκό τοπίο εσωτερικής ασφάλειας.²⁰

Είναι αλήθεια, ότι το νέο αυτό τοπίο, εξελίχθηκε πάρα πολύ δυναμικά με το πέρασμα του χρόνου. Η αλλαγή αυτή μεταφράστηκε στην επεξεργασία νέων μηχανισμών συνδρομής, μεταξύ των εθνικών Αστυνομιών και νέων κανόνων, των οποίων η φιλοσοφία διαφοροποιήθηκε από το κλασσικό σύστημα παροχής αστυνομικής συνδρομής. Η παροχή αστυνομικής συνδρομής, βασισμένη στην αρχή της διατύπωσης του αιτήματος ήταν ένα «δικαίωμα διατύπωσης αιτήματος» για παροχή συνδρομής. Τα πρόσφατα κείμενα πήγαν πιο μακριά, παραχωρώντας «δικαίωμα απόκτησης». Πρόκειται για την περίπτωση της αστυνομικής συνεργασίας με την καθιέρωση της «αρχής της διαθεσιμότητας».

Η βούληση των κρατών μελών να προχωρήσουν μπροστά, δημιούργησε μια δυναμική ενσωμάτωσης, η οποία εκδηλώθηκε με την θέσπιση διατάξεων που στόχευαν να βελτιώσουν τους υφιστάμενους μηχανισμούς συνεργασίας. Παράλληλα όμως, εξακολούθησε να παραμένει η διστακτικότητα των Κρατών μελών να εγκαταλείψουν τις αρμοδιότητές τους στο θέμα της εθνικής κυριαρχίας.

Από αυτό προκύπτει μία διαδικασία ενσωμάτωσης κατά στάδια. Στα στάδια αυτά εντάχθηκαν η εξέλιξη των μεθόδων συνεργασίας και η δημιουργία πρωτότυπων εργαλείων(για παράδειγμα η δημιουργία φακέλων εσωτερικής ασφάλειας νέας γενιάς, η παραγωγή εγγράφων αξιολόγησης της απειλής και η ανάπτυξη της «αρχής της διαθεσιμότητας»). Παράλληλα, δημιουργήθηκαν εξειδικευμένοι βοηθητικοί Οργανισμοί. Πρόκειται για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης της Εγκληματικότητας, τη Frontex, την Europol, την Eurojust και την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία κ.λπ.

Η Ελληνική Αστυνομία κλήθηκε να στηρίξει αλλά και να στηριχθεί σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία δημιουργήθηκαν για να προάγουν την ευρωπαϊκή αστυνομική συνεργασία, αλλά και τον εξευρωπαϊσμό των αστυνομικών δυνάμεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η διασύνδεση των διαφορετικών εγκληματικών δραστηριοτήτων (ναρκωτικά, ξέπλυμα χρήματος, κλοπή έργων τέχνης, διακίνηση κλεμμένων οχημάτων, τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα κ.λπ) και ο πολύπλοκος χαρακτήρας της δομής τους οδήγησαν τις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ των οποίων και τη χώρα μας στη δημιουργία εξειδικευμένων αστυνομικών αρχών και υπηρεσιών.

²⁰ Pierre Berthelet, *Le paysage européen de la sécurité intérieure*, Bruxelles, Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York, Oxford, Wien, Vol. 43, Edited by Winand Pascaline, 2009

Από την άλλη πλευρά, τέθηκε πιο έντονα η ανάγκη εξευρωπαϊσμού των Αστυνομιών των κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση του πολίτη, το παγκόσμιο χωριό, κατέστησαν έννοιες στις οποίες οι αστυνομικές δυνάμεις επιθυμούσαν διακαώς να αναγνωριστούν ως παίκτες. Η ανάγκη για πιο αποτελεσματική συνεργασία σε επιχειρησιακό επίπεδο, δεν περιορίστηκε επομένως, μόνο στο σύστημα Schengen ή στην Europol, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά διαμόρφωσε και συνθήκες και δυναμικές για τη δημιουργία και άλλων εργαλείων αστυνομικής συνεργασίας.

Η αύξηση της αυτονομίας της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας αντικατοπτρίστηκε στη δομή των διαπραγματεύσεων και στους τρόπους με τους οποίους λαμβάνονταν πλέον οι αποφάσεις. Τα σχετικά εργαλεία για την επίτευξη της αστυνομικής συνεργασίας δημιουργούνταν πλέον συχνά εκτός των πλαισίων των συμφωνιών, των ψηφισμάτων, των μνημονίων συνεργασίας και εκτός των πλαισίων των κλασσικών συμβάσεων του διεθνούς δικαίου.

Τα Κοινοβούλια τέθηκαν μερικές φορές στο περιθώριο, ή δεν μπόρεσαν να παίξουν το ρόλο τους για δημοκρατικό έλεγχο. Με την επικέντρωση της προσοχής στη διοικητική και τεχνική συνεργασία, οι μηχανισμοί κοινοβουλευτικού ελέγχου συνήθως αποφεύγονταν, καθώς επίσης και οι δικαστικοί έλεγχοι. Αυτό οδήγησε σε ασφαλώς και σε κάποιο δημοκρατικό έλλειμμα.

Η βαθμιαία εισαγωγή του Schengen στη ζώνη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας(1^{ος} πυλώνας) και η δήλωση για τη δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης(συνημμένη στη Σύμβαση της Europol), έδειξαν μια κάποια αλλαγή νοοτροπίας, επειδή έγινε αντιληπτό ότι σε αρνητική περίπτωση υπήρχε κίνδυνος έλλειψης διαφάνειας, το πρώτο θύμα της οποίας θα ήταν το άτομο.

Η καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, εμποδίζονταν ακόμη, από τα αντανakλαστικά της εθνικής κυριαρχίας σε θέματα νόμου και τάξης. Ακόμη και όταν οι συνθήκες ήσαν το αποτέλεσμα προηγούμενης επεξεργασίας, η συνεργατική προσέγγιση μειώνονταν, από τις δυνατότητες διατύπωσης επιφυλάξεων που υπήρχαν(π.χ Σύμβαση τρομοκρατίας του Συμβουλίου της Ευρώπης).

Οι αστυνομικές πρωτοβουλίες όπως η Europol ή το Schengen, εκκινούσαν από την αρχή της εθνικής κυριαρχίας. Τα σύγχρονα μέσα τηλεπικοινωνιών όμως επέτρεψαν τη μη φυσική συνεργασία πέρα από σύνορα, χωρίς πολύπλοκες δέσμες κανόνων. Εξακολούθησε να παραμένει ωστόσο, η ανάγκη για μια πλήρη Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την αστυνομική συνεργασία. Οι Συμφωνίες Schengen και Europol παρείχαν τη νομική βάση για μια περισσότερο εκτεταμένη διασυνοριακή συνεργασία και οδηγούσαν σε μία μεγαλύτερη αυτονομία των αστυνομικών δυνάμεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Πρόγραμμα της Χάγης διαδέχθηκε το πρόγραμμα του Τάμπερε, που είχε εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999. Ήταν το πρώτο πολυετές πρόγραμμα που έθεσε προτεραιότητες στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολόγησε τα αποτελέσματα της τελευταίας πενταετίας σε ανακοίνωση της 2ας Ιουνίου 2004.

Το Πρόγραμμα της Χάγης σηματοδότησε το τέλος ενός κύκλου και την αρχή ενός νέου. Όπως είναι, επομένως, φυσικό, αυτό το δεύτερο πολυετές πρόγραμμα βασίστηκε στις θετικές εμπειρίες της προηγούμενης πενταετίας. Για την υλοποίηση του Προγράμματος της Χάγης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να του υποβάλει ένα σχέδιο δράσης που θα συγκεκριμενοποιούσε τους στόχους και τις προτεραιότητες του προγράμματος, και θα περιλάμβανε ένα χρονοδιάγραμμα για την έγκριση και υλοποίηση όλων των σχετικών ενεργειών.

Το Πρόγραμμα της Χάγης, επιβεβαίωσε τη σημασία που αποδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, τον οποίο τοποθετεί στις υψηλές προτεραιότητες της Ένωσης – όχι μόνο επειδή πρόκειται για έναν από τους θεμελιώδεις στόχους της, αλλά κυρίως επειδή βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των πολιτών.

Το πρόγραμμα καθόριζε το πλαίσιο δράσης και τους βασικούς στόχους για την επόμενη πενταετία από την έγκρισή του. Προσπαθούσε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των πολιτών και έθιγε όλες τις πτυχές των πολιτικών σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και περιείχε τόσο γενικούς προσανατολισμούς (θεμελιώδη δικαιώματα, εφαρμογή και αξιολόγηση) όσο και ειδικούς προσανατολισμούς, εστιάζοντας στην ενίσχυση της ελευθερίας, στην ενίσχυση της ασφάλειας, στην ενίσχυση της δικαιοσύνης και στις εξωτερικές σχέσεις.

Η ευρωπαϊκή στρατηγική για τα ναρκωτικά 2005-2012, που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2004, αποτέλεσε αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος της Χάγης.

Το Πρόγραμμα της Χάγης, προσδιορίστηκε σε μεγάλο βαθμό από την ανάγκη συνέχισης των προσπαθειών για την ανάπτυξη του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, αλλά και από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες και της 11^{ης} Μαρτίου 2004 στη Μαδρίτη. Το πολυετές Πρόγραμμα της Χάγης, που εγκρίθηκε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004, περιλάμβανε 10 προτεραιότητες της Ένωσης για την ενίσχυση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης κατά την προσεχή πενταετία. Η ανακοίνωση περιλάμβανε σε παράρτημα τα ειδικά μέτρα και το χρονοδιάγραμμα για την έγκρισή τους.²¹

²¹ (1) *Θεμελιώδη δικαιώματα και ιθαγένεια: χάραξη ολοκληρωμένων πολιτικών* : Πλήρης ανάπτυξη πολιτικών για τον έλεγχο και την προώθηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων για όλους τους πολίτες, καθώς και πολιτικών για την αναβάθμιση της ιθαγένειας.

(2) *Καταπολέμηση της τρομοκρατίας: προσπάθεια συνολικής αντιμετώπισης*: Έμφαση στις διάφορες πτυχές της πρόληψης, της ετοιμότητας και της παρέμβασης ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω, και εν ανάγκη να συμπληρωθεί, η ικανότητα των κρατών μελών για καταπολέμηση της τρομοκρατίας, σε σημαντικούς τομείς, όπως η στρατολόγηση, η χρηματοδότηση, η ανάλυση κινδύνων, η προστασία των κρίσιμων υποδομών και η διαχείριση των συνεπειών.

(3) *Κοινός χώρος ασύλου: καθιέρωση αποτελεσματικής εναρμονισμένης διαδικασίας σύμφωνα με τις αξίες και την ανθρωπιστική παράδοση της Ένωσης*: Δημιουργία ενός κοινού χώρου ασύλου σύμφωνα με την ανθρωπιστική παράδοση και τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ένωσης, που θα προσφέρει την αποτελεσματικότητα μιας εναρμονισμένης διαδικασίας.

(4) *Διαχείριση της μετανάστευσης: μια ισορροπημένη προσέγγιση*: Υιοθέτηση μιας ισορροπημένης προσέγγισης όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης, αναπτύσσοντας μια κοινή μεταναστευτική πολιτική που θα αντιμετωπίζει τη νόμιμη μετανάστευση σε επίπεδο Ένωσης, ενώ παράλληλα θα ενισχύεται η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, της μεταφοράς λαθρομεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών.

(5) *Ενσωμάτωση: μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων της μετανάστευσης στην κοινωνία και στην οικονομία μας*: Λήψη μέτρων στήριξης που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να χαράξουν καλύτερες πολιτικές για τη μετανάστευση ώστε να μεγιστοποιηθούν οι θετικές επιπτώσεις της στην κοινωνία και την οικονομία μας και να αποτραπεί η απομόνωση και ο κοινωνικός αποκλεισμός των μεταναστευτικών κοινοτήτων. Αυτό θα συμβάλλει στην κατανόηση και τον διάλογο μεταξύ των θρησκειών και των πολιτισμών σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης.

(6) *Εσωτερικά σύνορα, εξωτερικά σύνορα και θεωρήσεις: ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων για μια πιο ασφαλή Ένωση*: Περαιτέρω ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων και μιας κοινής πολιτικής θεωρήσεων, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (διαπροσωπικές επαφές).

(7) *Προστασία της ιδιωτικής ζωής και της ασφάλειας κατά την ανταλλαγή πληροφοριών: εξεύρεση κατάλληλης ισορροπίας*: Εξεύρεση κατάλληλης ισορροπίας ανάμεσα στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και την ασφάλεια, κατά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δικαστικών και δικαστικών αρχών, ενισχύοντας και ενθαρρύνοντας ένα εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων για την εξεύρεση ισορροπημένων λύσεων, με απόλυτο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων, τηρώντας παράλληλα την αρχή της διαθεσιμότητας των πληροφοριών, όπως ορίζεται στο Πρόγραμμα της Χάγης.

(8) *Οργανωμένο έγκλημα: ανάπτυξη μιας στρατηγικής αντίληψης*: Ανάπτυξη και εφαρμογή μιας στρατηγικής αντίληψης για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος σε επίπεδο ΕΕ. Πλήρης αξιοποίηση και περαιτέρω ανάπτυξη της Ευροπόλ και του Eurojust.

(9) *Πολιτική και ποινική δικαιοσύνη: εξασφάλιση ενός αποτελεσματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης για όλους*: Εξασφάλιση ενός ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης με αποτελεσματική πρόσβαση όλων στη δικαιοσύνη και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων. Η προσέγγιση των νομοθεσιών θα συνεχιστεί, ιδίως με τη θέσπιση κανόνων που εξασφαλίζουν υψηλό βαθμό προστασίας των προσώπων, προκειμένου να οικοδομηθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη και να ενισχυθεί η αμοιβαία αναγνώριση, που εξακολουθεί να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας. Βελτίωση του ουσιαστικού δικαίου των συμβάσεων στην ΕΕ.

Η ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, κατέστη το πιο επείγον ζήτημα. Οι ευρωπαίοι πολίτες, δικαίως ελπίζουν ότι, παράλληλα με την εξασφάλιση της τήρησης των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα υιοθετήσει αποτελεσματικότερη κοινή προσέγγιση για τα διασυνοριακά προβλήματα. Ολόκληρο το Πρόγραμμα της Χάγης διατρέχεται από την ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας και προβλέπεται η εξισορρόπηση μεταξύ δικαιωμάτων και ασφάλειας, χωρίς περαιτέρω εξειδικεύσεις.²²

3.- Ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας

Το αστυνομικό σύστημα στην Ελλάδα και οι πολιτικές ελέγχου του εγκλήματος έως τώρα, συνιστούσαν μία «μεταφορά» των προτύπων οργάνωσης και λειτουργίας των κατασταλτικών μηχανισμών, που εφαρμόστηκαν αρχικά στα αναπτυγμένα κράτη της Δύσης. Δεν πρόκειται βέβαια για ελληνική ιδιαιτερότητα, καθώς τα αστυνομικά συστήματα σε ολόκληρη την ηπειρωτική Ευρώπη επηρεάστηκαν από το γαλλικό αστυνομικό σύστημα. Γεγονός, που ωστόσο, ούτε απόλυτο ούτε μονοδιάστατο είναι. Η επίδραση του Αγγλοσαξονικού προτύπου είχε τεράστια σημασία για τον έλεγχο των αστικών κέντρων της Δύσης. Τέλος, το αμερικανικό σύστημα αν και παρουσιάζει ιδιαιτερότητες, άμεσα συναρτημένες με τη δομή της αμερικανικής κοινωνίας θα επιδράσει μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο σε όλο τον δυτικό κόσμο²³.

Ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας, επιχειρήθηκε μέσα από τη δραστήρια συμμετοχή της στις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης και τη συμμετοχή της σε ενισχυμένες μορφές συνεργασίας, οι οποίες προωθήθηκαν από ομάδα κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια των Συμφωνιών Schengen (ενισχυμένη μορφή συνεργασίας με βάση το άρθρο 40 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση).

Η διαδικασία αυτή αφορούσε, αφενός μεν τη συνδιαμόρφωση και προώθηση διαφόρων θεμάτων αστυνομικού ενδιαφέροντος, μέσα από τη συμμετοχή σε ομάδες εργασίας του Συμβουλίου για θέματα Εσωτερικών Υποθέσεων και των Συμφωνιών Schengen, αφετέρου δε τη δραστηριοποίηση στην εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο των υποχρεώσεων που απέρρεαν από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονταν κάθε φορά σε πολιτικό επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διασφαλίστηκε βασικά από τη συμμετοχή της ηγεσίας, πολιτικής και φυσικής, στις εργασίες του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και στις εργασίες της Ομάδας Δράσης των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας αντίστοιχα, αλλά και από την αποστολή και το έργο της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, του Αρχηγείου της Ελληνικής αστυνομίας, η οποία κατέβαλε σημαντικές συντονιστικές προσπάθειες, για τον Εξευρωπαϊσμό της Ελληνικής Αστυνομίας», σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες Διευθύνσεις του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, επί θεμάτων αστυνομικού ενδιαφέροντος (Διευθύνσεις Δημόσιας Ασφάλειας, Κρατικής Ασφάλειας, Αλλοδαπών, Γενικής Αστυνόμευσης, Εκπαίδευσης, Πληροφορικής, Εγκληματολογικών Ερευνών, Οργάνωσης - Νομοθεσίας).

(10) Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη: συνυπευθυνότητα και αλληλεγγύη: Να δοθεί πρακτικό περιεχόμενο στις έννοιες της συνυπευθυνότητας και της αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών παρέχοντας τους κατάλληλους οικονομικούς πόρους για την επίτευξη των στόχων της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο.

²² Genson R, « Un nouveau programme pluriannuel pour consolider l'espace de liberté, de sécurité et de justice : le programme de la Haye », in Revue du Marché commun et de l'Union européenne, n° 486, 3.2005, p.p 172-176

²³ Σοφία Βιδάλη, Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία, Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική, Τόμος Α, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, 2007, σ. 19

Η Ελληνική Αστυνομία, στα πλαίσια της συμμετοχής της χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ως χώρας πλήρους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και ως χώρας μέλους προωθημένης μορφής διακυβερνητικής συνεργασίας, στα πλαίσια των Συμφωνιών Schengen, κλήθηκε να:

- συστήσει εξειδικευμένες αστυνομικές υπηρεσίες(Εθνική Μονάδα Europol, Εθνικό Σύστημα Πληροφοριών Schengen, Γραφείο Sirene, Eurodac, κ.λπ).
- συμμετάσχει στις εργασίες των διαφόρων ομάδων εργασίας αστυνομικού ενδιαφέροντος του τρίτου πυλώνα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων(Επιτροπή του Άρθρου 36, SCIFA, Πολυτομεακή Ομάδα για το Οργανωμένο Έγκλημα, Οριζόντια Ομάδα για τα Ναρκωτικά, Ομάδα για την τρομοκρατία, Ομάδα για την Αστυνομική Συνεργασία, Ομάδα Europol, Ομάδα SIS-Sirene, κ.λπ).
- οργανώσει την εκπαίδευση των αστυνομικών της, σύμφωνα με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- μεταφέρει στην εθνική νομοθεσία νομοθετικά εργαλεία, που συμφωνούνταν στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- ανταλλάξει βέλτιστες πρακτικές, για την καταπολέμηση του εγκλήματος σε επιχειρησιακό επίπεδο
- χαράζει κοινές στρατηγικές, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης(Σύνταξη εκθέσεων για το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία).
- να οργανώσει κοινές επιχειρήσεις, για την καταπολέμηση σε επιχειρησιακό επίπεδο συγκεκριμένων μορφών διασυνοριακής οργανωμένης εγκληματικότητας,
- αναδειξεί τη σύγχρονη τεχνολογία, ως σύγχρονο εργαλείο άσκησης αντεγκληματικής πολιτικής,
- επενδύσει στην εκπαίδευση των αστυνομικών, σε εξειδικευμένα θέματα και στον τομέα της εκμάθησης ξένων γλωσσών,
- συντάξει εθνικά σχέδια δράσης, με βάση τα σχέδια δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- αξιοποιήσει χρηματοδοτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Oisin, Falcone, Stop, Odysseus, Agis, κλπ),
- αναπτύξει θεσμούς, στα πλαίσια της συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής(Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας, Αστυνομικός της Γειτονιάς κ.λπ)
- δημιουργήσει εθνικές βάσεις δεδομένων(Εθνικό Σύστημα Πληροφοριών Schengen, Eurodac, DNA κ.λπ).

Τα πλαίσια, μέσα στα οποία όφειλε να κινηθεί, περιγράφονταν, είτε στα ίδια τα κείμενα των Συνθηκών και των Συμβάσεων, είτε στα νομοθετικά εργαλεία του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, στα Προγράμματα του Τάμπερε και της Χάγης, είτε ακόμη και σε επί μέρους σχέδια δράσης(Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του Οργανωμένου εγκλήματος του 1997, Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πρόληψη και τον έλεγχο του οργανωμένου εγκλήματος στην αρχή της νέας χιλιετίας, Ευρωπαϊκή στρατηγική για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα ναρκωτικά, Σχέδια δράσης για τα ναρκωτικά, Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για το Άσυλο και τη Μετανάστευση κ.λπ).

Η διεθνής αστυνομική συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας κατευθύνθηκε από διάφορες ανάγκες, οι οποίες προέκυπταν κάθε φορά, στα πλαίσια της

εκπλήρωσης των διαφόρων αποστολών της, είτε σε εθνικό επίπεδο, είτε σε διεθνές επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικότερα :

- Στο θέμα της δημόσιας ειρήνης και ησυχίας, ανέκυπτε η ανάγκη για ανταλλαγή εμπειριών, για την πρόληψη της παραβατικότητας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Στο θέμα της τήρησης της τάξης, διαπιστώθηκε η ανάγκη για ορισμό σημείων επαφής για το χουλιγκανισμό ή η ανάγκη για το δόγμα της συνοχής στην ασφάλεια κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων υψηλού επιπέδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Στο θέμα της δημόσιας ασφάλειας, η υλοποίηση του δικαιώματος της διασυνοριακής παρακολούθησης και καταδίωξης ή η ανάγκη για συνεργασία στην καταπολέμηση της κλοπής οχημάτων
- Στο θέμα της δικαστικής αστυνομίας, η ανάγκη για τροφοδότηση με επιχειρησιακές πληροφορίες και επεξεργασία κοινών φακέλων ανάλυσης
- Στο θέμα της τεχνικής και επιστημονικής αστυνομίας, η ανάγκη για συνεργασία επί των νέων τεχνολογιών εξακρίβωσης της ταυτότητας(δακτυλικά αποτυπώματα, DNA, βιομετρικά χαρακτηριστικά κ.λπ)
- Στο θέμα της καταπολέμησης της οργανωμένης εγκληματικότητας: η ανάγκη για ανταλλαγή πληροφοριών, η ανάλυση της κατάστασης του οργανωμένου εγκλήματος και εκτίμησης της απειλής, καθώς και η χρησιμοποίηση ειδικών τεχνικών έρευνας.
- Στο θέμα του ελέγχου των συνόρων, η ανάγκη για εναρμόνιση των κανόνων ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα και η εφαρμογή ολοκληρωμένου μοντέλου ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων
- Στο θέμα της τρομοκρατίας, η ανάγκη ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών, αξιόπιστων και ασφαλών και η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης, της προστασίας κρίσιμων υποδομών και της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- Στο θέμα του ασύλου και της μετανάστευσης η διαμόρφωση ενός κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος ασύλου και μιας κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής για την μετανάστευση.

Οι έννοιες που προσδιόρισαν την Ευρωπαϊκή Αστυνομική συνεργασία ήσαν εκείνες της εμπιστοσύνης, της ευελιξίας, του συντονισμού και της αποτελεσματικότητας.

Θα ήταν παράλειψή μας να μην αναφερθούμε, στα πλαίσια αυτής της εργασίας, στη σημαντική συμβολή της Ελληνικής Αστυνομίας στην ασφαλή διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004, αλλά ταυτόχρονα και στη σημαντική συμβολή των Ολυμπιακών Αγώνων στον εκσυγχρονισμό και τον εξευρωπαϊσμό της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η διεξαγωγή των Ολυμπιακών αγώνων και η επιτυχία της διοργάνωσής τους έδωσαν στις διάφορες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, όχι μόνο νέες ιδέες για τη διοίκηση, αλλά και κατευθύνσεις και ερεθίσματα, για μια πιο ομοιογενή ανάπτυξη της οργάνωσης, του συντονισμού και της δράσης τους.

Η Ελληνική Αστυνομία, συνεργάστηκε στενά στο πεδίο της ασφάλειας με εμπειρογνώμονες άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης(κυρίως Μεγάλη Βρετανία, Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία), αλλά και τρίτων χωρών(ΗΠΑ, Ισραήλ, Αυστραλία), ενώ οι υπηρεσίες διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών, όπως της Europol και της Interpol τέθηκαν στη διάθεσή της. Συνεργάστηκε επίσης με χώρες της Βαλκανικής και της Μεσογείου.

Η εμπειρία και η γνώση που αποκτήθηκαν, αποτέλεσαν το λεγόμενο «κεκτημένο των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας» στον τομέα της ασφάλειας, από πλευράς υλικοτεχνικής υποδομής και τεχνογνωσίας.²⁴

Στα πλαίσια της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, η οποία διήρκεσε τέσσερα ολόκληρα χρόνια(2000-2004), προωθήθηκε σε σημαντικό βαθμό η αναδιάρθρωση των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας. Τα πολυδύναμα καταργήθηκαν και ενισχύθηκαν τα Αστυνομικά Τμήματα, δίπλα στα οποία επανιδρύθηκαν τα Τμήματα Ασφάλειας. Η Διεύθυνση Ηλεκτρονικού Εγκλήματος απέδωσε εξαιρετικά αποτελέσματα στην αντιμετώπιση του διαδικτυακού και ψηφιακού εγκλήματος. Δημιουργήθηκε Διεύθυνση Χειρισμού Κρίσεων, η οποία υπήχθη απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Αναπτύχθηκε ο σχεδιασμός, η μελέτη και η υλοποίηση σεναρίων και η αξιολόγησή τους, μέσα από διαδικασίες ασκήσεων επί χάρτου, οι οποίες εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά και σε τόσο μεγάλη έκταση από την Ελληνική αστυνομία.

Ειδικά προγράμματα, όπως το «καθ' οδόν» στον τομέα της τροχαίας ασφάλειας, απέδωσαν καρπούς και αποτελέσματα, στην οδική ασφάλεια.

Η ανάληψη από την αστυνομία της έκδοσης των διαβατηρίων, βοήθησε στην αναβάθμιση των υπηρεσιών και την αξιοπιστία των διαβατηρίων, η οποία είχε τρωθεί σημαντικά, από παραλείψεις και ατέλειες του προηγούμενου συστήματος έκδοσής τους από τις Νομαρχίες.

Η διεθνής συνεργασία στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων (trafficking) αναπτύχθηκε ουσιαστικά και αποτελεσματικά σε μεγάλο βαθμό, ενώ σημειώθηκαν εξαιρετικά σημαντικές επιτυχίες στην καταπολέμηση της εγχώριας τρομοκρατίας.

Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων αναπτύχθηκε ένα μοντέλο ενοποιημένης διοίκησης με διακριτούς ρόλους, σε όλα τα επίπεδα πολιτικό, στρατηγικό, επιχειρησιακό, που επέτρεψε το συντονισμό των δράσεων.

Παράλληλα, δημιουργήθηκαν επιχειρησιακά κέντρα σε στρατηγικό και τακτικό επίπεδο, στα οποία συμμετείχαν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, υπό την ενιαία διοίκηση και το συντονισμό της Ελληνικής Αστυνομίας. Αυτό το μοντέλο δοκιμάστηκε, μέσα από μία σειρά ασκήσεων, στις οποίες συμμετείχαν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς σε όλα τα επίπεδα.

Για να υποστηριχθεί όλος αυτός ο σχεδιασμός απαιτήθηκε μεταξύ άλλων σύγχρονος εξοπλισμός και άρτια εκπαίδευση του προσωπικού. Το εκπαιδευτικό πακέτο περιλάμβανε, πέραν της γενικής εκπαίδευσης και εξειδικευμένες εκπαιδεύσεις.²⁵

Σήμερα, μετά την επιτυχημένη εμπειρία των Ολυμπιακών Αγώνων, η Ελλάδα διαθέτει ένα νέο μοντέλο ασφάλειας που περιλαμβάνει:

- Ολοκληρωμένο και δοκιμασμένο σχέδιο εσωτερικής ασφάλειας
- Εξελιγμένη τεχνολογία και τεχνογνωσία
- Έμπειρο και εξειδικευμένο προσωπικό
- Σχέδιο επικοινωνιακής διαχείρισης
- Σύγχρονες δομές, θεσμούς και διαδικασίες.

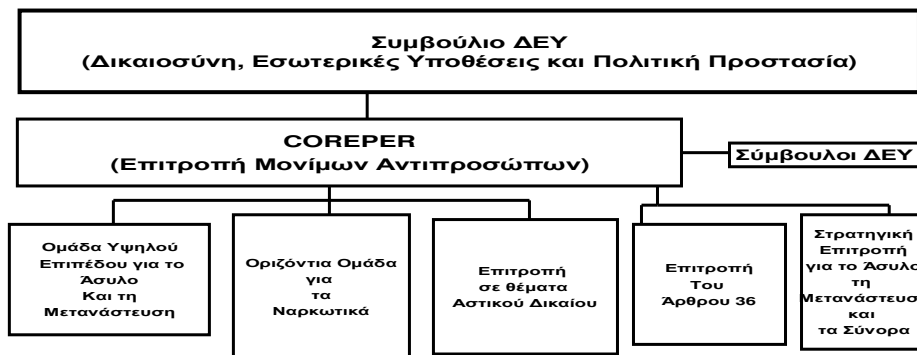
²⁴ Δημιουργήθηκαν νέες υποδομές, όπως νέα επιχειρησιακά κέντρα και σύγχρονα συστήματα τηλεπικοινωνίας. Στον εξοπλισμό που αποκτήθηκε, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, συστήματα επιτήρησης συνόρων, κινητά κέντρα διαχείρισης κρίσεων, οχήματα, ελικόπτερα, συστήματα φυσικής ασφάλειας, εξοπλισμός τροχαίας, οπλισμός, πληροφοριακά συστήματα, εξοπλισμός αντιμετώπισης Χ.Β.Ρ.Π απειλών, συσκευές X-rays, φορητοί ανιχνευτές μετάλλων, συσκευές ανίχνευσης εκρηκτικών, συστήματα καμερών(CCTV), ασύρματοι, επικοινωνιών(TETRA), συστήματα εντοπισμού οχημάτων, μαγνητικές πύλες κ.λπ.

²⁵ Σε θέματα προστασίας επισήμων προσώπων, Χ.Β.Ρ.Π απειλών, διαπραγματευτών, ανάλυσης πληροφοριών, ασφάλειας εγκαταστάσεων, αντιμετώπισης όπλων μαζικής καταστροφής, αντιμετώπισης αεροπειρατειών, ομηριών κ.λπ. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 293 ειδικές εκπαιδεύσεις και συμμετείχαν 16.404 αστυνομικοί και 3.212 άτομα από τους υπόλοιπους φορείς.

Πριν επικεντρωθώ στην αναλυτική παράθεση των οργάνων της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας, της ευρωπαϊκής τους διάστασης και της εθνικής τους διάστασης, συνοδευόμενων από κριτική αξιολόγηση, εκεί όπου αυτή απαιτείται, αλλά και των ενεργειών και των δράσεων της Ελληνικής Αστυνομίας σε εθνικό επίπεδο, για σοβαρά θέματα που απασχόλησαν την Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρώ χρήσιμο να αναφερθώ, εν συντομία, στις ομάδες εργασίας αστυνομικού ενδιαφέροντος, στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα, αλλά και στα όργανα και τα νομοθετικά εργαλεία λήψης των σχετικών αποφάσεων, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

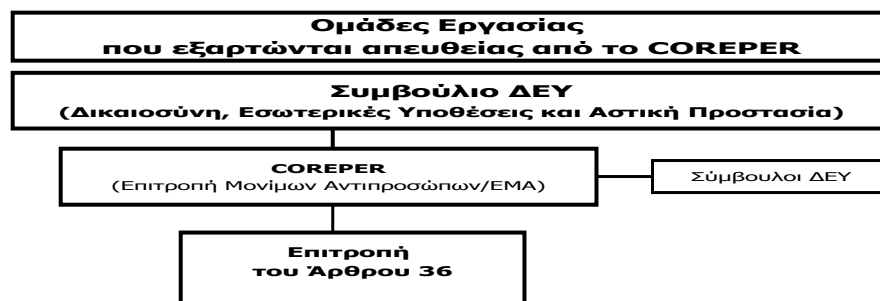
Οι αναφορές αυτές, θεωρούνται απαραίτητες, προκειμένου να γίνει κατανοητό, το πλαίσιο, μέσα στο οποίο κινήθηκε ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας.

4.- Οι Ομάδες Εργασίας του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, αστυνομικού ενδιαφέροντος

α.- Η Επιτροπή του Άρθρου 36(CATS)

Η Επιτροπή του «Άρθρου 36» (η ονομασία της παραπέμπει στο Άρθρο 36 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που προβλέπει τη σύστασή της) αποτελείται από ανώτατους υπαλλήλους των κρατών μελών. Συντονίζει τις εργασίες σε θέματα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις και μπορεί να διατυπώνει γνώμες για το Συμβούλιο, είτε κατόπιν αιτήσεώς του, είτε με δική της πρωτοβουλία.

Παρόμοιες ad hoc Επιτροπές συστήθηκαν για τα θέματα που έχουν αναχθεί στην κοινοτική αρμοδιότητα. Οι Επιτροπές αυτές προετοιμάζουν τους φακέλους που υποβάλλονται, με τη μεσολάβηση της ΕΜΑ, στο Συμβούλιο "Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις".

Η αντίστοιχη ομάδα για τα ζητήματα ασύλου και μετανάστευσης είναι η SCIFA (Στρατηγική Επιτροπή για τη Μετανάστευση, τα Σύνορα και το Άσυλο) η οποία, αντίθετα προς την Επιτροπή του Άρθρου 36 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί ομάδα εργασίας του πρώτου πυλώνα.

Οι Ομάδες Εργασίας που εξαρτώνται από την Επιτροπή του Άρθρου 36 είναι οι ακόλουθες:

β.- Η Πολυτομεακή Ομάδα για το Οργανωμένο Έγκλημα (MDG)

Η Πολυτομεακή Ομάδα για το Οργανωμένο Έγκλημα, συνενώνει με τρόπο ισομερή, εκπροσώπους των δικαστικών αρχών και των Υπηρεσιών της Αστυνομίας, πράγμα το οποίο επιτρέπει μια ολοκληρωμένη πολυκλαδική καταπολέμηση της οργανωμένης εγκληματικότητας.

Η Ομάδα αυτή, δεν είναι επιφορτισμένη μόνο με την παρακολούθηση του σχεδίου Δράσης κατά της Οργανωμένης Εγκληματικότητας, αλλά επίσης και με την πρόταση στο Συμβούλιο των στοιχείων, που είναι απαραίτητα για μια στρατηγική και μια πολιτική, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ότι αφορά το θέμα της καταπολέμησης της Οργανωμένης Εγκληματικότητας.

Στα πλαίσια της Πολυτομεακής Ομάδας για το Οργανωμένο Έγκλημα, οργανώθηκαν τρεις γύροι Αμοιβαίων Αξιολογήσεων των Κρατών μελών, ήτοι ο πρώτος γύρος για τα Συστήματα αμοιβαίας Δικαστικής συνδρομής σε ποινικά θέματα, ο δεύτερος γύρος για την ανταλλαγή πληροφοριών, μέσω των Εθνικών Μονάδων της Europol με την Europol και ο τρίτος γύρος, για θέματα τρομοκρατίας. Η Ελληνική Αστυνομία, συμμετείχε με εκπροσώπους της και στους τρεις γύρους αμοιβαίας αξιολόγησης, για τη συγκρότηση των ομάδων εμπειρογνομόνων, αλλά και στις αξιολογήσεις που αφορούσαν τη Ελλάδα.

Οι αξιολογήσεις αυτές βοήθησαν στην λεπτομερή αποτύπωση των διαδικασιών, στην ανάδειξη των κενών και των δυσλειτουργιών και στη διατύπωση προτάσεων για βελτίωση.

γ.- Η Ομάδα Εργασίας για την Τρομοκρατία

Είναι η Ομάδα που έχει επιφορτισθεί με την συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αστυνομικών Υπηρεσιών των Κρατών Μελών, στο θέμα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

δ.- Η Ομάδα Εργασίας Europol

Η Ομάδα αυτή δημιουργήθηκε για να επεξεργασθεί τη Σύμβαση και τους κανόνες λειτουργίας της μελλοντικής Ευρωπαϊκής Αστυνομίας (Europol). Επί του παρόντος, το κύριο καθήκον της είναι η μελέτη των πρωτοβουλιών των κατ' ιδίαν Προεδριών, σε σχέση με την επέκταση των αρμοδιοτήτων και την τροποποίηση της

Σύμβασης της Europol.

ε.- Η Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομική Συνεργασία

Ασχολείται με εκείνα τα θέματα, τα οποία στα πλαίσια της αστυνομικής συνεργασίας δεν έχουν ανατεθεί σε καμία άλλη Ομάδα Εργασίας που να έχει εξειδικευμένο χαρακτήρα. Μεταξύ των θεμάτων με τα οποία ασχολείται, μπορούν να αναφερθούν, η αστυνομική κατάρτιση, η επιστημονική αστυνομία, η ασφάλεια των πολιτών, η δικαστική αστυνομία κ.λπ.

στ.- Η Ομάδα Εργασίας για το Σύστημα Πληροφοριών Schengen(Schengen Information System/SIS)

Η Ομάδα αυτή, ασχολείται με τις διοικητικές, δικαστικές, οικονομικές και διαχειριστικές πτυχές του Συστήματος, ενεργώντας σαν συντονιστής των εργασιών των Ομάδων SIS TECH και SIRENE. Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen(SIS) συνδέεται με τα Εθνικά Συστήματα Πληροφοριών και στη χώρα μας η διαχείρισή του γίνεται από τη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας και τη Διεύθυνση Πληροφορικής.

ζ.- Η Τεχνική Ομάδα Εργασίας για το Σύστημα Πληροφοριών Schengen(Schengen Information System TECH/SIS TECH)

Η Ομάδα αυτή είναι υπεύθυνη για την προώθηση των εργασιών του Συστήματος Πληροφοριών Schengen(SIS) από άποψη στενά τεχνική. Οι βασικές της λειτουργίες είναι:

- Να καθορίσει και να υιοθετήσει συμφωνίες για τις τεχνικές πτυχές της ανταλλαγής δεδομένων, στα πλαίσια του SIS(αιτήσεις, πρωτόκολλα επικοινωνίας, καθορισμός των αρχείων και των πεδίων κ.λπ.) και
- Να καθορίσει και να διαχειριστεί τα δίκτυα επικοινωνιών για την ανταλλαγή των δεδομένων.

η.- Η Ομάδα Εργασίας SIRENE

Είναι η Ομάδα που είναι υπεύθυνη για την μελέτη των τροποποιήσεων, των ενημερώσεων και των προσαρμογών του Εγχειριδίου των Γραφείων SIRENE, οργάνων που είναι επιφορτισμένα με την παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών, στη βάση δεδομένων του Συστήματος πληροφοριών Schengen.

Σε κάθε Κράτος Μέλος, υπάρχει ένα Γραφείο SIRENE. Στην Ελλάδα το Γραφείο SIRENE λειτουργεί στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας σαν 3^ο Τμήμα της.

θ.- Η Οριζόντια Ομάδα για τα Ναρκωτικά (Διαπυλωνική Ομάδα Εργασίας)

Είναι η κύρια ομάδα εργασίας στο θέμα των ναρκωτικών του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για διαπυλωνική ομάδα εργασίας, η οποία προσεγγίζει το πρόβλημα των ναρκωτικών από όλες τις πτυχές του και ενεργεί σαν συντονιστική ομάδα στο Συμβούλιο για όλα τα θέματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά.

Στις εργασίες της συμμετέχουν, διπλωμάτες, αστυνομικοί, δικαστικοί, τελωνειακοί και εκπρόσωποι του τομέα της υγείας.

Στόχος της είναι η προετοιμασία και επεξεργασία συνεκτικών και διαρθρωμένων πολιτικών στον τομέα των ναρκωτικών, για έγκριση από το Συμβούλιο, η εφαρμογή αυτών των πολιτικών και η προώθηση σχημάτων συνεργασίας με τρίτες χώρες και περιοχές.

Τα θέματα που εξετάζονται και συζητούνται στην Οριζόντια Ομάδα για τα Ναρκωτικά υποβάλλονται απευθείας στο COREPER και από εκεί στο Συμβούλιο Υπουργών για λήψη απόφασης.

ι.- Η Στρατηγική Επιτροπή για τη Μετανάστευση, τα Σύνορα και το Άσυλο(SCIFA)

Η Στρατηγική Επιτροπή για τη Μετανάστευση, τα Σύνορα και το Άσυλο (Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum/SCIFA) είναι μια Ομάδα του Συμβουλίου, αρμόδια για το συντονισμό και τον στρατηγικό σχεδιασμό των προσπάθειών στις ομάδες εργασίας του Συμβουλίου, οι οποίες ασχολούνται με τη μετανάστευση, τα σύνορα και το άσυλο.

Η SCIFA, αποτελείται από Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων των Κρατών μελών που είναι υπεύθυνοι γι' αυτά τα θέματα, καθώς επίσης και από εκπροσώπους από την αρμόδια Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ια.- Η Ομάδα Εργασίας για τη Μετανάστευση και την Απέλαση

Η Ομάδα αυτή συζητά θέματα που σχετίζονται με άτομα, τα οποία δεν είναι υπήκοοι Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την είσοδό τους, τη διαμονή και την απομάκρυνσή τους από το έδαφος των Κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συντάσσει νομοθεσία για την Κοινή Μεταναστευτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ιβ.- Η Ομάδα Εργασίας για τις προξενικές θεωρήσεις(visa)

Η Ομάδα προωθεί μια κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις προξενικές θεωρήσεις. Η κύρια ευθύνη γι' αυτή την Ομάδα Εργασίας ανήκει στα Υπουργεία Εξωτερικών των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ιγ.- Η Ομάδα Εργασίας «Άσυλο»

Η Ομάδα προετοιμάζει μια κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το άσυλο και συντάσσει τη σχετική νομοθεσία.

ιδ.- Η Ομάδα Εργασίας «Σύνορα»

Ασχολείται με θέματα ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα.

ιε.- Η Ομάδα Εργασίας CIREFI

Το CIREFI, θεσπίστηκε με απόφαση των Υπουργών των αρμόδιων για τη μετανάστευση της 1^{ης} Δεκεμβρίου 1992.

Το 1994, αποφασίστηκε να επεκταθούν οι δραστηριότητές του για να περιλάβει τη συλλογή των πληροφοριών για:

- νόμιμη μετανάστευση
- παράνομη μετανάστευση και παράνομη διαμονή
- την είσοδο των αλλοδαπών μέσω δικτύων διακινητών
- τη χρήση των πλαστών και παραποιημένων εγγράφων
- μέτρα που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές, με τη μορφή στατιστικών, προκειμένου να συνταχτούν οι κανονικές εκθέσεις για την περιγραφή της κατάστασης.

Το CIREFI αναλύει επίσης πληροφορίες που αντιπαραβάλλονται, συνάγει συμπεράσματα και, όταν πρέπει, δίνει συμβουλές και ενθαρρύνει την ανταλλαγή των πληροφοριών, σχετικά με τη συνοδεία στα σύνορα (χώρα προορισμού, μεταφορείς, ποσοστά, συνθήκες μεταφοράς, προβλήματα στην απόκτηση εγγράφων για την

επιστροφή). Αποτελείται από εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη και συνεδριάζει κάθε μήνα με τη λογιστική υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου. Σε μια έκτακτη ανάγκη, τα αρμόδια κεντρικά τμήματα των κρατών μελών ανταλλάσσουν πληροφορίες άμεσα. Το CIREFI υποβάλλει ετήσια έκθεση, σχετικά με τις δραστηριότητές του στο Συμβούλιο, καθώς επίσης και άλλες εκθέσεις κατόπιν αιτήσεως. Από τον Μάιο του 1999, λειτουργήσε στα πλαίσια του CIREFI ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, για τη μετάδοση πληροφοριών για παράνομη μετανάστευση και δίκτυα διακινητών.

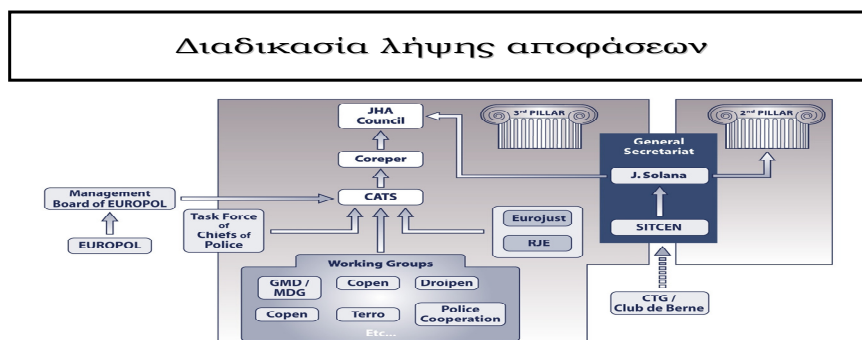
5.- Όργανα λήψης αποφάσεων και είδη νομοθετικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε σχέση με την αστυνομική συνεργασία

α.- Όργανα λήψης των αποφάσεων

Τα όργανα τα οποία λαμβάνουν τις αποφάσεις για θέματα αστυνομικής συνεργασίας είναι κατ' αρχήν, ξεκινώντας από πάνω προς τα κάτω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η υψηλή αυτή πολιτική αρχή συνέρχεται τουλάχιστον κάθε εξάμηνο και προσδιορίζει τις προτεραιότητες, τους προσανατολισμούς, τις κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής της Ένωσης. (π.χ Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αφιερωμένο αποκλειστικά σε θέματα συνεργασίας στους τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων, διοργανώθηκε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, στο Τάμπερε της Φινλανδίας).

Το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, συγκροτείται από τους εκπροσώπους κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο και επιλαμβάνεται θεμάτων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων. Το Συμβούλιο υιοθετεί κοινές θέσεις, αποφάσεις και αποφάσεις-πλαίσιο και καταρτίζει συμβάσεις, σύμφωνα με τους προσανατολισμούς του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Αποφασίζει, πλην εξαιρέσεων, ομοφώνως. Τις εργασίες του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων προετοιμάζει η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων (EMA) δηλ. οι πρέσβεις των κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σημαντικός είναι και ο ρόλος των κρατών μελών, τα οποία ενημερώνονται και διαβουλεύονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, για να συντονίσουν τις δράσεις τους και να αποφασίσουν τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων τμημάτων των διοικήσεών τους. Πέραν αυτού, υποστηρίζουν κοινές θέσεις σε διεθνή πλαίσια. Κυρίως όμως αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες: μπορούν να προτείνουν στο Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων την υιοθέτηση κοινών θέσεων ή άλλων αποφάσεων ή την κατάρτιση Συμβάσεων σε όλους τους τομείς συνεργασίας Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

β.- Είδη νομοθετικών εργαλείων

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, προέβη σε διάκριση μεταξύ της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και της δημιουργίας ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ως συνέπεια της διάκρισης αυτής, υπήχθησαν στην κοινοτική αρμοδιότητα οι πολιτικές θεωρήσεων, ασύλου, μετανάστευσης και της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις. Έτσι, κατέστη δυνατή η προσφυγή σε κοινοτικές πράξεις, όπως οι κανονισμοί ή οι οδηγίες, οι αποφάσεις, οι συστάσεις και οι γνώμες αντί σε συμβάσεις (οι οποίες υπόκεινται σε επικύρωση και ως εκ τούτου συνεπάγονται δυσκίνητες διαδικασίες πριν αρχίσουν να ισχύουν). Ως προς τα θέματα που παραμένουν στον τρίτο πυλώνα, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων η Συνθήκη προβλέπει, κοινές θέσεις, αποφάσεις-πλαίσια και αποφάσεις του Συμβουλίου, Συμβάσεις, Ψηφίσματα, συστάσεις, δηλώσεις, συμπεράσματα, κλπ.

6.- Τα Όργανα και τα συστήματα της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Συνεργασίας- Ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας

Α.- Αμιγή Όργανα αστυνομικής συνεργασίας

1.- Το Σύστημα των Συμφωνιών Schengen

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η δημιουργία του ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, αποτέλεσε ένα από τα προτάγματα τη ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλλά προσέκρουε στο αδιέξοδο το οποίο είχε προκύψει με την άρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και της Δανίας να υπογράψουν τη Σύμβαση για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων, απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

Αυτό οδήγησε μια ομάδα κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση να συνεργαστούν για την προώθηση ενισχυμένης μορφής συνεργασίας σε διακυβερνητικό επίπεδο, η οποία άλλωστε προβλέπονταν από τις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στα πλαίσια αυτά, υπεγράφη το 1985 η Συμφωνία Schengen μεταξύ της Γαλλίας, της Γερμανίας, του Βελγίου, του Λουξεμβούργου και της Ολλανδίας. Οι χώρες αυτές αποφάσισαν να δημιουργήσουν μεταξύ τους ένα χώρο χωρίς σύνορα, το χώρο Schengen, ο οποίος πήρε το όνομά του από το όνομα της ομώνυμης πόλης του Λουξεμβούργου, όπου υπεγράφησαν οι πρώτες συμφωνίες το 1985 και υπεγράφη στη συνέχεια το 1990, η Σύμβαση Εφαρμογής των Συμφωνιών Schengen, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1995.

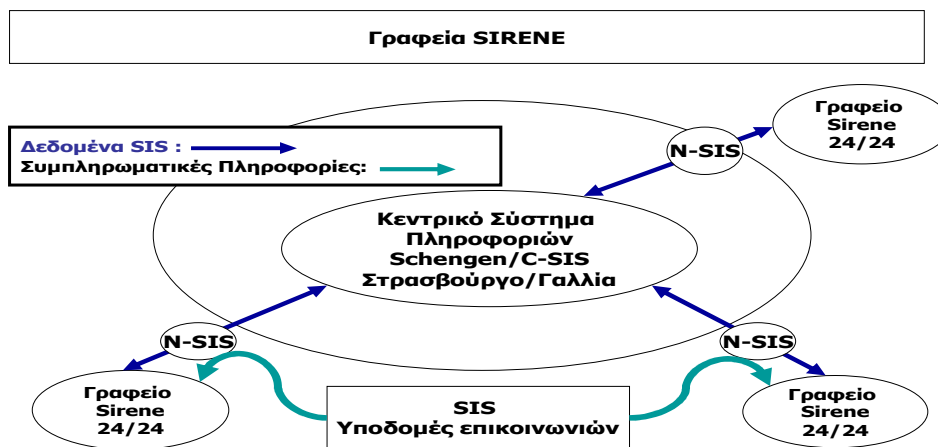
Η διακυβερνητική αυτή συνεργασία, διευρύνθηκε σε δεκατρία κράτη μέλη το 1997, με την ευκαιρία της υπογραφής της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Χάρis σ' αυτή τη Συνθήκη οι αποφάσεις που είχαν υιοθετηθεί από το 1985 από τα κράτη του χώρου Schengen, καθώς και οι δομές εργασίας που είχαν δημιουργηθεί ενσωματώθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την 1^η Μαΐου του 1999.

Από τη θέση της σε ισχύ το 1995, η Σύμβαση Εφαρμογής των Συμφωνιών Schengen, επέτρεψε την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, μεταξύ των συμβαλλομένων χωρών και τη δημιουργία ενός εξωτερικού συνόρου, όπου πραγματοποιούνταν οι έλεγχοι εισόδου στο χώρο Schengen, με ρύθμιση για ίδιες διαδικασίες. Από την άλλη πλευρά, υιοθετήθηκαν ορισμένοι κοινοί κανόνες, σε ότι αφορά τις προξενικές θεωρήσεις, το δικαίωμα ασύλου και τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, προς τον σκοπό του να επιτραπεί η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και για να συμφιλιωθεί η ελευθερία με την ασφάλεια.

Κύρια στοιχεία του Συστήματος Schengen

Το έλλειμμα που προέκυψε από την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα των κρατών μελών Schengen, έπρεπε να καλυφθεί οπωσδήποτε. Τα κύρια εργαλεία για την επίτευξη αυτού του σκοπού ήσαν, αφενός μεν η δημιουργία του Συστήματος Πληροφοριών Schengen, με τη δημιουργία σε κάθε Χώρα μέλος του Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen (National Schengen Information System/N-SIS) και του Κεντρικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen στο Στρασβούργο (Central Schengen Information System/C-SIS), αποτελούμενου από αντίγραφα των Εθνικών Συστημάτων Πληροφοριών Schengen, αφετέρου δε η ενδυνάμωση της αστυνομικής συνεργασίας μεταξύ των Αστυνομιών των κρατών μελών.

Οι ρυθμίσεις των Συμφωνιών Schengen αποτέλεσαν την πρώτη σε Ευρωπαϊκό επίπεδο συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών σε αστυνομικά θέματα, στα οποία η εκχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων των συμβαλλόμενων κρατών μελών υπήρξε σημαντικότητα.

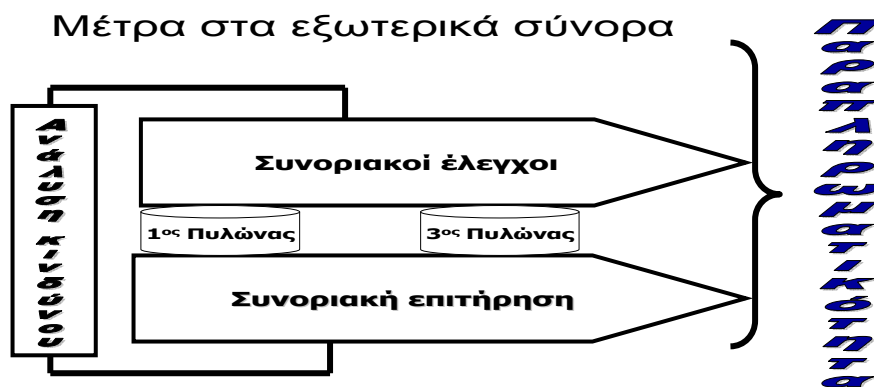
Το μεγάλο πλεονέκτημα του Schengen είναι να διευκολύνει τους ανθρώπους να κινούνται με την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Μπορούν να ταξιδέψουν ελεύθερα στην περιοχή του Schengen, το οποίο βοηθά τον οικονομικό, τον περιφερειακό και τον πολιτιστικό δυναμισμό μέσα στην Ευρώπη και ειδικά στις συνοριακές περιοχές. Οποιοσδήποτε ξένος επισκέπτης μπορεί να ταξιδέψει σε όλα τα κράτη του Schengen με μια ενιαία θεώρηση, πράγμα το οποίο σημαίνει,

παραδείγματος χάριν, ότι προωθείται η οικονομική δραστηριότητα που σχετίζεται με τον τουρισμό. Συγχρόνως, η συνεργασία του Schengen στοχεύει στο να προστατεύσει τους ανθρώπους και την ιδιοκτησία τους, μέσω της αυξανόμενης συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών αρχών και των αρχών ελέγχου των εξωτερικών συνόρων όλων των κρατών μελών. Αυτές οι νέες μορφές συνεργασίας, έχουν εισαχθεί για να αντισταθμίσουν οποιοδήποτε κίνδυνο ελλείμματος ασφάλειας που συνδέεται με την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων.

Στην Ευρώπη, το Σύστημα Πληροφοριών Schengen είναι η πιο σημαντική κοινή βάση δεδομένων για τη διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας και τη διαχείριση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα. Είναι ένα από τα σημαντικότερα μέτρα που έχουν ληφθεί, σχετικά με τον έλεγχο των συνόρων, την έκδοση των θεωρήσεων και των αδειών διαμονής και την καταπολέμηση του εγκλήματος, προκειμένου να αντισταθμιστεί η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen παρέχει στην εθνική αστυνομία επιτήρηση των συνόρων, και στις αρχές έκδοσης προξενικών θεωρήσεων μόνιμη πρόσβαση στις πιο πρόσφατες πληροφορίες για πρόσωπα που είναι καταζητούμενα, εξαφανισθέντα, ή στα οποία έχει απαγορευθεί η είσοδος, καθώς επίσης και για απολεσθείσα και κλεμμένη ιδιοκτησία.

Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται εφεξής στα εξωτερικά σύνορα, όχι μόνο για λογαριασμό της Χώρας που διενεργεί τους ελέγχους, αλλά και για λογαριασμό όλων των υπολοίπων. Από τη στιγμή που δεν προκύπτει κάτι σε βάρος του ελεγχόμενου προσώπου, αυτό εισερχόμενο στη χώρα Schengen, η οποία διενήργησε τον έλεγχο, μπορεί να κυκλοφορήσει ελεύθερα σε ολόκληρο το χώρο Schengen.

Άλλα αντισταθμιστικά μέτρα ήταν η ενδυνάμωση της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των Χωρών μελών του Schengen, η απομάκρυνση των παρανόμως εισελθόντων στην επικράτεια των κρατών μελών και η αύξηση των προληπτικών ελέγχων, έτσι ώστε να δημιουργείται η πεποίθηση στους κακοποιούς ότι είναι σφόδρα πιθανό να πέσουν στα χέρια της αστυνομίας, στα πλαίσια αυτού του είδους των ελέγχων, καθώς επίσης και ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστων πρακτικών για τα Κέντρα Αστυνομικής και Τελωνειακής Συνεργασίας (13815/08).

Μετά την είσοδο των δέκα νέων κρατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Συμβούλιο εξέδωσε Κανονισμό για την εισαγωγή ορισμένων νέων λειτουργιών στο Σύστημα

Πληροφοριών Schengen, συμπεριλαμβανομένης και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας(7575/04+7853/03).

β.- Η εθνική διάσταση.

Η Ελλάδα δέχθηκε την πρόκληση να συμμετάσχει στην ομάδα εκείνων των κρατών, τα οποία αποφάσισαν να ενισχύσουν τη διακυβερνητική μορφή συνεργασίας, στα πλαίσια των Συμφωνιών Schengen, στοχεύοντας να προωθήσουν τις διαδικασίες στο πεδίο της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων, οι οποίες είχαν βαλτώσει στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικότερα, στις αρχές του 1992 η Ελλάδα, δια του Υπουργείου Εξωτερικών, εξέφρασε τη βούλησή της να προσχωρήσει στη Συμφωνία Schengen. Της δόθηκε αρχικά το καθεστώς του παρατηρητή και το Νοέμβριο του ίδιου έτους υπέγραψε τη Συμφωνία και κατέστη πλήρες μέλος. Στις 12-06-1992, υπεγράφη Κοινή Υπουργική Απόφαση, με την οποία το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ορίστηκε «αρμόδια Κεντρική Αρχή» για το Εθνικό Σύστημα Πληροφοριών Schengen(N.SIS) και η Διεύθυνση Πληροφορικής, υπεύθυνη για την τεχνική υλοποίησή του, για λογαριασμό των πέντε (5) συναρμόδιων Υπουργείων (Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Εμπορικής Ναυτιλίας, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης).

Η Ελληνική Αστυνομία, ανέλαβε να σηκώσει ένα μεγάλο βάρος των σχετικών διαπραγματεύσεων, αφού στο διάστημα που η χώρα είχε το καθεστώς του παρατηρητή, έπρεπε να κινηθεί με ταχύτητα στο επίπεδο των εμπειρογνομόνων, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις και τα πρότυπα που έθεταν οι συμφωνίες Schengen για να κριθεί, να αξιολογηθεί και να καταστεί τελικά πλήρες μέλος των Συμφωνιών Schengen.

Οι προσπάθειες της Ελληνικής Αστυνομίας συντονίστηκαν από τη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Διευθύνσεις του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας (Διευθύνσεις Δημόσιας Ασφάλειας, Κρατικής, Πληροφορικής, Γενικής Αστυνόμευσης, Αλλοδαπών, Τεχνικών, Οργάνωσης-Νομοθεσίας κ.λπ)²⁶.

Η Ελληνική Αστυνομία προχώρησε με ταχείς ρυθμούς στην ανάπτυξη των απαιτούμενων τεχνικών υποδομών και υπηρεσιών και έτσι δημιουργήθηκαν, τόσο το Εθνικό Σύστημα Πληροφοριών Schengen, όσο και το Γραφείο SIRENE, αλλά και on line διασύνδεση των σημείων διενέργειας διαβατηριακού ελέγχου στα εξωτερικά πλέον σύνορα, με το Εθνικό Σύστημα Πληροφοριών Schengen και το Κεντρικό Σύστημα Πληροφοριών Schengen στο Στρασβούργο της Γαλλίας.

Στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, υπάρχουν σήμερα δύο Υπηρεσίες, υπεύθυνες για τη λειτουργία του Ελληνικού Πληροφοριακού Συστήματος Schengen:

- Το 3^ο Τμήμα Τεχνικής Υποστήριξης του Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen(National Schengen Information System/N.SIS), το οποίο υπάγεται στη Διεύθυνση Πληροφορικής του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, αποτέλεσε βασικό επιχειρησιακό εργαλείο για τη διασφάλιση της απαιτούμενης συνεργασίας, στα πλαίσια υλοποίησης των Συμφωνιών Schengen, εφοδιασμένο για το σκοπό αυτό με μια σειρά από αρμοδιότητες²⁷.

²⁶ Οι Συμφωνίες του Schengen επικυρώθηκαν με τον Νόμο υπ' αριθμ. 2514/1997 της 27/06/1997

²⁷ Η τεχνική υποστήριξη του Ελληνικού Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen(N.SIS) για την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του, η διασφάλιση αδιάλειπτης και απρόσκοπτης τεχνικής επικοινωνίας με το Κεντρικό Σύστημα Πληροφοριών Schengen(Central Schengen Information System/C.SIS) και τους συναρμόδιους Φορείς, η εξασφάλιση τεχνικής συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων Φορέων του Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen, η διασφάλιση τεχνικής δυνατότητας των εξουσιοδοτημένων αρχών για πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen, η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας του Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen (N.SIS), όπως αυτά προκύπτουν από τη Σύμβαση Εφαρμογής των Συμφωνιών Schengen και την Εθνική Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

- Το Τμήμα SIRENE, το οποίο αποτέλεσε την κεντρική Αρχή που προβλέπονταν από το άρθρο 92 παράγραφος 4 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen, μέσω της οποίας θα έπρεπε να γίνεται η ανταλλαγή όλων των συμπληρωματικών πληροφοριών που ήταν απαραίτητες για την εισαγωγή καταχωρήσεων που θα επέτρεπαν τη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες πρόσωπο και αντικείμενα για τα οποία είχαν εισαχθεί δεδομένα στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen, εντοπίζονταν μετά από αναζήτηση στο σύστημα αυτό. Το 3^ο Τμήμα - Εθνικό Γραφείο SIRENE, το οποίο υπήχθη στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας έχει ως αρμοδιότητα την εξασφάλιση της συνεργασίας με τις λοιπές εθνικές υπηρεσίες και τους διεθνείς φορείς, στην αρμοδιότητα των οποίων ανάγεται ο χειρισμός θεμάτων που αναφέρονται στη Σύμβαση Εφαρμογής των Συμφωνιών Schengen.

Η ανάγκη ανάπτυξης της Δεύτερης Γενιάς του Εθνικού Πληροφοριακού Συστήματος Schengen (N.SIS II), προέκυψε στα πλαίσια της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το αρχικό σύστημα δεν μπορούσε να σηκώσει πλέον τις απαιτήσεις των 25 ή και 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έτσι, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έθεσε σαν προτεραιότητα την ανάπτυξη της δεύτερης γενιάς του Συστήματος Πληροφοριών Schengen (SIS II), με αρχικό χρόνο ολοκλήρωσης τον Μάρτιο του 2007, προκειμένου να καλυφθούν οι νέες λειτουργικές απαιτήσεις-ανάγκες του Συστήματος Πληροφοριών Schengen (π.χ. ενσωμάτωση στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen των δέκα (10) νέων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης), με την επωφελή χρήση των τελευταίων εξελίξεων στο χώρο της πληροφορικής (π.χ. καταχώρηση και αναζήτηση δακτυλικών αποτυπωμάτων και φωτογραφιών κ.λπ) και τη δυνατότητα ενσωμάτωσης των νέων κρατών μελών. Λόγω τεχνικών δυσκολιών η έναρξη της επιχειρησιακής λειτουργία του SIS II μετατέθηκε για το 4^ο τρίμηνο του 2011.

Όσον αφορά την υλοποίηση σε Εθνικό επίπεδο, μέχρι στιγμής έχουν ολοκληρωθεί με επιτυχία από την Ελληνική Αστυνομία μια σειρά από δοκιμές σε συνεργασία με το Κεντρικό Σύστημα (C.SIS) του Στρασβούργου και προετοιμάζονται οι υπόλοιπες δοκιμές που θα ακολουθήσουν, τόσο με το Κεντρικό Σύστημα, όσο και με τα λοιπά Κράτη Μέλη (δοκιμές της InterSIRENE επικοινωνίας).

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η εμφάνιση της Σύμβασης Schengen χαιρετίστηκε με ισχυρά ανάμικτα συναισθήματα. Από τη μία μεριά οι διατάξεις για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία θα μπορούσαν να θεωρηθούν ένα σημαντικό επίτευγμα. Για πρώτη φορά αποφασίστηκε ότι η διεθνής συνεργασία θα πρέπει να μην αφήνει τη δυνατότητα να αναπτύσσεται ελεύθερα από οποιαδήποτε διεθνή νομική παρέμβαση ή πλαίσιο, αλλά αντίθετα θα πρέπει να είναι σαφώς νομιμοποιημένη και επομένως νομοθετημένη.²⁸

Η Σύμβαση Schengen, αποτέλεσε αντικείμενο αυστηρής κριτικής, από τη στιγμή που δημοσιεύτηκε. Οι αλλαγές στο πεδίο των αλλοδαπών και της πολιτικής ασύλου, δέχθηκαν κριτική, επειδή ήσαν πάρα πολύ σκληρές και απάνθρωπες.

Οι συμφωνίες Schengen ωστόσο, αποτέλεσαν πράγματι ένα «εργαστήρι», στο οποίο δοκιμάστηκαν βήματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το αποτέλεσμα σε γενικές γραμμές υπήρξε θετικό. Μέσα σ' αυτό το «εργαστήρι» δοκιμάστηκαν επιτυχώς λύσεις σε κρίσιμα θέματα, όπως εκείνο της αστυνομικής συνεργασίας, με προσφυγή

²⁸ Chantal Joubert and Hans Bevers Kluwer, Schengen Investigated, A Comparative Interpretation of the Schengen Provisions on International Police Cooperation in the Light of the European Convention on Human Rights, Kluwer Law International, The Hague/London/Boston, p. 36

στο αυτοματοποιημένο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της διεθνούς εγκληματικότητας.

Καταργήθηκαν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα, με ρυθμίσεις που τονώνουν ικανοποιητικά την αίσθηση του «ανήκειν» σε μια κοινότητα ευρωπαίων πολιτών. Με τις συμφωνίες Schengen τα συμβληθέντα κράτη προσπάθησαν να επιλύσουν, μέσω της διεθνούς συνεργασίας και του διεθνούς δικαίου, προβλήματα, που ίσως να ήταν αδύνατο να επιλύσουν σε εθνικό επίπεδο με εθνικά εργαλεία. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα θα μπορούσε να σημειωθεί εδώ η δημιουργία του αρχείου προσωπικών δεδομένων, θέμα για το οποίο σε εθνικό επίπεδο προβάλλονταν πάντα ισχυρές και έντονες επιφυλάξεις.

Όπως αναφέρει ο Π.Κ. Ιωακειμίδης, με την κοινοτικοποίηση του «κεκτημένου Schengen» επιτυγχάνεται η μετάβαση από το «καθεστώς της διακυβερνητικής συνεργασίας» στο «πρότυπο της υπερεθνικής κοινοτικής ολοκλήρωσης», μέσα από μια διαδικασία «θεσμικής ωρίμανσης».

Ωστόσο, με το πέρασμα του χρόνου οι κακοποιοί αντελήφθησαν ότι αυτή η κατάργηση των ελέγχων, μπορούσε να λειτουργήσει κάλλιστα και ως πλεονέκτημα γι' αυτούς, για την ανάπτυξη της πολυσχιδούς παράνομης και διεθνικής δραστηριότητάς τους. Το γεγονός αυτό έγινε έγκαιρα αντιληπτό και από τις αστυνομίες των κρατών μελών, οι οποίες προσπάθησαν να ενδυναμώσουν τη μεταξύ τους συνεργασία, τόσο σε στρατηγικό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο.

Έτσι και η Ελληνική Αστυνομία, πέραν της ανάπτυξης του Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen και του Γραφείου SIRENE, κλήθηκε να ενισχύσει την αστυνομική συνεργασία με τα άλλα κράτη μέλη των Συμφωνιών Schengen, προκειμένου να αντισταθμιστεί το έλλειμμα που προέκυψε από την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Η ίδια η Σύμβαση Εφαρμογής των Συμφωνιών Schengen προέβλεπε ειδικό άρθρο, που αναφέρονταν στην αστυνομική συνεργασία και συνδρομή, ενώ άλλα άρθρα προέβλεπαν, είτε τη σύσταση και λειτουργία κοινών αστυνομικών σταθμών, είτε κοινών αστυνομικών και τελωνειακών κέντρων συνεργασίας, μεταξύ χωρών που διέθεταν κοινά χερσαία σύνορα.

Η Ελληνική Αστυνομία, χρησιμοποίησε πολλές φορές στην πράξη τις δυνατότητες του άρθρου 39 για αστυνομική συνεργασία και συνδρομή, κάνοντας αποδεκτά αιτήματα αστυνομικών κρατών μελών Schengen για συγκρότηση ad hoc κοινών ομάδων έρευνας σε ελληνικό έδαφος, για τη διερεύνηση σοβαρών αδικημάτων ή αναζήτηση, εντοπισμό και σύλληψη προσώπων, που είχαν διαπράξει αξιόποινες πράξεις.

Μετά την είσοδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Βουλγαρίας, τέθηκε από Βουλγαρικής πλευράς προς το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και το Αρχηγείο της Ελληνικής αστυνομίας το θέμα της σύστασης και λειτουργίας κοινών αστυνομικών τμημάτων ή κοινών αστυνομικών και τελωνειακών κέντρων συνεργασίας, αφού οι δύο χώρες διαθέτουν πλέον κοινά χερσαία σύνορα. Μετά από σειρά συζητήσεων μεταξύ εμπειρογνομόνων από τις δύο πλευρές αποφασίστηκε η προώθηση των σχετικών εργασιών για την υλοποίηση αυτής της μορφής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών. Έτσι, υπεγράφη ήδη με τη Βουλγαρία και βρίσκεται στο στάδιο της επικύρωσής της από το Κοινοβούλιο Συμφωνία για τη δημιουργία κοινών αστυνομικών σταθμών ή κοινών αστυνομικών και τελωνειακών κέντρων συνεργασίας, στα πλαίσια της Συμφωνίας Schengen,

Αξιοπρόσεκτο είναι επίσης το γεγονός ότι η Ελληνική Αστυνομία δεν είχε υπογράψει διμερείς συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας με χώρες μέλη των Συμφωνιών του Schengen εκτός από εκείνες με την Ιταλία, τη Γαλλία, το Βέλγιο και

την Βουλγαρία.²⁹ Η υπογραφή αυτού του είδους των Συμφωνιών καθυστέρησε, σε ότι αφορά την Ελληνική Αστυνομία, αφού οι λοιπές χώρες μέλη του Schengen είχαν ήδη υπογράψει διμερείς συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας μεταξύ τους, πέραν των Συμφωνιών Schengen. Η Ελληνική Αστυνομία θα έπρεπε να μην επικεντρωθεί μόνο στην υπογραφή διμερών συμφωνιών αστυνομικής συνεργασίας με τρίτες χώρες, αλλά να υπογράψει διμερείς συμφωνίες με άλλα κράτη μέλη των Συμφωνιών Schengen, εξειδικεύοντας τις σχετικές διατάξεις. Άποψή μας είναι ότι ίσως σ' αυτό να έπαιξε κάποιο ρόλο και το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν διέθετε κοινά χερσαία σύνορα με τις υπόλοιπες χώρες του Schengen.

Σχετικά με τη διόρθωση και διαγραφή εσφαλμένων καταχωρήσεων που αφορούν την ποιότητα των δεδομένων (data quality) οι σχετικές καταχωρίσεις ελέγχονται και ηλεκτρονικά, μέσω του Συστήματος Πληροφοριών Schengen και σε συντρέχουσα περίπτωση ενημερώνεται άμεσα η αρμόδια Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας (συνήθως η Διεύθυνση Αλλοδαπών για καταχωρίσεις που αφορούν ανεπιθύμητους αλλοδαπούς ή η Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής για καταχωρίσεις οχημάτων) για την πρόσθεση στοιχείων όπου ελλείπουν ή για την διόρθωση της καταχώρησης. Σε ότι αφορά την Ελληνική Αστυνομία παρατηρήθηκαν ορισμένες περιπτώσεις εσφαλμένης καταχώρησης των στοιχείων προσώπων στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Συστήματος Πληροφοριών Schengen, με αποτέλεσμα να προκληθεί παρέμβαση της Εθνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για την διόρθωσή τους.

Τον Νοέμβριο του 2003, το Πληροφοριακό Σύστημα Schengen του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, υπέστη Διοικητικό έλεγχο από ελεγκτές της Αρχής Προστασίας Δεδομένων, ο οποίος κατέληξε σε σειρά συστάσεων για υλοποίηση. Στα δώδεκα χρόνια (12) επιχειρησιακής λειτουργίας του Συστήματος Πληροφοριών Schengen στην Ελλάδα η Ελληνική Αστυνομία δεν αντιμετώπισε ιδιαίτερα προβλήματα με την ποιότητα των καταχωρίσεων. Μέσω του κεκτημένου Schengen διευκολύνθηκε η δικαστική, αστυνομική και τελωνειακή συνεργασία, προωθήθηκε μια κοινή πολιτική σε θέματα καταπολέμησης της διακίνησης όπλων και λαθρομεταναστών και ενισχύθηκε η αποτελεσματικότητα του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων της χώρας αλλά και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η τελευταία αυτή παράμετρος είχε μεγάλη σημασία για την Ελλάδα, τα σύνορα της οποίας αναγνωρίστηκαν ως εξωτερικά σύνορα του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου, οι δε έλεγχοι που διενεργούνται σ' αυτά αποτελούν πλέον θέμα κοινού ενδιαφέροντος των εταίρων.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου Schengen η Ελλάδα έλαβε την 1-4-2000 μια σειρά από μέτρα που οπωσδήποτε ενίσχυσαν την ικανότητα της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά και των Ελληνικών Διοικητικών Αρχών γενικότερα, να καταπολεμήσουν το οργανωμένο έγκλημα, κυρίως μέσα από την αναδιοργάνωση των υπηρεσιών και την αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού(π.χ μηχανοργάνωση του συνόλου των Αστυνομικών Διευθύνσεων της Χώρας, εγκατάσταση συσκευών ελέγχου πλαστότητας στις Υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων, λειτουργία εθνικού γραφείου SIRENE, δημιουργία Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen κ.λπ). Δημιουργήθηκε έτσι, ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό σύστημα, το οποίο αύξησε τις επιχειρησιακές δυνατότητες της Ελληνικής Αστυνομίας για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος. Για τις ανάγκες της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποσπάστηκαν στο Γραφείο SIRENE, εισαγγελικός και δικαστικός λειτουργός.

²⁹ Τα στοιχεία παρασχέθηκαν από τον Κλάδο Ασφάλειας και Τάξης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

2.- Η Europol

α.- Η Ευρωπαϊκή διάσταση

Η δημιουργία της Europol συμφωνήθηκε στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, της 7^{ης} Φεβρουαρίου 1992. Μετά την επιλογή από το Συμβούλιο της Χάγης ως μόνιμης έδρας της Μονάδας Ναρκωτικών της Europol, ξεκίνησαν οι σχετικές εργασίες και δραστηριότητές την 3^η Ιανουαρίου 1994, της Μονάδας Ναρκωτικών της Europol (Europol Drugs Unit/EDU), με περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων στην καταπολέμηση των ναρκωτικών, αλλά με προοπτική να επεκταθούν σταδιακά οι αρμοδιότητές της και σε άλλες μορφές οργανωμένου εγκλήματος και να καταστεί τελικά Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol).

Η Europol, ιδρύθηκε από την αναγκαιότητα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να βελτιώσουν την αστυνομική συνεργασία τους, ώστε να γίνουν αποτελεσματικότερα στην αντιμετώπιση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, στα πλαίσια των θεσμικών δομών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η λειτουργία της Europol βασίστηκε στο αποκαλούμενο πρωτογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περνώντας μέσα από τις διατάξεις της Συνθήκης του Μάαστριχτ, στη συνέχεια μέσα από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και καταλήγοντας περισσότερο ενισχυμένη, στις διατάξεις της Συνθήκης της Νίκαιας.

Η υποχρεωτική δημιουργία της Εθνικής Μονάδας Europol σε κάθε κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης της Europol) είναι η καλύτερη απεικόνιση μιας εξωτερικής οργανωτικής ώθησης, η οποία υπαγορεύτηκε από τη διακυβερνητική λήψη αποφάσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Europol αποτέλεσε ένα σύγχρονο και αποφασιστικό εργαλείο συνεργασίας εναντίον της διεθνούς εγκληματικότητας στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την πληροφοριακή και επιχειρησιακή υποστήριξη των Διοικητικών Αρχών των κρατών μελών. Το χαρακτηριστικό της Europol ήταν η λειτουργία διαμέσου συστημάτων ταχείας και ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και χρησιμοποίησης σύγχρονων μεθόδων επεξεργασίας και ανάλυσης πληροφοριών, τόσο σε στρατηγικό, όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, στο πλαίσιο εξειδικευμένων φακέλων εργασίας, των δεδομένων που παρέχονταν για άτομα και εγκληματικές οργανώσεις κοινού ενδιαφέροντος.

Η Europol παρέχει βασικά τρία είδη υπηρεσιών στα Κράτη Μέλη:

- Ανταλλαγή πληροφοριών
- Εγκληματολογική ανάλυση,
- Υποστήριξη της επιχειρησιακής συνεργασίας στο πεδίο της διεθνούς εγκληματικότητας

Από τη στιγμή που ολοκληρώθηκαν οι διάφορες νομικές πράξεις που σχετίζονταν με τη Σύμβαση Europol, αυτή τέθηκε πλήρως σε ισχύ και περιλαμβάνει:

- Την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας
- Την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών

- Την εμπορία ανθρώπων
- Τα δίκτυα λαθρομετανάστευσης
- Την παράνομη διακίνηση ραδιενεργών και πυρηνικών ουσιών
- Την παράνομη διακίνηση οχημάτων
- Την καταπολέμηση της παραχάραξης του Ευρώ
- Το ξέπλυμα χρημάτων που συνδέεται με διεθνείς εγκληματικές δραστηριότητες

Πέραν των παραπάνω, η Eurapol μπορεί επίσης να ασχοληθεί με άλλες σοβαρές μορφές διεθνούς εγκληματικότητας.³⁰

Η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται μεταξύ των Αξιωματικών Συνδέσμων που έχουν αποσπαστεί από τα κράτη μέλη στην Eurapol. Κάθε κράτος μέλος διαθέτει ένα Γραφείο Συνδέσμου στην Eurapol, το οποίο αποτελεί προέκταση των Εθνικών Μονάδων Eurapol των κρατών μελών και αποτελεί το κεντρικό σημείο επαφής με την Eurapol. Ο ρόλος αυτών των Αξιωματικών Συνδέσμων είναι η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών με την συνδρομή Αξιωματικών Συνδέσμων άλλων κρατών μελών για την πιο αποτελεσματική και ταχεία διεξαγωγή των ερευνών για αδικήματα που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της Eurapol. Οι Εθνικές Μονάδες Eurapol αποτέλεσαν εθνικά εστιακά σημεία των κρατών μελών για τη διασφάλιση της συνεργασίας των Διοικητικών Αρχών τους με την Eurapol.³¹

Η εγκληματολογική ανάλυση αποτέλεσε τον «δεύτερο πυλώνα» της δραστηριότητας της Eurapol. Στηρίχθηκε στην επεξεργασία των «φακέλων ανάλυσης» που δημιουργούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Eurapol, μετά από αίτημα των εκπροσώπων των κρατών μελών για ένα συγκεκριμένο θέμα διεθνούς εγκληματικότητας. Η Eurapol, βασίστηκε, σε ότι αφορά την εργασία της ανάλυσης, στους εξειδικευμένους αναλυτές της. Οι φάκελοι ανάλυσης επέτρεψαν στα κράτη μέλη να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες που συλλέγονταν από τις εθνικές διωκτικές τους Υπηρεσίες. Οι πληροφορίες μπορούσαν στη συνέχεια να αναλυθούν και να αντιπαραβληθούν με εκείνες που ήταν ήδη διαθέσιμες και να επιστραφούν στα κράτη μέλη, με τη μορφή εκθέσεων στρατηγικής ή επιχειρησιακής ανάλυσης.

Ο επιχειρησιακός συντονισμός στηρίχθηκε στην εμπειρογνωμοσύνη και στην τεχνική συνδρομή που η Eurapol παρείχε σε αστυνομικές επιχειρήσεις που οργανώνονταν από τα κράτη μέλη. Η υποστήριξη αυτή λάμβανε τη μορφή της διάθεσης τεχνικού εξοπλισμού και μεταφραστών, κυρίως στο θέμα της παγίδευσης των τηλεπικοινωνιών.

Το Συμβούλιο ενέκρινε απόφαση για τη μετατροπή της Eurapol σε κοινοτικό οργανισμό, από 1ης Ιανουαρίου 2010.³² Η αλλαγή καθεστώτος, της οποίας προηγήθηκε πολιτική συμφωνία στο Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2008, αποσκοπεί στη βελτίωση της επιχειρησιακής και διοικητικής λειτουργίας της Eurapol. Με την απόφαση διευρύνεται επίσης η εντολή της Eurapol, ώστε να συμπεριλαμβάνει την

³⁰ **Εγκλήματα κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και της ελευθερίας:** Ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, επίθεση με σοβαρή βλάβη, Παράνομη διακίνηση οργάνων και ανθρωπίνων ιστών, Παράνομη απαγωγή, κράτηση και λήψη λύτρων, Ρατσισμός και ξενοφοβία. **Εγκλήματα εναντίον της ιδιοκτησίας των δημοσίων αγαθών και των εγκλημάτων απάτης:** Οργανωμένες ληστείες, Παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, στα οποία περιλαμβάνονται οι αρχαιότητες και τα έργα τέχνης, Απάτη και εξαπάτηση, Εκβίαση και απόσπαση κεφαλαίων, Παραβίαση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και πλαστογράφηση των εμπορευμάτων, Πλαστογράφηση των διοικητικών εγγράφων και διακίνηση πλαστών εγγράφων, Παραχάραξη χρημάτων και παραχάραξη μέσων πληρωμής, Εγκλήματα πληροφορικής, Διαφθορά, Παράνομη εμπορία και εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος

³¹ **Μεταξύ των βασικών λειτουργιών αυτής της δομής είναι:** Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των Κρατών μελών, καθώς και η συλλογή, η αντιπαραβολή και η ανάλυση δεδομένων, η επικοινωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών για τα δεδομένα που τις επηρεάζουν στην προώθηση των πραγματοποιούμενων ερευνών, η διαχείριση των συστημάτων πληροφορικής, η κατάρτιση των μελών των αρμόδιων υπηρεσιών, καθώς επίσης και η απασχόληση με την οργάνωσή τους και τον εξοπλισμό τους, η εφαρμογή μεθόδων για την πρόληψη της εγκληματικότητας, καθώς και τεχνικών επιστημονικής αστυνομίας και έρευνας

³² 8706/3/08

σοβαρή εγκληματικότητα, η οποία δεν συνδέεται αποκλειστικά με το οργανωμένο έγκλημα. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί ευχερέστερη η υποστήριξη που παρέχει η Europol στα κράτη μέλη, σε σχέση με διασυνοριακές ποινικές έρευνες, όπου δεν υπάρχουν εξαρχής αποδεικτικά στοιχεία για την εμπλοκή του οργανωμένου εγκλήματος.

Η Europol θα χρηματοδοτείται μέσω του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον έλεγχο της Europol θα αυξηθεί επίσης και θα ενισχυθεί ο δημοκρατικός έλεγχος επί της Europol σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

β.- Η εθνική διάσταση

Συνέπεια της συμμετοχής της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά και των άλλων Διοικητικών Αρχών της Ελλάδας στο σύστημα της Europol ήταν η υποχρέωση σύστασης και λειτουργίας σε εθνικό επίπεδο της Εθνικής Μονάδας Europol, η οποία θα αποτελούσε τον ενδιάμεσο μεταξύ της Europol και των επιχειρησιακών Υπηρεσιών των Αρχών Επιβολής του Νόμου.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Europol, κάθε κράτος μέλος δημιουργεί μια Εθνική Μονάδα Europol (EME). Η μονάδα αυτή είναι το μόνο όργανο σύνδεσης μεταξύ της Europol και των αρμοδίων εθνικών υπηρεσιών. Αποστέλλει στη Europol τουλάχιστον έναν αξιωματικό-σύνδεσμο, ο οποίος αναλαμβάνει να εκπροσωπήσει τα συμφέροντά της στο πλαίσιο της Europol.

Η εθνική μονάδα ασχολείται μεταξύ άλλων με:

- την παροχή στην Europol των αναγκαίων πληροφοριών και στοιχείων για να εκπληρώσει την αποστολή της, και ιδίως να εξασφαλίσει την τροφοδότηση του συστήματος πληροφοριών της Europol,
- την απάντηση και διατύπωση αιτημάτων πληροφοριών στην Europol,
- τη διάδοση στις αρμόδιες υπηρεσίες των πληροφοριών που παρέχει η Europol.

Η Εθνική Μονάδα Europol είναι η αρμόδια υπηρεσία για την υλοποίηση της Σύμβασης Europol³³, και των τριών συνοδευτικών της πρωτοκόλλων³⁴. Ασκει τις αρμοδιότητες που καθορίζονται από τις διατάξεις της Σύμβασης Europol, τις συναφείς Αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και του Διοικητικού Συμβουλίου της Europol.

Με την αξιοποίηση του υφιστάμενου κορμού του δικτύου «Police On Line», στην Ελληνική Αστυνομία, υπάρχει πλέον η δυνατότητα πρόσβασης στο Σύστημα Πληροφοριών της Europol (E.I.S.), σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

Στην Εθνική Μονάδα Europol εκπροσωπούνται σήμερα όλες οι συναρμόδιες Διοικητικές Αρχές της Χώρας³⁵. Επίσης, στην έδρα της Europol, στη Χάγη της Ολλανδίας, λειτουργεί Ελληνικό Γραφείο Αξιωματικών Συνδέσμων, το οποίο υπάγεται στην αρμοδιότητα της Εθνικής Μονάδας Europol, όπου υπάρχει αντίστοιχη εκπροσώπηση³⁶. Η Εθνική Μονάδα Europol, διατηρεί άμεση πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων εγκληματολογικών πληροφοριών της Ελληνικής Αστυνομίας και

³³ Κυρώθηκε με το Νόμο 2605/1998 (ΦΕΚ- 88Α), όπως τροποποιήθηκε με τους Νόμους: Ν. 3002/2002 (ΦΕΚ- 74^Α), Ν. 3294/2004 (ΦΕΚ- 213^Α) και Ν. 3295/2004 (ΦΕΚ- 244^Α)

³⁴ 1^ο Πρωτόκολλο: Πρωτόκολλο για το ξέπλυμα χρήματος (2000), 2^ο Πρωτόκολλο: Πρωτόκολλο για τις Κοινές Ομάδες Ερευνών (2002), 3^ο Πρωτόκολλο: το «Πρωτόκολλο της Δανίας» (2004)

³⁵ Λιμενικό Σώμα: τρεις (3) εκπρόσωποι ήτοι, ένας (1) Υποπλοίαρχος Λ.Σ., ένας (1) Ανθυποπλοίαρχος Λ.Σ., ένας (1) Σημαιοφόρος Λ.Σ., ΥΠ.Ε.Ε.: ένας (1) εκπρόσωπος, ήτοι, ένας (1) υπάλληλος βαθμίδας Τ.Ε. Α', 33^η Δ/ση Τελωνείων: ένας (1) εκπρόσωπος, ήτοι ένας (1) υπάλληλος βαθμίδας Π.Ε. Β'

³⁶ Ελληνική Αστυνομία: δύο (2) Αξιωματικοί Σύνδεσμοι, Λιμενικό Σώμα: ένας (1) Αξιωματικός Σύνδεσμος, ΥΠ.Ε.Ε.: ένας (1) Σύνδεσμος,

χρησιμοποιεί το περιεχόμενο αυτών στα πλαίσια της διεθνούς ανταλλαγής πληροφοριών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Η Εθνική Μονάδα Europol, μεριμνά για τη συμμετοχή και εκπροσώπηση όλων των Αρχών Επιβολής του Νόμου της Χώρας μας στις Ομάδες Εργασίας και σε όλες τις συναντήσεις που πραγματοποιούνται στα πλαίσια της Europol και για θέματα αρμοδιότητάς της (στρατηγικές, επιχειρησιακές, τακτικές, έκτακτες). Μελετά τα σχετικά συμπεράσματα και πορίσματα των συναντήσεων και εισηγείται τη λήψη των απαραίτητων μέτρων.

Η Ελληνική Αστυνομία, συμμορφώθηκε πλήρως με σύσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συγκέντρωση όλων των εργαλείων που διασφαλίζουν την Ευρωπαϊκή και διεθνή αστυνομική συνεργασία στους κόλπους της ίδιας Υπηρεσίας, η οποία είναι η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου της Ελληνικής αστυνομίας. Έτσι, η Εθνική Μονάδα Europol δημιουργήθηκε εντός της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, στην οποία υπάγονται όλα τα όργανα που διασφαλίζουν την διεθνή αστυνομική συνεργασία.³⁷

Μέσα από την υλοποίηση των ως άνω περιγραφόμενων αρμοδιοτήτων της, η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, ακουμπώντας στην εμπειρογνωμοσύνη των στελεχών των συναρμόδιων Διευθύνσεων του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, μεταβλήθηκε σε έναν αποφασιστικό παράγοντα Εξευρωπαϊσμού της Ελληνικής Αστυνομίας, τόσο με την επεξεργασία θέσεων και την διαμόρφωση των αποφάσεων που λαμβάνονταν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και με την μεταφορά και διάχυσή τους στη συνέχεια σε εθνικό επίπεδο.

Η Ελληνική Αστυνομία αντάλλαξε πληροφορίες με όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του δικτύου των Αξιωματικών Συνδέσμων της Europol σε ικανοποιητικό επίπεδο, χωρίς ποσοτική ή ποιοτική διάκριση. Όμως, κατά διαστήματα παρατηρήθηκε μια διακύμανση της ανταλλαγής πληροφοριών, με αυξητική τάση για κάποια κράτη μέλη και με φθίνουσα για κάποια άλλα. Το γεγονός αυτό είχε περιορισμένη χρονική ισχύ και εξαρτήθηκε, κατά την άποψή μας, από τις τάσεις της οργανωμένης εγκληματικότητας της κάθε Χώρας και τη συμμετοχή σ' αυτήν περισσότερων κρατών μελών.

Η διεθνής ανταλλαγή αστυνομικών πληροφοριών στη Χώρα μας στα πλαίσια της Εθνικής Μονάδας Europol, έγινε κυρίως με βάση το νόμο 2472/97 «περί προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Μέχρι σήμερα δεν διαπιστώθηκαν εμπόδια από την ύπαρξη του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

Οι έρευνες της Ελληνικής Αστυνομίας για τη δίωξη του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα τελούσαν πάντα υπό την εποπτεία της Εισαγγελικής Αρχής. Κατά συνέπεια, όταν οι έρευνες βρίσκονταν στο στάδιο της προανάκρισης,

³⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Π.Δ 189/2006 η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας διαρθρώθηκε στα εξής τμήματα:

- α.- Το 1^ο Τμήμα Ευρωπαϊκής Ένωσης Διεθνών Σχέσεων και Αποστολών
- β.- Το 2^ο Τμήμα Εθνικής Μονάδας Europol³⁷
- γ.- Το 3^ο Τμήμα SIRENE
- δ.- Το 4^ο Τμήμα Διεθνών Οργανισμών-INTERPOL

2.-Στις αρμοδιότητες του Τμήματος Ευρωπαϊκής Ένωσης περιελήφθησαν μεταξύ άλλων και οι ακόλουθες: Η συνεργασία με τον Υπουργό Εσωτερικών και τους άλλους συναρμόδιους φορείς για τη ρύθμιση θεμάτων που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και θεμάτων που εντάσσονται στα πλαίσια διμερών και πολυμερών συμφωνιών, η παρακολούθηση της νομοθεσίας, των κανονισμών, οδηγιών και λοιπών πράξεων που εκδίδουν τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αξιοποίηση των διαλαμβανόμενων σ' αυτά θεμάτων αρμοδιότητας της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και η παρακολούθηση των μεταβολών της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε θέματα αστυνομικού ενδιαφέροντος, η μέριμνα για τη διοργάνωση σεμιναρίων, συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα πλαίσια κοινών δράσεων αρμοδιότητας της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και για τη διοργάνωση διεθνών συναντήσεων, η εξασφάλιση της ανταλλαγής πληροφοριών στα πλαίσια των Γραφείων Συνδέσμου (BDL) και της Αστυνομικής Ομάδας Εργασίας για την Τρομοκρατία (PWGT), η ανάπτυξη και διατήρηση της συνεργασίας της Αστυνομίας με τις Αστυνομίες άλλων Κρατών.

προκειμένου να δοθούν πληροφορίες από την Ελληνική Αστυνομία στην Europol απαιτούνταν πάντα η έγκριση της Εισαγγελίας που διηύθυνε τις συγκεκριμένες έρευνες.

Η Εθνική Μονάδα Europol έχει πρόσβαση σε αρκετές εφαρμογές-βάσεις δεδομένων της Ελληνικής Αστυνομίας, τις οποίες μπορεί να συμβουλευεται και να αντλεί στοιχεία, τα οποία διαβιβάζει απευθείας στην Europol. Η Μονάδα ενημερώνει επίσης τις αρμόδιες υπηρεσίες σε εθνικό επίπεδο, σε καθημερινή βάση, για τα νέα σχέδια-πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της. Η Εθνική Μονάδα Europol επικοινωνεί με τα σημεία επαφής στις συναρμόδιες υπηρεσίες, τα οποία είναι σε συνεχή επαφή με τους χειριστές της Μονάδας.

Η Ελληνική Αστυνομία συμμετείχε σε αρκετούς Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας(Α.Φ.Ε) (Analytical Work Files/A.W.F.), στα πλαίσια της Europol. Η συμμετοχή της καθορίζονταν κάθε φορά, μετά από προηγούμενη διαβούλευση με τις αρμόδιες Υπηρεσίες, με βάση τις προτεραιότητες της Ελληνικής Αστυνομίας και εκείνες των λοιπών Υπηρεσιών Εφαρμογής του Νόμου της Χώρας. Τα προβλήματα συζητούνταν διεξοδικά, στα πλαίσια των συναντήσεων των Προϊσταμένων των Εθνικών Μονάδων Europol, ιδιαίτερα σε ότι αφορούσε τις διαδικασίες αξιολόγησης των Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας, με ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα, αναφορικά με την επίλυσή τους. Σε κάθε περίπτωση οι υπάρχοντες Αναλυτικοί Φάκελοι Εργασίας ήσαν αναγκαίοι και συνεισέφεραν στις εν εξελίξει έρευνες.

Ειδικότερα, η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει ως πλήρες μέλος στην αποστολή πληροφοριών για τροφοδότηση των ακόλουθων αναλυτικών φακέλων εργασίας της Europol:

- Α.Φ.Ε COPPER: Αντικείμενο του φακέλου είναι οι Αλβανικές εγκληματικές ομάδες που ασχολούνται με μορφές εγκληματικότητας οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Europol. Οι Αλβανικές εγκληματικές οργανώσεις έχουν ισχυρή συμμετοχή σε όλες τις μορφές του οργανωμένου εγκλήματος δραστηριοποιούμενες ή έχοντας διασυνδέσεις σχεδόν με όλα τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Α.Φ.Ε Terminal, για τις απάτες που διαπράττονται με τη χρήση πιστωτικών καρτών
- Α.Φ.Ε. Smoke, για τη διακίνηση λαθραίων τσιγάρων και προϊόντων καπνού.
- Α.Φ.Ε. TOP 100, για τα Ανατολικό-Ευρωπαϊκά δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος, οι δραστηριότητες των οποίων έχουν αντίκτυπο στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Α.Φ.Ε. Cyborg, για υποθέσεις διάπραξης οργανωμένων εγκληματικών πράξεων μέσω διαδικτύου, που έχουν ως στόχο το οικονομικό όφελος.
- Α.Φ.Ε. SOYA, αναφορικά με την παραχάραξη του ευρώ.
- Η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει επίσης ως μέλος στις εργασίες του Α.Φ.Ε. COPY, αναφορικά με τις οργανωμένες εγκληματικές δραστηριότητες που εμπλέκονται στην κατασκευή ή και εμπορία πειρατικών προϊόντων.

Η θέση σε ισχύ των τριών πρωτοκόλλων της Σύμβασης Europol, μεταξύ άλλων, επέτρεψε τη συμμετοχή τρίτων κρατών στα επιχειρησιακά σχέδια της Europol, αποκτώντας με αυτό τον τρόπο πρόσβαση σε πολύτιμες πηγές πληροφοριών, βελτιώνοντας την απόδοσή της. Η Europol, με τις υπηρεσίες που προσέφερε στις διωκτικές Αρχές των κρατών μελών, αποτέλεσε ένα από τα αντισταθμιστικά μέτρα της κατάργησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ελεύθερης διακίνησης ανθρώπων, αγαθών και κεφαλαίων.

Τέλος τέθηκε σε λειτουργία από την Ελληνική Αστυνομία το 2006 το Σύστημα Πληροφοριών Europol για την 24ωρη επικοινωνία της Εθνικής Μονάδας Europol και

άλλων κεντρικών Υπηρεσιών με τη Βάση Δεδομένων της Europol και άντληση πληροφοριακών στοιχείων για το οργανωμένο έγκλημα.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Σε ότι αφορά την Ελληνική Αστυνομία, ως βασική δυσλειτουργία θα μπορούσε να αναφερθεί η ανεπαρκής χρησιμοποίηση της Europol από τις Διοικητικές Αρχές της χώρας γενικά, της Ελληνικής Αστυνομίας συμπεριλαμβανομένης.

Ενώ η Ελληνική Αστυνομία και οι άλλες Διοικητικές Αρχές της Ελλάδας εκπροσωπήθηκαν στον βασικό κορμό της Europol, εντούτοις δεν υπήρξε εκπροσώπησή τους σε κάποια από τις διευθυντικές θέσεις του Οργανισμού από της ιδρύσεώς του μέχρι σήμερα.

Παρόλα αυτά η Europol ήταν σε θέση να συνεπικουρήσει την Ελληνική Αστυνομία στη χάραξη προτεραιοτήτων και σχεδιασμού, παρέχοντας εγκληματολογική ανάλυση σε επίπεδο στρατηγικής και τακτικής. Ο συντονισμός των επεξεργασμένων πληροφοριών σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο βελτίωσε περισσότερο τις προσπάθειες της Ελληνικής Αστυνομίας στην καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και στην καλύτερη κατανόηση σύγχρονων διασυνοριακών εγκληματικών φαινομένων.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Europol αποτέλεσε ουσιαστικά για την Ελληνική Αστυνομία ένα ευρωπαϊκό κέντρο ανάλυσης του εγκλήματος, χρησιμοποιώντας εξειδικευμένο προσωπικό, σύγχρονες μεθόδους και τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό. Η συστηματική μεθοδολογία που δομήθηκε από την Europol στην ανάλυση του εγκλήματος, αποτέλεσε την προστιθέμενη αξία του Οργανισμού, στις σχέσεις του με τις εθνικές αστυνομίες των Κρατών μελών και στις σχέσεις του με την Ελληνική Αστυνομία.

Η Ελληνική Αστυνομία οφείλει να συνεχίσει τη συνεργασία της με την Europol, με προτάσεις και πρωτοβουλίες, τις οποίες η Europol θα αναλαμβάνει να υποστηρίξει και να υλοποιήσει. Η σταθερή αυξητική τάση που παρουσιάζει το οργανωμένο έγκλημα τα τελευταία χρόνια, δεν αφήνει περιθώρια δισταγμών και ολιγωριών στην ενδυνάμωση και συνεχή βελτίωση μιας τέτοιας συνεργασίας.³⁸

Βασικό πρόβλημα είναι η απροθυμία ορισμένων κρατών μελών να διαβιβάσουν πληροφορίες και απόρρητα στοιχεία στην Europol, γεγονός που επηρεάζει την ικανότητά της να προσφέρει την απαιτούμενη πρόσθετη αξία στις εγκληματολογικές αναλύσεις που πραγματοποιούνται στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διστακτικότητα ορισμένων εθνικών αρχών να παράσχουν πληροφορίες στην Europol αποτελεί ένα διαρκές πρόβλημα, το οποίο έχει συχνά αναφερθεί και έχει δεχθεί κριτική³⁹.

Κοινή είναι η διαπίστωση ότι δεν αρκεί η απλή σύσταση Ευρωπαϊκών Οργανισμών, για την προώθηση της αστυνομικής συνεργασίας. Αυτό που χρειάζεται επιπλέον είναι η επιθυμία συνεργασίας μαζί τους των Διοικητικών Αρχών των Κρατών Μελών και η θέση στη διάθεσή τους των απαιτούμενων πληροφοριών και η εξασφάλιση σε εθνικό επίπεδο των απαιτούμενων πόρων σε εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και μέσα.

Απομένει λοιπόν να διαπιστώσουμε κατά πόσο οι αρμόδιες Υπηρεσίες των κρατών μελών θα αξιοποιήσουν και σε ποιο βαθμό τις παρεχόμενες από την Europol υπηρεσίες, ώστε να γίνουν αποτελεσματικότερες στον αγώνα τους για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή

³⁸ Europol, European Union Organized Crime Report, 2002, p.15.

³⁹ Commission Communication COM(2004) 376 final, 18.5.2004: "Enhancing Police and Customs cooperation in the European Union", p. 15

Ένωση και κυρίως για την πρόληψη αυτής, καθότι η μέχρι σήμερα πορεία δεν έχει αποδώσει τα αναμενόμενα.

3.- Η Frontex

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Με τις Συμφωνίες του Schengen καταργήθηκαν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα και μεταφέρθηκαν στα εξωτερικά σύνορα των συμμετεχόντων Κρατών. Αρμόδια για τη διενέργεια ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα είναι τα κράτη μέλη. Η επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων, έχει με βάση τα σχετικά κοινοτικά κείμενα σκοπό να εμποδίσει την παράνομη διέλευση των συνόρων, να καταπολεμήσει τη διασυνοριακή εγκληματικότητα και να εφαρμόσει ή να λάβει μέτρα κατά των ατόμων που διήλθαν τα σύνορα παράνομα. Η επιτήρηση αυτή διεξάγεται κατά τρόπο ώστε να εμποδίζεται ή να αποθαρρύνεται η παράκαμψη των ελέγχων στα σημεία διέλευσης.

Στόχος της κοινοτικής πολιτικής για τα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήταν η ολοκληρωμένη διαχείρισή τους, ώστε να εξασφαλίζεται ομοιόμορφος και υψηλού επιπέδου έλεγχος και επιτήρηση, τα οποία αποτελούν αναγκαία συνέπεια της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θεμελιώδη συστατικά του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Για το σκοπό αυτό θεσπίστηκαν κοινοί κανόνες για τις προδιαγραφές και τις διαδικασίες ελέγχου των εξωτερικών συνόρων. Η ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων προβλέφθηκε στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Frontex) ιδρύθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 2007/2004 του Συμβουλίου, της 26.10.2004, προκειμένου να συντονίζει και να στηρίζει τη δράση των κρατών μελών, για την επιτήρηση και τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Frontex, με έδρα τη Βαρσοβία διευθύνεται από Εκτελεστικό Διευθυντή και Διοικητικό Συμβούλιο. Στην έδρα του Οργανισμού, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αποσπάσει εμπειρογνώμονές τους σε θέματα διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων.

Οι δραστηριότητές του Οργανισμού άρχισαν στις 3 Οκτωβρίου 2005 στη Βαρσοβία (Πολωνία). Έκτοτε, η Frontex ανέπτυξε βαθμιαία τις επιχειρησιακές της ικανότητες και ανάλαβε να υλοποιήσει σημαντικές πρωτοβουλίες, με στόχο την

ενίσχυση της ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ιδιαίτερη εστίαση στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Στις 24 Μαΐου 2007, δρομολογήθηκε το σχέδιο για ένα ευρωπαϊκό δίκτυο περιπολίας (EPN), προκειμένου να εξασφαλισθεί ο συντονισμός των δραστηριοτήτων περιπολίας των κρατών μελών.

Το δίκτυο αυτό αναμένεται ότι θα αποτελέσει μελλοντικά ενιαίο μέρος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης. Το Ευρωπαϊκό δίκτυο περιπολίας, στην πρώτη του φάση, βασίζεται σε σύστημα εθνικών σημείων επαφής, που καλύπτουν τις παράκτιες περιοχές της Μεσογείου και του Ατλαντικού, που προσδιορίζονται από τα γειτονικά κράτη μέλη. Σε μεταγενέστερο στάδιο, θα υπάρξει μια κατάλληλη οργανωτική δομή (Εθνικά Κέντρα Συντονισμού) και θα καλύπτεται και η ανοικτή θάλασσα. Η Frontex έχει ήδη συντονίσει ορισμένες κοινές επιχειρήσεις, στα πλαίσια του ευρωπαϊκού δικτύου περιπολίας.

Επίσης δημιουργήθηκε μηχανισμός για τη σύσταση Ομάδων Ταχείας Συνοριακής Επέμβασης (RABITS).⁴⁰ Η εφαρμογή του Κανονισμού απαιτεί την κατάρτιση καταλόγου εθνικών εμπειρογνομόνων, οι οποίοι θα καλούνται να παράσχουν ταχεία επιχειρησιακή συνδρομή για προσωρινή περίοδο, σε ένα κράτος μέλος, που αντιμετωπίζει κατάσταση επείγουσας και εξαιρετικής πίεσης, λόγω αφίξεων στα σημεία των εξωτερικών του συνόρων μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών, που επιχειρούν να εισέλθουν παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού, η Frontex ασκεί τα ακόλουθα καθήκοντα:

- Συντονίζει την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων.
- Επικουρεί τα κράτη μέλη στην εκπαίδευση των εθνικών συνοριακών φυλάκων, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσης.
- Πραγματοποιεί αναλύσεις κινδύνου.
- Παρακολουθεί τις εξελίξεις των ερευνών σχετικά με τον έλεγχο και την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων.
- Επικουρεί τα κράτη μέλη σε περιπτώσεις που απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά σύνορα.
- Παρέχει στα κράτη μέλη την αναγκαία στήριξη για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού.
- Συντονίζει την αποστολή, στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών, Ομάδων Ταχείας Επέμβασης (RABITS- Σ.Ο.Τ.Ε.), για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών παράνομης μετανάστευσης.

Τέλος, η Frontex κατάρτισε και τηρεί κεντρικό μητρώο του τεχνικού εξοπλισμού(κεντρικός κατάλογος εξοπλισμού-CRATE) για τον έλεγχο και την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων που ανήκει στα κράτη μέλη και τον οποίο τα κράτη μέλη οικειοθελώς και κατόπιν σχετικού αιτήματος από άλλο κράτος μέλος δέχονται να θέσουν στη διάθεση του αιτούντος κράτους μέλους προσωρινά, κατόπιν αναλύσεως των αναγκών και των κινδύνων που πραγματοποιεί ο Οργανισμός⁴¹.

⁴⁰ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 863/2007 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, της 11ης Ιουλίου 2007 για τη θέσπιση μηχανισμού σύστασης ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου όσον αφορά τον εν λόγω μηχανισμό και για τη ρύθμιση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προσκεκλημένων υπαλλήλων, L 199/30, 31.7.2007

⁴¹ Άρθρο 7 του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Οκτωβρίου 2004 σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Την 15-12-2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την απόφαση για τον καθορισμό των κανόνων υλοποίησης της υπ' αριθμ. 2005/267/EC απόφασης του Συμβουλίου, που αφορά τη δημιουργία ενός ασφαλούς ηλεκτρονικού δικτύου πληροφοριών (βάση δεδομένων) και συντονισμού, για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με την παράνομη είσοδο, παράνομη μετανάστευση και τον επαναπατρισμό των παρανόμως διαμενόντων, γνωστό ως «ICOnet»(Information and Coordination Network).

Μέσω του ως άνω συστήματος θα πραγματοποιείται η ανταλλαγή στρατηγικών, τακτικών και επιχειρησιακών πληροφοριών αναφορικά με: α) το «Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης» σχετικά με τη λαθρομετανάστευση και τα κυκλώματα παράνομης μετανάστευσης, β) το δίκτυο Αξιωματικών Συνδέσμων για τη Μετανάστευση, γ) τις πληροφορίες σχετικά με τη χρήση θεωρήσεων, εγγράφων για τη διέλευση των συνόρων και ταξιδιωτικών εγγράφων που αφορούν στη λαθρομετανάστευση και δ) τις πληροφορίες σχετικά με θέματα επαναπατρισμού. Το Τμήμα Επιστροφών της Frontex θα αξιοποιήσει το ICONET στα πλαίσια ανάπτυξης δράσεων για τις κοινές πτήσεις επιστροφών.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 2007/2004, η Frontex μπορεί να αποφασίζει τη συγχρηματοδότηση των επιχειρήσεων και των πιλοτικών σχεδίων, με επιχορηγήσεις από τον προϋπολογισμό και σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον Οργανισμό. Η ερμηνεία του εν λόγω άρθρου, σε συνδυασμό με τον Οικονομικό Κανονισμό της Frontex, δίνουν τη δυνατότητα για παροχή επιχορηγήσεων. Ουσιαστικά οι χρηματοδοτήσεις αφορούν: α) επιχειρησιακά προγράμματα (π.χ. κοινές επιχειρήσεις) και β) συμμετοχή στις συναντήσεις του Οργανισμού (εισιτήρια μετάβασης, διαμονή κ.λ.π.).

β.- Η εθνική διάσταση

Η ανάδειξη του μεγέθους του προβλήματος της λαθρομετανάστευσης που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, εξαιτίας της συνεχούς αύξησης του αριθμού των παράνομων μεταναστών που εισέρχονται στη Χώρα, αποτέλεσε έναν από τους βασικούς άξονες προτεραιότητας της πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Η Ελληνική Αστυνομία συμμετείχε ενεργά σε δραστηριότητες (επιχειρήσεις) που οργανώθηκαν από τη Frontex, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σε περιπτώσεις έκτακτων και επείγουσών αναγκών, οι οποίες αποδεδειγμένα δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν από το υπάρχον προσωπικό, η Ελληνική Αστυνομία ζήτησε τη συνδρομή των Ομάδων Ταχείας Επέμβασης(RABITs). Οι εν λόγω Ομάδες, δραστηριοποιήθηκαν στην αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών παράνομης μετανάστευσης. Η εθνική δεξαμενή για τις Συνοριακές Ομάδες Ταχείας Επέμβασης(Σ.Ο.Τ.Ε). αποτελείται από (6) εκπροσώπους του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, για τα χερσαία σύνορα και (16) εκπροσώπους του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας(Υ.Ε.Ν.Α.Ν.Π), για τα θαλάσσια σύνορα.

Η Frontex ανέλαβε την υποχρέωση πραγματοποίησης εκπαιδεύσεων για το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος, αναλαμβάνοντας η ίδια το σχετικό κόστος.

Η Ελλάδα μπορεί να ζητήσει συνεισφορά από τον κεντρικό κατάλογο εξοπλισμού) που τηρείται στην Frontex για τον έλεγχο και την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων, σύμφωνα με προϋποθέσεις και διαδικασίες.⁴²

⁴² Ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει ελικόπτερα, αεροπλάνα, θερμικές κάμερες, συσκευές νυχτερινής όρασης κ.λπ.. Για να καταστεί δυνατή η υποβολή αιτήματος αυτού του είδους θα πρέπει πρώτα να υπογραφεί από τους συναρμόδιους Υπουργούς α) Εσωτερικών και β) Εμπορικής Ναυτιλίας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής σχετικό μνημόνιο κατανόησης.

Η Ελληνική Αστυνομία κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες αξιοποίησης των χρηματοδοτικών Προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα έτη 2008-2013, όπως το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων και το Ταμείο Επιστροφών. Στα πλαίσια αυτά η Frontex, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας και το Λιμενικό Σώμα συντόνισε μια σειρά από κοινές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και ειδικότερα στα ελληνικά χερσαία, θαλάσσια και εναέρια σύνορα⁴³.

Η Ελληνική Αστυνομία έχει αναλάβει σειρά υποχρεώσεων των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών της έναντι της Frontex, με τη μορφή ανάπτυξης κοινών δράσεων. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε τη συμμετοχή Αξιωματικών της ως προσκεκλημένων υπαλλήλων σε κοινές επιχειρήσεις που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα χερσαία, θαλάσσια και εναέρια σύνορα, την προετοιμασία κοινών επιχειρήσεων με συμμετοχή σε προπαρασκευαστικές συναντήσεις, προετοιμασία των περιοχών που θα πραγματοποιηθεί η δράση, αποστολή ημερήσιων-εβδομαδιαίων-τελικών αναφορών αποτελεσμάτων στην Frontex, τυχόν τροποποίηση της δράσης, εφόσον αυτή πραγματοποιηθεί σε πολλές φάσεις, συμμετοχή σε τελική συνάντηση αξιολόγησης, διοικητική υποστήριξη της άσκησης. Αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας, κυρίως από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, συμμετέχουν σε ομάδες εργασίας στα πλαίσια της Frontex⁴⁴.

Παρά την έλλειψη σαφών αναλύσεων από την Frontex, η εκτίμηση αρμόδιων Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας είναι ότι η διενέργεια κοινών επιχειρήσεων μειώνει τις ροές παράνομων μεταναστών στην επικράτεια μιας χώρας Κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, κατά το παρελθόν παρατηρήθηκε, εξαιτίας των κοινών επιχειρήσεων, τροποποίηση του τρόπου δράσης των δικτύων

Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής: Η υποβολή αιτήματος βοήθειας προς την Frontex, η αξιολόγηση από τη Frontex του αιτήματος που υποβλήθηκε, η διαβούλευση μεταξύ Frontex, συνεισφέροντος και αιτούντος τη συνεισφορά Κράτους Μέλους, η πραγματοποίηση διμερών διαβουλεύσεων μεταξύ αιτούντος τη συνεισφορά και συνεισφέροντος Κράτους Μέλους, η υπογραφή διμερούς συμφωνίας μεταξύ του Κράτους Μέλους που αιτείται τη βοήθεια και των Κρατών Μελών που θα συνεισφέρουν *(Για την υλοποίηση της εν λόγω διαδικασίας εκτιμάται ότι υπάρχει νομικό κενό στην εθνική νομοθεσία)*, η υλοποίηση της τεχνικής βοήθειας.

⁴³ Ενδεικτικά παρατίθενται οι επιχειρήσεις που διεξήχθησαν από τη Frontex στην Ελλάδα κατά το έτος 2009 σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία και το Λιμενικό Σώμα:

- Το Πρόγραμμα «ΠΟΣΕΙΔΩΝ 2009», το οποίο διακρίνεται σε δυο επιμέρους επιχειρήσεις, ήτοι την κοινή επιχείρηση «SATURN» στα χερσαία σύνορα και την κοινή επιχείρηση «EPN POSEIDON», στα θαλάσσια. Οι συνοριακές αρχές (Ελληνική Αστυνομία και Λιμενικό Σώμα) ενισχύονται στο έργο της επιτήρησης των χερσαίων και θαλασσίων συνόρων, με προσωπικό και τεχνικά μέσα από άλλα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η «Κοινή επιχείρηση Focal Points», για την ενδυνάμωση του ελέγχου των διακινούμενων προσώπων στις Υπηρεσίες Ελέγχου Διαβατηρίων (ΥΕΔ) Αερολιμένα Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Κακαβιάς, Κρυσταλλοπηγής και Κήπων για την ανακάλυψη πλαστών ή παραποιημένων ταξιδιωτικών εγγράφων.
- Η «Κοινή Επιχείρηση Hammer» με διαβίβαση στην Frontex από την Ελληνική Αστυνομία δεδομένων αλλά και με διάθεση προσωπικού των Υπηρεσιών Ελέγχου Διαβατηρίων Αερολιμένων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Ηρακλείου, για τον εντοπισμό παράνομων μεταναστών που μετακινούνται με νομιμοφανείς διαδικασίες μέσω των εναερίων συνόρων.
- Η συμμετοχή στην «Κοινή Επιχείρηση Uranus», η οποία διεξάγεται στις Υπηρεσίες Ελέγχου Διαβατηρίων Κακαβιάς, Κρυσταλλοπηγής και Κήπων και έχει ως σκοπό τη στοχευμένη διενέργεια ελέγχων σε ομάδες προσώπων που κατά πληροφορίες αποσκοπούν σε παράνομη παραμονή στο έδαφος των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η διεξαγωγή τον Μάιο του 2009 άσκησης Συνοριακών Ομάδων Ταχείας Επέμβασης RABITs, η οποία στηρίχθηκε σε υποθετικό σενάριο μαζικής εισροής παρανόμων μεταναστών στα χερσαία σύνορα της χώρας μας με την Τουρκία.
- Η διάθεση διερμηνέων για την ταυτοποίηση των μη νομίμων μεταναστών που συλλαμβάνονται στα ανατολικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα της χώρας

⁴⁴ Διοικητικό Συμβούλιο της Frontex, στην Ομάδα Εργασίας των Εθνικών εμπειρογνομόνων των Κρατών Μελών, για τον προσδιορισμό των βέλτιστων πρακτικών στον τομέα των επιστροφών αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών, στην Ομάδα Εργασίας για θέματα που αφορούν τα Εθνικά Σημεία Επαφής στην Ομάδα Εργασίας για την ανταλλαγή στατιστικών στοιχείων και την εκπόνηση αναλύσεων κινδύνου στην Ομάδα Εργασίας για την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών επί θεμάτων διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, στην Ομάδα Εργασίας συντονιστών εκπαίδευσης των Κ-Μ της Ε.Ε. στην Ομάδα Εργασίας Έρευνα και ανάπτυξη, στην Ομάδα Εργασίας για τα θέματα επιτήρησης των πράσινων συνόρων, στην Ομάδα Εργασίας για την εκπόνηση πρακτικών εγχειριδίων, στην Ομάδα Εργασίας που θα προκύψουν από την υλοποίηση του προγράμματος εργασίας της Frontex, σε Διμερείς συναντήσεις για την κατανομή των κονδυλίων στις δράσεις που προβλέπει το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας.

διακίνησης παράνομων μεταναστών και η δημιουργία ροών προς άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε ότι αφορά τη σύνταξη εκ μέρους της Frontex αναλύσεων κινδύνου, η συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας εξειδικεύεται στην αποστολή στοιχείων για περιοδικές και έκτακτες αναλύσεις κινδύνου, σε αποστολή στοιχείων για ετήσιες αναλύσεις κινδύνου και σε καταχώρηση στοιχείων στη βάση δεδομένων στο σύστημα CIRCA.

Στα πλαίσια εκπλήρωσης της αποστολής της η Frontex έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για τη δημιουργία σημείων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος (Focal Points-FPs). Πρόκειται για την εγκατάσταση σε γεωγραφικά καθορισμένες περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πλευράς μεταναστευτικής πίεσης, ομάδων εμπειρογνομόνων σε θέματα συνοριακής φύλαξης, οι οποίοι θα προέρχονται από άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα ασχολούνται με τον συνοριακό έλεγχο ή με την επιτήρηση των συνόρων. Οι συνοριοφύλακες των κρατών μελών Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα συμμετέχουν στα Focal Points θα έχουν μεταξύ άλλων και εκτελεστικές αρμοδιότητες.

Αξιωματικοί της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής συμμετέχουν σε εκπαιδεύσεις επί θεμάτων συνοδείας αλλοδαπών σε κοινές πτήσεις επιστροφών.

Η Ελληνική Αστυνομία εφαρμόζει ήδη το μοντέλο της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων για τον έλεγχο και την επιτήρησή τους. Στα πλαίσια αυτά σημαντική ήταν και η θεσμοθέτηση μέτρων ειδικά για την αντιμετώπιση ορισμένων μορφών της διασυνοριακής οργανωμένης εγκληματικότητας.

Έτσι, η σύσταση και λειτουργία Τμημάτων Συνοριακής Φύλαξης, τα στελέχη των οποίων δραστηριοποιούνται στις παραμεθόριες περιοχές και η συγκρότηση ειδικών κινητών συνεργείων ελέγχου προσώπων και οχημάτων σε όλες τις παραμεθόριες Αστυνομικές Διευθύνσεις, συνέβαλαν όπως διαφαίνεται από τις ετήσιες εκθέσεις της Ελληνικής Αστυνομίας για το οργανωμένο έγκλημα στη σχετική μείωση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και όπλων, καθώς και στη βελτίωση του αισθήματος ασφάλειας των κατοίκων των παραμεθόριων περιοχών.

Τα εν λόγω Τμήματα καλούνται εκ των πραγμάτων να διαδραματίσουν έναν καταλυτικό ρόλο στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, ιδιαίτερα από τη στιγμή που η Ελλάδα είναι από τα κράτη μέλη της Συμφωνίας Schengen και φέρει την ευθύνη για την προστασία των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας με την Frontex είναι στενή και ενισχύεται συνεχώς. Δεν θα μπορούσε άλλωστε να γίνει και αλλιώς, αφού η Ελλάδα είναι μια από τις χώρες εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δέχονται ισχυρότατη μεταναστευτική πίεση και διαθέτει εκτεταμένα σύνορα, τα οποία αποτελούν και εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ωστόσο, εκτεταμένοι χρηματοδοτικοί πόροι έχουν τεθεί στη διάθεση της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία θα πρέπει να καταβάλλει ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες, κυρίως στην εκπαίδευση ικανού αριθμού στελεχών της στην κατάρτιση και υποβολή συγκεκριμένων προγραμμάτων για την απορρόφησή τους.

4.- Η Task Force των Αρχηγών Αστυνομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Το Σχέδιο Δράσης της Βιέννης(1997) ζητούσε την ανάπτυξη και την επέκταση της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των Υπηρεσιών Εφαρμογής του Νόμου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διάρκεια των δύο επόμενων ετών από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ, ενώ το συμπέρασμα 44 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν η πρώτη συγκεκριμένη προσπάθεια για να αναπτυχθεί και να διευρυνθεί αυτού του είδους η συνεργασία.

Στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας, ζητήθηκε η δημιουργία «μιας Ευρωπαϊκής Επιχειρησιακής Μονάδας των Αρχηγών Αστυνομίας, με αντικείμενο την ανταλλαγή, σε συνεργασία με την Europol, εμπειρίας, βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών για τις τρέχουσες τάσεις της διασυνοριακής εγκληματικότητας, καθώς επίσης και για να συνεισφέρει στο σχεδιασμό επιχειρησιακών δράσεων».

Ανάμεσα στις σημαντικές πρωτοβουλίες της Task Force των Αρχηγών Αστυνομίας θα μπορούσαμε ενδεικτικά να αναφέρουμε:

- Την εξέταση πτυχών ασφάλειας και δημόσιας τάξης, που συνδέονταν με την παραλαβή, μεταφορά και διανομή τεράστιων ποσών Ευρώ στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έναρξη της χρησιμοποίησής του ως ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας και την καταπολέμηση της παραχάραξης
- Την καταπολέμηση των δικτύων μετανάστευσης, μέσα από την απόφαση για κοινή αξιοποίηση των πληροφοριών σχετικά με την προέλευση, τα δρομολόγια και τους επιχειρησιακούς τρόπους δράσης των δικτύων λαθρομετανάστευσης και την κοινή ανάλυση του φαινομένου, προς τον σκοπό της πρόληψής του και της θέσης σε εφαρμογή ενός συστήματος ταχείας αντίδρασης
- Την αστυνομία της εγγύτητας, ανταλλάσσοντας πληροφορίες για τις διάφορες εμπειρίες και τις εθνικές προσεγγίσεις. Για το σκοπό αυτό οργανώθηκαν αποστολές επισκέψεων και συνεδριάσεις μελέτης για τις αρχές και τις μεθόδους που εφαρμόζονταν στα πλαίσια της Αστυνομίας της εγγύτητας στα διάφορα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη συνεδριάσή της, της Κοπεγχάγης, του Ιουλίου 2002, η Task Force των Αρχηγών Αστυνομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμφώνησε για τα ακόλουθα κύρια καθήκοντα:

- Την προώθηση μιας εστίας συντονισμού, επικεντρωμένης στη διασυνοριακή συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση που να βασίζεται μεταξύ άλλων στις αναλύσεις της Europol για την οργανωμένη εγκληματικότητα
- Την υιοθέτηση πρωτοβουλιών, σχεδιασμών και την ανάληψη επιχειρησιακών πρωτοβουλιών, στις οποίες συμμετέχουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη και

τα οποία κατευθύνονται κατά προτεραιότητα στην καταπολέμηση της οργανωμένης εγκληματικότητας.

- Τη χρησιμοποίηση ως φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών και διαλόγου για τις τάσεις της εγκληματικότητας και καθορισμού στρατηγικών για την καταπολέμησή της.
- Την υποβολή πολιτικών συστάσεων στο Συμβούλιο, σε σχέση με την πολιτική και τη διασφάλιση της εκτέλεσής της και της παρακολούθησής της
- Τη συνεισφορά στο να φθάσουν τα ευρωπαϊκά αστυνομικά συστήματα σε ένα υψηλό επίπεδο, σε σχέση με το Κράτος Δικαίου και τις δημοκρατικές αρχές.

Η Task Force των Αρχηγών Αστυνομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφώνησε επίσης στην Κοπεγχάγη και σε μια μεθοδολογία για την προετοιμασία, την εκτέλεση και την παρακολούθηση των κοινών επιχειρήσεων.

Στην Task Force, ανατέθηκε από το Συμβούλιο, αφενός μεν ο ρόλος της χάραξης στρατηγικής και αφ' ετέρου ο ρόλος του επιχειρησιακού συντονισμού συγκεκριμένων επιχειρήσεων. Για τις ανάγκες του σχεδιασμού και του συντονισμού των επιχειρήσεων θεωρήθηκε απαραίτητη η σύσφιξη των σχέσεων της με την Europol.

Αποφασίστηκε επίσης, να φιλοξενεί η Europol τις σχετικές συνεδριάσεις και να παρέχει λειτουργική στήριξη (π.χ. ανάλυση κινδύνων, στήριξη από ειδικούς στη διερεύνηση του εγκλήματος, στήριξη από εμπειρογνώμονες στον επιχειρησιακό απολογισμό κ.λ.π.).

Οι συνεδριάσεις αυτές μπορούσαν να παρακολουθούνται από τους Αρχηγούς Αστυνομίας ή εκπροσώπους τους και/ή από εμπειρογνώμονες, ανάλογα με το επίπεδο και το θέμα των συνεδριάσεων, καθώς και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

β.- Η εθνική διάσταση

Η συμμετοχή της ηγεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας στις εργασίες της Task Force των Αρχηγών Αστυνομίας, υπήρξε συνεχής, όχι όμως πάντα στο επίπεδο του ίδιου του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Όμως, στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Α εξάμηνο 2003), αλλά και στα χρόνια που ακολούθησαν, η εκπροσώπηση ήταν πάντα στο επίπεδο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας και αυτό συνέβαλε στην αλληλογνωριμία και στη βελτίωση των σχέσεων με άλλους Αρχηγούς Αστυνομιών, στην ανταλλαγή απόψεων, στη διοργάνωση κοινών επιχειρήσεων και εκπαιδεύσεων, αλλά και στην άμεση ενημέρωση και στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση επί των διαδικασιών και των υποχρεώσεων που απέρρεαν για την Ελληνική Αστυνομία, στα πλαίσια των προσπαθειών για την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τον εξευρωπαϊσμό της Ελληνικής Αστυνομίας.

5.- Το Δίκτυο των Αστυνομικών Συνδέσμων

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση απέδωσε ιδιαίτερη σημασία στην προώθηση του θεσμού των Αξιωματικών Συνδέσμων, ως ενός ιδιαίτερα αποτελεσματικού εργαλείου στην συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών σε διεθνές επίπεδο.

Κατά την άποψη που επικράτησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, «Αξιωματικός Σύνδεσμος» σημαίνει έναν αντιπρόσωπο ενός από τα κράτη μέλη, που αποσπάται στο εξωτερικό από μια Υπηρεσία επιβολής του νόμου, σε μια ή περισσότερες τρίτες χώρες ή σε διεθνείς οργανισμούς, για να καθιερώσει και να διατηρήσει επαφές, με σκοπό την πρόληψη ή την έρευνα ποινικών αδικημάτων.

Με την απόφαση πλαίσιο της 27^{ης} Φεβρουαρίου 2003, η Ευρωπαϊκή Ένωση οργάνωσε την ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των αξιωματικών συνδέσμων και ρύθμισε τη δυνατότητα αμοιβαίας χρησιμοποίησής τους. Η Απόφαση 2003/170/ΔΕΥ⁴⁵ για την κοινή αξιοποίηση των αξιωματικών συνδέσμων, που τοποθετούνται στο εξωτερικό από τις Υπηρεσίες Επιβολής του Νόμου των κρατών μελών, επεδίωξε να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να αναπτυχθούν και μέσω αυτών άμεσες επαφές με τις αρμόδιες αρχές του κράτους υποδοχής ή τους διεθνείς οργανισμούς, με σκοπό τη διευκόλυνση και τη διεκπεραίωση της συλλογής και ανταλλαγής πληροφοριών.

«Οι Αξιωματικοί Σύνδεσμοι της Europol», αποτέλεσαν ένα άλλο είδος Αξιωματικών Συνδέσμων, η λειτουργία των οποίων προβλέπονταν από τις διατάξεις της ίδιας της Σύμβασης της Europol. Πρόκειται για υπαλλήλους οι οποίοι αποσπώνται από τα κράτη μέλη στην έδρα της Europol για να λειτουργήσουν ως σύνδεσμοι μεταξύ των Εθνικών Μονάδων Europol και της Europol στην ανταλλαγή πληροφοριών.

Υπάρχει πέραν αυτών και μία τρίτη κατηγορία Αξιωματικών Συνδέσμων, εκείνων οι οποίοι αποσπώνται από την Europol σε τρίτες Χώρες ή Οργανισμούς για να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ αυτών των χωρών ή Οργανισμών και της Europol και για να βοηθήσουν να καταπολεμηθούν σοβαρές μορφές διεθνούς εγκλήματος.

Τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι Αξιωματικοί Σύνδεσμοί τους που τοποθετούνται σε μια τρίτη χώρα ή σε ένα διεθνή οργανισμό, συναντώνται τακτικά για να ανταλλάξουν χρήσιμες πληροφορίες, εργάζονται μαζί για να βελτιώσουν τις σχέσεις με τη χώρα υποδοχής, μοιράζονται καθήκοντα μεταξύ τους, όπου απαιτείται, φροντίζουν για τα συμφέροντα ενός ή περισσότερων άλλων κρατών μελών, εάν αυτό έχει συμφωνηθεί από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και συμμετέχουν σε κοινά σεμινάρια για τις τάσεις του εγκλήματος. Οποιοδήποτε κράτος μέλος δεν έχει έναν Αξιωματικό Σύνδεσμο σε μια τρίτη χώρα μπορεί να προσεγγίσει ένα άλλο κράτος μέλος που έχει.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να δηλώσουν στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου την απόσπαση Αξιωματικών συνδέσμων τους σε μια τρίτη χώρα ή οργανισμό, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδιοτήτων τους. Η Γενική Γραμματεία συντάσσει μια ετήσια περίληψη σχετικά με τους αποσπασμένους Αξιωματικούς Συνδέσμους των κρατών μελών και της Europol, τα καθήκοντά τους και οποιεσδήποτε συμφωνίες συνεργασίας συνάπτονται για την απόσπαση των Αξιωματικών Συνδέσμων.

Οι Αξιωματικοί Σύνδεσμοι της Europol παρέχουν στην Europol πληροφορίες σχετικά με τις σοβαρές απειλές των ποινικών αδικημάτων στα κράτη μέλη. Τέτοιες πληροφορίες κοινοποιούνται στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

β.- Η εθνική διάσταση

Η τοποθέτηση Αξιωματικών Συνδέσμων της Ελληνικής Αστυνομίας σε χώρες του εξωτερικού προϋπέθετε τον προσδιορισμό των χωρών από τις οποίες η Ελλάδα αντιμετώπιζε αυξημένη εγκληματικότητα, εκ μέρους των καθ' ύλην αρμοδίων Διευθύνσεων του Αρχηγείου. Η Ελληνική Αστυνομία υπέγραψε διμερείς συμφωνίες για κοινή χρήση Αξιωματικών Συνδέσμων (π.χ Κυπριακή Δημοκρατία).

Η Ελληνική Αστυνομία συμμετείχε ευθύς εξ' αρχής στις διαδικασίες σχεδιασμού και ανάπτυξης της Μονάδας Ναρκωτικών της Europol. Ήδη από το 1993

⁴⁵ Τροποποιήθηκε με την Απόφαση 2006/560/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 2006, για την τροποποίηση της απόφασης 2003/170/ΔΕΥ, σχετικά με την κοινή αξιοποίηση των αξιωματικών συνδέσμων που τοποθετούνται στο εξωτερικό από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου των κρατών μελών, L 219/31, 10.8.2006

είχε αποσπάσει στην Ομάδα Σχεδιασμού της Europol Έλληνα Αξιωματικό αστυνομικό σύνδεσμο ως εμπειρογνώμονα, ο οποίος εργάστηκε μαζί με άλλους συναδέλφους του ορισμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι Αξιωματικοί Σύνδεσμοι της Ελληνικής Αστυνομίας στην Μονάδα Ναρκωτικών της Europol στην αρχή και στην Europol στη συνέχεια, διαχειρίστηκαν την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μεταξύ Ελλάδας και Europol.

Επιπλέον, Οι Αξιωματικοί αυτοί συμμετείχαν σε εσωτερικές συναντήσεις στα πλαίσια των Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας (Analytical Work Files/AWF) και λοιπών επιχειρησιακών σχεδίων της Europol. Η ανταλλαγή πληροφοριών με τη Europol έγινε με βάση τα κριτήρια που έθετε η Σύμβαση Europol.

Στα πλαίσια της προώθησης του εργαλείου αυτού της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας και με βάση την ανάλυση των αναγκών της η Ελληνική Αστυνομία ανέπτυξε ένα ισχυρό δίκτυο Αξιωματικών Συνδέσμων, τόσο σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, όσο και σε τρίτες Χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελληνική Αστυνομία σήμερα διαθέτει Αξιωματικούς Συνδέσμους σε:

- Europol
- Interpol
- Frontex
- Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία στις Βρυξέλλες
- Συνεργατική Πρωτοβουλία Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης (SECI)
- Ιταλία
- Αλβανία
- Βουλγαρία
- Κύπρο
- Ρουμανία
- Π.Γ.Δ.Μ
- Κροατία
- Βοσνία και Ερζεγοβίνη
- Σερβία
- Μαυροβούνιο
- Τουρκία
- Ρωσία
- Ουκρανία
- Λίβανο

Η Ελληνική Αστυνομία για πρώτη φορά διοργάνωσε το 2006 την 1^η Διεθνή Διάσκεψη Ελλήνων Αξιωματικών Συνδέσμων, που είχαν αποσπαστεί στο εξωτερικό(σε πρεσβείες της Χώρας ή σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς), με στόχο την παρουσίαση των εντυπώσεών τους και τη λήψη οδηγιών και κατευθύνσεων από τις κεντρικές Υπηρεσίες του Αρχηγείου για την καλύτερη συνεργασία τους με τις Διοικητικές Αρχές των Χωρών στις οποίες είχαν τοποθετηθεί.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η χρήση των αξιωματικών συνδέσμων που τοποθετήθηκαν σε άλλες χώρες για να διευκολύνουν την αστυνομική συνεργασία ξεκίνησε στην Ευρώπη στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '70. Αυτό που άρχισε στο πεδίο της καταπολέμησης της διακίνησης ναρκωτικών, γρήγορα επεκτάθηκε και στην καταπολέμηση του

οργανωμένου εγκλήματος και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας⁴⁶. Οι αξιωματικοί σύνδεσμοι είναι στην πραγματικότητα αξιωματικοί επιβολής νόμου που τοποθετούνται σε μια άλλη χώρα όπου δεν έχουν οποιεσδήποτε επίσημες εξουσίες, αλλά επιφορτίζονται με τη διατήρηση επαφών και με το να ενεργούν ως μεσάζοντες, μεταξύ της υπηρεσίας τους και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου στη χώρα υποδοχής. Η συμβολή τους στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος είναι ιδιαίτερα ορατή σε περιπτώσεις όπου λόγω της πολυπλοκότητας, της ευαισθησίας, ή της επείγουσας ανάγκης, απαιτείται περισσότερο ενεργός υποστήριξη πράξεων από μια απλή ανταλλαγή πληροφοριών, που θα μπορούσε να περάσει για παράδειγμα μέσω των διαύλων της INTERPOL.

Με βάση τις προσωπικές τους επαφές και τη γνώση τους για τα διαφορετικά συστήματα και πολιτισμούς, οι αξιωματικοί σύνδεσμοι είναι σε θέση να διοχετεύουν γρήγορα τα αιτήματα για την ανταλλαγή μυστικών πληροφοριών και συνεργασία. Επιπλέον, θα μπορούσαν - ανάλογα με την περίπτωση - να παρέχουν έγκαιρη συνεργασία σε επιχειρήσεις, ή να συστήσουν άμεσα τους ερευνητές στους κατάλληλους εταίρους της συνεργασίας. Οι αξιωματικοί σύνδεσμοι εκπληρώνουν επίσης συχνά και έναν υποστηρικτικό ρόλο, εξηγώντας νομικές, πολιτιστικές και οργανωσιακές διαφορές στους διεξάγοντες την έρευνα και στις δύο πλευρές των συνόρων. Ο Bigo επομένως θεωρεί τους αξιωματικούς συνδέσμους ως ανθρώπινη διεπαφή μεταξύ των διαφόρων δυνάμεων εθνικής αστυνομίας και υποστηρίζει ότι έχουν έναν κρίσιμο ρόλο για την αστυνόμευση στην Ευρώπη, επειδή είναι αυτοί που διαχειρίζονται τη ροή των πληροφοριών μεταξύ των αντίστοιχων υπηρεσιών⁴⁷.

Με τι μοιάζει στην πράξη η εργασία του αξιωματικού συνδέσμου; Παίρνοντας ένα αίτημα για πληροφορίες από τη χώρα καταγωγής του αξιωματικού συνδέσμου για παράδειγμα, το πρώτο βήμα σε κάθε περίπτωση για τον αξιωματικό σύνδεσμο θα ήταν να το προωθήσει κατάλληλα. Αυτό σημαίνει να βρει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο και μια αρμόδια υπηρεσία επιβολής του νόμου (και μερικές φορές το πρόσωπο) για να εξετάσουν την πραγματική ουσία του αιτήματος. Στο επόμενο βήμα, η μετάφραση του αιτήματος απαιτεί ιδιαίτερη προσπάθεια, αν και η πραγματική γλωσσική μετάφραση δεν είναι ο κύριος λόγος για αυτό.

Απαιτείται συχνά περισσότερη προσπάθεια για να προσαρμοστούν οι έρευνες στην εκπλήρωση των νομικών και επιχειρησιακών απαιτήσεων της χώρας στην οποία έχει τοποθετηθεί ο αξιωματικός σύνδεσμος για τον γρήγορο χειρισμό της υπόθεσης. Αυτό συνεπάγεται την παροχή ικανοποιητικών πληροφοριών με τη μορφή που προτιμά η υπηρεσία που έχει δεχθεί το αίτημα και μερικές φορές την εκ νέου διαμόρφωση των ερωτήσεων, έτσι ώστε να έχουν νόημα για την εν λόγω υπηρεσία επιβολής του νόμου. Κατόπιν η υπόθεση παρουσιάζεται στην υπηρεσία συχνά αυτοπροσώπως. Οι απαντήσεις που λαμβάνονται από τις ερωτώμενες αντιπροσωπείες με τη σειρά τους μεταφράζονται, σχολιάζονται με πρόσθετες εξηγήσεις και στη συνέχεια στέλνονται πίσω στην υπηρεσία που δέχθηκε το αίτημα.

Αυτή η σύντομη περιγραφή των χρησιμοποιούμενων από τους αξιωματικούς συνδέσμους πρακτικών δείχνει ότι οι προσωπικές επαφές και η γνώση των διαφόρων συστημάτων είναι τα βασικά στοιχεία που επιτρέπουν σ' αυτούς να μεταφράζουν έρευνες και αποτελέσματα μέσα σε νομικές παραδόσεις και συστήματα. Με την ιδιότητά τους αυτή μπορούν να παρέχουν κρίσιμη υποστήριξη για έρευνες σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα, ιδιαίτερα σε περιβάλλοντα, όπου δεν είναι εύκολα διαθέσιμη καμία άλλη έμπιστη και γρήγορη ρύθμιση για συνεργασία.

⁴⁶ Bigo, 1996

⁴⁷ Bigo, 2000

Η καλύτερη αξιοποίηση του θεσμού των Αξιωματικών Συνδέσμων απαιτεί τη σύσταση υποστηρικτικής υπηρεσίας στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας.

Η επιλογή των Αξιωματικών Συνδέσμων πρέπει να γίνεται με κριτήρια τα οποία θα έχουν συμφωνηθεί εκ των προτέρων και θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες του έργου του Αστυνομικού Συνδέσμου και αυτοί που θα επιλέγονται τελικά, πριν αποσταλούν στις πρεσβείες για να αναλάβουν υπηρεσία θα πρέπει να παρακολουθούν ειδική εκπαίδευση, με έμφαση στους κανόνες ορθής συμπεριφοράς, και διεξοδικής ενημέρωσης επί των θεμάτων της σύγχρονης εγκληματικότητας, του κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας και αστυνομικής πρακτικής καθώς και στις ανάγκες εργασίας σε διεθνές περιβάλλον.

Η καλύτερη αξιοποίηση του θεσμού των Αξιωματικών Συνδέσμων απαιτεί τη σύσταση υποστηρικτικής υπηρεσίας στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας.

Η επιλογή των Αξιωματικών Συνδέσμων πρέπει να γίνεται με κριτήρια τα οποία θα έχουν συμφωνηθεί εκ των προτέρων και θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες του έργου του Αστυνομικού Συνδέσμου και αυτοί που θα επιλέγονται τελικά, πριν αποσταλούν στις πρεσβείες για να αναλάβουν υπηρεσία θα πρέπει να παρακολουθούν ειδική εκπαίδευση, με έμφαση στους κανόνες ορθής συμπεριφοράς, και διεξοδικής ενημέρωσης επί των θεμάτων της σύγχρονης εγκληματικότητας, του κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας και αστυνομικής πρακτικής καθώς και στις ανάγκες εργασίας σε διεθνές περιβάλλον.

6.- Οι Συμφωνίες Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Το σύστημα της σύναψης συμφωνιών διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας με τρίτες χώρες υποστηρίχθηκε από την Europol, με βάση απόφαση του Συμβουλίου, η οποία εξουσιοδοτούσε τον Διευθυντή της Europol να υπογράψει συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας της Europol με τρίτες χώρες. Οι συμφωνίες αυτές ήσαν δύο ειδών, στρατηγικού και επιχειρησιακού χαρακτήρα.

Στη δεύτερη περίπτωση, ήταν απαραίτητη για τη σύναψή τους, η γνωμοδότηση της Κοινής Εποπτικής Αρχής της Europol για το επίπεδο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της τρίτης χώρας.

Η υπογραφή Συμφωνιών Αστυνομικής Συνεργασίας προβλέπονταν επίσης και στα πλαίσια των συμφωνιών Schengen.

β.- Η εθνική διάσταση

Σε εθνικό επίπεδο η πολιτική του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και της Ελληνικής Αστυνομίας στον τομέα αυτό προσανατολίστηκε σταθερά στην ενίσχυση της συνεργασίας με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια του συστήματος Schengen και της Europol, στη σύναψη διακρατικών συμφωνιών με τρίτες χώρες και στη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα συνεργασίας για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και την προστασία της δημόσιας ασφάλειας⁴⁸.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της συνεργασίας και της αμοιβαίας αστυνομικής συνδρομής για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος, η Ελλάδα υπέγραψε

⁴⁸ Θεόδωρος Π. Παπαθεοδώρου, Δημόσια Ασφάλεια και αντεγκληματική πολιτική, Β Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σ. 200

διμερείς συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας με αρκετές χώρες.⁴⁹ Σε περιφερειακό επίπεδο η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες της Συνεργατικής Πρωτοβουλίας Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης(SECI) με έδρα το Βουκουρέστι. Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής είναι η καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης.

Η Ελληνική Αστυνομία μέχρι σήμερα έχει λάβει μέρος σε πολλές «κοινές επιχειρήσεις» (Joint Operations) σε επιχειρησιακό επίπεδο, στα πλαίσια του SECI για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των ναρκωτικών, της διακίνησης των κλεμμένων οχημάτων, ελέγχων σε αεροδρόμια, λιμάνια και σιδηροδρομικούς σταθμούς κ.λπ.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Το σύστημα διμερών συμφωνιών αστυνομικής συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας θα ήταν περισσότερο ενισχυμένο εάν είχαν υπογραφεί διμερείς συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας με όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7.- Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία(CEPOL)

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (1999) προέβλεψε την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL εφεξής Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας) για την εκπαίδευση των ανώτερων υπαλλήλων που είναι αρμόδιοι για την επιβολή του νόμου, η οποία θα λειτουργούσε ως δίκτυο των υφιστάμενων εθνικών ιδρυμάτων κατάρτισης.

Το Συμβούλιο των Υπουργών, με την 2000/820/ΔΕΥ από 22/12/2000 απόφασή του, δυνάμει του άρθρου IV της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας, καθορίζοντας τους σκοπούς και τους στόχους της.

β.- Η εθνική διάσταση

Με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 107 της 19-5-2006 «Σύσταση Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Εκπαιδεύσεων και Τμήματος Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας(CEPOL), τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Π.Δ 14/2001 και δημιουργήθηκε 3^ο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Εκπαιδεύσεων στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, με συγκεκριμένες αρμοδιότητες.⁵⁰

⁴⁹ Με τη Βουλγαρία(N.2766/1999), την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, (N. 1547/1985), την Αλβανία(N. 2180/1997), την Πολωνία(N. 292/1978), την Τσεχία(N. 2191/1994), τη Γεωργία(N. 2650/1998), τη Ρωσική Ομοσπονδία(N. 2529/1997) και τις ΗΠΑ(N. 2066/1992) και μνημόνιο συνεργασίας της 8/9/2000).

⁵⁰ Η μέριμνα, σε συνεργασία με τη Σχολή μετεκπαίδευσης και επιμόρφωσης, για την κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων επιμόρφωσης του προσωπικού Αστυνομικών ξένων χωρών.

Η μέριμνα, σε συνεργασία με το Τμήμα Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας και τη Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης για την κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων επιμόρφωσης, στο πλαίσιο συμφωνιών και συνεργασιών μεταξύ των Αστυνομικών Ακαδημιών, σε διακρατικό ή διεθνές επίπεδο.

Η προώθηση εισηγήσεων για τη συμμετοχή αστυνομικού προσωπικού σε εκπαιδευτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας και Αστυνομικών ξένων χωρών, καθώς και σε επιτροπές και ομάδες εργασίας.

Η συνεργασία με Υπηρεσίες του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας επί θεμάτων διεθνών και ευρωπαϊκών εκπαιδεύσεων.

Η μελέτη, επεξεργασία και αξιοποίηση σε εκπαιδευτικό και μετεκπαιδευτικό επίπεδο των εκθέσεων που υποβάλλονται από τους συμμετέχοντες σε διεθνή και ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα και η δημιουργία σχετικής προς τούτο βάσης δεδομένων.

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση των εκπαιδεύσεων του προσωπικού σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο και η ταξινόμηση βάσει του γνωστικού τους αντικειμένου.

Η ενημέρωση των περιφερειακών αστυνομικών υπηρεσιών για την πραγματοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας σε διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο

Το Τμήμα Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας-CEPOL, αποτελεί εθνικό σημείο επαφής με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία, καθώς και με τα αντίστοιχα σημεία επαφής των αστυνομιών άλλων χωρών, με μια σειρά από αρμοδιότητες που περιγράφηκαν στην παρ. 7 του άρθρου 18 του Π.Δ 14/2001.⁵¹

Από το Ελληνικό Τμήμα Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας-CEPOL οργανώθηκαν αρκετά εκπαιδευτικά σεμινάρια από το έτος 2005 έως το 2009, με εξαιρετικά ενδιαφέροντα θεματολογία.⁵² Η Συμμετοχή αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομικής Ακαδημίας σε σεμινάρια της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL), από το 2005 μέχρι σήμερα, ήταν ιδιαίτερα σημαντική και σίγουρα συνέβαλε στη διαμόρφωση κοινής εκπαιδευτικής αντίληψης στα βασικά θέματα που απασχολούν τις Αστυνομίες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Στο θέμα της εκπαίδευσης πρέπει να επισημάνουμε ότι δεν διοργανώθηκε συστηματική διδασκαλία του κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Αστυνομικές σχολές, με βάση τις συζητήσεις που γίνονταν στα πλαίσια των διαφόρων ομάδων εργασίας και των αποφάσεων που λαμβάνονταν από το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων. Πολλές φορές η διδασκαλία αυτή ήταν αποσπασματική και έπαιρνε τη μορφή ολιγόωρων διαλέξεων.

Πολύ σημαντικές στον τομέα της εκπαίδευσης ήσαν οι πρωτοβουλίες για την διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα οποία βοήθησαν στη μεταφορά του κεκτημένου αλλά και στην ανταλλαγή βέλτιστων εμπειριών και στη διατύπωση προτάσεων για λήψη αποφάσεων σε διάφορα θέματα που απασχολούσαν την Ελληνική Αστυνομία.

Η Ελληνική Αστυνομία επένδυσε πάνω στην εκπαίδευση Ελλήνων αξιωματικών σε ειδικά εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώθηκαν από την Europol

Η ανάπτυξη συνεργασίας σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο με αντίστοιχες αστυνομικές Υπηρεσίες, ως προς το ειδικότερο αντικείμενο της αποστολής της Διεύθυνσης.

⁵¹ Την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας και την υποβολή προτάσεων συμμετοχής αστυνομικού προσωπικού σε επιτροπές και ομάδες εργασίας, που συγκροτούνται στο πλαίσιο αυτής, καθώς και σε άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα που εντάσσονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας. Την εκπροσώπηση της Ελληνικής Αστυνομίας στις συναντήσεις του διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας.

Την παρακολούθηση, σε συνεργασία με το Τμήμα Ευρωπαϊκής Ένωσης-Europol της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, των εξελίξεων επί θεμάτων αρμοδιότητας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας, τα οποία εξετάζονται στο πλαίσιο του συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη μέριμνα για προώθηση και αξιοποίησή τους σε εθνικό επίπεδο.

Τη διοργάνωση σεμιναρίων στα πλαίσια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας.

Την υποβολή προτάσεων για τη συμμετοχή αστυνομικού προσωπικού ως εκπαιδευτών σε εκπαιδευτικά προγράμματα που εποπτεύονται από την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία.

Την ενημέρωση της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με τις δραστηριότητες και τα εκπαιδευτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας.

Την ανταλλαγή εκπαιδευτικών εμπειριών και γνώσεων με τις Αστυνομικές Ακαδημίες ξένων κρατών και την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ τους επί θεμάτων αρμοδιότητάς τους, καθώς και τη μέριμνα για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, βάσει των σχετικών συμφωνιών.

Την επεξεργασία των στοιχείων που υποβάλλονται από το αστυνομικό προσωπικό στο πλαίσιο της συμμετοχής του στις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας και την εξαγωγή σχετικών πορισμάτων προς το σκοπό αξιοποίησής τους.

⁵² (2005: Europol, Αντιτρομοκρατία, Αστυνομική Δεοντολογία και Πρόληψη της Διαφθοράς, Ευρωπαϊκή Αστυνομική Συνεργασία-Μέθοδοι και εργαλεία, 2006:Ενδοοικογενειακή βία, Νομιμοποίηση Εσόδων που προέρχονται από Εγκληματικές Δραστηριότητες, Παράνομη Διακίνηση Ανθρώπων, 2007: Διαχείριση Κρίσεων με μη στρατιωτικά μέσα(ειρηνευτικές αποστολές), Καταπολέμηση της εμπορίας Ναρκωτικών, Διαχείριση της διαφορετικότητας, 2008:Ευρωπαϊκά αστυνομικά εκπαιδευτικά συστήματα, Κοινοτική αστυνόμευση, Δημόσια τάξη και διαχείριση πλήθους - Ασφάλεια κατά τη διάρκεια διεξαγωγής διασκέψεων κορυφής, Καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Καταπολέμηση της εμπορίας των ναρκωτικών (Ιορδανία την 19-21/03/2008) 7), Κοινοτική Αστυνόμευση-1^ο μέρος, Στρατηγικός Σχεδιασμός για τις Αστυνομικές Αποστολές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης των έργων τέχνης, 2009: Ευρωπαϊκά Αστυνομικά Εκπαιδευτικά Συστήματα, Καταπολέμηση ναρκωτικών, Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας Αστυνομική Συνεργασία στην Ευρώπη και SCHENGEN, Διακίνηση έργων τέχνης).

ή από την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία(CEPOL). Για μεγάλο χρονικό διάστημα προσπάθησε μέσα από τη διοργάνωση ειδικών σεμιναρίων ξένων γλωσσών εξάμηνης διάρκειας αλλά και σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης της Εθνικής Σχολής Δημόσιας διοίκησης να εκπαιδεύσει το προσωπικό της στην εκμάθηση ή στην βελτίωση του επιπέδου ξένων γλωσσών.

8.- Η βάση δεδομένων EURODAC

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Το Eurodac θεσπίστηκε με μια σειρά Κανονισμών του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵³ και τέθηκε στη διάθεση όχι μόνο των διοικητικών αρχών αλλά και της αστυνομίας για να εξακριβώνει τα αιτήματα ασύλου, κυρίως όμως τις περιπτώσεις καταχρηστικών αιτημάτων ασύλου⁵⁴. Ο Κανονισμός επιτρέπει στα προξενεία και σε άλλες αρμόδιες αρχές να χρησιμοποιήσουν το σύστημα κατά τη διάρκεια της εξέτασης των αιτημάτων για έκδοση προξενικής θεώρησης. Η απόφαση διασφαλίζει στην Αστυνομία και στις Διοικητικές Υπηρεσίες τη δυνατότητα να συμβουλευονται τα δεδομένα, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται και διασφαλίζει υψηλό βαθμό προστασίας.

Στόχος του Κανονισμού ήταν η δημιουργία ενός συστήματος σύγκρισης των δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων άσυλο και των παράνομων μεταναστών. Η λειτουργία αυτή θα διευκόλυνε την εφαρμογή του Κανονισμού «Δουβλίνο II», ο οποίος παρείχε τη δυνατότητα προσδιορισμού του κράτους που είναι αρμόδιο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου.

Μέσω της σύγκρισης των δακτυλικών αποτυπωμάτων, τα κράτη μέλη μπορούν να προσδιορίσουν κατά πόσον ο αιτών άσυλο ή ο αλλοδαπός υπήκοος που βρίσκεται παράνομα στο έδαφός τους έχει ήδη υποβάλει αίτηση σε άλλο κράτος μέλος, ή εάν ο αιτών άσυλο έχει εισέλθει παράνομα στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το σύστημα αυτό αποτελείται από μια κεντρική μονάδα, την οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων με τα δακτυλικά αποτυπώματα και ηλεκτρονικά μέσα διαβίβασης μεταξύ των κρατών μελών και την κεντρική βάση δεδομένων. Πέραν των δακτυλικών αποτυπωμάτων, τα δεδομένα που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν ιδίως το κράτος μέλος καταγωγής, τον τόπο και την ημερομηνία υποβολής αίτησης ασύλου, εφόσον έχει υποβληθεί τέτοια αίτηση, το φύλο, έναν αριθμό αναφοράς καθώς και την ημερομηνία κατά την οποία έγινε η λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων και την ημερομηνία διαβίβασης των στοιχείων στην κεντρική μονάδα. Τα στοιχεία αυτά καταγράφονται για κάθε άτομο άνω των 14 ετών και κωδικοποιούνται σε βάση δεδομένων απευθείας από την κεντρική μονάδα.

Όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα κράτη μέλη καταγωγής πρέπει να διασφαλίζουν τη νόμιμη καταγραφή των δακτυλικών αποτυπωμάτων καθώς και τη νομιμότητα κάθε πράξης που αφορά τη χρησιμοποίηση, τη διαβίβαση, τη διατήρηση ή την απαλοιφή των δεδομένων.

Πέρα από τις εθνικές αρχές ελέγχου, είχε δημιουργηθεί από τον Κανονισμό μια ανεξάρτητη ελεγκτική αρχή. Η αρχή αυτή αντικαταστάθηκε τελικά από τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ), ανεξάρτητη αρχή ελέγχου που μεριμνά για το σεβασμό των δικαιωμάτων των προσώπων που καλύπτονται από το

⁵³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 407/2002 του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002 που θεσπίζει ορισμένους κανόνες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2725/2000, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου.

⁵⁴ Κανονισμός αριθ. 2725/2000 του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου.

Eurodac, όπως προβλέπεται στο άρθρο 286 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

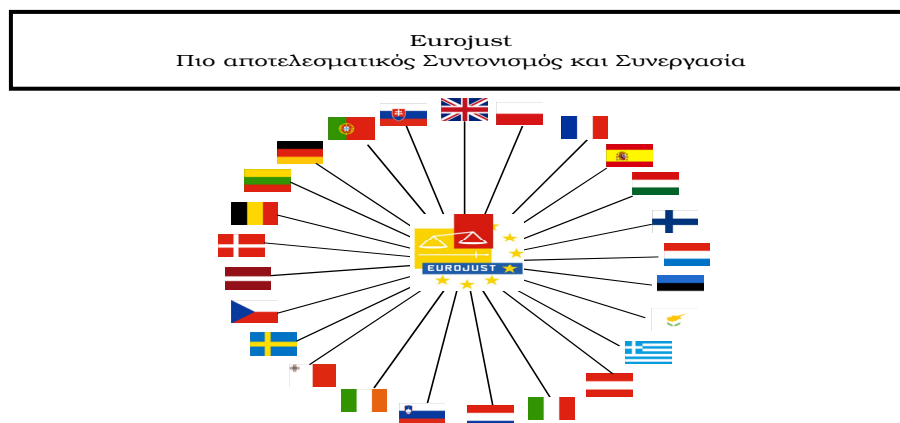
β.- Η εθνική διάσταση

Στην Ελλάδα, η ευθύνη υποστήριξης της βάσης δεδομένων Eurodac, ανατέθηκε με το άρθρο 5 του Π.Δ παρ. β, στο Τμήμα Δακτυλοσκοπίας της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών, το οποίο «εξακριβώνει και βεβαιώνει στα πλαίσια του Eurodac, σύμφωνα με τη Σύμβαση του Δουβλίνου της 15^{ης} Ιουνίου 1990, που κυρώθηκε με το Νόμο 1996/1991, την ταυτότητα των αλλοδαπών που αιτούνται πολιτικό άσυλο ή συλλαμβάνονται κατά την παράνομη διάβαση των συνόρων της χώρας ή βρίσκονται παράνομα στη χώρα.

Το γραφείο Eurodac, το οποίο λειτουργεί από το 2003 έχει διακινήσει μεγάλο αριθμό δελτίων δακτυλικών αποτυπωμάτων, τόσο στο πλαίσιο αιτημάτων για πολιτικό άσυλο, όσο και για την παράνομη διάβαση των συνόρων. Η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών διαθέτει οκτώ(8) περιφερειακούς σταθμούς Eurodac και αναμένεται η ολοκλήρωση των διαδικασιών για την προμήθεια συστήματος ψηφιοποίησης-αρχειοθέτησης, δεκαδακτυλικού-παλαμικού αρχείου αποτυπωμάτων για ταχύτερη σύγκριση των αποτυπωμάτων.

Β.- Όργανα που εμπλέκονται έμμεσα στην αστυνομική συνεργασία

1.- Η Eurojust

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Αν και η συνεργασία στα πλαίσια της Eurojust δεν ανάγεται άμεσα στην αστυνομική συνεργασία αλλά στη δικαστική συνεργασία, εντούτοις θεωρούμε χρήσιμο να προβούμε σε σύντομη αναφορά γι' αυτή την Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω της ιδιαίτερης σημασίας που έχει στις προσπάθειες καταπολέμησης του Οργανωμένου Εγκλήματος στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Eurojust συστήθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2002, αριθμ. 2002/187/ΔΕΥ ως Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαθέτει νομική προσωπικότητα, προκειμένου να τονωθεί και να βελτιωθεί ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων δικαστικών αρχών των κρατών μελών.

β.- Η εθνική διάσταση

Η δημιουργία του Eurojust αν και δεν έχει άμεσες επιπτώσεις στην Ελληνική Αστυνομία, εντούτοις συμβάλλει αποφασιστικά στην εκπλήρωση της αποστολής της για την καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος. Δεν ήταν λίγες οι φορές που Έλληνες Αξιωματικοί της Αστυνομίας μαζί με Έλληνες Εισαγγελείς συμμετείχαν σε κοινές συνεδριάσεις με ομολόγους των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ακόμη και τρίτων χωρών, οι οποίοι διερευνούσαν την ίδια υπόθεση με διεθνείς διακλαδώσεις στις εγκαταστάσεις του Eurojust στη Χάγη της Ολλανδίας.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε τη δυνατότητα Αξιωματικών Αστυνομιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υπάγονται στην Δικαστική Αστυνομία να συμμετέχουν ως Αξιωματικοί Σύνδεσμοι μαζί με Εισαγγελείς και Δικαστές ως εκπρόσωποι των Χωρών τους στην Eurojust.

Η Eurojust μετείχε με εκπρόσωπό της σε όλες τις φάσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου «ΙΛΑΕΙΡΑ», της πρωτοβουλίας της Ελληνικής Αστυνομίας για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

2.- Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Τα κράτη μέλη που συνήλθαν στο Τάμπερε το 1999 δεσμεύθηκαν να συστήσουν χωρίς καθυστέρηση κοινές ομάδες έρευνας για να καταπολεμήσουν το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, τη σωματεμπορία και την τρομοκρατία, τρία αδικήματα τα οποία θεωρήθηκε ότι αποτελούσαν μείζονες απειλές, όχι μόνο για τα κατ' ιδίαν κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και για την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Σύμβαση Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής επί Ποινικών Υποθέσεων, που εγκρίθηκε τον Μάιο του 2000, προέβλεπε τη σύσταση κοινών ομάδων έρευνας. Όμως, εξαιτίας του γεγονότος ότι καθυστέρουσε η επικύρωση της σχετικής Σύμβασης από τα Κοινοβούλια του απαιτούμενου αριθμού κρατών μελών, προκειμένου να τεθεί σε ισχύ, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο η Απόφαση Πλαίσιο της 13^{ης} Ιουνίου 2003, σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας, για τρία μόνο διεθνή αδικήματα, τα οποία έθεταν σοβαρότατα προβλήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δηλαδή, τη διεθνή διακίνηση ναρκωτικών, την εμπορία ανθρώπων (trafficking) και την τρομοκρατία.

Έτσι, με αμοιβαία συμφωνία, οι αρμόδιες αρχές δύο ή περισσότερων κρατών μελών μπορούν πλέον να συστήσουν κοινή ομάδα έρευνας, για συγκεκριμένο σκοπό και για ορισμένη διάρκεια, δυνάμενη να παραταθεί με αμοιβαία συναίνεση, η οποία θα διεξαγάγει ποινικές έρευνες, σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη και συγκεκριμένα σε εκείνα που έχουν συστήσει την ομάδα. Η σύνθεση της Ομάδας ορίζεται στη συμφωνία. Πρόκειται για εργαλείο προωθημένης συνεργασίας, μεταξύ δικαστικών και αστυνομικών αρχών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κοινές ομάδες έρευνας δρουν στην επικράτεια των κρατών μελών που τις συνέστησαν, σύμφωνα με γενικές προϋποθέσεις.⁵⁵ Στις Κοινές Ομάδες Έρευνας μπορούν να συμμετάσχουν εκπρόσωποι της Eurojust, της Europol, της OLAF και τρίτων χωρών υπό προϋποθέσεις .

⁵⁵ Επικεφαλής της ομάδας τοποθετείται εκπρόσωπος της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους, στο οποίο αυτή λειτουργεί, ο οποίος μετέχει στη διερεύνηση των εγκλημάτων. Ο επικεφαλής της ομάδας ενεργεί, μέσα στα όρια της αρμοδιότητάς του, βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

- Η ομάδα διεξάγει τις εργασίες της, σύμφωνα με το δίκαιο των κρατών μελών στα οποία λειτουργεί. Τα μέλη της ομάδας εκτελούν τα καθήκοντά τους υπό τη διεύθυνση συγκεκριμένου προσώπου, λαμβάνοντας υπόψη τους όρους που έθεσαν οι δικές τους αρχές στη συμφωνία για τη σύσταση της ομάδας
- Το κράτος μέλος, στο οποίο λειτουργεί η ομάδα, προβαίνει στις οργανωτικές ρυθμίσεις.

Με την Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουνίου 2002⁵⁶ τα Κράτη Μέλη υποχρεώθηκαν να μεταφέρουν στην εθνική τους νομοθεσία τις διατάξεις της για τη σύσταση Κοινών Ομάδων Έρευνας για την διερεύνηση εγκλημάτων της διεθνούς διακίνησης ναρκωτικών, της εμπορίας ανθρώπων και της τρομοκρατίας.

β.- Η εθνική διάσταση

Σύμφωνα με το Άρθρο 15 του Ν. 3663/2008: «1.- Ύστερα από αίτηση της αρμόδιας αρχής της Ελλάδας, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 2 του παρόντος ή άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτρέπεται να καταρτιστεί έγγραφη συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και άλλου ή άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας. Η Ελληνική Αστυνομία μπορεί να συμμετάσχει σε κοινές ομάδες έρευνας, με απόφαση της Εισαγγελικής και δικαστικής αρχής».

Επειδή οι διατάξεις της σχετικής Απόφασης Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταφέρθηκαν σχετικά πρόσφατα στην εθνική νομοθεσία η Ελληνική Αστυνομία δεν έχει εμπειρία επί του θέματος, πλην ορισμένων περιπτώσεων διερεύνησης υποθέσεων εκμετάλλευσης ανηλίκων υπό την αιγίδα του Eurojust.

Η Ελληνική Αστυνομία, στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προώθησε στο Συμβούλιο, μέσω της Πολυτομεακής Ομάδας για το Οργανωμένο Έγκλημα, Σχέδιο Σύστασης του Συμβουλίου, αναφορικά με Μοντέλο Συμφωνίας για την σύσταση Κοινών Ομάδων Έρευνας (Joint Investigation Teams)⁵⁷. Στο εν λόγω μοντέλο Συμφωνίας, το οποίο προτάθηκε να χρησιμοποιούν τα Κράτη Μέλη όταν συνάπτουν συμφωνίες για τη σύσταση Κοινής Ομάδας Έρευνας, προβλέφθηκε και η συμμετοχή της Europol και του Eurojust.

Η Ελληνική Αστυνομία πρέπει να χρησιμοποιήσει με σύνεση και περίσκεψη το νέο αυτό εργαλείο, το οποίο έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντικό, αφού φέρνει στο ίδιο τραπέζι Εισαγγελείς, δικαστικούς και αξιωματικούς της Αστυνομίας. Εκείνο που πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα είναι η καλλιέργεια της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και η προώθηση της συνεργασίας.

3.- Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Βάσει των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, τα κράτη μέλη αναγνώρισαν την αναγκαιότητα να τεθεί σε εφαρμογή σύστημα πρόληψης που να επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών, διαφόρων εμπειριών, μελετών και ερευνών σχετικά με την πρόληψη.

Με την απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 καθιερώθηκε επίσημα το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης Εγκλήματος (EUCPN).⁵⁸

Το δίκτυο αποτελείται από εθνικούς αντιπροσώπους, που υποδεικνύονται από κάθε κράτος μέλος, συν τους αναπληρωτές τους και τα σημεία επαφής πρόληψης

⁵⁶ Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουνίου 2002 σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας, 2002/465/ΔΕΥ, L 162/1, 20.6.2002

⁵⁷ Σύσταση του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαΐου 2003 για υπόδειγμα Συμφωνίας για τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας (2003/C 121/01)

⁵⁸ Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού δικτύου πρόληψης του εγκλήματος (2001/427/ΔΕΥ), L 153/1 Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 8.6.2001, η οποία τροποποιήθηκε πρόσφατα με την Απόφαση 2009/902/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2009 για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος (EUCPN) και για την κατάργηση της απόφασης 2001/427/ΔΕΥ, L 321/44, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 8.12.2009

εγκλήματος, μέσα στον ακαδημαϊκό κόσμο ή τις αναγνωρισμένες οργανώσεις. Επίσης, έχει δημιουργήσει τη δική του ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο.

Το Δίκτυο έχει πρόγραμμα εργασίας, εσωτερικό κανονισμό, και συντάσσει ετήσια έκθεση. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης Εγκλήματος καλύπτει όλους τους τύπους εγκλημάτων, αλλά δίνει ιδιαίτερη προσοχή στο νεανικό, αστικό έγκλημα και το έγκλημα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά. Η Europol και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας συμμετέχουν στις εργασίες του δικτύου για θέματα της αρμοδιότητάς τους.

Οι κεντρικοί στόχοι του Ευρωπαϊκού δικτύου πρόληψης του εγκλήματος (European Crime Prevention Network/EUCPN) είναι να συμβάλει στην ανάπτυξη των διαφόρων πτυχών της πρόληψης του εγκλήματος, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και να υποστηρίξει τις δραστηριότητες πρόληψης του εγκλήματος σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελληνική Αστυνομία εκδήλωσε από την πρώτη στιγμή το ενδιαφέρον της για τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης της Εγκληματικότητας. Έτσι, όρισε εκπρόσωπό της Αξιωματικό του 1^{ου} Τμήματος Αντιμετώπισης της Εγκληματικότητας, της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, ξενόγλωσσο, εμπειρογνώμονα σε θέματα πρόληψης του εγκλήματος.

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης της Εγκληματικότητας δόθηκαν εθνικές συνεισφορές και απαντήθηκαν ερωτηματολόγια για θέματα καταπολέμησης των ναρκωτικών, της αστικής εγκληματικότητας, της παραβατικότητας των νέων, της πρόληψης του εγκλήματος κ.λπ.

Η πρόληψη του εγκλήματος αποτέλεσε τμήμα των εθνικών σχεδίων Αντεγκληματικής πολιτικής κατά τα τελευταία χρόνια, με την ένταξη σ' αυτή ενημερωτικών εκστρατειών της Ελληνικής Αστυνομίας, σε συνεργασία με άλλους φορείς, καθιέρωσης θεσμών όπως του Αστυνομικού της Γειτονιάς και των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας κ.λπ.

Οι εργασίες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης της Παραβατικότητας αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης, αφού παρουσιάστηκαν σ' αυτό βέλτιστες πρακτικές οι οποίες είχαν εφαρμοστεί προηγουμένως σε διάφορα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διοργανώθηκαν σεμινάρια, διασκέψεις και συναντήσεις, με θέμα την πρόληψη του εγκλήματος.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η εξωτερική αξιολόγηση, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2008-2009 εντόπισε, μεταξύ άλλων, την ανάγκη μεγαλύτερης εμπλοκής των εθνικών αντιπροσώπων στις δραστηριότητες του δικτύου, καθώς και την ανάγκη ενίσχυσης της γραμματείας.

Σε εθνικό επίπεδο οι προσπάθειες που ανελήφθησαν, ήσαν αποσπασματικές και χωρίς συνέχεια πολλές φορές, αν και στόχος τους ήταν η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών και η εξασφάλιση της συμμετοχής τους στην προσπάθεια της πολιτείας.

4.- Το Γραφείο καταπολέμησης της Απάτης(OLAF)

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης(Office Européen de Lutte Anti-fraude/OLAF), είναι μια διοικητική υπηρεσία ερευνών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποσκοπεί στην καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς που πλήττουν την

Ευρωπαϊκή Ένωση. Προστατεύοντας τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης η OLAF υπηρετεί τα συμφέροντα των ευρωπαίων φορολογούμενων. Η Υπηρεσία ιδρύθηκε το 1999 και έχει την έδρα της στις Βρυξέλλες⁵⁹.

Η OLAF, σε συνεργασία με τους εθνικούς εταίρους της (υπηρεσίες διεξαγωγής ερευνών, αστυνομικές, δικαστικές και διοικητικές αρχές, κλπ.) καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να αντιμετωπίσει τα εγκληματικά κυκλώματα και κυκλώματα απάτης, τα οποία φυσικά δεν ανέμειναν το άνοιγμα των συνόρων για να διοργανώσουν ελεύθερα τις παράνομες δραστηριότητές τους σε διεθνές επίπεδο. Η OLAF αποτελεί κατά κάποιο τρόπο τον κινητήρα της Ευρώπης της νομιμότητας, για την καταπολέμηση του διεθνώς οργανωμένου εγκλήματος, που ζημιώνει τα κοινοτικά συμφέροντα.

Η OLAF διενεργεί έρευνες σε συνεργασία με τους εταίρους της, τους παρέχει βοήθεια κοινοποιώντας πληροφορίες που συγκεντρώνονται σε κοινοτικό επίπεδο και συντονίζει επιχειρησιακές δραστηριότητες σε διακρατικές υποθέσεις.

β.- Η εθνική διάσταση

Σε εθνικό επίπεδο, όλες οι διωκτικές Υπηρεσίες και η Ελληνική Αστυνομία τίθενται κάθε φορά στη διάθεση της OLAF όταν οι εμπειρογνώμονές της ερευνούν υποθέσεις απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

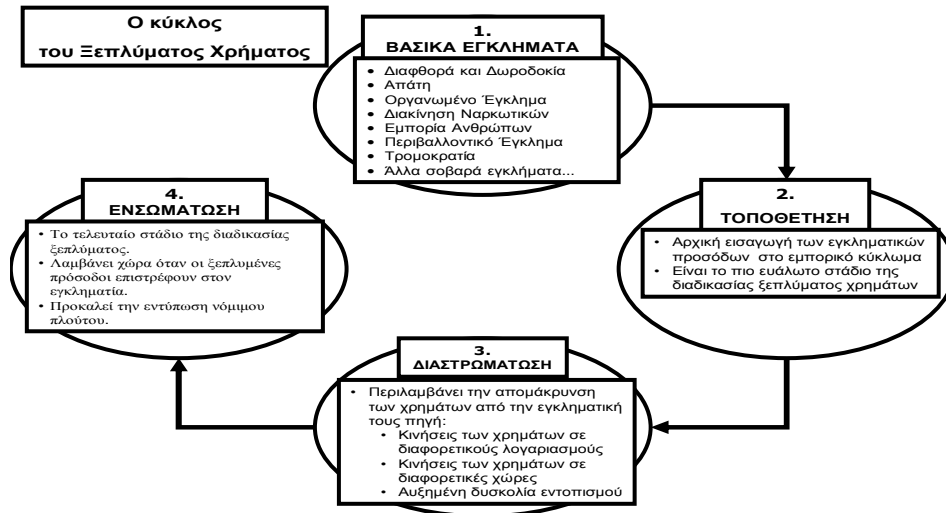
Εκπρόσωποι της OLAF έχουν επισκέφθηκαν την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια και συνεργάστηκαν με αρμόδιες αρχές της Ελληνικής Αστυνομίας, συμμετέχοντας σε σεμινάρια για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα οποία διοργανώθηκαν από την Ελληνική Αστυνομία. Το υψηλό επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης και τεχνογνωσίας, αποτέλεσε σημείο αναφοράς, για τις υπηρεσίες καταπολέμησης της διαφθοράς και της απάτης της Ελληνικής Αστυνομίας.

5.- Ξέπλυμα χρήματος - Οι Μονάδες Οικονομικών Πληροφοριών (Financial Intelligence Units/FIUs)

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Ο σκοπός ενός μεγάλου αριθμού εγκληματικών πράξεων είναι η πρόκληση κέρδους, για το άτομο ή την ομάδα, που διαπράττουν αυτή την αξιόποινη πράξη. Το ξέπλυμα χρήματος είναι η διαχείριση αυτών των εγκληματικών προσόδων, για την απόκρυψη της παράνομης προέλευσής τους. Η διαδικασία αυτή είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς δίνει τη δυνατότητα στον εγκληματία να απολαύσει αυτά τα οφέλη, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την πηγή τους. Παράνομες πωλήσεις όπλων, λαθρεμπόριο και δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και τα δίκτυα διακίνησης ναρκωτικών και πορνείας, μπορούν να αποφέρουν τεράστια χρηματικά ποσά.

⁵⁹ Ιδρύθηκε με την Απόφαση 1999/352 Ε.Κ ΕΚΑΧ Ευρατόμ (Ε.Ε 1999, L 136/20) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 28^{ης} Απριλίου 1999. Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25^{ης} Μαΐου 1999 ρυθμίστηκαν θέματα σχετικά με τις έρευνες που διεξάγονται από την OLAF.

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και η ελεύθερη παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών αποτελούν θεμελιώδεις ελευθερίες, οι οποίες προβλέπονται στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε τρεις Κοινοτικές Οδηγίες, αποσκοπώντας στην πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, χωρίς να παρεμποδίζονται οι ελευθερίες οι οποίες προβλέπονται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.⁶⁰ Κεντρικό ρόλο στις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος διαδραμάτισε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 και οι Συστάσεις της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης του G8.

Σύμφωνα με τα αποφασισθέντα στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης όφειλε μεταξύ άλλων να δημιουργήσει μια Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Financial Intelligence Unit/FIU), σε επίπεδο κεντρικής εθνικής μονάδας.⁶¹

Μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα όλα τα κράτη μέλη συγκρότησαν μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ), με αποστολή τους τη συγκέντρωση και την ανάλυση πληροφοριών που λαμβάνουν σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ, προκειμένου να διαπιστώσουν τις σχέσεις μεταξύ ύποπτων χρηματοοικονομικών συναλλαγών και των συναφών εγκληματικών δραστηριοτήτων, ώστε να προλαμβάνεται και να καταπολεμάται η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών παραλαμβάνει, ζητά, αναλύει και διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές τις γνωστοποιήσεις πληροφοριών που αφορούν ενδεχόμενη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

⁶⁰ Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 166 της 28/06/1991 σ. 0077 – 0083, Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, L 344/76, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 28.12.2001, Οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, L 309/15, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 25.11.2005

⁶¹ Άρθρο 6 της Κοινοτικής Οδηγίας 91/308 ΕΟΚ

Τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των σχετικών κοινοτικών οδηγιών, υποχρεούνται να ενημερώνουν αμελλητί τη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, όταν γνωρίζουν, έχουν υποψίες ή έχουν εύλογους λόγους να υποπτεύονται ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Κατόπιν αιτήματος της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, παρέχουν όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

Η λειτουργία των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, σε εθνικό επίπεδο, επεκτάθηκε και στη λήψη αποφάσεων στο επίπεδο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καθιέρωση συνεργασίας μεταξύ τους, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με προφανή στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας και του συνδεδεμένου με αυτά ξεπλύματος χρήματος, αλλά και της πρόληψης της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁶².

Έτσι, με την Απόφαση του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 2000, θεσπίστηκαν ρυθμίσεις για τη συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών των κρατών μελών, όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών.

β.- Η εθνική διάσταση.

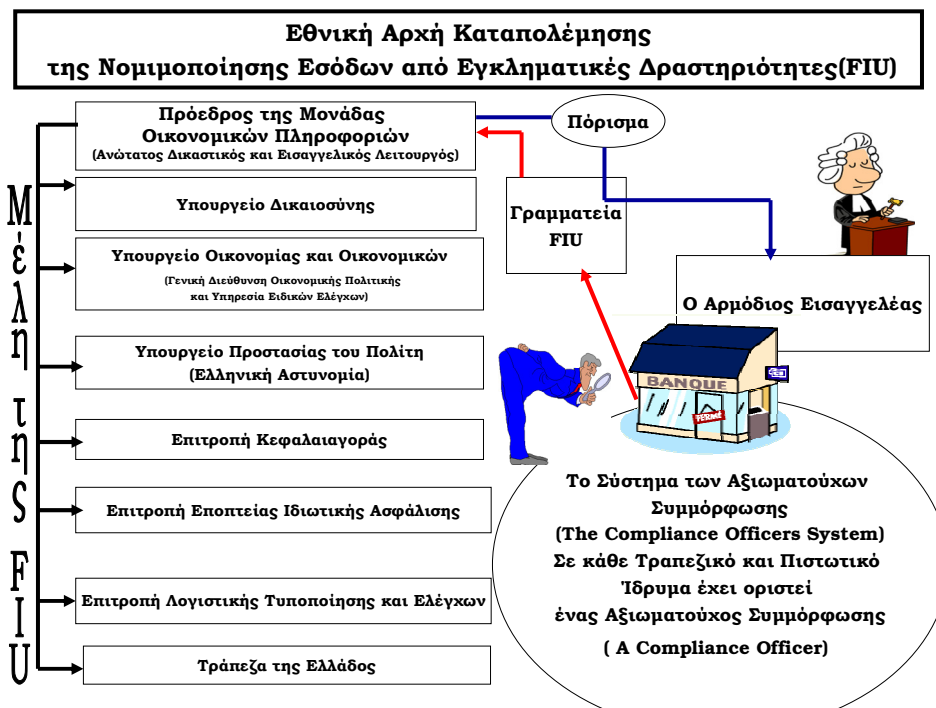
Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο διαμορφώθηκε στη χώρα μας από την ενσωμάτωση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας στην εθνική νομοθεσία, η οποία είναι εναρμονισμένη με τις «Σαράντα (40) Συστάσεις για την αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος» και τις «Εννέα (9) Ειδικές Συστάσεις για την αντιμετώπιση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας», που έχει εκδώσει η Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force/FATF), ως διεθνής φορέας θέσπισης των σχετικών προτύπων και οδηγιών.

Στην Ελλάδα η Εθνική Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών η γνωστή αρχικά ως «Επιτροπή του Άρθρου 7», θεσπίστηκε με τις διατάξεις του Ν.2331/95 και αρμοδιότητά της ήταν η λήψη και η διερεύνηση οποιασδήποτε καταγγελίας, η οποία σχετίζονταν με νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονταν από εγκληματικές πράξεις.

Με τον Νόμο 3424/2005 «τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του Νόμου 2331/1995(ΦΕΚ 173^Α) και προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις οδηγίες 2001/97/ΕΚ και 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις» και το Π.Δ υπ' αριθμ. 401/10-12-1996 «περί οργανώσεως και λειτουργίας της Επιτροπής για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες του άρθρου 7 του Νόμου 2331/1995», το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο εναρμονίστηκε πλήρως με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου 3424/2005, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 7 του Νόμου 2331/1995 «Συνιστάται

⁶² Το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ στις 16-17 Ιουνίου 1997 συνιστά, ιδίως στο σημείο 26 στοιχείο ε), ότι θα πρέπει να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ των σημείων επαφής των αρμόδιων για την παραλαβή των κοινοποιήσεων ύποπτων συναλλαγών σύμφωνα με την οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την Επωνυμία «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες(FIU)».

Η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών δεν υπήρξε αμιγής αστυνομική υπηρεσία, αλλά ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Ωστόσο, η Ελληνική Αστυνομία συμμετείχε ευθύς εξ' αρχής στη σύνθεσή της, με τακτικό και αναπληρωματικό μέλος, Αξιωματικούς του 2^{ου} Τμήματος Οικονομικών Εγκλημάτων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η Ελληνική Αστυνομία εξακολουθεί να συμμετέχει με εκπρόσωπό της, στις εργασίες της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής με την Επωνυμία «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών), τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, ο οποίος έχει στη διάθεσή του γραμματειακή υποστήριξη, που εξασφαλίζεται από το 2^ο Τμήμα Οικονομικών Εγκλημάτων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας. Στα πλαίσια της εκπλήρωσης της αποστολής του, όλες οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας τίθενται κάθε φορά στη διάθεσή του, για αναζήτηση και παροχή των αιτούμενων πληροφοριών.

Στις πρωτοβουλίες της Ελληνικής Αστυνομίας εντάσσεται και η νομοθετική παραχώρηση αρμοδιότητας για διερεύνηση υποθέσεων ξεπλύματος χρήματος, στις Υποδιευθύνσεις Δίωξης Ναρκωτικών των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης. Ταυτόχρονα, με την εισαγωγή ειδικής θεματικής ενότητας στις Σχολές της Αστυνομίας και τη διοργάνωση ειδικών σεμιναρίων στα οποία κλήθηκαν να διδάξουν εξειδικευμένοι αναλυτές της Europol, επιδιώχθηκε η ανύψωση των υπηρεσιακών δυνατοτήτων του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, στρατηγική και επιχειρησιακή ανάλυση του εγκλήματος, στην οικονομική ανάλυση, στην ανάλυση οικονομικών συναλλαγών και στο ξέπλυμα χρήματος.

Ο πλέον πρόσφατος νόμος, για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι ο Ν. 3691/2008 «Πρόληψη και καταστολή

της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 166 Α'). Με το άρθρο 7 του προαναφερόμενου νόμου συστήθηκε η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, η οποία απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και οκτώ μέλη, ένα εκ των οποίων προέρχεται από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας.

Επίσης, με το Ν. 3691/2008 συστήθηκε, στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στην οποία προβλέπεται ως μέλος και υψηλόβαθμο στέλεχος του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας. Με το άρθρο 40 του Ν. 3691/2008 προβλέπεται η διαβίβαση πληροφοριών εμπιστευτικής φύσεως από την Επιτροπή στις αρμόδιες αρχές (Εισαγγελικές Αρχές, Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, αρμόδια Υπηρεσία του Λιμενικού Σώματος και Υπηρεσιακές Μονάδες της Ελληνικής Αστυνομίας).

Με Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών καθορίστηκαν οι υπηρεσιακές μονάδες της Ελληνικής Αστυνομίας, στις οποίες η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας δύναται να διαβιβάζει πληροφορίες εμπιστευτικής φύσεως, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 40 παρ. 2 Ν. 3691/2008.

Σε κάθε Αστυνομική Διεύθυνση της Χώρας δημιουργήθηκε δίκτυο Αξιοματικών Συνδέσμων (δύο (2) από κάθε Αστυνομική Διεύθυνση)⁶³ οι οποίοι λειτουργούν ως σημεία επαφής για τη διερεύνηση των αιτημάτων που διαβιβάζονται από την Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, μέσω του εκπροσώπου της, ο οποίος υπηρετεί στη Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι Αστυνομικές Υπηρεσίες διαβιβάζουν στην Επιτροπή πληροφορίες και υποθέσεις στις οποίες υπάρχει υπόνοια ξεπλύματος χρήματος, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας εκ μέρους της Επιτροπής.

Στα πλαίσια της αξιολόγησης του επιπέδου συμμόρφωσης της Χώρας στις διεθνείς υποχρεώσεις της η Ελληνική Αστυνομία αξιολογήθηκε το έτος 2005 από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αναφορικά με τις δράσεις που έχει εκδηλώσει σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και στην όλη διαδικασία στην οποία συμμετέχει αλλά και το 2006 από την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force/FATF).

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η επίδραση των κοινοτικών οδηγιών στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών ήταν καθοριστική. Συνέβαλε αποφασιστικά στη δημιουργία ενός ισχυρού μηχανισμού παρακολούθησης, αποτροπής και καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος. Ωστόσο, οι μαύρες τρύπες εξακολούθησαν να υπάρχουν, όχι τόσο στο έδαφος των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά σε ορισμένες εξωχώριες δικαιοδοσίες (offshore jurisdictions), με τις οποίες ορισμένα κράτη μέλη έχουν προνομιακούς δεσμούς.

Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι η μεταφορά των διατάξεων της Κοινοτικής Οδηγίας 91/308 «για την πρόληψη της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες» στην Εθνική Νομοθεσία σχετικά με τη Σύσταση Εθνικών Μονάδων

⁶³ Υπ' αριθ. 3011/40/231/1-β από 29-7-2006 διαταγή της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

Οικονομικών Πληροφοριών (Financial Intelligence Units/FIUs) δεν έγινε με ομοιόμορφο τρόπο από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έτσι, σε ορισμένες χώρες η Μονάδα είχε το στάτους ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, σε άλλες λειτούργησε στα πλαίσια της αστυνομίας, σε άλλες στα πλαίσια της δικαιοσύνης και σε άλλες στα πλαίσια της κεντρικής τράπεζας, ενώ σε άλλες χώρες τα μέλη της ήσαν αποκλειστικής απασχόλησης και σε άλλες, όπως η χώρα μας, μερικής απασχόλησης (ενδιάμεσος φορέας: Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Ισπανία, Αστυνομικές αρχές: Αυστρία, Γερμανία, Ιρλανδία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Δικαστικές αρχές: Λουξεμβούργο, Πορτογαλία, Μικτές αστυνομικές/δικαστικές αρχές: Δανία).

Σε κάθε περίπτωση όμως η σύσταση και λειτουργία των Εθνικών Μονάδων Οικονομικών Πληροφοριών αποτέλεσε ένα σημαντικό εργαλείο επιβολής του νόμου, πρόληψης και καταπολέμησης της χρησιμοποίησης από το οργανωμένο έγκλημα του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος.

6.- Η Συνθήκη Prüm

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η Συνθήκη του Prüm υπεγράφη από επτά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 27 Μαΐου 2005, με σκοπό την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας, ειδικότερα σε ότι αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του διασυνοριακού εγκλήματος και της παράνομης μετανάστευσης, με βάση το μοντέλο της ενισχυμένης διακυβερνητικής συνεργασίας.

Η Συνθήκη του Prüm διαπνέεται από την «αρχή της διαθεσιμότητας», η οποία έχει εισαχθεί ως σημαντική νέα αρχή δικαίου στο Πρόγραμμα της Χάγης. Βασικό σημείο του κειμένου της Συνθήκης είναι η ανταλλαγή πληροφοριών και η διαθεσιμότητα των εθνικών δεδομένων σε διάφορους τομείς, όπως π.χ τα δείγματα DNA, τα δακτυλικά αποτυπώματα και οι πινακίδες των οχημάτων.

Επιτρέπει επομένως θεωρητικά την επιτάχυνση των ερευνών, των ποινικών διώξεων και την πιο αποτελεσματική καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας εντός του Ευρωπαϊκού χώρου.

Η Συνθήκη επιτρέπει στα συμβαλλόμενα κράτη να έχουν απευθείας πρόσβαση σε φακέλους ανάλυσης DNA και σε δακτυλοσκοπικά δεδομένα των άλλων Κρατών, με στόχο τη δίωξη των εγκλημάτων, τη διαπίστωση του εάν οι φάκελοι αυτοί περιέχουν δεδομένα σχετικά με ένα ίχνος DNA ή ένα δακτυλικό αποτύπωμα. Εάν η απάντηση είναι θετική, τα κράτη διαβιβάζουν τα δεδομένα του ερευνώμενου προσώπου με δικαστική συνδρομή. Τέλος, η πρόσβαση σε δεδομένα είναι δυνατή, όχι μόνο με στόχο τις δικαστικές διώξεις των εγκλημάτων, αλλά και με στόχο την πρόληψή τους. Η Συνθήκη Prüm είχε πάντοτε σαν στόχο της τον εξευρωπαϊσμό της, στο μέτρο που επιδίωξή της ήταν η προώθηση της συνεργασίας σε ευρωπαϊκή κλίμακα, καθιστώντας την Ευρωπαϊκή Ένωση πιο ασφαλή.

Ορισμένα μέτρα της απερρίφθησαν με κατηγορηματικό τρόπο. Είτε ενέπιπταν στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα, είτε αποδείχθηκαν ότι ήταν ιδιαίτερα αμφισβητούμενου χαρακτήρα και ικανά να προκαλέσουν διαφωνίες (π.χ. η διάταξη για τη διασυνοριακή καταδίωξη). Αν και η Συνθήκη θεσπίστηκε εκτός του πλαισίου των Συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Συνθήκη του Prüm θεωρήθηκε από ορισμένους σαν ένας πυλώνας της πολιτικής, η οποία κινείται προς μία πιο ασφαλή Ευρώπη, με βάση το μοντέλο της διακυβερνητικής ενισχυμένης συνεργασίας, η οποία άλλωστε προβλέπεται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και χρησιμοποιήθηκε και στην περίπτωση των Συμφωνιών Schengen.

Ουσιαστικά, ο λόγος για τον οποίο επελέγη και πάλι το μοντέλο αυτό συνεργασίας, ήταν η αδυναμία λήψης αποφάσεων με ομοφωνία από το Συμβούλιο για την υλοποίηση των προταγμάτων του Προγράμματος της Χάγης. Η Συνθήκη Prüm αποτέλεσε για ορισμένους μια μεγάλη καινοτομία, σε ότι αφορά την επιχειρησιακή λειτουργία των διωκτικών αρχών, των αρμοδιοτήτων τους καθώς και των σχέσεων που τα κράτη μέλη θεσπίζουν μεταξύ τους.

Η εμβέλεια της Συνθήκης Prüm είναι φυσικά δύσκολο να εκτιμηθεί επί του παρόντος. Μπορεί μεν να θεωρηθεί ως ένα πάρα πολύ αποτελεσματικό εργαλείο για την αντιμετώπιση των απειλών σε επιχειρησιακό επίπεδο, αλλά ορισμένες από τις πτυχές της χρειάζονταν διευκρίνιση για να μην επιτραπούν καταχρήσεις, σε ότι αφορά το σεβασμό των ατομικών ελευθεριών.

β.- Η εθνική διάσταση

Μετά την εισαγωγή ορισμένων πτυχών της Συνθήκης Prüm στο νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελληνική Αστυνομία κλήθηκε να συμμορφωθεί προς τις επιταγές της Συνθήκης, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τη δημιουργία εθνικής βάσης δεδομένων για την ανταλλαγή δειγμάτων DNA, δακτυλικών αποτυπωμάτων και πινακίδων ταξινομημένων οχημάτων. Το έργο αυτό αναλήφθηκε από τη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών της Ελληνικής Αστυνομίας και βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η θέση της Ελληνικής Αστυνομίας για τη Συνθήκη του Prüm, ήταν κατ' αρχήν θετική, με ιδιαίτερη επισήμανση όμως, στην ανάγκη εξασφάλισης περισσότερο αυξημένων εγγυήσεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από εκείνες που περιλαμβάνονταν στο κείμενο της Συνθήκης.

Η Ελληνική Αστυνομία προκάλεσε την παρέμβαση της Εθνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων της χώρας μας, η οποία παρενέβη με σημείωμά της στην δημόσια αντιπαράθεση που πραγματοποιήθηκε σε εθνικό επίπεδο, εκφράζοντας επιφυλάξεις και προβληματισμούς, σε ότι αφορά τον κίνδυνο καταχώρησης στις βάσεις δεδομένων ατόμων που έχουν τελέσει ποινικά ασήμαντες πράξεις σε βάρος της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Πράγματι, η Συνθήκη προβλέπει τη δημιουργία βάσεων δεδομένων για την εμβάθυνση της συνεργασίας των αστυνομικών αρχών, με σκοπό την καταπολέμηση των αξιοποιούνων πράξεων. Η ευρεία αυτή διατύπωση κατά την άποψη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα περιλαμβάνει τον κίνδυνο να καταχωρίζονται στις βάσεις αυτές δεδομένων, άτομα που έχουν τελέσει ποινικά ασήμαντες πράξεις σε βάρος της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Έτσι, κατά τη άποψη της Αρχής, η Συνθήκη θα έπρεπε να καθορίζει ότι η συλλογή των δεδομένων που θα καταχωρίζονται στα σχετικά αρχεία θα αφορά συγκεκριμένα και ρητά προσδιοριζόμενα ιδιαίτερα σοβαρά εγκλήματα, όπως εκείνα που περιλαμβάνονται στο άρθρο 200^A του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Στα θετικά της Συνθήκης εγγράφεται η υποχρέωση καταγραφής κάθε κίνησης αναζήτησης πληροφοριών, την οποία υπέχουν αμφότερες οι αρμόδιες αρχές, τόσο του κράτους που αιτείται τις πληροφορίες, όσο και αυτού που τις παρέχει. Η ρύθμιση αυτή διευκολύνει το έργο των αρχών που είναι επιφορτισμένες με τον έλεγχο νομιμότητας της λειτουργίας του εν λόγω συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών.

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που εγείρει η Συνθήκη Prüm κατά την άποψη της Εθνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων είναι η έλλειψη σαφούς πρόβλεψης των δεδομένων που θα περιλαμβάνονται στους φακέλους ανάλυσης DNA, λαμβανομένης υπόψη και της μεγάλης διαφοράς που υπάρχει μεταξύ του γενετικού υλικού (των λεγόμενων δειγμάτων DNA) και των γενετικών αποτυπωμάτων(των λεγόμενων προφίλ DNA).

Ο σκοπός συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων διευρύνεται και περιλαμβάνει όχι μόνο την καταστολή αλλά και την πρόληψη αξιοποιώνων πράξεων.

Τέλος, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων θεώρησε ότι το επίπεδο προστασίας δεδομένων που παρέχεται από τις διατάξεις της Συνθήκης Prüm είναι κατώτερο εκείνου που παρέχεται από τις διατάξεις της Σύμβασης 108/1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα και από την Σύσταση αρ. R(87) 15 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη ρύθμιση της χρήσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον αστυνομικό τομέα, ενώ επεσήμανε το υψηλό κόστος που απαιτείται για την δημιουργία των υποδομών και πρότεινε τη σύνταξη μελέτης σκοπιμότητας.⁶⁴

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Ο πυρήνας της Συνθήκης Prüm είναι κατά ορισμένους αντίθετος με την άποψη, που έχουν πολλοί, ότι το ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να είναι κυρίαρχο στις συζητήσεις που έχουν να κάνουν με την ασφάλεια. Επίσης, από ορισμένους υποστηρίχθηκε η άποψη ότι η Συνθήκη Prüm προκαλεί μια πολιτική ρωγμή στο οικοδόμημα του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁶⁵ Η διάρρηξη του νομικού πλαισίου των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η επιδίωξή τους, υποστηρίζουν, μέσω συμφωνιών που αποφεύγουν την Ευρωπαϊκή Ένωση και δεσμεύουν μόνο ένα υποσύνολο συμβαλλόμενων μερών είναι καταστρεπτικά για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά συνέπεια, προκειμένου να γίνει κατανοητή η δυναμική της Συνθήκης Prüm, η οποία όπως είναι προφανές καλύπτει μια ευρεία ποικιλία ετερογενών θεμάτων, θα ήταν καθοριστική και ιδιαίτερα χρήσιμη η διενέργεια έρευνας για το βαθμό στον οποίο έχει επιπτώσεις στη διαδικασία Εξευρωπαϊσμού.

Από την άλλη πλευρά ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η Συνθήκη ακολουθεί το μοντέλο Schengen, το οποίο ώθησε τα πράγματα προς τα εμπρός, σε ότι αφορά την αστυνομική συνεργασία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελλάδα, ανήκοντας στις χώρες του σκληρού πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης(χώρες Schengen) δεν είχε και πολλά περιθώρια επιλογής.

Γ.- Απολογισμός του έργου της Ελληνικής Αστυνομίας, στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης-Συμμετοχή σε Ομάδες Εργασίας

Ιδιαίτερα σημαντικό έργο επιτέλεσε η Ελληνική Αστυνομία, κατά τη διάρκεια της άσκησης της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την χώρα μας, το πρώτο εξάμηνο του 2003. Ο ρόλος της Ελληνικής Αστυνομίας, στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας, ήταν διττός. Αφορούσε στην ασφαλή διεξαγωγή όλων των εκδηλώσεων της Ελληνικής Προεδρίας, και στη συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας σε Ομάδες Εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνολικά η Ελληνική Αστυνομία συμμετείχε σε 23 Ομάδες Εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για θέματα αστυνομικού ενδιαφέροντος, όπως είναι η τρομοκρατία, η λαθρομετανάστευση, το άσυλο και το οργανωμένο έγκλημα, η αστυνομική συνεργασία, οι Συμφωνίες Schengen κ.λπ.

Επίσης, η Ελληνική Αστυνομία, στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας διοργάνωσε ή συνδιοργάνωσε δώδεκα(12) συναντήσεις Αξιωματούχων, καθώς και επτά(7) σεμινάρια. Τα σεμινάρια παρακολούθησαν Αξιωματικοί της Αστυνομίας,

⁶⁴ Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου για την ανταλλαγή πληροφοριών με βάση την αρχή της διαθεσιμότητας, 2006/C 116/04 σημείο 50

⁶⁵ Thierry Balzacq, Didier Bigo, Sergio Carrera and Elspeth Guild, Security and the Two-Level Game: The Treaty of Prüm, the EU and the Management of Threats, CEPS website (<http://www.ceps.be>), 2006

όπως και εκπρόσωποι των Υπουργείων Εσωτερικών και Δικαιοσύνης των Κρατών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των προς ένταξη χωρών, καθώς και τρίτων χωρών.

Στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι πρωτοβουλίες της Ελληνικής Αστυνομίας ήσαν ιδιαίτερα σημαντικές. Στα πλαίσια αυτά θεωρούμε χρήσιμο να αναφέρουμε ορισμένες από αυτές:

α.- Στη Συνεδρίαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 5ης και 6^{ης} Ιουνίου 2003, υιοθετήθηκε Σχέδιο Δράσης για τα Ναρκωτικά μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Χωρών των Δυτικών Βαλκανίων και Υποψηφίων Χωρών (Βουλγαρία, Ρουμανία και Τουρκία), μετά από εκτεταμένη και διεξοδική επεξεργασία του στα πλαίσια της Οριζόντιας Ομάδας για τα Ναρκωτικά, με την υποστήριξη όλων των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, της Europol και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων και των υποψηφίων για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χωρών. Το σχέδιο υπήρξε πρωτοβουλία της αρμόδιας κεντρικής Υπηρεσίας για τα ναρκωτικά του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

β.- Με πρωτοβουλία του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας και του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, διοργανώθηκε στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας, Κοινή Επιχείρηση («Joint operation») με την επωνυμία «AMFIKTION», για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, μεταξύ κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που συμμετείχαν στην Europol και χωρών της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης που συμμετείχαν στην Πρωτοβουλία Συνεργασίας Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης (South East European Cooperative Initiative/SECI).

Σκοπός της επιχείρησης ήταν η αναγνώριση των τρεχουσών τάσεων στη διακίνηση ναρκωτικών μέσω των χωρών της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να αναπτυχθεί η αποτελεσματικότητα των Υπηρεσιών Εφαρμογής του Νόμου των συμμετεχόντων κρατών για την καταπολέμηση οργανωμένων κυκλωμάτων διακίνησης ναρκωτικών. Η όλη επιχείρηση πραγματοποιήθηκε με τη συνδρομή της Europol. Η επιχείρηση «AMFIKTION» διεξήχθη σε δύο επιχειρησιακές περιόδους, χρονικής διάρκειας επτά 7 ημερών η καθεμία, και επικεντρώθηκε η μεν πρώτη στις συνοριακές διαβάσεις και σε κύριους αυτοκινητόδρομους, η δε δεύτερη στα αεροδρόμια.

γ.-Ίδιας μορφής επιχείρηση διοργανώθηκε από την Ελληνική Αστυνομία με την επωνυμία «ΛΗΔΑ» για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Δ.- Η Αντεγκληματική Πολιτική

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης μετέβαλε ριζικά το πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής, έτσι όπως οριζόταν παραδοσιακά στο πλαίσιο του εθνικού κράτους και οδήγησε στη συστηματικότερη, μέχρι σήμερα, διεθνοποίησή του, με την οργάνωση διακρατικών συνεργασιών και την ίδρυση υπερκρατικών φορέων ελέγχου. Η αφετηρία αυτών των διεργασιών μπορεί να εντοπισθεί στη δεκαετία του 80, με την προετοιμασία για την υλοποίηση της κοινοτικής αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, την κατάργηση των ελέγχων στα «εσωτερικά» σύνορα και τη μεταφορά τους στα «εξωτερικά».

Ενόψει αυτών των εξελίξεων αποφασίστηκε η λήψη αντισταθμιστικών μέτρων ελέγχου, αρχικά μεν στο πλαίσιο της «Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης»(1987), συστηματικότερα με τις «Συνθήκες Schengen» (1985/1990) και τον «τρίτο πυλώνα» της «Συνθήκης του Maastricht»(1993), ενώ αποφασιστική ώθηση στο όλο εγχείρημα έδωσαν η προγραμματική διακήρυξη της «Συνθήκης του Amsterdam»(1999) για τη δημιουργία ενός «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» και πιο πρόσφατα,

η ανακοίνωση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Βρυξέλλες, 4-5/11/2004) του Πολυετούς «Προγράμματος της Χάγης».

Η κατανόηση ότι η πολιτική της αυτάρκειας και η εθνική οικονομική πολιτική δεν αποτελούσε πλέον προϋπόθεση αλλά μάλλον ανάσχεση της ανάπτυξης, αποτέλεσε το κύριο κίνητρο για την πορεία προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Παράλληλα με αυτή την πορεία, η ανάγκη ανταπόκρισης στα νέα αιτήματα ασφάλειας, που προέκυπταν στο νέο διεθνές περιβάλλον και οι αλλαγές στην οικονομία και τις κοινωνικές σχέσεις, επέβαλαν και μια ενιαία και κατά το δυνατόν συντονισμένη πολιτική στα ζητήματα της εγκληματικότητας⁶⁶.

Η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι προσπάθειες για τη διαμόρφωση του ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, επέβαλαν την ανάγκη διαμόρφωσης αντεγκληματικής πολιτικής στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η αντεγκληματική αυτή πολιτική δεν αναφέρονταν φυσικά μόνο στη διαμόρφωση ενός αξιόπιστου πλαισίου πρόληψης και καταπολέμησης του εγκλήματος, οργανωμένου και μη αλλά και στην αναζήτηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Σύμφωνα με ορισμό που δόθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης, ως αντεγκληματική πολιτική νοείται «το σύνολο των μέτρων ποινικού ή μη χαρακτήρα, που τείνουν στο να διασφαλίσουν την προστασία της κοινωνίας από την εγκληματικότητα, να διευθετήσουν τη μελλοντική εξέλιξη των εγκληματιών και να διασφαλίσουν τα δικαιώματα του θύματος».

Μεταξύ άλλων η αντεγκληματική πολιτική πρέπει να συμβιβάζεται με τη νομοθεσία ενός κράτους, καθώς και με τις διεθνείς συμβάσεις που καθορίζουν τα δικαιώματα του ανθρώπου. Η αντεγκληματική πολιτική αναπτύσσεται οριζόντια, σε σχέση με τα εθνικά συστήματα ποινικής δικαιοσύνης και αποβλέπει στη δημιουργία διακρατικών δικτύων συνεργασίας. Εδώ, εντάσσεται κυρίως η διακυβερνητική συνεργασία, που αναπτύχθηκε, είτε ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή τα κράτη μέλη και τρίτες χώρες.

Η διαδικασία εξευρωπαϊσμού της αντεγκληματικής πολιτικής, αφορά στις σχέσεις ανάμεσα στα επίπεδα λήψης αποφάσεων των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυρίως στην ενσωμάτωση των αποφάσεων της τελευταίας στις πολιτικές των πρώτων. Η δικαιολογητική βάση αυτής της διαδικασίας προβάλλει την αντιμετώπιση της ασφάλειας, όχι ως εθνικού, αλλά ως ευρωπαϊκού ζητήματος, επιβάλλοντας συνεργασίες και κοινές πρωτοβουλίες για τη λήψη αντισταθμιστικών μέτρων, καθώς και τη δημιουργία διεθνικών δικτύων επιτήρησης, λόγω της κατάργησης των ελέγχων στα «εσωτερικά» σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶⁷.

Οι μεταβλητές, που παρεμβαίνουν στη διαμόρφωση της αντεγκληματικής πολιτικής ενός κράτους, δεν προέρχονται μόνο από το εσωτερικό του κοινωνικού σχηματισμού στον οποίο κυριαρχεί, αλλά μπορεί να αφορούν σε επιταγές ή περιορισμούς, που προέρχονται από φορείς εξουσίας «πάνω» και «πέρα» από αυτό. Αυτό συμβαίνει, συνήθως, λόγω της ένταξης των κρατών σε διεθνείς οργανισμούς και της προσχώρησής τους σε διεθνή συμβατικά κείμενα, που προβλέπουν τη δυνατότητα υπερκρατικών και διακρατικών παρεμβάσεων στο πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής.

⁶⁶ Σοφία Βιδάλη, Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία, Τομές και συνέχεις στην Αντεγκληματική Πολιτική, Τόμος Α, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2007, σ. 19

⁶⁷ Γ.Π. Νικολόπουλος, «Πέρα από το κράτος»: Όψεις και αντινομίες του ευρωπαϊκού κοινωνικού ελέγχου, Τιμητικός Τόμος για τον Ι. Μανωλεδάκη, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σ. 1140

Κατ' αυτό τον τρόπο, αναδεικνύεται ένα σημαντικό στοιχείο διεθνικότητας, στις διαδικασίες σχεδιασμού και εφαρμογής της αντεγκληματικής πολιτικής ενός κράτους, αφού εμπλέκονται πλέον σ' αυτές φορείς εξουσίας από διαφορετικά επίπεδα (εθνικό, υπερκρατικό και διακρατικό), περιορίζοντας σημαντικά την αποκλειστικότητά του.

Η μέθοδος που ακολούθησε η Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να παρεμβαίνει στη διαμόρφωση των ποινικών πολιτικών των κρατών μελών της δεν ήταν, κατ' αρχήν, άμεση, αλλά έμμεση, στηρίζονταν δηλαδή στη διαμεσολάβηση των ίδιων των κρατών, τα οποία, ασκώντας την πρωτογενή ποινική τους αρμοδιότητα, λειτούργησαν ως τελικοί αποδέκτες και εφαρμοστές των αποφάσεων, που λαμβάνονταν σε κοινοτικό και σε διακυβερνητικό επίπεδο.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, η Συμφωνία του Schengen (η οποία υπεγράφη το 1985 και την οποία ακολούθησε το 1990 η Σύμβαση Εφαρμογής) και η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986) επιτάχυναν το μετασχηματισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε έναν ενοποιημένο χώρο, όπου η ελευθερία της κυκλοφορίας είναι ο κανόνας και οι περιορισμοί σ' αυτόν η εξαίρεση. Αυτή η ενοποίηση του Ευρωπαϊκού χώρου, αντιπροσωπεύθηκε στην κυρίαρχη πολιτική συζήτηση ως σημαντικό επίτευγμα, το οποίο είχε εντούτοις μερικές αρνητικές επιπτώσεις.

Η κατάργηση των ελέγχων και οι περιορισμοί στη διευρωπαϊκή κυκλοφορία των κεφαλαίων, των αγαθών και των προσώπων, δημιούργησαν νέες ευκαιρίες για τον εγκληματία και άλλες μορφές παράνομων δραστηριοτήτων. Οι εσωτερικοί κίνδυνοι ασφάλειας, που μέχρι τότε ήταν αντιληπτοί και αντιμετωπιζόνταν σε εθνικό επίπεδο, μέσα στην καθησυχαστική οχύρωση των κρατικών συνόρων, έπρεπε τώρα να επαναπροσδιοριστούν και να αντιμετωπιστούν στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η εσωτερική ασφάλεια ορίστηκε ως ένας σταθερός τομέας για κοινή Ευρωπαϊκή προσέγγιση και αντιμετώπιση. Η καταπολέμηση της εγκληματικότητας δεν αποτελούσε πλέον υπόθεση του κάθε κράτους ξεχωριστά, αλλά διακρατικών συνεργασιών και υπερεθνικών φορέων. Κατ' αυτόν τον τρόπο οδηγηθήκαμε προς ένα «διεθνές δίκαιο ασφάλειας». Το ποινικό δίκαιο, άμεσα συνδεδεμένο με την εσωτερική ασφάλεια και η αντεγκληματική πολιτική επικεντρώθηκαν στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας των αλλοδαπών, του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

Ο Εξευρωπαϊσμός και οι εξωτερικές πτυχές της εσωτερικής ασφάλειας, άσκησαν σημαντική επίδραση στις δομές, τις μεθόδους και το περιεχόμενο της διαδικασίας χάραξης πολιτικής, στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Ο Εξευρωπαϊσμός των προσλαμβανόμενων απειλών, υπήρξε το κεντρικό κίνητρο και κρίσιμο επιχείρημα νομιμοποίησης, για να ενισχύσει και να θεσμοποιήσει την ήδη υπάρχουσα ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα αυτό. Αυτό έγινε σε διάφορα στάδια και σε διάφορα επίπεδα. Πρώτα στο πλαίσιο του Schengen, στη συνέχεια κάτω από τον τρίτο πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τέλος στο διαπυλωνικό πλαίσιο του τομέα «της Ελευθερίας, της Ασφάλειας και της Δικαιοσύνης», που περιγράφεται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Οι εξωτερικές πτυχές των θεμάτων εσωτερικής ασφάλειας, δημιούργησαν ένα κίνητρο για τις εθνικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου, οι δραστηριότητες των οποίων ήταν αποκλειστικά επικεντρωμένες εντός των εθνικών συνόρων, για να αφιερώσουν ένα αυξανόμενο μερίδιο των θεσμικών και επιχειρησιακών τους προσπαθειών στο διεθνή χώρο.

Αυτό συγκεντρώθηκε σε εν μέρει επικαλυπτόμενα διακυβερνητικά πλαίσια συνεργασίας (TREVI, Schengen, τρίτος Πυλώνας του Μάαστριχτ), τα οποία

παρήγαγαν ένα ιδιαίτερο, ομοιογενές και παρά τη θεσμική του αδεξιότητα, συνεκτικό «εσωτερικό καθεστώς ασφάλειας».

Τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτού του καθεστώτος ασφάλειας ήσαν τα ακόλουθα:

- Άρση των συστηματικών αστυνομικών ελέγχων στην κυκλοφορία προσώπων και αγαθών στα εσωτερικά σύνορα
- Ενίσχυση της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, ιδιαίτερα (στις εσωτερικές) διασυνοριακές περιοχές (κανονισμός για τη διασυνοριακή καταδίωξη, τα κοινά αστυνομικά τμήματα, τις κοινές περιπολίες σε διασυνοριακές περιοχές, κ.λπ....)
- Συγκέντρωση των αστυνομικών δεδομένων και πληροφοριών, μεταξύ των Εθνικών Υπηρεσιών Εφαρμογής του Νόμου (Σύστημα Πληροφοριών Schengen/SIS, Τελωνειακό Σύστημα Πληροφοριών (Customs Information System/CIS), Αυτοματοποιημένο Σύστημα συλλεγόμενων Πληροφοριών της Europol.
- Εναρμόνιση και ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα, που εκλαμβάνονται πλέον ως ένα σύστημα «ομόκεντρων γραμμών ασφάλειας».

Η συνεργασία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντατικοποιήθηκε μετά τη σύνοδο κορυφής του Τάμπερε στη Φινλανδία, το 1999, την πρώτη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που αφιερώθηκε αποκλειστικά σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, στα πλαίσια του αποκαλούμενου τρίτου πυλώνα.

Μέσα στα πλαίσια της δημιουργίας μιας διευρυμένης Ευρώπης που σέβεται τις αρχές της πρωτοκαθεδρίας του δικαίου και των ατομικών ελευθεριών, η συνεργασία στον ευρύτερο εγκληματολογικό τομέα και ιδιαίτερα σ' εκείνον της αντεγκληματικής πολιτικής αποτελεί ασφαλώς σημαντική προτεραιότητα.⁶⁸

Το ανακοινωθέν του Τάμπερε, καθόρισε μια σειρά από ακρογωνιαίους λίθους, με στόχο μια Ένωση της Ασφάλειας, της Ελευθερίας και της Δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένης και της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών, της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και της αυξημένης συνεργασίας κατά του εγκλήματος.

Κατά τη διαδικασία εξευρωπαϊσμού της αντεγκληματικής πολιτικής, τα Κράτη Μέλη προβάλλουν, συχνά, ανταγωνιστικές ή εναλλακτικές θέσεις, ιδίως όταν πρόκειται για τη θέσπιση πολιτικών, όπου οι «εθνικές παραδόσεις και οι τοπικές προσηλώσεις σε ορισμένα θέματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος, όπως π.χ η καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, αντιμετωπίζονται ως εμπόδια της παγκόσμιας συνεργασίας».

Συμπερασματικά, η διαδικασία εξευρωπαϊσμού της αντεγκληματικής πολιτικής, οδήγησε σε υπέρβαση των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας του κράτους και προσέλαβε υπερκρατικές και διακρατικές διαστάσεις, επιτρέποντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, παρεμβάσεις και ελέγχους, από βαθμίδες εξουσίας, που βρίσκονταν έξω από τα όρια της εθνικής κυριαρχίας. Το περιεχόμενο αυτών των παρεμβάσεων αφορούσε αρχικά, στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ενώ μεταγενέστερα, υποκαταστάθηκε από το πρόταγμα της ασφάλειας.⁶⁹

Η έννοια του «Εξευρωπαϊσμού» αφορά, γενικά στην υποχρέωση ενσωμάτωσης στις πολιτικές των κρατών μελών, των κανόνων, των αντιλήψεων και προτύπων

⁶⁸ Ιάκωβος Ι. Φαρσεδάκης, Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1991, σ. 167

⁶⁹ Γεώργιος Π. Νικολόπουλος, «η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής», το Πρόγραμμα της Χάγης και η εφαρμογή του, Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σ. 37

πολιτικής δράσης, που έχουν εμπεδωθεί στο υπερκρατικό επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁷⁰

Ως χαρακτηριστικά παραδείγματα προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Αντεγκληματικής Πολιτικής θα μπορούσαν να αναφερθούν το Πρόγραμμα του Τάμπερε⁷¹ και το Πρόγραμμα της Χάγης.⁷² Η δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου ασφάλειας απαιτούσε ήδη από τα κράτη μέλη δομικές και συστημικές αλλαγές, οι οποίες αναγκαστικά επηρέαζαν τα εθνικά προτάγματα αντεγκληματικής πολιτικής και ασφάλειας⁷³.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε το 1999 διατύπωσε το πρώτο πολυετές πλαίσιο πολιτικής για τον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Κατά την επόμενη πενταετία, τέθηκαν τα θεμέλια για μια κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης, για την εναρμόνιση των συνοριακών ελέγχων και για στενότερη αστυνομική και δικαστική συνεργασία με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη και αναγνώριση.

Το πρόγραμμα της Χάγης(2004) υπήρξε η απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ανάγκη αντιμετώπισης των διασυνοριακών προβλημάτων(τρομοκρατικές επιθέσεις στη Νέα Υόρκη το 2001 και στη Μαδρίτη το 2004, οι πιέσεις των αυξανόμενων μεταναστευτικών ροών και η αυξανόμενη απειλή του οργανωμένου εγκλήματος) με παράλληλη πλήρη προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του πολίτη αυτή.

Οι στόχοι του ήσαν μεταξύ άλλων:

- η βελτίωση της κοινής ικανότητας της Ένωσης και των κρατών μελών της να διασφαλίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα, στοιχειώδη δικονομικά εχέγγυα και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη,
- η παροχή προστασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης για τους Πρόσφυγες και με άλλες διεθνείς συνθήκες στα πρόσωπα που έχουν ανάγκη,
- η ρύθμιση των μεταναστευτικών ρευμάτων και ο έλεγχος των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης,
- η καταπολέμηση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος και η καταστολή της τρομοκρατικής απειλής,
- η αξιοποίηση του δυναμικού της Ευρωπόλ και της Eurojust,

Για την Ελλάδα και την Ελληνική Αστυνομία, η προσπάθεια αυτή σήμαινε συμμετοχή στην οικοδόμηση του ευρωπαϊκού χώρου εσωτερικής ασφάλειας των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πάνω στη βάση της διαμόρφωσης μιας οργανωμένης και οργανικής διευρωπαϊκής πολιτικής δημόσιας ασφάλειας(αστυνομική συνεργασία, ανταλλαγή πληροφοριών, κοινή εφαρμογή μέτρων πρόληψης κ.λπ) που θα έπρεπε φυσικά να είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το σεβασμό των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

⁷⁰ Γεώργιος Π. Νικολόπουλος, «η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής», το πρόγραμμα της Χάγης και η εφαρμογή του, Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σ. 35

⁷¹ Το Πρόγραμμα του Τάμπερε: προς μια Ένωση ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε της 15ης και 16^{ης} Οκτωβρίου 1999.

⁷² Το Πρόγραμμα της Χάγης: ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ C 53 της 3.3.2005, σ. 1) και το σχέδιο δράσης του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την εφαρμογή του προγράμματος της Χάγης για την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ένωση (ΕΕ C 198 της 12.8.12.2005, σ. 1).

⁷³ Θεόδωρος Π. Παπαθεοδώρου, Δημόσια Ασφάλεια και αντεγκληματική πολιτική, Β Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σ. 20

β.- Η εθνική διάσταση

- Ομάδα Διοίκησης έργου για το Σχεδιασμό της Αντεγκληματικής Πολιτικής (Ο.Δ.Ε.Σ.Α.Π)

Η Ομάδα Διοίκησης Έργου για το σχεδιασμό Αντεγκληματικής Πολιτικής (Ο.Δ.Ε.Σ.Α.Π) συστάθηκε με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Δημόσιας Τάξης το έτος 2002 και λειτούργησε μέχρι την 23-1-2007. Η σύνθεσή της περιλάμβανε τόσο Υπηρεσιακούς παράγοντες όσο και Ειδικούς Επιστήμονες.

Έργο της Ομάδας, ήταν η ορθολογική διαμόρφωση ενός πλαισίου δράσης αντεγκληματικής πολιτικής, με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, η μελέτη και έρευνα του φαινομένου της εγκληματικότητας στις διάφορες εκδοχές του, ο σχεδιασμός αντεγκληματικής πολιτικής, καθώς και η διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στο πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής.

Στα πλαίσια της λειτουργίας της η ΟΔΕΣΑΠ ανέπτυξε αξιολογή δράση και το έργο της αποδείχθηκε ιδιαίτερα παραγωγικό. Ειδικότερα, ασχολήθηκε με τη μελέτη, επεξεργασία και κατάρτιση σχεδίου ερωτηματολογίου για την πραγματοποίηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας στο αστυνομικό προσωπικό όλων των βαθμίδων, με σκοπό την διαπίστωση του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται το εγκληματικό φαινόμενο, το έργο τους, το ρόλο τους και την συμβολή τους στην ασφάλεια και τάξη, την αξιολόγηση από τους ίδιους των λαμβανομένων μέτρων αντεγκληματικής πολιτικής, καθώς και τη διερεύνηση των αξιών και της νοοτροπίας του ανθρώπινου δυναμικού της Ελληνικής Αστυνομίας, που καλείται να εφαρμόσει τα μέτρα αντεγκληματικής πολιτικής στην πράξη.

Στη συνέχεια προέβη σε αξιολόγηση της αντεγκληματικής πολιτικής έτους 2004 και υπέβαλε εγγράφως τις προτάσεις της προς τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης αναφορικά με τα ζητήματα της προστασίας ανηλίκων, τις κατασχέσεις Όπλων, Πυρομαχικών και Εκρηκτικών Υλών και την εκτέλεση των καταδικαστικών αποφάσεων. Οι προτάσεις αυτές συμπεριλήφθηκαν στην Ετήσια Διαταγή Αντεγκληματικής Πολιτικής έτους 2005.

Μελέτησε, επεξεργάσθηκε και πρότεινε μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου της μετανάστευσης και της λαθρομετανάστευσης, και παρουσίασε αιτιολογημένες προτάσεις για τη σύσταση Συντονιστικού Οργάνου Δίωξης Οργανωμένου Εγκλήματος, για τον καλύτερο συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας με σκοπό τη δημιουργία σχεδίου Νόμου για τη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, για τη βελτίωση της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης που παρέχεται στο προσωπικό από τις σχολές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, για τη διαχείριση θεμάτων επικοινωνιακής πολιτικής αναφορικά με το έγκλημα.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό θέμα με το οποίο ασχολήθηκε η ΟΔΕΣΑΠ ήταν ο σχεδιασμός της ολοκληρωμένης πολιτικής προστασίας των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, με τη συμμετοχή όλων των συναρμόδιων φορέων. Το μέρος του κειμένου των προτάσεων που αφορά στον ρόλο της Αστυνομίας έλαβε την μορφή εγχειριδίου και υποβλήθηκε προς όλες τις Αστυνομικές Διευθύνσεις της χώρας.

Τέλος προέβη σε μια σειρά από μελέτες και υποβολή προτάσεων, σε ότι αφορά την αιτιώδη σχέση χρήσης ναρκωτικών και μικροεγκληματικότητας, την αντιμετώπιση του φόβου του εγκλήματος και του αισθήματος ανασφάλειας των πολιτών, την εντατικοποίηση της εμφανούς αστυνόμευσης, τη συμμετοχή του Κοινού στην εφαρμογή της Αντεγκληματικής Πολιτικής, τη συνεργασία των Αστυνομικών Τμημάτων (Ασφάλειας- Τάξης) για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο.

Ο καθορισμός κεντρικών στρατηγικών στόχων που ίσχυσαν για όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας ξεκίνησε από το έτος 1999 με την εκπόνηση ετήσιων διαταγών του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας. Η διαδικασία αυτή εξελίχθηκε σταδιακά με αποτέλεσμα η διαταγή αυτή να αποτελέσει ένα είδος προγράμματος αντεγκληματικής πολιτικής της Ελληνικής Αστυνομίας.

Τελικά, το πρόγραμμα αντεγκληματικής πολιτικής εκφράστηκε από την επονομαζόμενη «Πολιτική Δημόσιας Τάξης και Ασφάλειας» που εκπονήθηκε για πρώτη φορά το έτος 2007 (διάρκειας ενός έτους). Στο ίδιο πλαίσιο, από τον Φεβρουάριο του 2008 τέθηκε σε εφαρμογή το Τριετές Πρόγραμμα (2008 – 2010) Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Δράσεων Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο παρουσιάστηκε στην Κυβερνητική Επιτροπή από τον Υπουργό Εσωτερικών και εγκρίθηκε ομόφωνα.

Στον προαναφερόμενο σχεδιασμό καθορίστηκε πλαίσιο δράσεων της Αστυνομίας, το οποίο είχε ως κεντρικούς άξονες:

- Την αποτελεσματικότητα στην πρόληψη.
- Την αποτελεσματικότητα στην έρευνα των εγκλημάτων (εξιχνιάσεις-συλλήψεις) και διαρκή παρακολούθηση των εκκρεμών υποθέσεων.
- Την ουσιαστική αντιμετώπιση των υπαρκτών προβλημάτων εγκληματικότητας, η εξάλειψη των οποίων δεν καθίσταται εφικτή μόνο με την αστυνομική παρέμβαση.
- Τη στήριξη και προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Την αύξηση της ποιότητας στην προσφορά υπηρεσιών και στη συνεργασία για καλύτερη ποιότητα ζωής των πολιτών και ενδυνάμωση του αισθήματος ασφάλειας.

Οι Γενικές Αρχές του Προγράμματος Στρατηγικού - Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Δράσεων Ελληνικής Αστυνομίας χαρακτηρίστηκαν από:

- Την ανάδειξη μιας θετικότερης σχέσης της Ελληνικής Αστυνομίας με την ευρύτερη κοινωνία, με σκοπό τη διαμόρφωση σχέσεων αμοιβαιότητας και εμπιστοσύνης με τους πολίτες, αλλά και της ευρύτερης κοινωνικής αποδοχής-συναίνεσης του ευρύ Κοινού στις προληπτικές και κατασταλτικές δράσεις της Αστυνομίας.
- Την αναβάθμιση και τη μεθόδευση της συνεργασίας με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσα από την ενεργοποίηση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία των προβλεπόμενων οργάνων (π.χ. Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας, μνημόνια συνεργασίας με δημοτική αστυνομία κ.α.), στα οποία επιδιώκεται να υπάρχουν απευθείας συνεννοήσεις μεταξύ των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας και των αξιωματούχων της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Τη βελτίωση της ερευνητικής ικανότητας των Αστυνομικών Υπηρεσιών ιδίως στον τομέα καταπολέμησης του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, χρησιμοποιώντας σύγχρονες και βελτιωμένες μεθόδους εκμετάλλευσης των πληροφοριών που συλλέγονται για το σκοπό αυτό.
- Την άμεση προτεραιότητα στην υλοποίηση δράσεων εμφανούς Αστυνόμευσης για την εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας των πολιτών και την αντιμετώπιση της «μικροεγκληματικότητας του δρόμου», ιδίως στα αστικά κέντρα της Χώρας.
- Την εξειδίκευση των γενικών αρχών και προτεραιοτήτων του τριετούς προγράμματος με ειδικά σχέδια δράσης που εκπονούνται και εφαρμόζονται στο επίπεδο κάθε Αστυνομικής Διεύθυνσης Χώρας. Τα σχέδια δράσης

αφορούν στον προσδιορισμό και στην αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων εγκληματικότητας που εκδηλώνονται σε κάθε Νομό. Ο προσδιορισμός αυτός γίνεται πλέον σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς και άλλους εμπλεκόμενους κοινωνικούς φορείς, όταν και όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο. Παράλληλα πέραν των αμιγών αστυνομικών δράσεων προβλέπονται ειδικότερες μορφές συνεργασίας και συλλογικές παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν για την εξάλειψη των παραγόντων που συνθέτουν το πρόβλημα σε ένα Νομό.

- Την πρόβλεψη διαδικασιών αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των σχεδίων και των εφαρμοζόμενων εξειδικευμένων δράσεων σε τακτικό επίπεδο με (ανά τετράμηνο) συσκέψεις των Γενικών Αστυνομικών Διευθυντών, των Αστυνομικών Διευθυντών και των Διευθυντών κεντρικών Υπηρεσιών υπό την φυσική ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας.
- Τη βελτίωση της ερευνητικής ικανότητας των Αστυνομικών Υπηρεσιών, ιδίως στον τομέα καταπολέμησης του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, χρησιμοποιώντας σύγχρονες και βελτιωμένες μεθόδους εκμετάλλευσης των πληροφοριών που συλλέγονται για το σκοπό αυτό.
- Την άμεση προτεραιότητα στην υλοποίηση δράσεων εμφανούς αστυνόμευσης για την εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας των πολιτών και την αντιμετώπιση της «μικροεγκληματικότητας του δρόμου», ιδίως στα αστικά κέντρα της Χώρας.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Τα Προγράμματα αντεγκληματικής που συντάχθηκαν μέχρι σήμερα από την Ελληνική Αστυνομία ήσαν προγράμματα διατύπωσης των προς επίτευξη στόχων, χωρίς να περιγράφεται ο τρόπος που θα φθάσουμε στην επίτευξή τους.

Τα προγράμματα αυτά δεν συνοδεύτηκαν από μελέτες σκοπιμότητας και από οικονομικές μελέτες για την οικονομική υποστήριξη της υλοποίησής τους. Επιπλέον δεν κινήθηκαν προς την κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης πολυκλαδικής συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής με την πρόσκληση να συμμετάσχουν στην κατάρτισή τους και άλλοι φορείς της Πολιτείας, απαραίτητοι για τη σφυρηλάτηση μιας συνεκτικής αντεγκληματικής πολιτικής. Παρόλα αυτά είχαν την αξία τους, αφού ενέπλεξαν στην επεξεργασία και αξιολόγησή τους τα διάφορα επίπεδα διοίκησης της Ελληνικής Αστυνομίας (κεντρικό-στρατηγικό και περιφερειακό-επιχειρησιακό).

Ε.- Ειδικότερες περιπτώσεις αστυνομικής συνεργασίας, με συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας στην πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος

1.- Η πρόληψη του εγκλήματος

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Σε χώρες της βόρειας Ευρώπης (Δανία, Σουηδία) είχαν δημιουργηθεί ήδη από τη δεκαετία του 1970 Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας, με στόχο να ενισχύσουν πρωτοβουλίες πολιτών σχετικές με την αυτοπροστασία τους, να προωθήσουν μέτρα πρόληψης σε τοπικό επίπεδο, να συμβάλουν στην ενημέρωση της κοινής γνώμης για ζητήματα εγκληματικότητας και να υποστηρίξουν τη διεξαγωγή ερευνών.

Νωρίτερα από τις άλλες κεντροευρωπαϊκές χώρες αντίστοιχο Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας συγκροτήθηκε το 1983 στη Γαλλία, λόγω των ταραχών του 1981. Το συμβούλιο πρότεινε μέτρα για την πρόληψη της βίας στις μεγάλες πόλεις, στα περίχωρα των οποίων είχε συγκεντρωθεί πολύς πληθυσμός με υψηλά ποσοστά ανεργίας, άσχημες συνθήκες διαμονής, αλλοδαποί που δεν μιλούσαν

τη γλώσσα και δεν είχαν καμία εκπαίδευση, με περιορισμένες επομένως δυνατότητες εύρεσης εργασίας, παιδιά που δεν πήγαιναν σχολείο κ.λπ.

Στις υπόλοιπες χώρες της δυτικής Ευρώπης, εκείνο που έδωσε μεγάλη ώθηση σε προγράμματα κοινοτικής πρόληψης ήταν το άνοιγμα των συνόρων με την κατάρρευση του κομμουνιστικού καθεστώτος, η μαζική μετακίνηση πληθυσμών και η όχι άσχετη με τα προηγούμενα αύξηση του φόβου του εγκλήματος.

Ειδικότερα οι παράγοντες που συνέβαλαν στη λήψη μέτρων ήταν η άνοδος της εγκληματικότητας με βάση τις επίσημες στατιστικές, η συχνή προβολή και δραματοποίησή της από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η αξιολόγησή της ως σημαντικού κοινωνικού προβλήματος στον πληθυσμό, η εντεινόμενη κριτική στην αναποτελεσματικότητα της αστυνομίας και τέλος, η ανάπτυξη ενός δικτύου επαγγελματιών και ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής ασφάλειας.⁷⁴

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε του Οκτωβρίου του 1999 επιβεβαίωσε τη σημασία των αποτελεσματικών πολιτικών πρόληψης του Εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσα από τα συμπεράσματά του αριθμ. 41 και 42 τα οποία καλούν για:

- Την ένταξη των πτυχών της πρόληψης του εγκλήματος στις δράσεις κατά του εγκλήματος, καθώς επίσης και για περαιτέρω ανάπτυξη των εθνικών προγραμμάτων πρόληψης του εγκλήματος. Θα πρέπει να αναπτυχθούν και να καθορισθούν κοινές προτεραιότητες στην πρόληψη του εγκλήματος στην εξωτερική και εσωτερική πολιτική της Ένωσης και να λαμβάνονται υπόψη κατά την προετοιμασία της νέας νομοθεσίας.
- Την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών θα πρέπει να αναπτυχθεί το δίκτυο των αρμόδιων εθνικών αρχών για την πρόληψη του εγκλήματος και τη συνεργασία μεταξύ εθνικών οργανισμών πρόληψης του εγκλήματος θα πρέπει να ενισχυθεί και θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα για ένα κοινοτικά χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα για τους σκοπούς αυτούς. Οι πρώτες προτεραιότητες για αυτή τη συνεργασία θα μπορούσαν να είναι η νεανική εγκληματικότητα, η αστική εγκληματικότητα και το έγκλημα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά.

Σύμφωνα με τον ορισμό της πρόληψης του εγκλήματος ο οποίος δόθηκε στην Απόφαση του Συμβουλίου του Μαΐου 2001 που ιδρύει το Ευρωπαϊκό δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος. Η πρόληψη του εγκλήματος, καλύπτει όλα τα μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση, ή άλλως συμβάλλουν στη μείωση της εγκληματικότητας και της ανασφάλειας των πολιτών, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, είτε μέσω της άμεσης αποτροπής των εγκληματικών δραστηριοτήτων, είτε μέσω πολιτικών και παρεμβάσεων μείωσης της δυναμικής του εγκλήματος και των αιτίων του.

Περιλαμβάνει εργασίες της κυβέρνησης, των αρμοδίων αρχών, των υπηρεσιών ποινικής δικαιοσύνης, των τοπικών αρχών και των ειδικευμένων ενώσεων που ίδρυσαν στην Ευρώπη, του ιδιωτικού και του εθελοντικού τομέα, των ερευνητών και του κοινού, οι οποίες θα υποστηρίζονται από τα μέσα ενημέρωσης».

⁷⁴ Έφη Λαμπροπούλου, Επιστήμη και Κοινωνία, Επιθεώρηση πολιτικής και ηθικής θεωρίας, Μη κυβερνητικοί μέτοχοι στην πρόληψη και τον έλεγχο του εγκλήματος: Ρητορεία και εφαρμογή του κοινοτισμού, Τεύχος 10, 2003, σ.σ 156-157

Η μεγάλη αξία της πρόληψης του εγκλήματος επαναβεβαιώθηκε και στο Πρόγραμμα της Χάγης.

Η φιλοσοφία της κοινοτικής αστυνόμευσης (Community Oriented Policing) άρχισε να διαδίδεται όλο και περισσότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η φιλοσοφία της ήταν απλή: Επειδή η αστυνομία δεν μπορεί να προλάβει και να ανακαλύψει το έγκλημα χωρίς την ενεργό συμμετοχή του κοινού, πρέπει οι πολίτες και κατ' επέκταση οι κοινότητες να μεταβληθούν από παθητικούς καταναλωτές σε παραγωγούς της ασφάλειάς τους. Έτσι, η αστυνομία μετατρέπεται από σώμα δράσης σε διαγνώστη προβληματικών καταστάσεων και συντονιστή των πολιτών για την προστασία τους.

β.- Η εθνική διάσταση

Για την Ελληνική Αστυνομία η επίτευξη της πρόληψης των εγκλημάτων πραγματοποιείται με την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος δραστηριοποίησης πεζών και εποχούμενων περιπολιών που στοχεύει στην πρόληψη της μικροεγκληματικότητας και στην εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας από την αστυνομική παρουσία. Παράλληλα εφαρμόζονται ειδικευμένες δράσεις εμφανούς αστυνόμευσης, όπως είναι τα συνεργεία αστυνομικών ελέγχων και εξορμήσεων, οι Ομάδες Πρόληψης και Καταστολής Εγκληματικότητας (ΟΠΚΕ), οι Ομάδες Ελέγχου Πρόληψης Τροχαίων Ατυχημάτων (Ο.Ε.Π.Τ.Α.) κ.α.⁷⁵

Επισημαίνεται ότι, πέραν από τις υφιστάμενες οργανωτικές δομές, συστάθηκαν και λειτουργούν Τμήματα Πεζών Περιπολιών στις Διευθύνσεις Αστυνομικών Επιχειρήσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, με 500 συνολικά αστυνομικούς που διατίθενται αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της εμφανούς αστυνόμευσης.

Την εκπόνηση και εφαρμογή στοχευμένων- εξειδικευμένων σχεδίων δράσης, τα οποία αφορούν σε συγκεκριμένα προβλήματα εγκληματικότητας σε επίπεδο Νομού. Τα προβλήματα αυτά αξιολογήθηκαν και ιεραρχήθηκαν από τις Αστυνομικές Διευθύνσεις Χώρας. Στο πλαίσιο του σχεδιασμού προβλέπεται η ανάπτυξη ισόρροπων και στοχευμένων δράσεων με παράλληλη συντονισμένη ανάπτυξη και άλλων συναρμόδιων φορέων, εκεί που εμφανίζεται το πρόβλημα.

Στην κατά τόπους καταγραφή όλων των πληθυσμιακών ομάδων, οι οποίες χρήζουν ειδικών δράσεων προστασίας και ασφάλειας, όπως ηλικιωμένοι σε ορεινά χωριά, άτομα με αναπηρίες, κάτοικοι δύσβατων και απομονωμένων περιοχών, πρόσφυγες, ομάδες με πολιτισμικές διαφοροποιήσεις. Σκοπός της καταγραφής αυτής είναι η εφαρμογή εξειδικευμένων δράσεων ασφάλειας που να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των ομάδων αυτών. Για τον σκοπό αυτόν, σημαντική είναι η

⁷⁵ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από τον Κλάδο Ασφάλειας και Τάξης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, οι οποίοι εκπροσωπούν τους συγκεκριμένους πληθυσμούς.

Η συνεργασία των αστυνομικών Υπηρεσιών με την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλους κοινωνικούς φορείς αποσκοπεί κυρίως στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση με τη μεθόδευση συλλογικών δράσεων που αφορούν στην προστασία των ανηλίκων, στην καταπολέμηση των ναρκωτικών, στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, στη σύσταση δικτύων βοήθειας, αρωγής και πληροφόρησης των θυμάτων, εγκληματικών πράξεων, στην παροχή κοινωνικής προστασίας και αρωγής σε άτομα που χρήζουν βοήθειας, κ.α.

Τέτοια μορφή συνεργασίας επιτυγχάνεται θεσμικά με την ίδρυση και λειτουργία των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Εγκληματικότητας σε κάθε Δήμο της Χώρας (με τη συμμετοχή του Δημάρχου, του Διοικητή του τοπικού Αστυνομικού Τμήματος και άλλων τοπικών φορέων), με κοινές δράσεις της Ελληνικής Αστυνομίας με Δημοτικές Αστυνομίες (όπου υφίστανται), με τη συνεργασία με τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την ανάπτυξη δράσεων προστασίας ανηλίκων, σχολείων και χώρων προσιτών στην νεολαία κ.α.

Την καθιέρωση διαδικασιών διαβούλευσης σε θέματα ασφάλειας και πρόληψης με εκπροσώπους ευάλωτων από το έγκλημα κοινωνικών ομάδων καθώς και με εκπροσώπους θιγόμενων επαγγελματικών φορέων που χρήζουν ιδιαίτερων μέτρων προστασίας, αρωγής και ασφάλειας. Τα παραδείγματα είναι διάφορα:

- Μετά την περίοδο των πυρκαγιών του 2007 εφαρμόστηκαν συγκεκριμένα μέτρα ασφάλειας για τις περιοχές και τους πληθυσμούς που είχαν πληγεί.
- Από το περασμένο έτος έγιναν τακτικές επαφές και επιτεύχθηκε ουσιαστική συνεργασία με την Ελληνική Ένωση Τραπεζών η οποία συνάινεσε στη τροποποίηση της Υπουργικής Απόφασης για τα μέτρα ασφάλειας που λαμβάνουν.
- Πρόσφατα οργανώθηκαν συναντήσεις με τους εκπροσώπους των σούπερ μάρκετ, των πρατηρίων υγρών καυσίμων και με τα πρακτορεία ΟΠΑΠ προκειμένου να συζητηθούν διεξοδικά τα προβλήματα των έκνομων ενεργειών που διαπράττονται σε βάρος τους.
- Ο έλεγχος και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων πρόληψης γίνεται κεντρικά από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας σε τακτικό επίπεδο (ανά τετράμηνο). Για το σκοπό αυτό μελετώνται τόσο ποιοτικοί όσο και ποσοτικοί δείκτες οι οποίοι εκφράζουν το εξωτερικό εγκληματικό περιβάλλον, αλλά και την υλοποίηση ή μη των δράσεων που δύναται να υλοποιήσουν οι περιφερειακές αστυνομικές Υπηρεσίες.

Στα πλαίσια των προσπαθειών της Ελληνικής Αστυνομίας για την πρόληψη του εγκλήματος και της προώθησης της συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής εγγράφονται τα ακόλουθα:

- Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας (ΚΕΣΠΠΑ). Στο Υπουργείο Εσωτερικών συστάθηκε και λειτουργεί Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας το οποίο απαρτίζεται από Καθηγητές της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, Ειδικούς επιστήμονες και Υπηρεσιακούς παράγοντες, το οποίο, συντονίζει τις δραστηριότητες των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας που λειτουργούν στους Ο.Τ.Α. και παρέχει σε αυτά επιστημονικές κατευθύνσεις.

Ο θεσμός αυτός δημιουργήθηκε αρχικά στην Ευρώπη τη δεκαετία του '80 στην Αγγλία, κατά την οποία επικράτησε η αντίληψη της κοινωνικής πρόληψης, για την αντιμετώπιση της τοπικής παραβατικότητας με τη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, φορέων και πολιτών, καθώς και της κοινωνικής υποστήριξης των

ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων για την ένταξη αυτών στον κοινωνικό ιστό (Roma - μεταναστών - ανηλίκων - αποφυλακισθέντων - τοξικά εξαρτημένων ατόμων - φυλακισθέντων - παρακολούθηση παιδιών, που εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά) προς το συμφέρον της πολιτείας, της κοινωνικής συνοχής και της αποτροπής της παραβατικής συμπεριφοράς.

Ο νεοεισαχθείς θεσμός των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Εγκληματικότητας (ΤοΣΠΕ) στην Ελλάδα θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν.2713/1999. Κύρια αποστολή αυτού είναι η καταγραφή και η μελέτη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο, καθώς και η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή από τους κοινοτικούς φορείς πρωτοβουλιών, κατάλληλων να προλάβουν ή να περιορίσουν ορισμένες μορφές της μικρομεσσίας ιδίως εγκληματικότητας. Τα Τοπικά ΣΠΕ αποσκοπούν στην ανάπτυξη μιας εναλλακτικής και αποκεντρωμένης αντεγκληματικής πολιτικής, προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών. Πρόκειται στην ουσία, για όργανα μιας πολυμερούς συνεργασίας μεταξύ κράτους και των Ο.Τ.Α., των αστυνομικών και δικαστικών αρχών, των κοινωνικών φορέων, αλλά και των ιδίων πολιτών, που φιλοδοξούν να συμπαράγουν το αγαθό της δημόσιας ασφάλειας, σε τοπικό επίπεδο.

Εντέυθεν, ο θεσμός αυτός, αναβαθμίστηκε, με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν.3387/2005 (ΦΕΚ.Α΄ 224/12-9-05) «Περί ίδρυσης Νομικού προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) με την επωνυμία Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α.)», συστάθηκε και λειτουργεί στο Υπουργείο Δημόσιας Ασφάλειας, Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΚΕ.Σ.Π.ΠΑ.), το οποίο στελεχώνεται από ειδικούς επιστήμονες εγνωσμένου και διεθνούς κύρους, με κύρια αποστολή το συντονισμό των δραστηριοτήτων των ΤοΣΠΕ. και την παροχή προς αυτά επιστημονικών κατευθύνσεων.

-Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας. Η Ελληνική Αστυνομία κατέβαλε αξιέπαινες προσπάθειες για να προωθηθεί στην Ελλάδα ο θεσμός των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Εγκληματικότητας, στο πνεύμα της προσπάθειας χάραξης συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής και ενεργοποίησης των τοπικών κοινωνιών στην αντιμετώπιση του εγκλήματος. Έτσι, πέρα από τη γραμματειακή υποστήριξη στις ομάδες διοίκησης έργου που συστάθηκαν κατά καιρούς, τη δραστήρια συμμετοχή με εκπροσώπους της στη σύνθεσή τους η Ελληνική Αστυνομία διοργάνωσε ειδικό σεμινάριο, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με θέμα «τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας», το οποίο παρακολούθησαν πολλοί Έλληνες Αξιωματικοί από όλη τη Χώρα αλλά και από πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο οποίο κλήθηκαν να διδάξουν Έλληνες και ξένοι Καθηγητές Πανεπιστημίων, καθώς και Αξιωματικοί Χωρών που είχαν σχετική εμπειρία.

Το θεωρητικό πλαίσιο των ΤοΣΠΕ στηρίχθηκε:

- στην προώθηση και εμβάθυνση της συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής, καθώς και
- στη μείωση του αισθήματος της ανασφάλειας, μέσω της κατά το δυνατόν άρσης των όρων του κοινωνικού αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης, καθώς και την δραστηριοποίηση των πολιτών για την πρόληψή της.

Οι νομοθετικές πρωτοβουλίες για την προώθηση και ρύθμιση του θέματος ανελήφθησαν από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης μέσα από ένα αποσπασματικό πλέγμα νομοθετικών παρεμβάσεων.⁷⁶

Για να ενθαρρυνθούν οι Δήμοι στην ίδρυση και λειτουργία των Τοπικών Συμβουλίων συστάθηκε αρχικά, στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Ομάδα Διοίκησης Έργου (Απρίλιος του 2002). Αργότερα, το Σεπτέμβριο του 2004, η προσπάθεια αυτή αναλήφθηκε από 15μελή ομάδα, η οποία το Νοέμβριο του 2005 μετεξελέχθηκε σε 11μελές Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας (άρθρ. 13 ν. 3387/2005), με αποστολή την προώθηση της σύστασης Τοπικών Συμβουλίων σε βασικούς Δήμους της χώρας και το συντονισμό της δράσης τους.

Ήδη έχουν συσταθεί και λειτουργούν συνολικά 113 Τοπικά Συμβούλια σε ολόκληρη την επικράτεια, από τα οποία τα 22 στην Αττική και 20 στη Θεσσαλονίκη. Παρ' όλες όμως τις προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια, στην κοινή συνάντηση εργασίας της Επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ) με τα μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου Πρόληψης της Παραβατικότητας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, τον Ιανουάριο του 2006, κοινή διαπίστωση αποτέλεσε το γεγονός ότι όσα Τοπικά Συμβούλια είχαν συσταθεί στους Ο.Τ.Α. βρίσκονταν σε υπολειτουργία και για αυτό το λόγο κρίθηκε απαραίτητη μια ολοκληρωμένη παρεμβατική πολιτική, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Την χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων των Τοπικών Συμβουλίων από το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (πρόγραμμα Θησέας).
- Την κατάρτιση κανονισμού λειτουργίας τους με σαφή προσανατολισμό και με μεθοδολογικά πρότυπα.
- Τη διαρκή επιστημονική στήριξη των Τοπικών Συμβουλίων και
- Την ύπαρξη συστήματος αξιολόγησης.

Το Υπουργείο Εσωτερικών επεχείρησε νέα προσπάθεια προώθησης του θεσμού το 2006, εντάσσοντας το σχετικό άρθρο στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.⁷⁷

Το Υπουργείο Εσωτερικών προσπάθησε να αξιοποιήσει με τη σειρά του όλη την εμπειρία και γνώση, κυρίως στο επίπεδο των χωρών που προηγήθηκαν στην εφαρμογή και υλοποίηση του θεσμού των ΤοΣΠΕ, όπως η Γαλλία, προκειμένου να

⁷⁶ Το νομοθετικό πλαίσιο που καθιέρωσε το θεσμό των ΤοΣΠΕ στην Ελλάδα είναι το εξής:

- Ο Νόμος 1738/1988 με τον οποίο ιδρύθηκε στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης Συμβούλιο Πρόληψης Εγκληματικότητας, το οποίο όμως δεν μπόρεσε να λειτουργήσει.
- Το άρθρο 16 του Νόμου 2713/1999 το οποίο υπάκουσε στην γενικότερη λογική της αποκεντρωμένης πρόληψης και ευθυγραμμίστηκε με τις ειδικότερες σκέψεις που φαίνεται να κυριαρχούσαν στον ευρωπαϊκό χώρο, για το σχεδιασμό και την εφαρμογή σε μικρο-κλίμακα μιας αποτελεσματικότερης αντεγκληματικής πολιτικής
- Το άρθρο 13 του ν. 3387/12.9.2005 («Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α) και άλλες διατάξεις»), με το οποίο ρυθμίστηκε σε νέα και περισσότερο ολοκληρωμένη βάση το θέμα των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας και ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει ο πολίτης στην αντιμετώπιση της τοπικής παραβατικότητας
- Το άρθρο 84 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

⁷⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 84 του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α 114 8.6.2006) «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων»: «1.- Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας αποτελούν συμβουλευτικά γνωμοδοτικά όργανα για την ανάπτυξη μιας εναλλακτικής και αποκεντρωμένης αντιπαραβατικής πολιτικής, προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών. 2.- Συγκροτούνται και λειτουργούν με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'), όπως ισχύει, σε Δήμους και Κοινότητες με πληθυσμό άνω των τριών χιλιάδων (3.000) κατοίκων. Αποτελούνται από πέντε (5) έως έντεκα (11) μέλη, τα οποία είναι επιστήμονες και λειτουργοί που διαθέτουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία στον τομέα της παραβατικότητας, όπως δικαστικοί λειτουργοί, εγκληματολόγοι, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και αστυνομικοί. Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη. 3.- Έργο των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας είναι η καταγραφή και η μελέτη της παραβατικής συμπεριφοράς σε τοπικό επίπεδο, η κατάρτιση σχετικών προγραμμάτων στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας που λειτουργούν, η διοργάνωση ημερίδων, σεμιναρίων και συναφών εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της κοινής γνώμης, καθώς και ο συντονισμός και η εφαρμογή πρωτοβουλιών από τους κοινωνικούς φορείς της περιοχής κατάλληλων να προλάβουν ή να περιορίσουν ορισμένες μορφές της μικρομεσάιας εγκληματικότητας και της εν γένει παραβατικής συμπεριφοράς, με στόχο την εμπέδωση της ασφάλειας των κατοίκων και δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης».

επιτύχει στον τομέα της καταπολέμησης της παραβατικότητας κάτι περισσότερο από την απλή καταστολή.

Από τη μελέτη της εφαρμογής του θεσμού στη Γαλλία προκύπτει ότι στη χώρα μας ο θεσμός δεν εφαρμόστηκε με την ίδια συνέπεια, αλλά και με την ίδια θεωρητική και πρακτική προσέγγιση. Έτσι, ενώ στη Γαλλία ο θεσμός λειτούργησε σε τρία επίπεδα, σε τοπικό-κοινοτικό, σε περιφερειακό-διαμερισματικό και σε κεντρικό επίπεδο, στην Ελλάδα λειτούργησε μόνο σε τοπικό-κοινοτικό και σε κεντρικό (Ομάδα Διοίκησης Έργου, Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας) και εκεί περιορισμένα.

Μέσα από την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών επιχειρήθηκε η κατανόηση των υφιστάμενων δυνατοτήτων και των εξελίξεων στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την αύξηση της εμπειρίας και εμπειρογνωμοσύνης σε εθνικό επίπεδο για την προώθηση της όλης προσπάθειας. Όμως, η έλλειψη ενός Κεντρικού Φορέα, με μέσα και προσωπικό, κάτι ας πούμε ανάλογο με ένα Εθνικό Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας (Σουηδία) ή μιας Διυπουργικής Επιτροπής για την προώθηση των Τοπικών Συμβουλίων Ασφάλειας και Πρόληψης της Παραβατικότητας (Γαλλία) ήταν κάτι παραπάνω από εμφανές. Διαπιστώθηκε επίσης απροθυμία των Δήμων για την ίδρυση και λειτουργία ΤοΣΠΕ.

Σύμφωνα με τα πορίσματα μιας έρευνας του Κέντρου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών σε 30 Δήμους και κοινότητες, προκύπτει ότι η ελλιπής ενημέρωση σχετικά με το θεσμό αποτελεί έναν από τους βασικότερους λόγους της μη υλοποίησής του, στον οποίο προστίθεται η έλλειψη οικονομικών πόρων ή προσωπικού⁷⁸.

- **Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α).** Το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α) είναι ένας επιστημονικός, ερευνητικός και συμβουλευτικός φορέας⁷⁹, έχει ως σκοπό του τη διεξαγωγή θεωρητικής και εφαρμοσμένης έρευνας και την εκπόνηση μελετών, ιδίως σε στρατηγικό επίπεδο, για θέματα που αφορούν την πολιτική ασφάλειας, καθώς και την παροχή υπηρεσιών, γνωμοδοτικού και συμβουλευτικού χαρακτήρα. Συστάθηκε στο πλαίσιο της αξιοποίησης των γνώσεων και των εμπειριών που απέκτησε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση των μέτρων ασφάλειας στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας.⁸⁰

Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με έδρα την Αθήνα, έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, λειτουργεί προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών.

Μεταξύ των καθηκόντων του είναι και η εκπόνηση και εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων για λογαριασμό ή σε συνεργασία με αντίστοιχους φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άλλων κρατών ή διεθνών οργανισμών.⁸¹

⁷⁸ Χριστίνα Ζαραφονίτου, Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο, οι σύγχρονες τάσεις της εγκληματολογικής έρευνας, Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2003, σ. 161

⁷⁹ Συστήθηκε με τον Νόμο 3387 της 12 Σεπτεμβρίου 2005 συστάθηκε το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α).

⁸⁰ Το ΚΕ.ΜΕ.Α. διαρθρώνεται στους παρακάτω τομείς: Μελετών - Ερευνών και Τεκμηρίωσης, Αντεγκληματικής Πολιτικής, Διεθνούς Συνεργασίας και Επικοινωνίας, Τεχνολογίας και Συστημάτων

⁸¹ Για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού το ΚΕ.ΜΕ.Α.:

- διεξάγει ερευνητικά προγράμματα και μελέτες για θέματα εσωτερικής ασφάλειας που αφορούν στο Υπουργείο Εσωτερικών και τις υπηρεσίες που υπάγονται σε αυτό, καθώς και άλλους φορείς του εσωτερικού,
- εκπονεί και εκτελεί ερευνητικά προγράμματα για λογαριασμό ή σε συνεργασία με αντίστοιχους φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άλλων κρατών ή διεθνών οργανισμών,
- αναπτύσσει συνεργασία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με οργανισμούς και υπηρεσίες, ερευνητικά και εκπαιδευτικά κέντρα και ιδρύματα, κοινωνικούς, επιστημονικούς και παραγωγικούς φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς, καθώς και με Μ.Κ.Ο

Η σύσταση του Κέντρου Μελετών Ασφάλειας ήλθε να καλύψει ένα υφιστάμενο κενό αφού η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία δεν διέθετε μέχρι το 2005 ανάλογο τεχνικο-επιστημονικό όργανο επί θεμάτων δημόσιας ασφάλειας(παρά τις περί αυτού προτάσεις της επιστημονικής κοινότητας και τις κατά καιρούς πολιτικές εξαγγελίες)⁸².

Η διοικητική του δομή απαρτίζεται εκτός από τον Διευθυντή και τον Αναπληρωτή του από το Διοικητικό Συμβούλιο(επταμελές) και το Επιστημονικό Συμβούλιο (εξαμελές, με γνωμοδοτικό χαρακτήρα), τα μέλη των οποίων ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Αν και το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας δεν είναι όργανο αποκλειστικά της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά του Υπουργού Εσωτερικών, εντούτοις πρέπει να επισημανθεί, τόσο η παρουσία του Υπαρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας στο Διοικητικό Συμβούλιο, όσο και η διοικητική υποστήριξη που παρέχεται μέχρι σήμερα από προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας για την απρόσκοπτη και ομαλή λειτουργία του. Πέραν αυτού, η συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας στη λήψη των αποφάσεων, καθιστά πιο εύκολη θέση εμπειρογνομόνων της Αστυνομίας στη διάθεση του Κέντρου Μελετών Ασφάλειας, για να εργασθούν στην επεξεργασία συγκεκριμένων στρατηγικών και επιχειρησιακών σχεδίων, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Θα πρέπει να παραδεχθούμε ωστόσο, ότι το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας αντιμετώπιστηκε γενικά με κάποια καχυποψία από την Ελληνική Αστυνομία, δεδομένου ότι δεν του ανατέθηκε εκ μέρους της η διενέργεια μελετών για θέματα αντεγκληματικής πολιτικής ή παρακολούθησης της εγκληματικότητας, ίσως επειδή δεν είχε στελεχωθεί με το απαραίτητο για το σκοπό αυτό υψηλού επιπέδου εξειδικευμένο προσωπικό. Το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας δεν κλήθηκε επίσης να συμμετάσχει με εκπρόσωπό του, τουλάχιστον με το καθεστώς του παρατηρητή, σε κάποιες από τις συναντήσεις που διοργανώθηκαν για την επεξεργασία της Αντεγκληματικής πολιτικής από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας και το Υπουργείο Εσωτερικών. Μέχρις ενός βαθμού, η ευθύνη ανήκει και στο ίδιο το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας, το οποίο εγκλωβίστηκε σε μία λογική κέρδους από την εκμετάλλευση του κεκτημένου των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004, η οποία το εξέτρεπε από τον κύριο ρόλο του, ο οποίος είναι εκείνος της δεξαμενής σκέψης και της παραγωγής πολιτικής, ιδεών και προτάσεων λύσης των μεγάλων προβλημάτων της σύγχρονης εγκληματικότητας. Παρέλκει νομίζουμε να αναφερθούμε στην οργάνωση και στελέχωση ανάλογων Ινστιτούτων σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης(π.χ Εθνικό Ινστιτούτο Ανώτερων Μελετών Ασφάλειας, Γαλλία).

-
- προβαίνει στη μελέτη του εγκληματικού φαινομένου και των ποιοτικών και ποσοτικών μεταβολών της εγκληματικότητας στην ελληνική Επικράτεια και της γεωγραφικής κατανομής της, καθώς και στο σχεδιασμό μεθόδων και πρακτικών στην άσκηση αντεγκληματικής πολιτικής,
 - προτείνει την εναρμόνιση των μέτρων πρόληψης και καταστολής του εγκλήματος με τις συνταγματικές αρχές, τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, τη νομιμότητα και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου,
 - παρακολουθεί και μελετά τις τεχνολογικές εξελίξεις των συστημάτων ασφάλειας και αξιολογεί τα νέα επιτεύγματα στο χώρο αυτόν,
 - διατυπώνει προτάσεις για την αξιοποίηση της τεχνολογίας που κατέχει σε χώρες του εξωτερικού και διεθνείς οργανισμούς,
 - υποστηρίζει διαδικασίες διασυνοριακής συνεργασίας,
 - οργανώνει συνέδρια και εκπαιδευτικά σεμινάρια και δημοσιεύει ερευνητικά και γενικότερα επιστημονικά πορίσματα και συναφή έργα και αναπτύσσει οποιαδήποτε άλλη συναφή με του σκοπούς του δραστηριότητα.

⁸² Θεόδωρος Π. Παπαθεοδώρου, Δημόσια Ασφάλεια και αντεγκληματική πολιτική, Β Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σελ 251

- **Ο Αστυνομικός της Γειτονιάς.** Μία από τις πρωτοβουλίες της Ελληνικής Αστυνομίας ήταν και ο θεσμός του «αστυνομικού της γειτονιάς»⁸³. Η κοινοτική αστυνόμευση στηρίχθηκε κυρίως στην ιδέα, σύμφωνα με την οποία η Αστυνομία επιτυγχάνει τα καλύτερα αποτελέσματα, στηριζόμενη στις σχέσεις που αναπτύσσει με τους πολίτες.

Στην Ελλάδα ο θεσμός του Αστυνομικού της γειτονιάς στηρίχθηκε πάνω σε συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο και εντάχθηκε στις προσπάθειες για την χάραξη και υλοποίηση συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής με το σκεπτικό ότι η Αστυνομία πρέπει να βρίσκεται κοντά στον πολίτη και στηρίχθηκε πάνω σε συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο⁸⁴.

Έτσι, στο πλαίσιο του θεσμού της κοινοτικής αστυνόμευσης "community policing", που εφαρμόζονταν ήδη επί σειρά ετών από τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα, καθιερώθηκε και στη Χώρα μας για υλοποίηση, ως θεσμοθετημένη δράση, ο Αστυνομικός της Γειτονιάς.

Οι προσδοκίες της Ελληνικής Αστυνομίας από την εφαρμογή του θεσμού ήταν η δημιουργία νέας σχέσης της αστυνομίας με τους πολίτες, η αλλαγή του κλίματος που επικρατούσε στις γειτονιές και ο μετασχηματισμός της εκ των υστέρων απρόσωπης καταστολής σε πρόληψη με ανθρώπινο πρόσωπο και κοινωνική ευαισθησία, προσδοκίες φυσικά οι οποίες απαιτούσαν μεγάλη προσπάθεια και ισχυρή εκπαιδευτική και λογιστική υποστήριξη αλλά και αποδοχή, συμπαράσταση και στήριξη της όλης προσπάθειας εκ μέρους των πολιτών.

Η θέσπιση και λειτουργία του θεσμού του αστυνομικού της γειτονιάς εξέφραζε την άποψη ότι η αστυνομία δεν πρέπει πλέον να επικεντρώνει τις δραστηριότητές της αποκλειστικά στον τομέα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, αλλά πρέπει να αποδίδει ιδιαίτερη σημασία και προτεραιότητα στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πολίτες. Η καθιέρωση μιας εταιρικής συνεργασίας της Αστυνομίας με τους πολίτες και τους εκπροσώπους τους που προσκαλούνται να εκφράσουν τα αιτήματά τους αλλά και με άλλους οργανισμούς που ενδιαφέρονται για τα προβλήματα ανασφάλειας θα βοηθούσε σίγουρα στην καλύτερη αναγνώριση του έργου και της αποστολής της Αστυνομίας

⁸³ Σύμφωνα με το Άρθρο 74^Α (Άρθρο 4 του Π.Δ. 254/2003(Α-232):

«1.- Η αποστολή του αστυνομικού της γειτονιάς συνίσταται στην προσέγγιση και διαρκή επικοινωνία με τους πολίτες μιας χωροταξικά ορισμένης περιοχής(γειτονιά), την εμπέδωση του αισθήματος ασφαλείας αυτών και τη δημιουργία αμοιβαίων σχέσεων εμπιστοσύνης και συνεργασίας με την τοπική κοινωνία για την πρόληψη της εγκληματικότητας και την αντιμετώπιση γενικά προβλημάτων αστυνομικής φύσεως.

Για την εκπλήρωση της αποστολής του ο αστυνομικός της γειτονιάς:

α.- Περιπολεί στη γειτονιά του, έρχεται σε επικοινωνία με τους κατοίκους και τους εκπροσώπους των τοπικών κοινωνικών φορέων, προσεγγίζει με ενδιαφέρον τα προβλήματά τους, μεριμνά για την επίλυση και παρέχει υπηρεσίες εξυπηρέτησης.

β.- Επιλαμβάνεται και επιλύει αστυνομικής φύσεως ζητήματα και συμβάλλει στα πλαίσια των καθηκόντων του και εν αδυναμία του απευθύνεται στην Υπηρεσία του ή σε άλλες συναρμόδιες Υπηρεσίες για την άμεση ενεργοποίηση αυτών και την αντιμετώπισή τους. Επίσης αναφέρει στην Υπηρεσία του τα μείζονος σημασίας ζητήματα του γενικότερου ενδιαφέροντος για την αντιμετώπισή τους.

γ.- Παρέχει κάθε βοήθεια και συμπαράσταση σε παθόντες εγκληματικών πράξεων και συλλέγει πληροφορίες και άλλα στοιχεία, ενημερώνοντας σχετικά την Υπηρεσία του. Για την εξέλιξη των υποθέσεων τους ενημερώνει τακτικά τους ενδιαφερόμενους

δ.- Συμμετέχει στις εκδηλώσεις τοπικών φορέων και στις συναντήσεις των κατοίκων, όπου συζητούνται προβλήματα αστυνομικής φύσεως που τους απασχολούν και σχετίζονται κυρίως με την παραβατικότητα ανηλίκων και τη διακίνηση και χρήση ναρκωτικών. Επίσης, πραγματοποιεί τακτικές επισκέψεις στα σχολεία της περιοχής και ενημερώνεται από τους διευθυντές, εκπαιδευτικούς και εκπροσώπους συλλόγων γονέων για τα υφιστάμενα προβλήματα αστυνομικής φύσεως και προωθεί τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή τους.

ε.- Ενεργεί με αντικειμενικότητα και αμεροληψία και αποφεύγει συμπεριφορές και σχέσεις οι οποίες ενδεχομένως θα προκαλέσουν δυσμενή σχόλια τόσο για τον ίδιο όσο και για την Υπηρεσία και συμπαράστέκεται σε άτομα ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων και αναξιοπαθόντες.

στ. Εισηγείται στην Υπηρεσία του τη διοργάνωση διαλέξεων, σε συνεργασία με τους φορείς της γειτονιάς, για θέματα αντεγκληματικής πολιτικής.

ζ.- Υποβάλλει καθημερινά στην Υπηρεσία του αναφορά για τα προβλήματα που απασχολούν τη γειτονιά και τις ενέργειες που εκδηλώθηκαν για την επίλυσή τους.

⁸⁴ Άρθρο 73 του Π.Δ. 141/1991, παρ. 1 και 5 όπως αυτές αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 3 του Π.Δ. 254/2003 καθώς και από το άρθρο 74Α του Π.Δ. 141/1991, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 4 του Π.Δ. 254/2003.

και στην προώθηση της συμμετοχικής αντεγκληματικής δράσης. Η εταιρική αυτή συνεργασία αφορούσε κυρίως το τοπικό επίπεδο, πράγμα που απαιτούσε αποκέντρωση των υφιστάμενων δομών.

Το μέτρο της αποτελεσματικότητας δεν είναι πλέον ούτε η ταχύτητα της επέμβασης, ούτε ο αριθμός των συλλήψεων, αλλά η «απουσία αταξίας» επειδή προτεραιότητα έχουν τα αδικήματα τα οποία διαταράσσουν πιο πολύ τη ζωή των κατοίκων τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις υπηρεσίες της αστυνομίας.

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση του θεσμού του αστυνομικού της γειτονιάς ανατέθηκε στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, μέσω ειδικά σχεδιασμένης για το σκοπό αυτό Μηχανογραφικής Εφαρμογής, στην οποία οι Αστυνομικοί της Γειτονιάς όφειλαν καθημερινά να καταχωρούν την ημερήσια δραστηριότητα που ανέπτυσαν στον τομέα ευθύνης τους.

Το μοντέλο της κοινοτικής αστυνόμευσης προϋπέθετε τον καθορισμό συγκεκριμένων στόχων ήτοι, μείωση της εγκληματικότητας και του αισθήματος ανασφάλειας. Αυτό θα έπρεπε να συνοδεύεται από μία σαφώς προσδιορισμένη στρατηγική, η οποία να περιγράφει πλήρως τους στόχους, τους εμπλεκόμενους, τα μέσα και τους πόρους αλλά και τις διαδικασίες έρευνας, διαπίστωσης των προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων. Παρόλα αυτά επρόκειτο για μια αποσπασματική ρύθμιση παρουσίας της αστυνομίας στο επίπεδο μιας χωροταξικά ορισμένης περιοχής.⁸⁵

Αν και το πρόγραμμα υπήρξε φιλόδοξο, εντούτοις υπήρξαν προβλήματα στην υλοποίησή του βασικά λόγω έλλειψης των απαραίτητων πόρων από πλευράς προσωπικού, επαρκούς εκπαίδευσης, και διοικητικής υποστήριξης αλλά και της καχυποψίας εκ μέρους μερίδας της ελληνικής κοινωνίας. Τελικά αν λάβουμε υπόψη τη διατύπωση του σχετικού άρθρου, ο αστυνομικός της γειτονιάς έχει σαν αποστολή τη δημιουργία μάλλον δημοσίων σχέσεων με την κοινότητα και μια καλή επικοινωνιακή σχέση παρά την επίλυση ζητημάτων, τα οποία εξάλλου ένα πρόσωπο δεν μπορεί να επιλύσει.⁸⁶

2.-Η καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η πρόληψη και η καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος κατέστησαν τις δύο τελευταίες δεκαετίες διεθνώς, ένας από τους κεντρικότερους στόχους της αντεγκληματικής πολιτικής, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε παγκόσμιο επίπεδο. Για πρώτη φορά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, τα ευρωπαϊκά φιλελεύθερα και δημοκρατικά καθεστώτα φάνηκε να κινδυνεύουν όχι από έναν πολιτικό, αλλά από έναν εξωτερικό και ταυτόχρονα εσωτερικό κοινωνικό «εχθρό», ο οποίος απειλούσε να διαβρώσει τους πολιτικούς τους θεσμούς και να αποδιαρθρώσει την οικονομική τους τάξη και την κοινωνική τους συνοχή. Σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις η εμφάνιση του νέου αυτού

⁸⁵ Ο θεσμός τέθηκε σε εφαρμογή την 17-3-2003, στις Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις Αττικής και Θεσσαλονίκης. Από 17-3-2004 αποφασίστηκε να εφαρμοσθεί σε (35) Α.Τ. της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής με (334) Αστυνομικούς και σε (7) Αστυνομικά Τμήματα της Θεσσαλονίκης, με (70) Αστυνομικούς. Από τον Ιούνιο μέχρι και το Σεπτέμβριο 2004 δεν λειτούργησε σε όλη του την έκταση, λόγω των αυξημένων υπηρεσιακών αναγκών της Ολυμπιάδας της Αθήνας του 2004. Από 1-1-2005 επανακαθορίστηκε το πλαίσιο λειτουργίας του θεσμού και εφαρμόστηκε σε (35) Αστυνομικά Τμήματα της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής με (73) Αστυνομικούς και σε επτά (7) Αστυνομικά Τμήματα της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης με (14) Αστυνομικούς. Παράλληλα επεκτάθηκε και σε άλλες περιοχές και συγκεκριμένα εφαρμόστηκε από 24-1-2005 και σε (13) Αστυνομικά Τμήματα της Περιφέρειας με (23) Αστυνομικούς. Σήμερα εφαρμόζεται σε (55) Αστυνομικά Τμήματα της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής με (110) Αστυνομικούς, σε (7) Αστυνομικά Τμήματα της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης με (14) Αστυνομικούς και σε (13) Αστυνομικά Τμήματα στην υπόλοιπη περιφέρεια με (23) Αστυνομικούς.

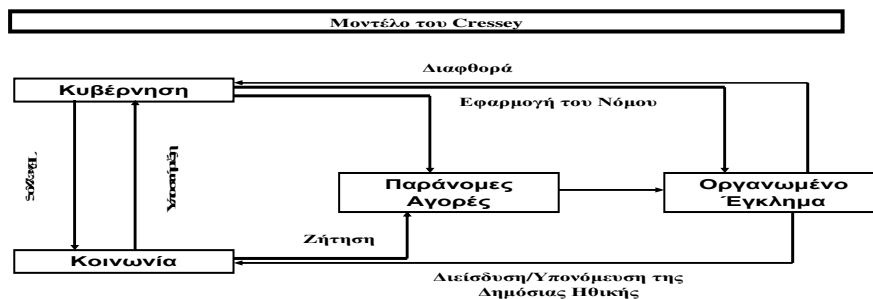
⁸⁶ Σοφία Βιδάλη, Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία, Τομές και συνέχεις στην Αντεγκληματική Πολιτική, Τόμος Β, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, 2007, σ. 947

εγκληματικού φαινομένου επέτεινε την κρίση που παρατηρούνταν στις σχέσεις μεταξύ κράτους και κοινωνίας.⁸⁷

Το οργανωμένο έγκλημα αποτέλεσε πράγματι απειλή για την ευρωπαϊκή οικονομία και κοινωνία. Η απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος προσαρμόστηκε στην πολυπλοκότητα του φαινομένου και είχε σαν στόχο την εμπορία ανθρώπων και την παράνομη διακίνηση (όπλα, ναρκωτικά) καθώς και τα οικονομικά και δημοσιονομικά εγκλήματα, τη δωροδοκία ή ακόμα και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Κάλυψε επίσης τις νέες διαστάσεις του οργανωμένου εγκλήματος, όπως την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο ή τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση που καθοδήγησε τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίστηκε τόσο στην πρόληψη όσο και την καταστολή. Η προσέγγιση αυτή στηρίχτηκε κυρίως στην αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών των κρατών μελών, ιδίως των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, καθώς και στην ανταλλαγή πληροφοριών και στην αμοιβαία συνδρομή σε θέματα κατασχέσεων ή δημεύσεων. Η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος είχε σφαιρικό χαρακτήρα και αφορούσε διάφορους τομείς δράσης και πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος αποτελούσε πάντα ένα πάρα πολύ δύσκολο έργο, το οποίο δεν αφορούσε μόνο τις δικαστικές Αρχές της κάθε χώρας, αλλά το σύνολο των Υπηρεσιών του κράτους και το σύνολο των πολιτών της κάθε κοινωνίας.

⁸⁷ Νίκος Λίβος, Οργανωμένο Έγκλημα και Ειδικές Ανακριτικές Πράξεις, Τόμος Ι: Δογματική του Οργανωμένου Εγκλήματος, Τεύχος α: ο εγκληματολογικο-δογματικός φαινότυπος του οργανωμένου εγκλήματος, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν Σάκκουλας, 2006

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Μάιο του 1999, έθεσε το νομικό πλαίσιο για την επιτάχυνση των προσπαθειών που έγιναν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για να ενισχυθούν η εφαρμογή του Νόμου, η δικαστική συνεργασία και η καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος. Από το 1997 μέχρι σήμερα υιοθετήθηκαν κατά βάση δύο σχέδια δράσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Ιδιαίτερη βαρύτητα στις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε το Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος του Δεκεμβρίου του 1996, το οποίο υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο στις 28 Απριλίου 1997 και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ, κατά τη σύνοδό του στις 16-17 Ιουνίου 1997⁸⁸.

Στο επίπεδο πάντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να γίνει, νομίζουμε, ιδιαίτερη αναφορά στη «Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πρόληψη και τον Έλεγχο του Οργανωμένου Εγκλήματος στην Αρχή της Νέας Χιλιετίας».⁸⁹ Πρόκειται για μία σημαντική προσπάθεια διαμόρφωσης ενός ισχυρού πλαισίου αντιμετώπισης του προβλήματος, τόσο στο επίπεδο των πολιτικών κατευθύνσεων, όσο και στο επίπεδο των συστάσεων και των κατευθυντηρίων γραμμών. Το κείμενο αποτελείται συνολικά από έντεκα(11) πολιτικούς προσανατολισμούς και τριάντα εννέα(39) συστάσεις διαβαθμισμένες με αριθμούς, προτεραιότητας και προθεσμίες, εντός των οποίων θα πρέπει να έχουν υλοποιηθεί.

Σύμφωνα με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επόμενη χιλιετία, σχετικά με την πρόληψη και τον έλεγχο του οργανωμένου εγκλήματος⁹⁰, «η οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα είναι εκ φύσεως δυναμική. Δεν μπορεί να περιοριστεί σε άκαμπτες δομές. Έχει αποδείξει ότι μπορεί να επιδεικνύει επιχειρηματικό πνεύμα και ικανότητες, καθώς και μεγάλη ευελιξία στην αντίδρασή της στις μεταβαλλόμενες δυνάμεις και καταστάσεις της αγοράς. Γενικά, οι οργανωμένες εγκληματικές οργανώσεις δεν περιορίζονται από τα εθνικά σύνορα. Δημιουργούν συχνά εταιρικές σχέσεις, εντός και εκτός του εδάφους της Ένωσης, είτε με πρόσωπα, είτε με άλλα δίκτυα για τη διάπραξη μεμονωμένων ή πολλαπλών εγκληματικών πράξεων. Οι ομάδες αυτές φαίνεται ότι εμπλέκονται όλο και περισσότερο στη νόμιμη και στην παράνομη αγορά, χρησιμοποιώντας ειδικούς και δομές μη εγκληματικών επιχειρήσεων, για να τους βοηθήσουν στις εγκληματικές τους δραστηριότητες. Επιπλέον, εκμεταλλεύονται την ελεύθερη κυκλοφορία χρήματος, αγαθών, προσωπικού και υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ως αποτέλεσμα της συνεχούς τελειοποίησής τους, πολλές οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, είναι σε θέση να χρησιμοποιούν νομικά κενά και διαφορές μεταξύ των Κρατών μελών, εκμεταλλευόμενες τις ατέλειες διαφόρων συστημάτων. Παρότι η απειλή από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος εκτός του εδάφους της Ένωσης παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, φαίνεται ότι σημαντικά μεγαλύτερη απειλή προέρχεται από ομάδες που κατάγονται από την Ευρώπη και δρουν σε αυτήν, οι οποίες αποτελούνται κυρίως από υπηκόους και κατοίκους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

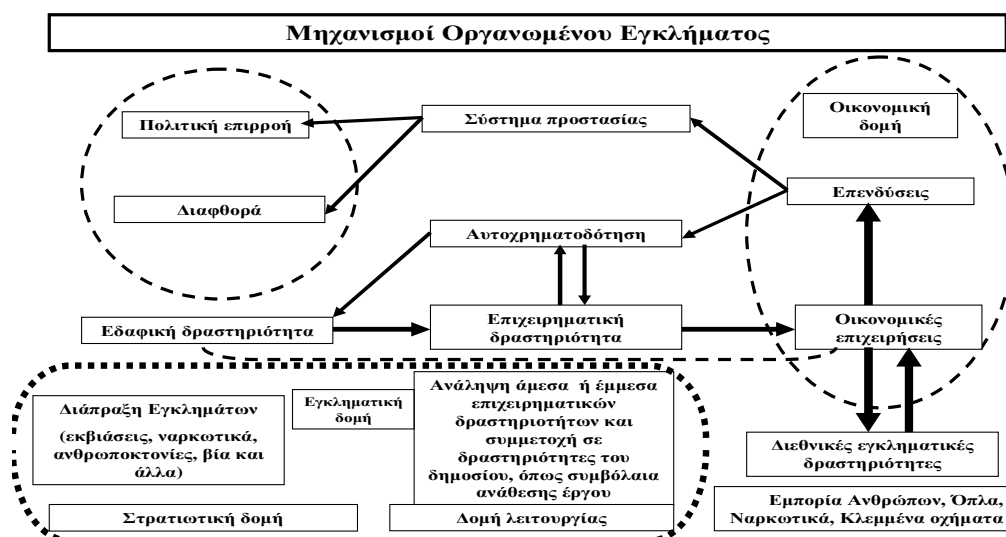
Οι ομάδες αυτές ενισχύουν τις διεθνείς εγκληματικές τους επαφές και επικεντρώνουν τις δραστηριότητές τους στην κοινωνική και επιχειρηματική δομή της Ευρωπαϊκής κοινωνίας, για παράδειγμα, μέσω της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της διακίνησης ναρκωτικών και του οικονομικού εγκλήματος. Φαίνεται ότι μπορούν να ενεργούν εύκολα και αποτελεσματικά στον

⁸⁸ Action Plan to Combat Organized Crime, which was adopted by the Council on 28 April 1997 (OJ C 251 of 15.08.1997, p.1)

⁸⁹ The Millennium Strategy" - Official Journal C 124, 03/05/2000 p.1-33.

⁹⁰ EE C 124 της 3-5-2000, σ. 1

Ευρωπαϊκό χώρο, όσο και σε άλλα μέρη του κόσμου και ανταποκρίνονται στην παράνομη ζήτηση, αποκτώντας και παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες που εκτείνονται από τα ναρκωτικά και τα όπλα, μέχρι τα κλεμμένα οχήματα και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι κοινές τους προσπάθειες να επηρεάσουν και να εμποδίσουν το έργο του συστήματος επιβολής του νόμου και του δικαστικού συστήματος, δείχνουν το εύρος και τις «επαγγελματικές ικανότητες» αυτών των εγκληματικών οργανώσεων. Η κατάσταση αυτή απαιτεί δυναμική και συντονισμένη αντίδραση από όλα τα μέλη». Πράγματι, κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας, οι οργανωμένες εγκληματικές ομάδες δημιούργησαν διεθνή δίκτυα μεγάλης εμβέλειας και αποκόμισαν τεράστια κέρδη. Χάρη στην παράνομη εμπορία ναρκωτικών, στην εμπορία ανθρώπων, και ιδίως γυναικών και παιδιών, στην παράνομη εμπορία όπλων και πυρομαχικών, στην απομίμηση και στην πειρατεία προϊόντων και γενικότερα στην απάτη, σε διεθνή κλίμακα, δημιουργήθηκαν περιουσίες. Μεγάλα κεφάλαια που προήλθαν από αυτές τις αξιόποινες πράξεις νομιμοποιήθηκαν και τοποθετήθηκαν εκ νέου στην οικονομία. Παρατηρήθηκε σημαντική άνθηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Το Πρόγραμμα του Τάμπερε, το οποίο θεσπίστηκε το 1999 και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, σχεδιάστηκε για να επιταχύνει τις προσπάθειες που έγιναν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να πληρωθούν τα κενά, τα οποία εκμεταλλεύονται οι εγκληματικές ομάδες για να αποκομίσουν οφέλη από τις δραστηριότητές τους.

Προκειμένου να ενσωματώσει διάφορα εργαλεία και μέτρα που λαμβάνονταν σε τοπικό, εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε την 5 Νοεμβρίου 2004 την τρέχουσα πολιτική βάση, για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, η οποία είναι το Πρόγραμμα της Χάγης. Το Πρόγραμμα της Χάγης, το οποίο σύμφωνα με τους συντάκτες του προσπαθεί να δώσει νέα δυναμική στην ανάπτυξη του σώματος δικαίου, για την πρόληψη και την καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος.

Οι στόχοι και οι προτεραιότητες μεταφράστηκαν σε συγκεκριμένες δράσεις, οι οποίες περιελήφθησαν σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την υιοθέτηση και

υλοποίηση όλων αυτών των δράσεων. Εξαιτίας της ευρείας έκτασης στην προσέγγιση στο Πρόγραμμα της Χάγης και στο Σχέδιο Δράσης, ήταν αναπόφευκτο να δοθούν λεπτομέρειες για θέματα που σχετίζονται με το Οργανωμένο Έγκλημα σε ειδική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Ανάπτυξη μιας στρατηγικής για την αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος» (COM(2005) 232 από 2 Ιουνίου 2005).⁹¹

Σημαντική ώθηση στη δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσέδωσε και η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης και οι διαδικασίες παράδοσης που καθιερώθηκαν με την Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13^{ης} Ιουνίου 2002 (2002/584/ΔΕΥ). Πέραν αυτού σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν δύο από τους βασικούς Οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Europol και η Eurojust. Η Europol, παρείχε στα κράτη μέλη, στρατηγική υποστήριξη, αναλυτική υποστήριξη, επιχειρησιακή υποστήριξη, εμπειρογνωμοσύνη και εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Europol μπορούσαν να καταχωρηθούν και να αναλυθούν στα πλαίσια Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας (Analytical Work Files/AWF) και κάτω από αυστηρές προϋποθέσεις επιχειρησιακές πληροφορίες, οι οποίες αναφέρονταν στη δράση συγκεκριμένων οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που απασχολούσαν κάθε φορά πάνω από δύο κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

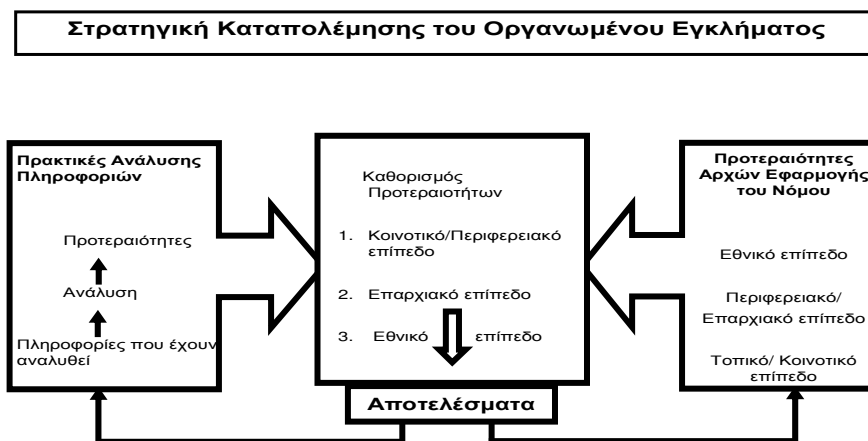
Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μπροστά στην απειλή του οργανωμένου εγκλήματος, είχε ζητήσει από τη Europol, να συντάσσει κάθε χρόνο και να υποβάλλει στο Συμβούλιο, ετήσια έκθεση για την περιγραφή της κατάστασης του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Organized Crime Situation Report), με βάση εθνικές συνεισφορές των κρατών μελών, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και τη θέσπιση κοινού μηχανισμού, για τη συστηματική συλλογή και ανάλυση πληροφοριών, σχετικά με το εγκληματικό αυτό φαινόμενο.

Στην πρώτη έκθεση που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο για το οργανωμένο έγκλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία αφορούσε το έτος 1993, διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν σημαντικοί περιορισμοί και ασάφειες, όπως η χρησιμοποίηση από τις

⁹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, «Ανάπτυξη στρατηγικής αντίληψης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος» COM(2005) 232 τελικό

αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες των κρατών μελών, διαφορετικών ορισμών, κριτηρίων και παραμέτρων, για την ταξινόμηση του οργανωμένου εγκλήματος, τα οποία οφείλονταν, κυρίως, στην έλλειψη ενός κοινού μηχανισμού για τη συστηματική συλλογή και ανάλυση των πληροφοριών, μειώνοντας έτσι την αξιοπιστία και την εγκυρότητά τους.

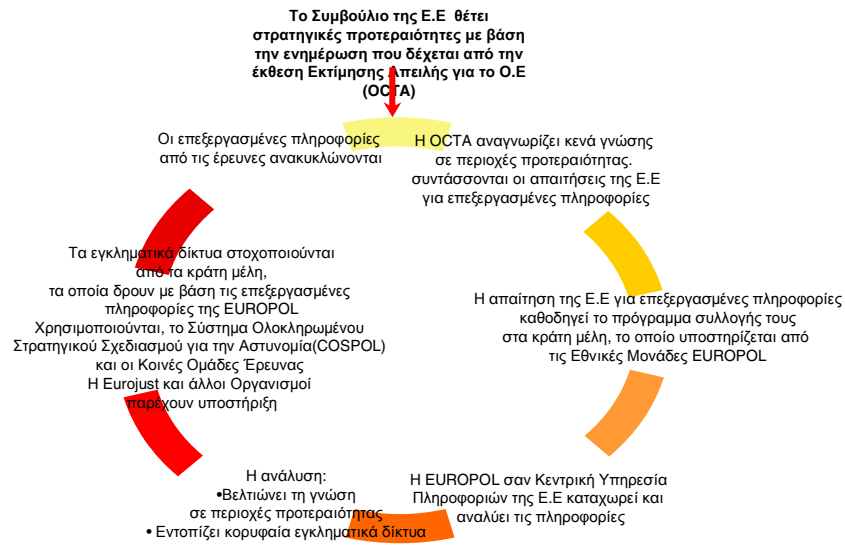
Το Συμβούλιο έκρινε ότι έπρεπε να εφαρμοστούν αποτελεσματικότερες μέθοδοι που θα οδηγούσαν σε ένα κοινό και ομοιογενές σύστημα συστηματικής συλλογής και ανάλυσης των πληροφοριών. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, προσδιορίστηκαν τα ελάχιστα κοινά χαρακτηριστικά των εγκληματικών ομάδων, για την ταξινόμησή τους στην κατηγορία του οργανωμένου εγκλήματος, με την απαρίθμηση έντεκα(11) χαρακτηριστικών ή δεικτών που περιέγραφαν τις οργανωμένες ομάδες, και τα οποία θα μπορούσαν να βοηθήσουν τα κράτη μέλη, κατά τη σύνταξη των σχετικών εκθέσεων (Έγγραφο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ENFOPOL 35 rev 2).⁹²

Το Συμβούλιο αποφάσισε την κατάρτιση από την Europol, από 1^{ης} Ιανουαρίου 2006, έκθεσης αξιολόγησης απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα (Organized Crime Threat Assessment/OCTA) αντί για έκθεση περιγραφής της κατάστασης του Οργανωμένου εγκλήματος. Η σύνταξη της έκθεσης αυτής αποτέλεσε και πάλι υποχρέωση του Τμήματος Ανάλυσης της Europol, με βάση εθνικές συνεισφορές των Κρατών Μελών. Τα κράτη μέλη παράλληλα με άλλα εθνικά κριτήρια θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις OCTA και τις στρατηγικές προτεραιότητες που εγκρίνει το Συμβούλιο κατά τον σχεδιασμό των εθνικών και κοινών απαντήσεων στις απειλές που αντιμετωπίζουν από το οργανωμένο έγκλημα.

⁹² Τα χαρακτηριστικά του Οργανωμένου Εγκλήματος που συμφωνήθηκαν στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν:

- 1.-Συνεργασία μεταξύ περισσότερων των δύο προσώπων.
- 2.-Καταμερισμός των καθηκόντων.
- 3.-Μεγάλη ή απροσδιόριστη χρονική διάρκεια.
- 4.- Κάποια μορφή πειθαρχίας και ελέγχου.
- 5.-Υπόνοιες διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων.
- 6.-Διεθνής δράση.
- 7.- Χρήση βίας ή άλλων μέσων εκφοβισμού.
- 8.-Χρήση εμπορικών ή επιχειρηματικών δομών.
- 9.-Εμπλοκή σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρημάτων).
- 10.-Άσκηση επιρροής στους τομείς της πολιτικής, των μέσων μαζικής ενημέρωσης, της δημόσιας διοίκησης, των δικαστικών αρχών ή της οικονομίας.
- 11.-Επιδίωξη κέρδους και/ή ισχύος ως βασικός στόχος.

Από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, έπρεπε να συντρέχουν τουλάχιστον έξι, τέσσερα από τα οποία ήταν υποχρεωτικά, δηλαδή τα υπ' αριθμ. 1, 3 5 και 11

Πέραν αυτού επιχειρήθηκε μία έμμεση προσέγγιση του οργανωμένου εγκλήματος στη Σύμβαση της EUROPOL(άρθρο 2 Ν. 2605/98), με την καταγραφή των πράξεων εκείνων οι οποίες εμπίπτουν στη διεθνή οργανωμένη εγκληματικότητα.

Τέλος, δυνάμει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, θεσπίστηκε από το Συμβούλιο η Κοινή Δράση 98/733/ΔΕΥ της 21ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με το αξιόποινο της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁹³

Η συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση θα έπρεπε να τιμωρείται στα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η «συμμετοχή», θα έπρεπε να σημαίνει, «την παροχή επαναλαμβανόμενων συνεισφορών στη διάπραξη εγκλημάτων, εντός της δραστηριότητας της οργάνωσης, ή στη διατήρηση των επιχειρησιακών της δομών, εν γνώσει του γεγονότος, ότι αυτού του είδους οι συνεισφορές ενδυναμώνουν την εγκληματική ικανότητα της οργάνωσης, π.χ κάνουν την υλοποίηση του εγκληματικού σχεδίου πιο πιθανή ή πιο γρήγορη, ή αυξάνουν τον βαθμό της πραγματοποίησής του».

Πέραν των προαναφερόμενων προσπαθειών αξίζει να αναφερθεί και ο ορισμός που υιοθέτησε, με απόφασή του, ο Διεθνής Οργανισμός Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Interpol) το 1998, στα πλαίσια του πρώτου Συμποσίου για το Οργανωμένο Έγκλημα, που έγινε στη Λυών της Γαλλίας, σύμφωνα με τον οποίο «οργανωμένο έγκλημα είναι κάθε επιχείρηση ή ομάδα ατόμων που εμπλέκεται σε διαρκή παράνομη δραστηριότητα, η οποία έχει ως πρωταρχικό σκοπό την απόκτηση κερδών, ανεξάρτητα από τα εθνικά σύνορα».

Ιδιαίτερη σημασία αποδόθηκε από το Συμβούλιο στις ρυθμίσεις για τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων στα κράτη

⁹³ ΕΕ L 351 της 29.12.1998, σ.1. Αυτό το κείμενο ορίζει την εγκληματική οργάνωση ως «εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσότερων των δύο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις που επισύρουν ποινή στερητικής της ελευθερίας ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, εφόσον οι εν λόγω αξιόποινες πράξεις αποτελούν αυτοσκοπό ή μέσον για τον προσπορισμό περιουσιακών ωφελημάτων και, ενδεχομένως, για τον αθέμιτο επηρεασμό της λειτουργίας δημόσιων αρχών».

μέλη, για την αποτελεσματική καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος.

Βασικό κίνητρο του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος, είναι ο προσπορισμός πλούτου, ο οποίος αποτελεί το έναυσμα για τη διάπραξη περαιτέρω εγκληματικών πράξεων, με σκοπό την απόκτηση ακόμη περισσότερων κερδών. Κατά συνέπεια οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου θα πρέπει να έχουν τις αναγκαίες δεξιότητες προκειμένου να ερευνούν και να αναλύουν τα ίχνη χρηματοπιστωτικών πράξεων που προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα. Προϋπόθεση της αποτελεσματικής καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, είναι η ταχεία ανταλλαγή των πληροφοριών, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν στον εντοπισμό και την κατάσχεση των προϊόντων εγκλήματος ή άλλων περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε εγκληματίες. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συγκροτήσουν υπηρεσίες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, με αρμοδιότητες στους τομείς αυτούς και να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες αυτές μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες ταχέως.

Ένα άλλο σημείο, το οποίο θεωρήθηκε από το Συμβούλιο καθοριστικής σημασίας, για την καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας ήταν η φύλαξη δεδομένων (data retention). Για το σκοπό αυτό, το Συμβούλιο εξέδωσε Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τη φύλαξη δεδομένων⁹⁴. Η οδηγία αυτή είχε ως σκοπό την εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών, σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας, διαθέσιμων στο κοινό ή δημοσίου δικτύου επικοινωνιών, όσον αφορά τη φύλαξη ορισμένων δεδομένων, τα οποία αυτοί δημιουργούν ή επεξεργάζονται, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα καθίστανται διαθέσιμα, προκειμένου για τη διερεύνηση, την ανίχνευση και τη δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων, κατά τα οριζόμενα από το εθνικό δίκαιο του κάθε κράτους μέλους.

⁹⁴ Οδηγία 2006/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK, L 105/54, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 13.4.2006

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελληνική Αστυνομία, ήλθε αναπόφευκτα αντιμέτωπη με την πρόκληση του οργανωμένου εγκλήματος, εγχώριου και διεθνούς. Πέρα από την οργανωμένη διεθνή διακίνηση ναρκωτικών, είχε πλέον να αντιμετωπίσει και τη διεθνή εμπορία ανθρώπων, την οργανωμένη διακίνηση παράνομων μεταναστών, την κλοπή και διακίνηση κλεμμένων οχημάτων, τη διεθνή τρομοκρατία, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και άλλα διεθνικού χαρακτήρα αδικήματα, τα οποία διέπρατταν οργανωμένες εγκληματικές οργανώσεις. Η συμμετοχή εκπροσώπων της Ελληνικής Αστυνομίας στις εργασίες των Ομάδων του 3^{ου} Πυλώνα, όπου συζητούνταν διεξοδικά τα θέματα αυτά και οι υποχρεώσεις της προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, την κατέστησαν περισσότερο ενήμερη για το πρόβλημα του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και την πίεσαν να λάβει μέτρα, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους και τη θωράκιση της ελληνικής κοινωνίας από την εξαιρετικά διαβρωτική επίδρασή τους.

Η αντιμετώπιση εκ μέρους της Ελληνικής Αστυνομίας του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος απαιτούσε μεταξύ άλλων και αναθεώρηση των παλαιών αντιλήψεων και εστίαση της προσοχής στην ανάπτυξη του επαγγελματισμού των αρχών επιβολής του νόμου, στη χάραξη στρατηγικής, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σε διεθνές επίπεδο, τη θέσπιση μηχανισμού για τη συλλογή και τη καταχώρηση σε κεντρική βάση δεδομένων, την επεξεργασία και ανάλυση των πληροφοριών, που σχετίζονταν με το σύνολο της εγκληματικής συμπεριφοράς, την ενίσχυση της πολυτομεακής συνεργασίας, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, και τη μετατροπή των συμπερασμάτων και διαπιστώσεων, που προέκυπταν από την ανάλυση των στοιχείων σε συγκεκριμένα επιχειρησιακά σχέδια.

Η Ελληνική Αστυνομία, στην προσπάθειά της αυτή για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, επιθυμούσε χωρίς αμφιβολία και τη συμμετοχή των πολιτών, την καθιέρωση και ευρεία χρησιμοποίηση σύγχρονων ειδικών αστυνομικών τεχνικών στην καθημερινή αστυνομική πρακτική, τη σύσταση κοινών ομάδων έρευνας για την καταπολέμηση σοβαρών μορφών διεθνούς οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας (Διακίνηση ναρκωτικών, τρομοκρατία, εμπορία ανθρώπων), την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχονταν από τις διατάξεις των συμφωνιών Schengen, στις οποίες η Ελλάδα και κατά συνέπεια και η Ελληνική Αστυνομία αποτελούσε συμβαλλόμενο μέρος, τη συμμετοχή εκπροσώπων της Ελληνικής Αστυνομίας στις εργασίες του Δικτύου Επαφής και Υποστήριξης για το Οργανωμένο Έγκλημα (Contact and Support Network on Organized Crime), τη δημιουργία δικτύου αξιωματικών συνδέσμων για την συλλογή και επεξεργασία δεδομένων και πληροφοριών στις 53 Αστυνομικές Διευθύνσεις της Χώρας, με βάση τα συμφωνηθέντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση κριτήρια για τον χαρακτηρισμό του οργανωμένου Εγκλήματος.

Αρμόδιο για τη σύνταξη της ετήσιας έκθεσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήταν το Δίκτυο Επαφής και Υποστήριξης της Πολυτομεακής Ομάδας για το Οργανωμένο Έγκλημα, στις εργασίες του οποίου συμμετείχε εκπρόσωπος κάθε χώρας μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επομένως και της Ελληνικής Αστυνομίας, σε συνεργασία με την Europol και την εκάστοτε προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από το 1994, με μέριμνα της Europol, συντάσσεται κάθε έτος η ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα (O.E.) στην Ευρώπη, η οποία στηρίζεται κατά βάση σε επεξεργασμένες πληροφορίες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο συμβατικής τους υποχρέωσης. Η έκθεση αυτή είχε περιγραφικό χαρακτήρα, καθώς παρουσίαζε την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος στις χώρες της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ετήσια βάση, στηριζόμενη σε συγκεκριμένους ποσοτικούς δείκτες.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών, στα πλαίσια των ομάδων εργασίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εμπειρογνώμονες αξιωματικοί του τμήματος ανάλυσης της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας, του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, συμμετείχαν στις συναντήσεις του Δικτύου Επαφής και Υποστήριξης για το οργανωμένο έγκλημα (Contact and Support Network for Organised Crime/CSN), το οποίο επεξεργάστηκε το πρόγραμμα δράσης, που είχε εγκριθεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την αλλαγή της Έκθεσης για την κατάσταση του Οργανωμένου Εγκλήματος στην Ευρώπη, από έκθεση περιγραφής της κατάστασης, σε έκθεση εκτίμησης απειλών και κινδύνων.

Στο πλαίσιο των στρατηγικών προτεραιοτήτων, που καθορίστηκαν στο «Πρόγραμμα της Χάγης», ξεκίνησε από το έτος 2005 η καινούργια μορφή προσέγγισης στην ανάλυση του οργανωμένου εγκλήματος, η οποία αποσκοπεί στο να αξιολογηθεί ο χαρακτήρας, η έκταση και η επίδραση που ασκεί στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Εκτίμηση της Απειλής), να εντοπιστούν οι εγκληματικές οργανώσεις που αποτελούν την μεγαλύτερη απειλή και να αναπτυχθούν πολιτικές και αστυνομικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπισή τους. Για το σκοπό αυτό, αναθεωρήθηκε ο εθνικός μηχανισμός συλλογής πληροφοριών, της Ελληνικής αστυνομίας ώστε να ικανοποιεί τις αυξημένες -ποσοτικά και ποιοτικά- πληροφοριακές απαιτήσεις της νέας μορφής έκθεσης για την εκτίμηση της απειλής.

Κατά τα δύο τελευταία χρόνια, η ομάδα εμπειρογνομόνων για την Έκθεση Εκτίμησης Απειλής του Οργανωμένου Εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επεξεργάζεται νέες μεθόδους αξιολόγησης του οργανωμένου εγκλήματος, που αφορούν σε τρεις κύριες κατευθύνσεις: α) στην καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού συστήματος αξιολόγησης της βαρύτητας των εγκληματικών οργανώσεων, β) στον προσδιορισμό της έννοιας της βλάβης που προκαλεί το οργανωμένο έγκλημα και γ) στη μελέτη των μεθόδων που αφορούν σε μελλοντικές προβλέψεις για την εξέλιξη του φαινομένου.⁹⁵

Η δημιουργία από την Ελληνική Αστυνομία, ανάλογου δικτύου αξιωματικών συνδέσμων, στο επίπεδο των Αστυνομικών Διευθύνσεων Νομού, συνοδεύτηκε από την προσπάθεια εκπαίδευσης των αξιωματικών αυτών στις σύγχρονες τεχνικές της στρατηγικής και επιχειρησιακής ανάλυσης του εγκλήματος, με τη διοργάνωση ειδικών σεμιναρίων, στα οποία συμμετείχαν ως εκπαιδευτές εμπειρογνώμονες της Europol, της Interpol και άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διέθεταν σχετική εμπειρία και την αποστολή αριθμού αξιωματικών στο εξωτερικό για εκπαίδευση.

Για πρώτη φορά, η Ελληνική Αστυνομία, το 1999, συνέταξε ολοκληρωμένη και λεπτομερή εθνική συνεισφορά για την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος, συντονίζοντας τις εργασίες συλλογής, επεξεργασίας και ανάλυσης των σχετικών πληροφοριών, όχι μόνο από πλευράς των υπηρεσιών της(κεντρικών και περιφερειακών), αλλά και από πλευράς των άλλων διωκτικών αρχών της χώρας(Τελωνειακή Υπηρεσία, ΣΔΟΕ, Λιμενικό Σώμα, Πυροσβεστικό Σώμα, Επιτροπή του Άρθρου 7) και εκπροσώπων της πανεπιστημιακής κοινότητας (Καθηγητών εγκληματολογίας). Η συνεργασία αυτή επετεύχθη, μέσα από τη συμμετοχή Καθηγητών εγκληματολογίας στην επεξεργασία των ετήσιων εκθέσεων για την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα, αλλά και σε Ομάδες εργασίας για τη χάραξη αντεγκληματικής πολιτικής, την καταπολέμηση της εμπορίας

⁹⁵ Κλάδος Ασφάλειας και Τάξης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

ανθρώπων, την προώθηση του θεσμού των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Εγκληματικότητας κ.λπ.

Ο Ν.2928/01, τροποποίησε διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, με σκοπό την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων, εισάγοντας το αυτοτελές αξιόποινο για τη συγκρότηση και την συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, την πρόβλεψη αυστηρών ποινών, για τα πρόσωπα τα οποία την συγκροτούν ή συμμετέχουν σ' αυτή. Επίσης, προβλέφθηκαν μέτρα επιείκειας, σε όποιον συνεργασθεί με τις αρχές, για την εξάρθρωση μιας εγκληματικής οργάνωσης και καθιερώθηκε η ευθύνη νομικών προσώπων και επιχειρήσεων, η προστασία των μαρτύρων και η ανάλυση του D.N.A. Υπογράφηκε και από την Ελλάδα η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Οργανωμένου Εγκλήματος στο Παλέρμο της Ιταλίας την 20-22 Δεκεμβρίου 2001.

Ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο και τέθηκε σε ισχύ ο Νόμος 3251/2004, σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και την τροποποίηση του Νόμου 2928/2001 για τις Εγκληματικές Οργανώσεις, με σκοπό την καλύτερη αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Προστέθηκε το άρθρο 253^A του Κ.Π.Δ., με το οποίο θεσπίστηκαν ειδικές ανακριτικές πράξεις επί εγκληματικών οργανώσεων (ανακριτική διείσδυση, ελεγχόμενες μεταφορές, άρση απορρήτου, καταγραφή δραστηριότητας με τεχνικά μέσα κ.λπ.). Με το Π.Δ. 47/2005, προβλέφθηκαν οι διαδικασίες και οι τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών.

Κυρώθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο, με τον Νόμο 3294/2004 (ΦΕΚ Α-243) το Πρωτόκολλο, που καταρτίστηκε βάσει του άρθρου 43 παρ. 1 της Σύμβασης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση Europol), το οποίο τροποποίησε την εν λόγω σύμβαση, με απώτερο σκοπό την καλύτερη αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με το Π.Δ. 47/2005 (ΦΕΚ 64Α') προβλέφθηκαν οι διαδικασίες, οι τεχνικές και οι οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και τη διασφάλισή του, χάριν της προστασίας της εθνικής ασφάλειας, της διακρίβωσης των εγκλημάτων που προβλέπονται από το άρθρο 4 του Νόμου 2225/1994, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του Νόμου 3115/2003.

Με το Νόμο 3387/2005, προβλέφθηκε η διάθεση, με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση, ενός ανώτερου δικαστικού λειτουργού σε κάθε μία από τις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, για την εποπτεία του έργου τους στον τομέα της δίωξης του οργανωμένου εγκλήματος και την καθοδήγηση του προανακριτικού έργου. Με το Νόμο 3783/2009, προβλέφθηκε η υποχρέωση του παροχέα υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας για την τήρηση δεδομένων.

Με το Νόμο 3663/2008, («Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας, Κοινές Ομάδες Έρευνας και λοιπές διατάξεις»), ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία, η Απόφαση-Πλαίσιο της 13ης Ιουνίου 2002, για τη σύσταση Κοινών Ομάδων Έρευνας. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον ως άνω νόμο, προβλέφθηκε η συγκρότηση κοινής ομάδας έρευνας για τη διεξαγωγή έρευνας σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη διακρίβωση ρητά μνημονευόμενων σε αυτόν εγκλημάτων, ήτοι της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, της εμπορίας ανθρώπων και των τρομοκρατικών πράξεων. Μέχρι και σήμερα δεν έχει συγκροτηθεί επίσημα Κοινή Ομάδα Έρευνας στη χώρα μας, με συμμετοχή εκπροσώπων της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η Ελληνική Αστυνομία, ανέλαβε την πρωτοβουλία ενσωμάτωσης στην εθνική νομοθεσία της υπ' αριθ. 2006/960/ΔΕΥ απόφασης-πλαίσιο του Συμβουλίου, σχετικά

με την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων, μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στα πλαίσια αυτά συγκροτήθηκε Επιτροπή, αποτελούμενη από εκπροσώπους των Διευθύνσεων Δημόσιας Ασφάλειας, Οργάνωσης Νομοθεσίας, Κρατικής Ασφάλειας, Αλλοδαπών, Εγκληματολογικών Ερευνών, Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, Πληροφορικής, καθώς και από εκπροσώπους των συναρμόδιων Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών, Εμπορικής Ναυτιλίας-Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, Δικαιοσύνης και του Πυροσβεστικού Σώματος, έργο της οποίας αποτέλεσε η επεξεργασία των διατάξεων της απόφασης-πλαίσιου και η ενσωμάτωσή της στην εθνική μας νομοθεσία.⁹⁶

Με την υπ' αριθ. 2007/845/ΔΕΥ Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου αναφορικά με τη «Σύσταση Εθνικών Γραφείων για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων», προβλέπεται η σύσταση τουλάχιστον ενός και μέχρι δύο Εθνικών Γραφείων για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων και κεφαλαίων (Asset Recovery Offices-AROs), κύρια αρμοδιότητα των οποίων αποτελεί ο εντοπισμός και η κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων, που προέρχονται από νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (π.χ. τραπεζικοί λογαριασμοί, ακίνητα, αυτοκίνητα, σκάφη αναψυχής και άλλα αγαθά μεγάλης αξίας). Η πρωτοβουλία ενσωμάτωσης της προαναφερόμενης Απόφασης-Πλαισίου και κατά συνέπεια σύστασης των εν λόγω Γραφείων, έχει αναληφθεί από την Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Από την πλευρά της η Ελληνική Αστυνομία συμμετείχε με Αξιωματικό του 2^{ου} Τμήματος της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας την 14-4-2008 σε Σύσκεψη στην έδρα της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων, η οποία είχε ως αντικείμενο την υλοποίηση της ανωτέρω Απόφασης.

Στα πλαίσια της αναβάθμισης των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδρύθηκαν Υποδιευθύνσεις Αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, το 2001 και 2006 αντίστοιχα. Στην αρμοδιότητά τους υπήχθη η συγκέντρωση, επεξεργασία, σύνθεση, ανάλυση, έρευνα και αξιολόγηση του πληροφοριακού υλικού που αφορά το οργανωμένο έγκλημα.

Για την καταπολέμηση της διαφθοράς στους κόλπους της Αστυνομίας επεκτάθηκαν οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας στην καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλο τον Δημόσιο Τομέα⁹⁷.

Το 2004, πραγματοποιήθηκε αναδιάρθρωση των αστυνομικών υπηρεσιών της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής και συστήθηκαν, οργανώθηκαν και λειτούργησαν (96) νέα Αστυνομικά Τμήματα Ασφαλείας, με σκοπό την καλύτερη αστυνόμευση και αντιμετώπιση του κοινού και οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή της Αττικής⁹⁸. Στη συνέχεια, το 2006, αναδιαρθρώθηκαν οι Αστυνομικές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας στις Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις Αττικής και Θεσσαλονίκης, με σκοπό την αποτελεσματικότερη δίωξη του κοινού και του οργανωμένου εγκλήματος⁹⁹.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης, δημιουργήθηκε μια δέσμη νέων υπηρεσιών, με βάση τις απαιτήσεις, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (Διεύθυνση Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος., δύο(2)

⁹⁶ Κλάδος Ασφάλειας και Τάξης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

⁹⁷ Νόμος 3103/2003, Α-23

⁹⁸ Π.Δ. 2/2004 ΦΕΚ Α-1

⁹⁹ Π.Δ. 48/2006 (ΦΕΚ 50Α)

Τμήματα Δίωξης Ναρκωτικών, Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων, Τμήμα Φύλαξης Μαρτύρων, Τμήμα Στρατηγικής και Ανάλυσης Στοιχείων Εγκληματικότητας, δώδεκα(12) νέα Τμήματα Ασφάλειας. Στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής, ιδρύθηκαν Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων, Τμήμα Φύλαξης Μαρτύρων και Τμήμα Στρατηγικής και Ανάλυσης Στοιχείων Εγκληματικότητας.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Παρά τις ιδιαίτερα σημαντικές αυτές πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις, πρέπει να επισημάνουμε το γεγονός ότι, η σύσταση του Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος της Βιέννης προς τα κράτη μέλη, για τη δημιουργία Κεντρικής Διυπηρεσιακής Υπηρεσίας καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, δεν κατέστη δυνατόν μέχρι σήμερα να υλοποιηθεί από την Ελληνική Αστυνομία, για διάφορους λόγους. Αντίθετα, αυτό επετεύχθη σε ένα βαθμό, με τη σύσταση και λειτουργία στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, του Συντονιστικού Οργάνου Δίωξης Ναρκωτικών, το οποίο αποτελείται από εκπροσώπους όλων των διωκτικών Υπηρεσιών(Αστυνομία, Τελωνειακή Υπηρεσία, Λιμενικό Σώμα, Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων) και Μικτή Γραμματεία, με πρόεδρο τον εκάστοτε Διευθυντή της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά και τη διυπηρεσιακή εκπροσώπηση που εξασφαλίστηκε στα πλαίσια της Εθνικής Μονάδας Europol.

Η Ελληνική Αστυνομία, δεν κατάφερε να δημιουργήσει μία Κεντρική Διυπουργική επιχειρησιακή υπηρεσία για το οργανωμένο έγκλημα στα πρότυπα, για παράδειγμα, της Ιταλίας (Antimafia), ή του Ηνωμένου Βασιλείου (SOCA), ή τουλάχιστον σε στρατηγικό επίπεδο. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί η σύσταση σε κεντρικό επίπεδο Επιστημονικού Συμβουλίου Ανάλυσης του Οργανωμένου Εγκλήματος, παρά τω Υπουργώ Δημόσιας Τάξης, στο οποίο προΐσταται Εισαγγελικός λειτουργός και συμμετέχουν εκπρόσωποι αρμοδίων Υπηρεσιών της Αστυνομίας (επιτελικοί και επιχειρησιακοί)¹⁰⁰.

Ο συντονισμός και η ανταλλαγή πληροφοριών για το οργανωμένο έγκλημα και άλλα θέματα, σε διεθνές επίπεδο, ανατέθηκε στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, η οποία ορίστηκε ως κεντρικό σημείο επαφής, αφού δεν δημιουργήθηκε κεντρική διυπουργική υπηρεσία για το οργανωμένο έγκλημα. Επιπλέον, λειτούργησε σαν εθνικό κέντρο παροχής πληροφοριών σε αλλοδαπές υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου για εθνική νομοθεσία, δικαιοδοσία και διαδικασίες (όπως προβλέπονταν στη σύσταση 19 του σχεδίου δράσης για το οργανωμένο έγκλημα).

¹⁰⁰ Σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Ν. 2256/1994 « Συνιστάται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης Επιστημονικό Συμβούλιο Ανάλυσης Ερευνών και Προγραμματισμού για την αντιμετώπιση του οργανωμένου Εγκλήματος, το οποίο λειτουργεί υπό την άμεση εποπτεία του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, στον οποίο υποβάλλει τα πορίσματα, τις προτάσεις και τα προγράμματα που καταρτίζει. Το Επιστημονικό Συμβούλιο Ανάλυσης Ερευνών και προγραμματισμού μετονομάστηκε με το άρθρο 18 παρ. 1 του Ν.2622/1998 σε Συμβούλιο Συντονισμού Ανάλυσης και Ερευνών. Έργο του Επιστημονικού Συμβουλίου είναι η μελέτη και ανάλυση των μορφών του οργανωμένου εγκλήματος και ιδίως των ειδικών εγκλημάτων βίας, η συστηματική μελέτη και ανάλυση των στοιχείων που υπάρχουν για τέτοια εγκλήματα, η εκπόνηση προγραμμάτων και η χάραξη κατευθύνσεων για την κατάλληλη οργάνωση των διωκτικών αρχών και την εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού τους, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εγκληματικών αυτών φαινομένων, καθώς και για την αποτελεσματική θωράκιση της χώρας έναντι του κινδύνου τέτοιας εγκληματικής δραστηριότητας από άλλες χώρες. Επιπλέον στο έργο του Συμβουλίου περιλαμβάνεται και η συλλογή από τις αρμόδιες Υπηρεσίες των επί μέρους εκτιμήσεων τρομοκρατικής απειλής, η περαιτέρω επεξεργασία και αξιολόγησή τους και η σύνταξη, ανά εξάμηνο έκθεσης με την οποία εκτιμάται σε εθνικό επίπεδο η ύπαρξη τρομοκρατικής απειλής(Εθνική Εκτίμηση Τρομοκρατικής Απειλής). Το Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και απαρτίζεται από έναν εισαγγελικό λειτουργό, ως πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση για μια τριετία, που μπορεί να ανανεώνεται και από έξι ανώτατους ή ανώτερους αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας».

Η Ελληνική Αστυνομία προώθησε επίσης, τη νομοθετική ρύθμιση, για την τοποθέτηση Εισαγγελικών λειτουργιών, αποκλειστικής απασχόλησης, στις Υποδιευθύνσεις Δίωξης Οργανωμένου Εγκλήματος των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης. Το μέτρο αυτό, είχε σημαντικά αποτελέσματα, αφού απλοποίησε και επιτάχυνε τις διαδικασίες συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών και εισαγγελικών αρχών¹⁰¹.

Η θέσπιση της εν λόγω θέσης, έχει σαν στόχο, την ενίσχυση των μηχανισμών δίωξης του οργανωμένου εγκλήματος και την αποτελεσματική λειτουργία των αρμόδιων υπηρεσιών της αστυνομίας, ενώ παράλληλα συμβάλλει στην εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας, στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, με τα ισχύοντα πρότυπα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης συστήθηκαν Τμήματα Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος¹⁰², τα οποία λειτούργησαν και εξακολουθούν να λειτουργούν με ιδιαίτερη επιτυχία, εξασφαλίζοντας την αναγνώριση και αποδοχή της ελληνικής κοινωνίας.

Όπως ορίζεται, στο άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο δ), της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η από κοινού δράση στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας, περιλαμβάνει «την κοινή αξιολόγηση ιδιαίτερων τεχνικών έρευνας, σε σχέση με την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένης εγκληματικότητας». Στο πρόγραμμα δράσης της Βιέννης, είχε ζητηθεί να γίνει η αξιολόγηση αυτή μέσα σε μία διετία από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι στο πλαίσιο της Europol αναπτύχθηκαν κοινές κατευθυντήριες γραμμές, για παράδειγμα, σχετικά με τη χρήση πληροφοριοδοτών, ή τις ελεγχόμενες παραδόσεις, επειδή ακριβώς επρόκειτο μόνο για κατευθυντήριες γραμμές, δεν εφαρμόστηκαν υποχρεωτικά σε όλα τα κράτη μέλη. Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει καμία γενικά αποδεκτή ερμηνεία του άρθρου 30 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο α), της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, γίνεται σαφής διάκριση ανάμεσα «στην πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση» αξιόποινων πράξεων. Αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνει το γεγονός ότι η εξακρίβωση διαφέρει από την έρευνα. Θα μπορούσε κατά συνέπεια να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, οι «ιδιαίτερες τεχνικές έρευνας», που αναφέρονται στο άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο δ), αποτελούν τεχνικές οι οποίες χρησιμοποιούνται από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου για την εξεύρεση των ιχνών, που ενδέχεται να οδηγήσουν στη διαπίστωση της ποινικής υπόστασης εγκληματικών δραστηριοτήτων, όπως η ανάλυση των κινδύνων, η παρακολούθηση υποθέσεων νομιμοποίησης παράνομου χρήματος κ.λπ.

Οι τεχνικές αυτές αποδείχθηκε ότι αποτελούν αποτελεσματικά εργαλεία για την εξακρίβωση των σοβαρών εγκλημάτων, που σχετίζονται με την παράνομη διακίνηση των ναρκωτικών και τη νομιμοποίηση παράνομου χρήματος. Η Ελληνική Αστυνομία, χρησιμοποιεί πλέον στην καθημερινή πρακτική της, για τους σκοπούς της διερεύνησης εγκλημάτων, σύγχρονες αστυνομικές τεχνικές έρευνας, όπως είναι οι ελεγχόμενες μεταφορές ναρκωτικών, οι υπάλληλοι υπό κάλυψη (undercover agents), η παγίδευση τηλεπικοινωνιών, η ανάλυση του εγκλήματος, η χρησιμοποίηση

¹⁰¹ Σύμφωνα με το Άρθρο 14 του Ν. 3387/2005: Κέντρο Μελετών Ασφάλειας, θέματα προσωπικού Υπουργείου Δημόσιας Τάξης κ.λπ. διατάξεις « Στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης ορίζεται με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, ανά ένας Εισαγγελικός λειτουργός, με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση για τρία έτη, οι οποίοι εποπτεύουν και καθοδηγούν το προανακριτικό έργο της Αστυνομίας στη δίωξη του οργανωμένου εγκλήματος. Ο ανωτέρω Εισαγγελικός λειτουργός ενημερώνεται για όλες τις πληροφορίες και καταγγελίες που περιέχονται στην ως άνω Υπηρεσία, ενώ δύνανται να παραγγείλει ή να ενεργεί ο ίδιος προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση για εγκλήματα που προβλέπονται από τα άρθρα 187 και 272 του Ποινικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 2928/2001(ΦΕΚ 141 Α).

¹⁰² Π.Δ 100/2004 Α-69

πληροφοριοδοτών, οι οικονομικές έρευνες κ.λπ), συνοδευόμενες φυσικά από τις απαραίτητες νομικές εγγυήσεις.

3.- Η Προστασία Μαρτύρων

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Το θέμα της προστασίας μαρτύρων είχε τεθεί ήδη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ως ένα κεντρικό σημείο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος.

Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο κρίσιμο αυτό θέμα ήταν:

- Το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία μαρτύρων στην καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος το οποίο καλεί τα κράτη μέλη να εγγυηθούν την κατάλληλη προστασία στους μάρτυρες.
- Το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με τα άτομα που συνεργάζονται στη δικαστική διαδικασία για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος το οποίο καλεί τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν τα κατάλληλα μέτρα για να ενθαρρυνθούν τα άτομα που συμμετέχουν ή που έχουν συμμετάσχει σε μια ένωση εγκληματιών ή άλλη εγκληματική οργάνωση οποιουδήποτε είδους, ή σε αδικήματα οργανωμένου εγκλήματος, για να συνεργαστούν στα πλαίσια της δικαστικής διαδικασίας.
- Η Σύσταση 16 του Προγράμματος Δράσης για την πρόληψη και καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο την 28 Απριλίου 1997, ενθαρρύνει την εξέταση των αναγκών σε ότι αφορά την προστασία των μαρτύρων και των προσώπων που συνεργάζονται στο έργο της δικαιοσύνης.
- Η Σύσταση 25 της Στρατηγικής της Χιλιετίας η οποία ζητά από το Συμβούλιο, τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή την προετοιμασία μιας πρότασης «για ένα όργανο για τη θέση και την προστασία των μαρτύρων και των προσώπων που συμμετέχουν ή που έχουν συμμετάσχει σε εγκληματικές οργανώσεις, και που προετοιμάζονται να συνεργαστούν στα πλαίσια της δικαστικής διαδικασίας παρέχοντας χρήσιμες πληροφορίες για ερευνητικούς και αποδεικτικούς σκοπούς ή παρέχοντας πληροφορίες που μπορούν να συμβάλουν στην αποστέριση των εγκληματικών οργανώσεων από τους πόρους τους ή από τις εγκληματικές προσόδους. Η πρόταση θα πρέπει να εξετάζει τη δυνατότητα, σε κατάλληλες περιπτώσεις, μεταξύ άλλων, μετριασμού της τιμωρίας ενός κατηγορούμενου προσώπου που παρέχει ουσιαστική συνεργασία σε τέτοιες περιπτώσεις. Μια πρότυπη συμφωνία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να αναπτυχθεί, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία της Europol και να χρησιμοποιηθεί σε διμερή βάση».
- Η Διακήρυξη σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 25^{ης} Μαρτίου 2004 προσκαλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή « να φέρει προς συζήτηση μια πρόταση που να στοχεύει στη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού προγράμματος για την προστασία μαρτύρων σε υποθέσεις τρομοκρατίας».
- Η Σύσταση Rec(2005)9 υιοθετήθηκε την 20^η Απριλίου 2005 από την Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η Γενική Διεύθυνση Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης προετοίμασε ένα νομοθετικό εργαλείο για τη θέση και την προστασία των μαρτύρων και των προσώπων που συμμετέχουν ή που έχουν συμμετάσχει σε εγκληματικές οργανώσεις,

και που είναι έτοιμοι να συνεργαστούν στα πλαίσια της δικαστικής συνεργασίας (2007).

Για τη σύνταξη του νομικού εργαλείου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ελήφθη υπόψη η εμπειρία της Europol σε αυτήν την περιοχή, δηλαδή οι «βασικές αρχές στην αστυνομική συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της προστασίας μαρτύρων» και τα «κοινά κριτήρια για την θέση ενός μάρτυρα σε Πρόγραμμα προστασίας» που συντάχθηκε από την Europol.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελληνική Αστυνομία προσπάθησε να επιλύσει το θέμα της προστασίας μαρτύρων, με σημαντική θα μπορούσαμε να πούμε καθυστέρηση.

Έτσι, με το Π.Δ. 48/2006 «Αναδιάρθρωση, σύσταση οργάνωσης και λειτουργία Υπηρεσιών της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης και άλλες διατάξεις» εντάχθηκαν στην οργανωτική δομή των Υποδιευθύνσεων Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, από ένα Τμήμα Φύλαξης Μαρτύρων, το οποίο είναι αρμόδιο για τη φύλαξη των ουσιωδών μαρτύρων, των προσώπων που κατά το άρθρο 187^A του Ποινικού Κώδικα βοηθούν στην αποκάλυψη εγκληματικών δραστηριοτήτων ή και των οικείων τους, τηρουμένων των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του ν. 2928/2001.¹⁰³

Πέραν αυτού, μετά από μελέτη του υφιστάμενου νομικού πλαισίου στον τομέα της προστασίας μαρτύρων, των προβλημάτων που διαπιστώνονταν στην πράξη αλλά και της ευρωπαϊκής εμπειρίας και πρακτικής για το θέμα αυτό, υποβλήθηκε από ειδική επιτροπή αξιωματικών, η οποία είχε συσταθεί με Απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας εισήγηση, για τη θέσπιση ειδικού νόμου για την προστασία μαρτύρων, προσαρμοσμένου στο σύγχρονο περιβάλλον ασφαλείας και την τροποποίηση των υφιστάμενων δομών των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, ώστε να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες και στο νέο νομοθετικό πλαίσιο. Το πόρισμα αυτό διαβιβάστηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, προκειμένου να ληφθεί υπόψη κατά τη σύνταξη Σχεδίου Νόμου για την Προστασία Μαρτύρων.

¹⁰³ Αρ. 9 Ν. 2928/2001, Προστασία μαρτύρων.

1. Κατά την ποινική διαδικασία για τις πράξεις της συγκρότησης ή συμμετοχής σε οργάνωση της παραγράφου 1 του άρθρου 187 του ποινικού κώδικα και για συναφείς πράξεις μπορεί να λαμβάνονται μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό των ουσιωδών μαρτύρων, των προσώπων που κατά το άρθρο 187Α του Ποινικού Κώδικα βοηθούν στην αποκάλυψη εγκληματικών δραστηριοτήτων ή και των οικείων τους.

2. Μέτρα προστασίας είναι η φύλαξη με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της αστυνομίας, η κατάθεση με χρήση ηλεκτρονικών μέσων ηχητικής και οπτικής ή μόνο ηχητικής μετάδοσής της, η μη αναγραφή στην έκθεση εξέτασης του ονόματος, του τόπου γέννησης, κατοικίας και εργασίας, του επαγγέλματος και της ηλικίας, που διατάσσονται με αιτιολογημένη διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών, η μεταβολή των στοιχείων ταυτότητας, καθώς και η μετάθεση ή μετάταξη ή απόσπαση για αόριστο χρονικό διάστημα, με δυνατότητα ανάκλησής της, των δημοσίων υπαλλήλων, που αποφασίζονται κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις από τους αρμόδιους Υπουργούς ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Η υπουργική απόφαση μπορεί να προβλέπει τη μη δημοσίευσή της στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθώς και άλλους τρόπους διασφάλισης της μυστικότητας της πράξης. Τα μέτρα προστασίας λαμβάνονται με τη σύμφωνη γνώμη του μάρτυρα, δεν περιορίζουν την ατομική ελευθερία του πέρα από το αναγκαίο για την ασφάλειά του μέτρο και διακόπτονται αν ο μάρτυρας το ζητήσει εγγράφως ή δεν συνεργάζεται για την επιτυχία τους.

3. Κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο, ο μάρτυρας του οποίου δεν αποκαλύφθηκαν τα στοιχεία ταυτότητας, καλείται με το όνομα που αναφέρεται στην έκθεση εξέτασής του, εκτός αν ζητηθεί από τον εισαγγελέα ή από ένα διάδικο η αποκάλυψη του πραγματικού ονόματος, οπότε το δικαστήριο διατάσσει την αποκάλυψη. Την αποκάλυψη μπορεί να διατάξει το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως. Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να διατάξει όσα ορίζονται στο άρθρο 354 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

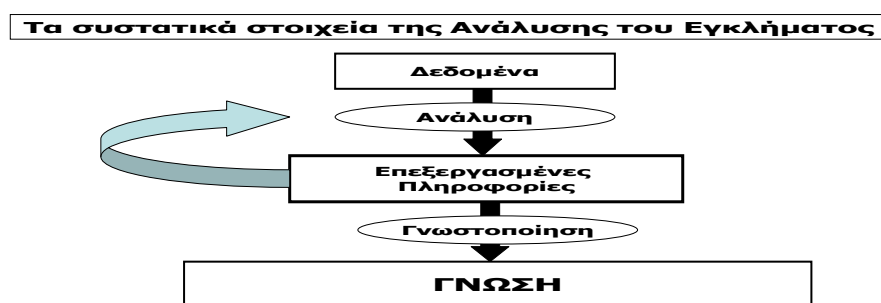
4. Αν δεν έχουν αποκαλυφθεί τα στοιχεία ταυτότητας του μάρτυρα, μόνη η κατάθεσή του δεν είναι αρκετή για την καταδίκη του κατηγορουμένου.

4.- Η ενίσχυση της συγκέντρωσης και της ανάλυσης δεδομένων για το οργανωμένο έγκλημα

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

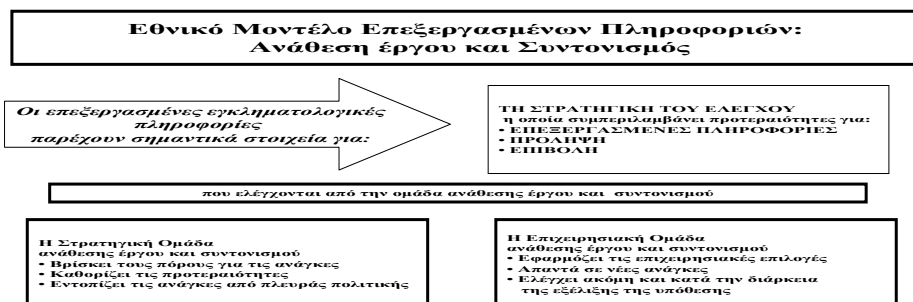
Ένα από τα βασικά μέτρα που προτάθηκαν κατά καιρούς από τα διάφορα Προγράμματα Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τάμπερε, Χάγης, κ.λπ.) ήταν η ενιαία, ομοιόμορφη και κοινή συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση και αξιοποίηση των πληροφοριών για το Οργανωμένο Έγκλημα.

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει πλέον να βασίζεται στην αξιόπιστη ανάλυση πληροφοριών, όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα και τους κακοποιούς, εάν τα κράτη μέλη αλλά και οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί επιθυμούν στην ουσία μια πραγματική ανάλυση του προβλήματος, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την δυνατότητα αξιόπιστης αποτύπωσης της κατάστασης, της σύγκρισης των στοιχείων, της εξαγωγής συμπερασμάτων και της διαμόρφωσης προτάσεων παρέμβασης.

Με βάση τις συζητήσεις που έλαβαν χώρα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε τον Οκτώβριο του 1999 προτάθηκε η δημιουργία μιας συνολικής στρατηγικής πρόληψης της εγκληματικότητας, η οποία θα αφορά στη γενική εγκληματικότητα και στο οργανωμένο έγκλημα.

Η στρατηγική αυτή προσδιορίζει έντεκα στόχους, ανάμεσα στους οποίους περιλαμβάνεται η ενδυνάμωση της συλλογής και ανάλυσης των πληροφοριών για το οργανωμένο έγκλημα. Επίσης, στο «Πρόγραμμα της Χάγης», που αποτελεί συνέχεια του Προγράμματος του Τάμπερε, επαναλαμβάνεται η ίδια προτεραιότητα, προβλέποντας επιπρόσθετα (στο κεφάλαιο 2.3 που αφορά την Αστυνομική Συνεργασία) ότι από την 1-1-2006 οι αναλυτικές εκθέσεις της Europol για την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος, θα πρέπει να αντικατασταθούν από «αξιολογήσεις απειλών». Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη αντίστοιχα, θα πρέπει να αλλάξουν τις δομές τους και να αποκτήσουν τεχνογνωσία, ώστε να παράγουν «εθνικές εκθέσεις με εκτιμήσεις απειλών», κάτι το οποίο απαιτεί εξειδικευμένο προσωπικό ενταγμένο σε μονάδες ανάλυσης που παράγουν υψηλής ποιότητας στρατηγικές και επιχειρησιακές αναλύσεις.

Σε στρατηγικό επίπεδο, η μονάδα ανάλυσης της Europol, εκπονεί μία σειρά από εκθέσεις που αφορούν στο οργανωμένο έγκλημα και ιδίως τη διακίνηση ναρκωτικών, την παράνομη μετανάστευση και το εμπόριο ανθρώπων. Ωστόσο, το σημαντικότερο προϊόν της, αποτελεί η Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η έκθεση αυτή γίνεται σε ετήσια βάση, απευθύνεται προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και περιγράφει την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όπως προαναφέρθηκε, η Έκθεση αυτή από το 2006 αντικαταστάθηκε από την Έκθεση «αξιολόγησης απειλής», σε μια προσπάθεια να περιγραφεί ο χαρακτήρας και η επίδραση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, παρόλο που η Europol δεν διαθέτει άμεσες επιχειρησιακές αρμοδιότητες, οι αναλυτές της υποβοηθούν το έργο των Αρχών Επιβολής του Νόμου των κρατών μελών, παρέχοντας αναλυτική υποστήριξη σε πολύπλοκες υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος, που μπορούν να ερευνώνται από τις Αρχές Επιβολής του Νόμου, ενός ή περισσότερων κρατών μελών (Member States Operational Project with Europol Support- M.S.O.P.E.S.)

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελληνική Αστυνομία, προέβη στις απαραίτητες νομοθετικές παρεμβάσεις για τη διαμόρφωση του απαιτούμενου νομοθετικού πλαισίου αναφορικά με την καθιέρωση της ανάλυσης του εγκλήματος, ως σύγχρονης αστυνομικής τεχνικής έρευνας και χάραξης στρατηγικής.

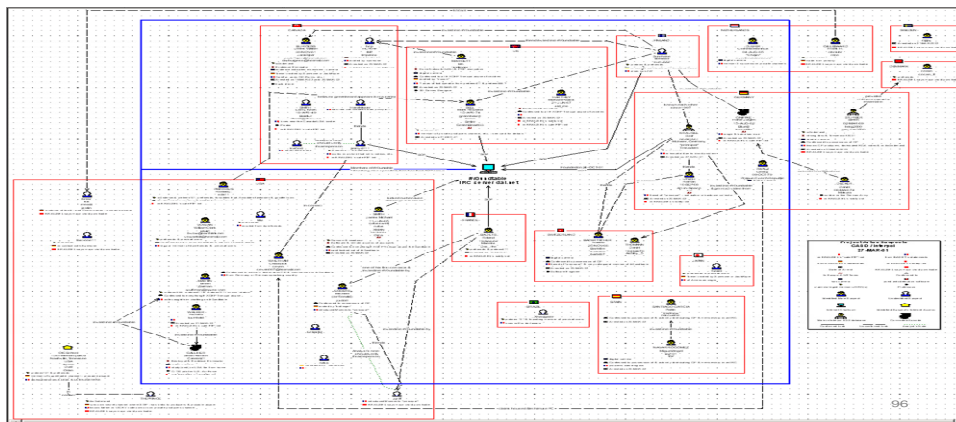
Έτσι, συστήθηκε στη Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας το 4^ο Τμήμα Ανάλυσης της Εγκληματικότητας¹⁰⁴. Πρόκειται για κεντρική υπηρεσία στρατηγικού χαρακτήρα, στην οποία αναφέρουν όλες οι επιχειρησιακές υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας¹⁰⁵. Πέρα από τη νομοθετική

¹⁰⁴ Ν. 14/2001

¹⁰⁵ Στο Τμήμα αυτό, σύμφωνα με το Άρθρο 6, παρ. 6, Ν. 14/2001 (ΦΕΚ Α-12) ανατέθηκαν:

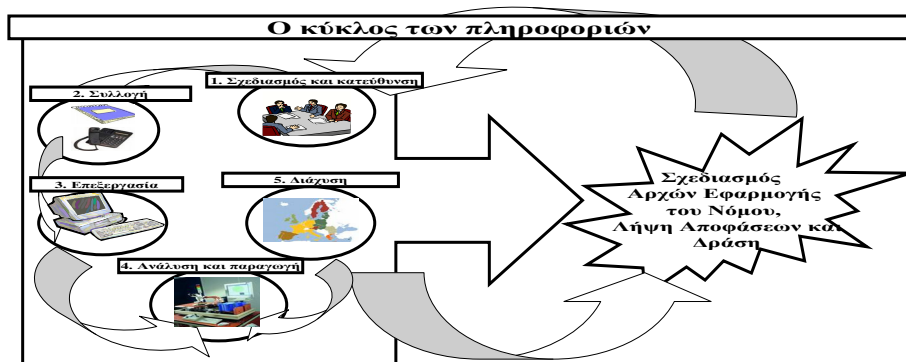
- Η συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που αφορούν εγκλήματα αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας και η μέριμνα για την αξιοποίηση των σχετικών συμπερασμάτων.
- Η ανάλυση και μελέτη των αιτιών του εγκλήματος και η συνεργασία με τους συναρμόδιους κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας.
- Η παρακολούθηση των επιστημονικών εξελίξεων στους κλάδους του ποινικού δικαίου και της εγκληματολογίας και η μέριμνα για την αξιοποίησή τους.
- Η εκπόνηση σχεδίων αντεγκληματικής δράσης, σε συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές και επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς.
- Η καθοδήγηση των περιφερειακών υπηρεσιών σε θέματα ανάλυσης του εγκλήματος.
- Η μέριμνα για τη συνεχή κατάρτιση και επιμόρφωση του προσωπικού επί των εξελίξεων στο πεδίο ανάλυσης του εγκλήματος και η υποβολή προτάσεων διοργάνωσης σεμιναρίων στο θέμα αυτό σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και άλλους φορείς.

κάλυψη του θέματος, το τμήμα αυτό στελεχώθηκε με προσωπικό, το οποίο εκπαιδεύτηκε στην ανάλυση του εγκλήματος, παρακολουθώντας σεμινάρια, είτε στο εξωτερικό, είτε στο εσωτερικό της Χώρας και εξοπλίστηκε με ειδικό λογισμικό ανάλυσης.

Το Τμήμα ανέλαβε και την ευθύνη για την επιλογή των υποθέσεων που πληρούσαν τα κριτήρια του οργανωμένου εγκλήματος, όπως αυτά είχαν συμφωνηθεί στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης για την περιγραφή της κατάστασης του Οργανωμένου Εγκλήματος αρχικά¹⁰⁶ και της Ετήσιας Έκθεσης για την εκτίμηση της απειλής του Οργανωμένου Εγκλήματος στη συνέχεια. Έτσι, το 4^ο Τμήμα Εγκληματολογικής Ανάλυσης της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας, συλλέγει πληροφορίες από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (Ελληνική Αστυνομία, Τελωνειακή Υπηρεσία, Λιμενικό Σώμα, Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών και Υπουργείο Δικαιοσύνης). Οι εργασίες αυτές πραγματοποιούνται σε υλοποίηση σχετικής Απόφασης του Συμβουλίου, με σκοπό να συγκεντρωθούν οι πληροφορίες που απαιτούνται για την ανάλυση του οργανωμένου εγκλήματος.

Η έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα καταρτίζεται σε ετήσια βάση και αποτελεί εθνική συνεισφορά, αφού συνεισφέρουν στη σύνταξή της όλες οι Διοικητικές Αρχές της Χώρας (Τελωνειακή Υπηρεσία, Υπηρεσία ειδικών ελέγχων, Λιμενικό Σώμα, Εθνική Αρχή Καταπολέμησης του Ξεπλύματος χρημάτων).

- Η εκπροσώπηση της Ελληνικής Αστυνομίας σε συναντήσεις ή ομάδες εργασίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο που αφορούν την ανάλυση του εγκλήματος.

¹⁰⁶ 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2

Σημαντική εξέλιξη αποτέλεσε και η πρόσφατα επιχειρηθείσα νομοθετική ρύθμιση για την επέκταση της λειτουργίας της ανάλυσης του εγκλήματος και σε επιχειρησιακό επίπεδο, αλλά και του συντονισμού των σχετικών προσπαθειών στην Ελληνική Αστυνομία. Έτσι, δημιουργήθηκε Ενιαίο Κέντρο Επιχειρήσεων Τάξης και Ασφάλειας(Ε.Κ.Ε.Τ.Α.)¹⁰⁷, το οποίο «λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και έχει ως αποστολή το συντονισμό και την επίτευξη της διαλειτουργικότητας των περιφερειακών Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, για την αντιμετώπιση κάθε μορφής εγκληματικότητας και κυρίως του οργανωμένου εγκλήματος».¹⁰⁸

Στα πλαίσια επίσης του Ε.Κ.Ε.Τ.Α ιδρύθηκε και λειτουργεί Κέντρο Συλλογής και Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πληροφοριών(ΚΕ.ΣΥ.Δ.Ε.Π), δύο(2) Τμήματα Συλλογής και Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πληροφοριών στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής και στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης αντίστοιχα και δέκα τέσσερα(14) Γραφεία Συλλογής και Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πληροφοριών στις έδρες των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων. Με το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο ρυθμίστηκε και το θέμα της «αναζήτησης, συλλογής, επεξεργασίας και αξιοποίησης πληροφοριών, με σκοπό την πρόληψη και καταστολή ενεργειών ατόμων ή ομάδων που στρέφονται με τη χρήση βίας και εξτρεμιστικών εγκληματικών ενεργειών κατά της ασφάλειας του κράτους, του δημοκρατικού πολιτεύματος ως και κατά προσώπων ή πραγμάτων, καθώς και την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων αυτών»¹⁰⁹.

Στα Επιτελεία των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Περιφέρειας, λειτουργεί Γραφείο Συλλογής και Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πληροφοριών¹¹⁰, το οποίο έχει ως αποστολή την αναζήτηση, διαχείριση και επιχειρησιακή αξιοποίηση πληροφοριών, για την αντιμετώπιση κάθε μορφής εγκληματικότητας και κυρίως του οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Περιφέρειας, στην οποία υπάγεται.

Οι νομοθετικές αυτές παρεμβάσεις έρχονται να ισχυροποιήσουν τη λειτουργία της ανάλυσης στην Ελληνική Αστυνομία, ως σύγχρονης αστυνομικής τεχνικής έρευνας. Στα πλαίσια αυτά, η κεντρική λειτουργία της ανάλυσης επεκτείνεται δυναμικά από το κεντρικό-στρατηγικό επίπεδο και στο περιφερειακό-επιχειρησιακό επίπεδο. Αυτό σημαίνει ότι η Κεντρική Υπηρεσία Ανάλυσης θα μπορέσει να χτίσει ένα φιλόδοξο δίκτυο ανάλυσης του εγκλήματος σε ολόκληρη τη χώρα, αυξάνοντας τις δυνατότητές της για διερεύνηση των εγκλημάτων, αλλά και για την καλύτερη δυνατότητα χάραξης στρατηγικής, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο¹¹¹.

¹⁰⁷ Άρθρο 9B του Π.Δ υπ' αριθ. 99 «Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης της Ελληνικής Αστυνομίας» (ΦΕΚ Α 125/27.7.2009)

¹⁰⁸ Στο Ε.Κ.Ε.Τ.Α. λειτουργεί Κέντρο Συλλογής και Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πληροφοριών (ΚΕ.ΣΥ.Δ.Ε.Π.) το οποίο εποπτεύεται και ελέγχεται άμεσα από τον Προϊστάμενο του Κλάδου Ασφάλειας και Τάξης και έχει ως αποστολή τη συγκέντρωση, αξιολόγηση, ταξινόμηση, ανάλυση και διάθεση επεξεργασμένων ή μη πληροφοριών για την αντιμετώπιση κάθε μορφής εγκληματικότητας και κυρίως του οργανωμένου εγκλήματος. Το Ενιαίο Κέντρο Επιχειρήσεων Τάξης και Ασφάλειας στελεχώνεται με ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό καθ' όλο το 24ωρο και είναι δυνατόν να εκπροσωπούνται σ' αυτό Φορείς και Υπηρεσίες που εμπλέκονται σε θέματα τάξης και εσωτερικής ασφάλειας.

¹⁰⁹ Περίπτωση α' της παραγράφου 4 του άρθρου 29 του ίδιου π. δ., όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Π.Δ 107/2007 (Α' 136)

¹¹⁰ Στο άρθρο 1 του π.δ. 58/2006 (Α' 61) προστέθηκε άρθρο 33B

¹¹¹ Με την ίδρυση και λειτουργία του ΚΕ.ΣΥ.Δ.Ε.Π. και των Γ.ΣΥ.Δ.Ε.Π. επιτυγχάνεται:

- Αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ελληνικής Αστυνομίας, της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Ελληνικής Αγροφυλακής, μέσω της ενιαίας διαχείρισης πληροφοριών. Αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη δράση των Υπηρεσιών στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και των απειλών για κρατική-εθνική ασφάλεια, όπως ο εντοπισμός και η ανάλυση πληροφοριών σχετικά με συσχετίσεις και διασυνδέσεις μελών και ενεργειών εγκληματικών οργανώσεων, οι οποίες με την σημερινή υποδομή και μέθοδο εργασίας παραμένουν αφανείς.
- Παροχή ουσιαστικής συμβουλευτικής υποστήριξης για τη χάραξη στρατηγικής και επιχειρησιακής δράσης και η κάλυψη των πληροφοριακών κενών των Υπηρεσιών του κάθε φορέα.
- Άμεση και ταχεία απόκτηση πληροφοριών σε «πραγματικό χρόνο».
- Καθοδήγηση των Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των νέων μεθόδων εγκληματικών δράσεων.

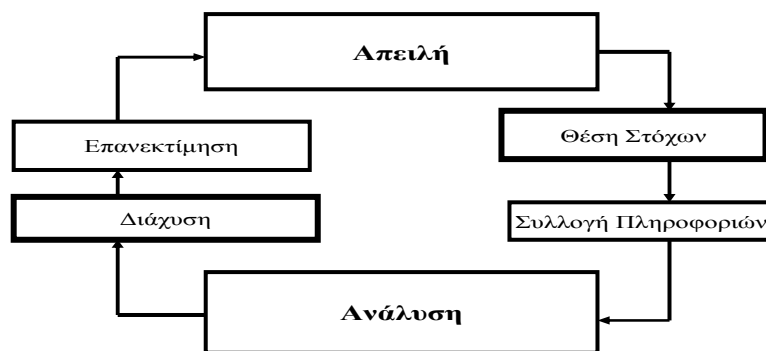
γ.- Κριτική αξιολόγηση

Δεν υπάρχει πλέον καμία αμφιβολία ότι είναι απαραίτητη η συνεχής προσπάθεια για τη βελτίωση της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας και της διεθνούς συγκρισιμότητας των δεδομένων για το οργανωμένο έγκλημα, καθώς και των ετήσιων εκθέσεων που συντάσσονται για το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με βάση εθνικές συνεισφορές των αστυνομικών και λοιπών διωκτικών αρχών των κρατών μελών.

Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να καθιερωθεί, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, μια ομοιόμορφη έννοια της συλλογής και χρήσης δεδομένων για το οργανωμένο έγκλημα και τα συναφή φαινόμενα, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει στη λήψη των καταλληλότερων μέτρων, για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

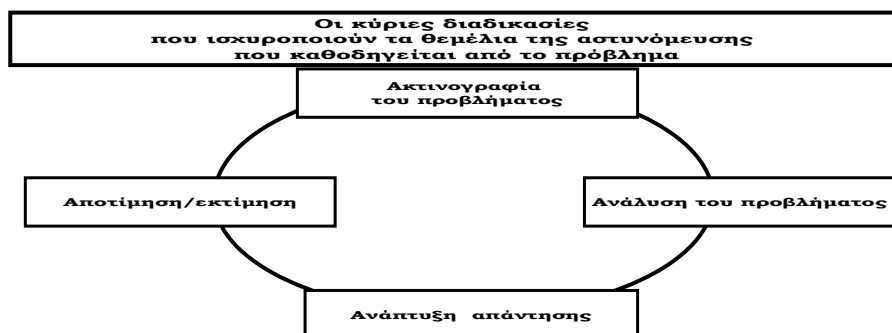
Η επεξεργασία και ανάλυση των στοιχείων, σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα, θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει τα κράτη μέλη και το Συμβούλιο στο σχεδιασμό της πρόληψης του εγκλήματος και μέσω αυτού, στην καλύτερη προστασία των πιθανών θυμάτων του. Τα βελτιωμένα αυτά στοιχεία θα μπορούσαν να αποκτηθούν, ιδίως με συμπλήρωση των περιγραφών του τρόπου και του τόπου όπου διαπράχθηκαν τα εγκλήματα και γενικά μέσω βελτιώσεων στη χρησιμότητα των πληροφοριών, που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας από το σύστημα δικαιοσύνης.

Στην Ελλάδα, η παρούσα ανάπτυξη της ανάλυσης απέχει ακόμη από τη δημιουργία μιας διυπηρεσιακής Κεντρικής Υπηρεσίας Ανάλυσης του Οργανωμένου Εγκλήματος, στελεχωμένης από όλες τις Υπηρεσίες Δίωξης του εγκλήματος, πράγμα το οποίο έχει προταθεί στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πρόγραμμα καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος.

Ένα στοιχείο ιδιαίτερα σημαντικό για την Ελληνική Αστυνομία εκτιμάται ότι είναι η διαδικασία ανάλυσης των υποθέσεων και λεπτομερούς αξιολόγησης και αποτίμησης των παρεμβάσεων σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο. Αυτό βασικά επιβάλλεται να γίνεται όχι μόνο για απόδοση ευθυνών, αλλά και κυρίως για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για μη επανάληψη των λαθών στο μέλλον.

- Ανάπτυξη αξιόπιστων βάσεων δεδομένων, διασυνδεδεμένων μεταξύ τους και εκμετάλλευση του μεγάλου όγκου πληροφοριών που υπάρχει στις Υπηρεσίες των φορέων που συμμετέχουν.
- Καλύτερη συνεργασία και συντονισμός των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών στη διαχείριση και διεκπεραίωση με ενιαίο τρόπο των αιτημάτων συνεργασίας αλλοδαπών Αρχών Ασφάλειας.
- Συμμετοχή στις διαδικασίες εκπόνησης εκθέσεων στρατηγικής ανάλυσης για το οργανωμένο έγκλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

5.- Η Επιστημονική Αστυνομία

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Από τις αρχές του 1990 τα κύρια ευρωπαϊκά επιστημονικά εργαστήρια των Κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανταλλάσσουν γνώσεις διαμέσου του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Αστυνομικών επιστημονικών Ινστιτούτων (ENFSI). Στόχος τους είναι η «διασφάλιση της ποιότητας της ανάπτυξης και να τοποθετηθεί η εφαρμογή της εγκληματολογικής έρευνας στην Ευρώπη στην παγκόσμια πρωτοπορία». Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο επιδιώκει τους στόχους του διαμέσου συνεδριάσεων και το έργο ομάδας εργασίας εμπειρογνομόνων που χειρίζονται όλες τις πτυχές των διαφόρων τομέων της εγκληματολογικής δραστηριότητας.

Το ENFSI μετατράπηκε σε ένα όργανο συνεργασίας πολύ χρήσιμο για την επιστημονική αστυνομία της Ένωσης, όμως επειδή περιλαμβάνει στους κόλπους τους μέλη τα οποία δεν αποτελούν μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ένωση δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το ENFSI σαν επίσημο οργανισμό που εκπροσωπεί τα συμφέροντα της επιστημονικής της αστυνομίας. Για το λόγο αυτό υποστηρίχθηκε η άποψη ότι τα κράτη μέλη του ENFSI της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια υποομάδα του ENFSI, με την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να επικοινωνεί επίσημα.

Στο ENFSI, που αριθμεί 54 Εγκληματολογικές Υπηρεσίες ή εργαστήρια από 31 χώρες, λειτουργούν ομάδες εργασίας κατά εγκληματολογικό αντικείμενο, οι οποίες συνεδριάζουν άλλες κατ' έτος και άλλες ανά διετία.

Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχουν μόνο δύο νομοθετικά εργαλεία, σχετικά με την επιστημονική αστυνομία. Το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 9^{ης} Ιουνίου του 1997, σχετικά με την ανταλλαγή των αποτελεσμάτων ανάλυσης του DNA και το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25^{ης} Ιουνίου του 2001 για το ίδιο θέμα και αυτά τα δύο εργαλεία δεν είναι νομικά δεσμευτικά. Επιπλέον, διάφορα προγράμματα που χρηματοδοτήθηκαν από το Πρόγραμμα OISIN επιδιώκουν να καθιερώσουν κοινούς ποιοτικούς κανόνες για τα επιστημονικά εργαστήρια της Αστυνομίας, τα αποτελέσματα των οποίων μπορούν να έχουν μεγάλη χρησιμότητα στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών της Ελληνικής Αστυνομίας, βρέθηκε στην πρωτοπορία των προσπαθειών εκσυγχρονισμού του Σώματος της Ελληνικής Αστυνομίας, μέσα από τη χρήση σύγχρονων τεχνολογικών μεθόδων διερεύνησης και εξιχνίασης των εγκλημάτων. Η ιδιαίτερη σημασία της αποδεικνύεται από τη διάρθρωσή της σε εξειδικευμένα τμήματα υψηλής τεχνολογίας και επαγγελματικής

κατάρτισης¹¹² αλλά και από τον εφοδιασμό της με σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό¹¹³.

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών συμμετέχει στις εργασίες του ENFSI του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εγκληματολογικών Εργαστηρίων, με την αποστολή εξειδικευμένων Αξιωματικών της κατ' αντικείμενο. Η Διεύθυνση βρίσκεται στο τελικό στάδιο διαπραγματεύσεων με την Επιτροπή Στρατηγικής της CEPOL για την κατάρτιση μνημονίου συνεργασίας για ανταλλαγή πληροφοριών και εκπαίδευσης. Επίσης καταβάλλονται μεγάλες προσπάθειες να εγκαταστήσουν όλες οι εγκληματολογικές υπηρεσίες διαδικασίες πιστοποίησης και ποιοτικής διασφάλισης (ISO 17025), κατ' αρχήν στα αντικείμενα των αποτυπωμάτων και του DNA και κατόπιν στα υπόλοιπα εγκληματολογικά αντικείμενα για να καταστεί εφικτή η αξιόπιστη ανταλλαγή εγκληματολογικών «πληροφοριών-δεδομένων» στο πλαίσιο της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.

Το Τμήμα Ανάλυσης Βιολογικών Υλικών της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών ιδρύθηκε και λειτουργεί από το 2003, πραγματοποιώντας εξετάσεις βιολογικών υλικών, κυρίως από χώρους διάπραξης εγκληματικών πράξεων, αναλύοντας 16 περιοχές του DNA, πραγματοποιώντας συγκριτικές εξετάσεις με DNA υπόπτων ατόμων. Πρόσφατα εισήχθησαν νέες νομοθετικές ρυθμίσεις, όπως η τροποποίηση του άρθρου 200^A του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι οποίες απαιτούν τη δημιουργία αρχείου DNA, υπό την εποπτεία Εισαγγελέα.

Αναφορικά με την προστασία του Ευρώ, στο 5^ο Τμήμα της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών υπάρχει από το 2002, το εθνικό κέντρο ανάλυσης χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ, το οποίο εξετάζει τα ευρεθέντα «ύποπτα» χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ και αποφαινεται για την τυχόν παραχάραξή τους, ενημερώνοντας παράλληλα τη σχετική βάση που τηρείται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Το Γραφείο αυτό συνεργάζεται και με την Europol στο πλαίσιο καταπολέμησης της παραχάραξης και τον εντοπισμό εγκληματικών ομάδων, διακίνησης παραχαραγμένων νομισμάτων. Σημειώνεται ότι κατά το διάστημα από 1-1-2007 έως 15-9-2009 το γραφείο κατέγραψε 175 σοβαρές περιπτώσεις εντοπισμού, παραχαραγμένων χαρτονομισμάτων ευρώ, με ομάδες δραστών διαφόρων εθνικοτήτων, παρέχοντας συνδρομή στην εξάρθρωσή τους. Αξιωματικοί του γραφείου συμμετέχουν ενεργά ως εθνικοί εκπρόσωποι στις ομάδες εργασίας της OLAF, της Europol και τ5ου ENFSI. Το αντικείμενο αυτό έχει αναληφθεί σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες από τις κεντρικές τους τράπεζες.

Πρόβλημα εξακολουθεί να παραμένει η μη δημιουργία μηχανοργανωμένου αρχείου της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών, προκαλώντας προβλήματα χρονικής υστέρησης στην παροχή απαντήσεων σε διεθνείς οργανισμούς όπως η Interpol και η Europol αφού οι απαντήσεις αναζητούνται στους συμβατικούς φακέλους. Το θέμα αυτό θα λυθεί με την επικείμενη μηχανοργάνωση του ποινικού αρχείου από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, σε υλοποίηση σχετικής απόφασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹¹² Τμήμα Δακτυλосκοπίας, Εργαστηρίων, Χημείου, Εξερευνήσεων, Μεθοδικότητων – Φωτογραφικό, Καταδιωκτικών – Στατιστικής, Αρχείων, Εσωτερικών Λειτουργιών

¹¹³ Αυτόματο Σύστημα Συγκριτικών Εξετάσεων Ιχνών Καλύκων και Βολίδων (I.B.I.S.), Αυτόματοποιημένο Σύστημα Αναγνώρισης Δακτυλικών Αποτυπωμάτων (A.S.A.D.A.), Σύστημα Τηλεμετάδοσης Εικόνας (PHOTOPHONE), Αυτόματο Σύστημα Αρχαιοθέτησης και Επίδειξης Φωτογραφιών (I.S.I.S.), Σύστημα Εξέτασης Φωνής και Ήχου (VOICE), Σύστημα Εξέτασης Ψηφιακών Δεδομένων, Αναλυτή Αλληλουχιών Βάσεων D.N.A, Εξοπλισμό υψηλής τεχνολογίας, στο Εθνικό Κέντρο Ανάλυσης Χαρτονομισμάτων και Κερμάτων Ευρώ, Υπερσύγχρονο Ηλεκτρονικό Μικροσκόπιο, πολλαπλών χρήσεων

6.- Η καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η εμπορία ανθρώπων, ως διεθνικό φαινόμενο, αποτελεί αδίκημα του οργανωμένου εγκλήματος και έτσι αντιμετωπίζεται, τόσο από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και από του οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Europol, Eurojust κ.λπ).

Η εμπορία ανθρώπων είναι ένα ιδιαίτερα απεχθές και ανησυχητικά αυξανόμενο πρόβλημα. Έχει τα χαρακτηριστικά μιας ιδιαίτερα συγκροτημένης εγκληματικής συμπεριφοράς, η οποία έχει ευρείες επιπτώσεις στον κοινωνικό, οικονομικό και οργανωτικό ιστό των κοινωνιών μας.

Το πρόβλημα επιβαρύνεται από την παγκοσμιοποίηση και τη χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών. Η διακίνηση ανθρώπων δεν περιλαμβάνει μόνο τη σεξουαλική εκμετάλλευση αλλά και την εκμετάλλευση της εργασίας, σε συνθήκες που προσομοιάζουν με αυτές της δουλείας. Τα θύματα υφίστανται πολλές φορές βιασμό, βία, κτυπήματα και ακραίες μορφές σκληρότητας, καθώς επίσης και άλλες μορφές πίεσης και καταναγκασμού.

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χώρες προορισμού βασικά των διακινούμενων προσώπων, επηρεάζονται από τη μάστιγα αυτή της κοινωνίας μας, η οποία συνιστά μία από τις πλέον επώδυνες προσβολές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ταυτόχρονα με την προσβολή που επιφέρει στην αξιοπιστία και την ικανότητα των δυτικών κοινωνιών και των αρμόδιων υπηρεσιών τους, συμπεριλαμβανομένης και της αστυνομίας, να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα βαθύτερα αίτια του φαινομένου και τα οργανωμένα δίκτυα των διακινητών.

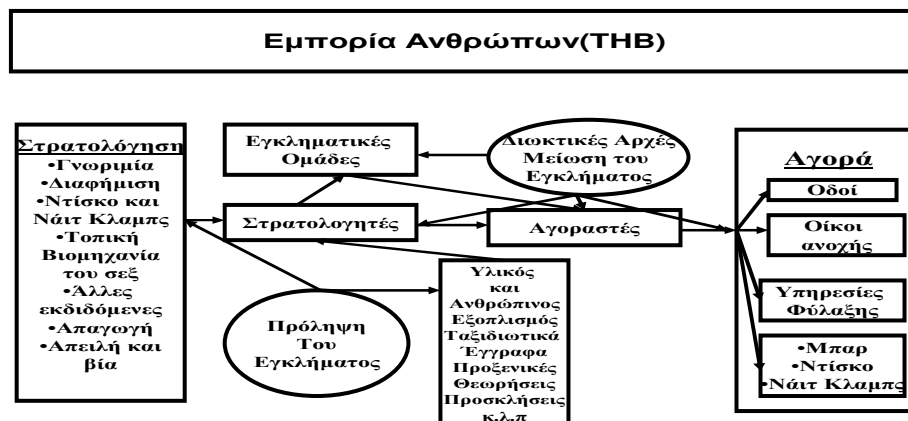
Τα βαθύτερα αίτια του φαινομένου, τα οποία είναι η φτώχεια, η ανεργία, η έλλειψη εκπαίδευσης, η έλλειψη οράματος και προοπτικής, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τους νέους. Οι οικονομικές δυσκολίες που υπάρχουν στις χώρες προέλευσης έχουν άμεσες επιπτώσεις στη ροή της διακίνησης.

Η εμπορία ανθρώπων κατέστη τα τελευταία χρόνια μείζων πηγή εισοδήματος για ορισμένες οργανωμένες εγκληματικές ομάδες. Τα υψηλά κέρδη που αποκτώνται από αυτές τις εγκληματικές οργανώσεις, ξεπλένονται και τροφοδοτούν ένα φαύλο κύκλο και άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντέδρασε έγκαιρα στην αντιμετώπιση του προβλήματος διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο συμφωνίας για την ανάπτυξη όλων εκείνων των μέτρων που απαιτούνταν, όπως προληπτικών μέτρων, εισαγωγής της απαραίτητης ποινικής νομοθεσίας και ενδυνάμωσης της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, παροχής προστασίας και υποστήριξης στα θύματα και προώθησης κατάλληλων πολιτικών συνεργασίας με τρίτες χώρες.

Στα πρώτα μέτρα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκαταλέγεται η Κοινή Δράση 96/700/ΔΕΥ, της 29^{ης} Νοεμβρίου 1996, για την κατάρτιση προγράμματος ενθάρρυνσης και ανταλλαγών, μεταξύ των υπευθύνων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, όπως επίσης και η Κοινή Δράση 97/154/ΔΕΥ, της 24^{ης} Φεβρουαρίου 1997, που ενέκρινε το Συμβούλιο, σχετικά με την καταπολέμηση των εν λόγω εγκλημάτων.¹¹⁴

¹¹⁴ Δονάτος Παπαγιάννης, Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, σ. 209

Η Απόφαση Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, του Συμβουλίου της 19^{ης} Ιουλίου 2002, επιδιώκει να καταπολεμήσει συστηματικότερα την εμπορία ανθρώπων. Στη συνέχεια υπεβλήθη «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, σχετικά με την «καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων: ολοκληρωμένη προσέγγιση και προτάσεις για ένα σχέδιο δράσης», η οποία οδήγησε στην έκδοση το 2005 «Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές, πρότυπα και διαδικασίες για την πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων».

Η Απόφαση 2003/209/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 25^{ης} Μαρτίου 2003, για τη σύσταση συμβουλευτικής ομάδας υπό την επωνυμία «Ομάδα εμπειρογνομόνων για την εμπορία ανθρώπων», επιδιώκει την παροχή εμπειρογνομοσύνης και συμβουλών στην Επιτροπή, σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Για την υποβοήθηση των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων εκδόθηκε η Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, σχετικά με τον τίτλο διαμονής, που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών, θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση και οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρχές.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατάρτισε δύο(2) Προγράμματα ενθάρρυνσης και ανταλλαγών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, το πρόγραμμα STOP(1996-2000) και STOP II(2001-2002), ενώ το Πρόγραμμα Δάφνη II(2004-2008), που καταρτίστηκε με την Απόφαση 803/2004/ΕΚ, αποτέλεσε το δεύτερο στάδιο του προγράμματος Δάφνη και απέβλεπε στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων και στην παροχή βοήθειας στα θύματα. Η Απόφαση Πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ, του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2003, έχει ως αντικείμενο την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας.

Στο Πρόγραμμα της Χάγης, επαναβεβαιώθηκε η προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υλοποίηση του σχεδίου δράσης της για τις βέλτιστες πρακτικές, τα πρότυπα και τις διαδικασίες καταπολέμησης και πρόληψης της εμπορίας ανθρώπων, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο την 1η Δεκεμβρίου 2005 και βασίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, καθορίζοντας έτσι το πρόγραμμα δράσης σ' αυτόν τον τομέα σε μεσοπρόθεσμη βάση. Το σχέδιο δράσης καλύπτει ένα φάσμα θεμάτων, όπως μέτρα για τη βελτίωση της κατανόησης της εγκληματικότητας και των διαφόρων πτυχών της, την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, τη μείωση της ζήτησης, την αποτελεσματικότερη έρευνα και ποινική δίωξη, την προστασία και τη στήριξη των θυμάτων, την ασφαλή επιστροφή και την επανένταξη, καθώς και θέματα που

συνδέονται με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στις τρίτες χώρες. Το σχέδιο δράσης, απαιτεί ρητά ότι στα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνονται στρατηγικές πρόληψης, που αφορούν συγκεκριμένα ευάλωτες ομάδες, όπως γυναίκες και παιδιά.

Μέσω ιδίως της αναπτυξιακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει ως κύριο στόχο τη μείωση της φτώχειας και την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, η Κοινότητα θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί μέτρα για την αντιμετώπιση των παραγόντων, οι οποίοι καθιστούν τα άτομα ευάλωτα στην εμπορία ανθρώπων, όπως η φτώχεια, οι διακρίσεις και η έλλειψη πρόσβασης στη βασική και ανώτερη εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να τονιστεί ότι τα σημαντικά ποσά που καταβάλλονται στους διακινητές ανθρώπων είναι καθαρή απώλεια για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όσον αφορά την υλοποίηση αυτού του σχεδίου δράσης, είναι η ανάπτυξη μηχανισμών συντονισμού και συνεργασίας, τους οποίους χρειάζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, η προώθηση των βέλτιστων πρακτικών, όσον αφορά την αναγνώριση και τη στήριξη των θυμάτων, η δημιουργία δικτύων, η συμμετοχή διεθνών και μη κυβερνητικών οργάνωσεων και η χάραξη κατευθυντηρίων γραμμών για τη συγκέντρωση δεδομένων.

β.- Η εθνική διάσταση

Οι διεθνείς συμβάσεις και άλλα συναφή ευρωπαϊκά κείμενα που είχε υπογράψει η Ελλάδα, ορισμένες συστάσεις του 1996, του 2000 και του 2001, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα νομοθετικά εργαλεία που προαναφέρθηκαν και το Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και οι επικίνδυνες διαστάσεις που έχει λάβει η εμπορία ανθρώπων και η παιδική πορνογραφία σε διεθνές επίπεδο, ενίσχυσαν την ανάγκη αντιμετώπισης του φαινομένου και στην Ελλάδα.

Στα πλαίσια της αντιμετώπισης του προβλήματος, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και η Ελληνική Αστυνομία, συνέστησαν τον Απρίλιο του 2001 Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων(Ο.Κ.Ε.Α), μια διυπουργική Ομάδα Διοίκησης Έργου, με διεπιστημονική σύνθεση με επικεφαλής τον τότε Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας.

Μέλη της Ο.Κ.Ε.Α ήσαν υψηλόβαθμοι και εξειδικευμένοι αξιωματικοί της Ελληνικής αστυνομίας, επιστήμονες, εκπρόσωποι των Υπουργείων Δημόσιας Τάξης, Δικαιοσύνης, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, με κύριο στόχο την εισήγηση νομοθετικού πλαισίου, καθώς και την ενημέρωση-ευαισθητοποίηση και υποβολή πρότασης για οργάνωση Υπηρεσιών.

Η Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων(Ο.Κ.Ε.Α), ανέπτυξε αξιολογική δράση και το έργο της αποδείχθηκε ιδιαίτερα παραγωγικό.

Ο πρώτος κύκλος των εργασιών της αποτυπώθηκε ως εξής:

- Συνεισφορά στην επεξεργασία και ολοκλήρωση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου(Ν. 3064/2002).
- Συστηματική ενημέρωση των πολιτών(συνεντεύξεις, άρθρα σε εφημερίδες, περιοδικά, συμμετοχή σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, σύνταξη ενημερωτικού εντύπου, διοργάνωση ημερίδων-σεμιναρίων.
- Στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε από την Ελληνική Αστυνομία, για πρώτη φορά, «Κοινή Επιχείρηση»(Joint Operation), με την κωδική ονομασία «ΛΗΔΑ», με πολύ θετικά αποτελέσματα. Ο συντονισμός της επιχείρησης

έγινε από την Ελληνική Αστυνομία, με την υποστήριξη της Europol και με τη συμμετοχή Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Βαλκανικών Χωρών.

- Δημιουργήθηκαν Ειδικές Ομάδες Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, οι οποίες στη συνέχεια αναβαθμίστηκαν σε Υποδιευθύνσεις Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων και αυξήθηκαν σε αριθμό.
- Ενεργός συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας στις επιχειρήσεις «Mirage 2002» και «Mirage 2003», που διοργανώθηκαν από το Κέντρο της Συνεργατικής Πρωτοβουλίας Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης (South-East European Cooperative Initiative/SECI), στα πλαίσια της ενδυνάμωσης της περιφερειακής συνεργασίας.
- Ανάπτυξη της διμερούς αστυνομικής συνεργασίας και σε τοπικό συννοριακό επίπεδο με αστυνομίες όμορων χωρών (Αλβανία, Βουλγαρία, Π.Γ.Δ.Μ).
- Διοργάνωση από κοινού με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ) και συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης του σεμιναρίου «Ευρώπη», με θέμα «Τρόποι αρωγής των θυμάτων της παράνομης διακίνησης», με ευρεία συμμετοχή εκπροσώπων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρών προέλευσης των γυναικών-θυμάτων, σημαντικού αριθμού αξιωματικών της Ελληνικής αστυνομίας και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.
- Διδασκαλία του θέματος σε όλα τα επίπεδα των αστυνομικών σχολών.

Στα πλαίσια της αντεγκληματικής τους πολιτικής, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, μετά από υποβολή αιτήματος προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων (Απόφαση αρ. 58/2002), προχώρησαν στην καταχώρηση στοιχείων εξαφανισθέντων ανηλίκων στο διαδίκτυο, με στόχο τη διεύρυνση του πεδίου συλλογής πληροφοριών, την άμεση επεξεργασία τους και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για συμμετοχή στην προσπάθεια. Με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας τροποποιήθηκε η υπ' αριθμ. 2 του 1985 Κανονιστική Διαταγή, με την οποία ρυθμιζονταν το θέμα της αναζήτησης των εξαφανισθέντων ανηλίκων. Καινοτομία της νέας ρύθμισης, αποτέλεσε η καταχώριση των προσωπικών στοιχείων και της φωτογραφίας του εξαφανισθέντος ανηλίκου στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (www.ydt.gr), η οποία ενίσχυε σημαντικά την αναγνωρισιμότητα.

Η πρωτοβουλία αυτή, ήταν πλήρως εναρμονισμένη, τόσο με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε και ιδίως με το σημείο 23, όσο και με το «Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συμβολή της κοινωνίας των πολιτών κατά την αναζήτηση παιδιών που έχουν εξαφανισθεί και αποτελούν αντικείμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης»¹¹⁵. Πρωταρχικός στόχος της ήταν η προστασία των ανηλίκων, που αποτελούν το πλέον ευαίσθητο και ελπιδοφόρο τμήμα της Ελληνικής κοινωνίας, με την υποστήριξη της σύγχρονης τεχνολογίας για την παροχή πρόσθετων υψηλής ποιότητας υπηρεσιών στον πολίτη.

Στην Αντεγκληματική πολιτική, που τέθηκε σε εφαρμογή από το 2001, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας έθεσαν την αντιμετώπιση της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων στις βασικές προτεραιότητες δράσης, μέσα από μία διαδικασία στοχοθέτησης, ευαισθητοποίησης του προσωπικού, διαρκούς εκπαίδευσης και αυξημένης δραστηριότητας των Υπηρεσιών.

¹¹⁵ 2001/C 283/01

Ειδικότερα, προβλέφθηκε η αποτύπωση του προβλήματος, σε επίπεδο Αστυνομικής Διεύθυνσης, η ανάθεση συγκεκριμένων καθηκόντων σε Αξιωματικούς, η στενή συνεργασία με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η συνεχής και επίπονη προσπάθεια ευαισθητοποίησης του προσωπικού, η ενεργοποίηση και η βελτίωση του πληροφοριακού δικτύου, η εφαρμογή με αυστηρότητα της ισχύουσας νομοθεσίας, η έρευνα σε βάθος των υποθέσεων, η εντονότερη δραστηριοποίηση των Τμημάτων Συνοριακής Φύλαξης, προς την κατεύθυνση της καταπολέμησης και της εμπορίας ανθρώπων κ.λπ.

Προσπαθώντας να δώσουμε το περίγραμμα των προσπαθειών της Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση του προβλήματος, διαπιστώνουμε, ότι από τον Σεπτέμβριο του 2002, το θέμα χειρίζονταν σε κεντρικό επίπεδο η ομάδα anti-trafficking, της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας. Το έργο της ομάδας αυτής, ήταν ο ειδικός χειρισμός των θεμάτων εμπορίας ανθρώπων και η καθοδήγηση των περιφερειακών επιχειρησιακών Υπηρεσιών της Ελληνικής αστυνομίας.

Σε επιχειρησιακό επίπεδο, στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, στα εξειδικευμένα Τμήματα Ηθών, λειτούργησαν από 1-11-2003, οι ομάδες Anti-Trafficking, με κατάλληλη στελέχωση σε προσωπικό και υλικοτεχνικό εξοπλισμό. Από 29-12-2005, μετά την αξιολόγηση της δράσης των ομάδων αυτών, συγκροτήθηκαν και λειτούργησαν όμοιες ομάδες σε δώδεκα(12) Αστυνομικές Διευθύνσεις της χώρας¹¹⁶.

Επιπρόσθετα, με το Π.Δ. 48/13-3-2006, δημιουργήθηκαν στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, Τμήματα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων, τα οποία εντάχθηκαν ως 3^ο Τμήμα στις Υποδιευθύνσεις Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος, αντίστοιχα. Συνολικά, σήμερα, η Ελληνική Αστυνομία διαθέτει δεκαεπτά (17) εξειδικευμένες Υπηρεσίες Anti- Trafficking.

Στα πλαίσια της αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, το Υπουργείο και η Ελληνική Αστυνομία έχουν δρομολογήσει την αναβάθμιση της Ομάδας Anti-trafficking της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας σε Τμήμα της ίδιας Διεύθυνσης. Ήδη έχει συνταχθεί σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος το οποίο πρόκειται να εκδοθεί σύντομα.

Η εκπαίδευση του Αστυνομικού Προσωπικού, για θέματα εμπορίας ανθρώπων, ανελήφθη από την Αστυνομική Ακαδημία, η οποία συμπεριέλαβε στη διδακτέα ύλη, το θέμα της εμπορίας ανθρώπων, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας παρακολούθησε επιμορφωτικά σεμινάρια και ημερίδες, που διοργανώθηκαν από συναρμόδιους κρατικούς φορείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις με θέματα, σχετικά με την αναγνώριση και τον ειδικό χειρισμό των θυμάτων και την επίτευξη εποικοδομητικής συνεργασίας των συναρμόδιων φορέων για την προστασία των θυμάτων, καθώς επίσης και με την έρευνα υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων¹¹⁷. Στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας δραστηριοποιήθηκαν με εισηγήσεις τους για το θέμα, συμμετέχοντας σε μια σειρά από πρωτοβουλίες, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Η Ελληνική Αστυνομία, δεν περιορίστηκε μόνο στις προσπάθειες εξευρωπαϊσμού της στο θέμα της αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων, αλλά συμμετείχε με εκπροσώπους της εμπειρογνώμονες σε προγράμματα διδυμοποίησης

¹¹⁶ Αστυνομικές Διευθύνσεις Αρκαδίας, Αχαΐας, Ηρακλείου, Ιωαννίνων, Κέρκυρας, Σερρών, Κοζάνης, Κυκλάδων, Λάρισας, Λέσβου, Ροδόπης και Φθιώτιδας

¹¹⁷ Εκπαίδευση την 4-5/9/2008 25 αστυνομικών Ειδικών Αστυνομικών Υπηρεσιών της Ασφάλειας Αττικής σε σεμινάριο που οργάνωσε η Πρεσβεία των Η.Π.Α στην Αθήνα με θέμα «Έρευνα εγκλημάτων εμπορίας ανθρώπων».

για την μεταφορά του κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε άλλες χώρες στα πλαίσια των προσπαθειών τους για εξευρωπαϊσμό¹¹⁸.

Έτσι, εμπειρογνώμονες της Ελληνικής Αστυνομίας στο θέμα της εμπορίας ανθρώπων, συμμετείχαν ενεργά σε μία σειρά από διεθνείς και εθνικές πρωτοβουλίες για το θέμα, καταθέτοντας τις εμπειρίες, τους προβληματισμούς και τις προτάσεις τους. Ενδεικτικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τη συμμετοχή στη διάρκεια του 2008 στις εργασίες Συνεδρίου, με θέμα τη Διεθνή συνεργασία για την διασφάλιση και υποβοήθηση του εθελοντικού επαναπατρισμού και της κοινωνικής επανένταξης στις χώρες προέλευσης των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων και λοιπών ανθρωπιστικών περιπτώσεων, που διοργανώθηκε από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης(Δ.Ο.Μ) και το Υπουργείο Εσωτερικών της Ιταλίας, στο 2^ο Εργαστήριο (Workshop) του Προγράμματος «Policing Across Borders», για την Εμπορία Ανθρώπων και τη Λαθρομετανάστευση, που διοργανώθηκε από το «John Jay College», της Νέας Υόρκης, σε σεμινάριο με θέμα την «Αντιμετώπιση φαινομένων παιδικής βίας», το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Λουτράκι και διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, στη Συνάντηση Εμπειρογνομόνων για την Εμπορία Ανθρώπων της Europol, στην Χάγη Ολλανδίας, στη Διάσκεψη του ΟΑΣΕ, με θέμα «Successful Prosecution of Human Trafficking– Challenges and Good Practices», που πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι Φιλανδίας, στη Διάσκεψη της CEPOL, στο πλαίσιο Προγράμματος ανταλλαγής Αξιοματικών (AGIS), στη Συνδιάσκεψη με θέμα «Καταπολέμηση της διακίνησης ανθρώπων με τη χρήση της διεθνούς συνεργασίας στο ποινικό δίκαιο», η οποία διοργανώθηκε από την Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Trier Γερμανίας, στη Συνάντηση, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη, με θέμα «Η αναγνώριση και υποστήριξη των παιδιών θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο για διακίνηση στην Ευρώπη», στο πλαίσιο συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας με την ΜΚΟ «ΑΡΣΙΣ», δια του Προγράμματος AGIRE, σε Συνάντηση εργασίας, που διοργανώθηκε από το «Δίκτυο Διασυνοριακής Συνεργασίας», με θέμα τη «θεμελίωση δομών παροχής κοινωνικής προστασίας και ανάπτυξης συνεργασιών, για την αντιμετώπιση του trafficking και της εμπορίας ανθρώπων» που πραγματοποιήθηκε στην Ανδριανούπολη Τουρκίας, σε Διάσκεψη του ΟΣΕΠ, σχετικά με την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση από την ποινική δικαιοσύνη της εμπορίας ανθρώπων στην περιοχή του Εύξεινου Πόντου, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Κωσταντζα της Ρουμανίας, σε ημερίδα που διοργανώθηκε από τον Δήμο Αμαρουσίου, με θέμα το «Ασφαλές Διαδίκτυο για τα παιδιά» κ.λπ.

Στον τομέα της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, η Ελληνική Αστυνομία με εκπροσώπους της συμμετείχε πάντα πρόθυμα, μετά από πρόσκλησή της, σε κάθε εκδήλωση ή συνάντηση, που είχε σαν στόχο την ουσιαστική ενημέρωση του κοινού, αναφορικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, αλλά και την παροχή αρωγής και προστασίας στα θύματα αυτού του φαινομένου.

Αξιοματικοί εμπειρογνώμονες της Ελληνικής Αστυνομίας, κλήθηκαν να παραχωρήσουν συνεντεύξεις σε τηλεοπτικά κανάλια ή ραδιοφωνικούς σταθμούς, να συντάξουν άρθρα που δημοσιεύτηκαν στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, να συνεργαστούν στη δημιουργία τηλεοπτικού υλικού(ντοκιμαντέρ)¹¹⁹, με στόχο την ενημέρωση του κοινού για τις πραγματικές distάσεις του προβλήματος και τις

¹¹⁸ Πρόγραμμα Διδυμοποίησης της χώρας μας με τη Ρουμανία, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου της Εμπορίας Ανθρώπων, στο πλαίσιο συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας με την ΜΚΟ «Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου Δικαίου».

¹¹⁹ Προβλήθηκε από τον Τηλεοπτικό Σταθμό ALPHA το Δεκέμβριο του 2008

επιπτώσεις του στην κοινωνία και την παρότρυνση των θυμάτων να συνεργαστούν και να εμπιστεύονται τις διωκτικές αρχές για τον απεγκλωβισμό τους από τα εγκληματικά δίκτυα διακίνησης ανθρώπων .

Οι χρήστες του διαδικτύου, μπορούν πλέον να απευθύνονται στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Αστυνομίας (www.astynomia.gr), για την πληρέστερη ενημέρωσή τους επί θεμάτων εμπορίας ανθρώπων. Ειδικότερα, στη θέση αυτή του διαδικτύου περιλαμβάνονται πληροφορίες για το ισχύον εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την εμπορία ανθρώπων, τις Αστυνομικές Υπηρεσίες Anti-Trafficking και χρήσιμες πληροφορίες για την καταπολέμηση του φαινομένου. Πρόσφατα, συμπληρώθηκαν οι προαναφερόμενες πληροφορίες, με οδηγίες και συμβουλές για θύματα trafficking.

Το Νοέμβριο του 2003, διαβιβάστηκε Εγκύκλιος Διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας σε όλες τις Υπηρεσίες, για τη διευκόλυνση του χειρισμού των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων (Trafficking in Human Beings/THB). Στη εγκύκλιο αυτή αναφέρεται και η συνεργασία των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας με μέλη Μ.Κ.Ο. ειδικών ειδικοτήτων (ψυχολόγων-κοινωνιολόγων), τηρουμένων των διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, σε θέματα που αφορούν την αρωγή των θυμάτων.

Το Δεκέμβριο του 2003, διαβιβάστηκε σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, Ενημερωτικό Δελτίο με χρήσιμες πληροφορίες για τα δικαιώματα των θυμάτων, μεταφρασμένο σε (13) ξένες γλώσσες, το οποίο κοινοποιείται στα θύματα ώστε να αισθάνονται ασφαλή και να εμπιστεύονται το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας. Το επόμενο έτος, εστάλη σε όλες τις Υπηρεσίες της Χώρας, έγγραφο της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας με εξειδικευμένες ερωτήσεις, για τη διευκόλυνση των προανακριτικών Υπαλλήλων, κατά τη διερεύνηση υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων (Trafficking), ώστε να επιτυγχάνουν, αφενός μεν να προσδιορίσουν αν πράγματι πρόκειται για θύμα και αφετέρου να συγκεντρώσουν πληροφορίες, οι οποίες να μπορούν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν στα πλαίσια της ποινικής διαδικασίας.

Στις περιφερειακές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας (υπηρεσίες ασφαλείας, αλλοδαπών, ελέγχου εισόδου της χώρας κ.ά.) εστάλη ενημερωτικό δελτίο ευαισθητοποίησης για τους πολίτες και τα πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα, που εξέδωσε ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης σε τέσσερις(4) γλώσσες, (Ελληνικά, Αγγλικά, Ρωσικά και Ρουμανικά) και τοποθετήθηκε σε εμφανή σημεία στα οποία έχουν πρόσβαση πολίτες ή και πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων για την ενημέρωσή τους. Διαβιβάστηκε στις Υπηρεσίες Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων, από τη Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας, ενημερωτικό φυλλάδιο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα για την ενημέρωσή τους.

Εστάλησαν, από την Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας στις περιφερειακές Υπηρεσίες, το νέο ενημερωτικό φυλλάδιο που εξέδωσε το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) καθώς και δύο οδηγοί πληροφοριών, για κοινωνικούς-προνοιακούς φορείς, οι οποίοι περιλαμβάνουν μία σειρά από φορείς και υπηρεσίες, που μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων των πολιτών, ανά την επικράτεια.

Διαβιβάστηκε σε όλες τις Υπηρεσίες Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (Anti-trafficking) της Χώρας μας, ενημερωτικό φυλλάδιο του Διεθνούς Κέντρου Προστασίας των δικαιωμάτων της γυναίκας της ΜΚΟ La Strada Ουκρανίας, καθώς και πρόχειρη μετάφρασή του στα Ελληνικά, το οποίο αναφέρεται στη δραστηριοποίηση Υπηρεσιών για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων στην Ουκρανία, στη λειτουργία τηλεφωνικής γραμμής ενημέρωσης για τέτοια ζητήματα,

καθώς και στο άρθρο 149 του Ποινικού Κώδικα της Ουκρανίας, με το οποίο θεσμοθετήθηκε η καταπολέμηση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί από τους επιλαμβανόμενους Αστυνομικούς, σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, όταν τα πιθανολογούμενα θύματα είναι Ουκρανικής υπηκοότητας.

Οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας συνεργάστηκαν με Μ.Κ.Ο. μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ- 197) του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας για την παροχή αρωγής στα θύματα και με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης για τον ασφαλή επαναπατρισμό τους.

Την 5-5-2004, συστάθηκε υπό την Προεδρία του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ειδική Επιτροπή, αποτελούμενη από εννέα (9) Γενικούς Γραμματείς των οκτώ (8) συναρμόδιων Υπουργείων, μεταξύ των οποίων και ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, με σκοπό τον συντονισμό σε πολιτικό επίπεδο, όλων των ζητημάτων που αφορούσαν τα θέματα της Εμπορίας Ανθρώπων, σε όλα τα επίπεδα. Στην Επιτροπή συμμετέχει Αξιωματικός, σύμβουλος για το θέμα της εμπορίας ανθρώπων, ως εκπρόσωπος της Ελληνικής Αστυνομίας.

Το Νοέμβριο του 2005, υπεγράφη Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ των μελών της Επιτροπής, δώδεκα (12) ΜΚΟ και του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων και την παροχή αρωγής και προστασίας στα θύματα.

Την 17-4-2006, με Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, συστάθηκε Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για το συντονισμό σε πολιτικό επίπεδο των εργασιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου 3064/2002 και την εισήγηση νομοθετικών και άλλων μέτρων, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η εν λόγω επιτροπή συνεχίζει το έργο, της από 5/5/2004 συσταθείσας άτυπης επιτροπής.

Το Νοέμβριο του 2006, η Επιτροπή εκπόνησε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης της χώρας, το οποίο περιέχει τις μέχρι τότε δράσεις των συναρμόδιων Υπουργείων, αλλά και θέτει επόμενους στόχους για βελτίωση των ζητημάτων και συνέχιση των εργασιών της.

Την 16/7/2008, η Επιτροπή ενέκρινε και τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή, το Σχέδιο Διυπηρεσιακής Επιχειρησιακής Δράσης, σε Εθνικό επίπεδο, για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και ανηλίκων, όπως διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «ΙΛΑΕΙΡΑ».

Η Ελληνική Αστυνομία, προώθησε σημαντικές πρωτοβουλίες για ανάπτυξη περιφερειακών συνεργασιών με γειτονικές χώρες και την πραγματοποίηση συναντήσεων στις Αστυνομικές Διευθύνσεις των παραμεθόριων περιοχών.

Έτσι, για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος πραγματοποιήθηκαν σε διμερή βάση με τις γείτονες χώρες (Αλβανία, ΠΓΔΜ, Βουλγαρία) συναντήσεις των όμορων Περιφερειακών Αστυνομικών Αρχών, εναλλάξ στα συνοριακά σημεία των δύο Χωρών, τακτικά ή έκτακτα όποτε κρίθηκε απαραίτητο από τις δύο πλευρές. Ειδικότερα, μέσω αυτών των συναντήσεων επιδιώχθηκε ο συντονισμός των μέτρων άσκησης του διαβατηριακού ελέγχου και επιτήρησης στα μη ελεγχόμενα τμήματα των συνόρων για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης, την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, προσώπων, όπλων, καθώς επίσης και την επίλυση τυχόν προβλημάτων που αναφύονταν στα συνοριακά σημεία με τη λήψη εναρμονισμένων μέτρων.

Οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίες επιλαμβάνονται των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων συνεργάστηκαν με τις ξένες Διπλωματικές Αρχές

στην χώρα, σε ό,τι αφορά την παροχή αρωγής στα θύματα υπηκόων τους στις υποθέσεις αυτές. Αξιωματικοί της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας και Αξιωματικοί επιχειρησιακών Υπηρεσιών, συμμετέχουν και παρακολουθούν, όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό συναντήσεων, που γίνονται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ο. Η. Ε, της Europol της Interpol του SECI, της Πρωτοβουλίας της Αδριατικής και του Ιονίου Πελάγους, της πρωτοβουλίας για την Οικονομική Συνεργασία στη Μαύρη Θάλασσα κλπ.

Τέλος, μια αξιόπαινη πρωτοβουλία της Ελληνικής Αστυνομίας αποτελεί η σύνταξη, προώθηση και υλοποίηση του Σχεδίου Επιχειρησιακής- Διυπηρεσιακής Δράσης «ΙΛΑΕΙΡΑ», για την καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και ανηλίκων. Συγκεκριμένα, την 27 και 28/4/2006 ο Υπουργός του πρώην Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, παρουσίασε συνοπτικά στη συνεδρίαση του Συμβουλίου Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στο Λουξεμβούργο, το Σχέδιο της Πρωτοβουλίας Anti-trafficking «ΙΛΑΕΙΡΑ». Το Σχέδιο τέθηκε υπό την αιγίδα του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Franco FRATTINI, και την 1- 2/6/2006 επαναπροτάθηκε στη συνεδρίαση του Συμβουλίου. Την 9/6/2006 κατατέθηκε ως πρόταση και στην TASK FORCE των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομιών, από τον εκπρόσωπο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η επίσημη έναρξη της δράσης πραγματοποιήθηκε την 7/12/2006 στην Αθήνα, επί παρουσία του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για θέματα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και η όλη προσπάθεια τέθηκε υπό την αιγίδα του. Το Σχέδιο «ΙΛΑΕΙΡΑ» αναπτύχθηκε σε δύο (2) επίπεδα, ήτοι εθνικό και διεθνές- διασυνοριακό, περιλαμβάνοντας πέντε (5) φάσεις υλοποίησης και, λειτουργώντας προληπτικά και κατασταλτικά, αναπτύχθηκε στη βάση δύο (2) παραμέτρων:

- Η πρώτη παράμετρος, αφορούσε στην επιχειρησιακή (αστυνομική - δικαστική) δράση, για την εξάρθρωση οργανωμένων κυκλωμάτων με διεθνικό χαρακτήρα και την απελευθέρωση θυμάτων.
- Η δεύτερη παράμετρος, αφορούσε στην παροχή αρωγής και προστασίας, στα θύματα, ως αποτέλεσμα της δράσης που αναπτύσσονταν στην πρώτη παράμετρο.

Σε διεθνές επίπεδο πραγματοποιήθηκαν, στην Αθήνα, δύο συναντήσεις εμπειρογνομόνων, στις οποίες συμμετείχαν, εκτός από την Ελλάδα, άλλες 21 Ευρωπαϊκές Χώρες, Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτες Χώρες, (Πορτογαλία, Τουρκία, Ιταλία, Αλβανία, Κύπρος, Βοσνία- Ερζεγοβίνη, Ουγγαρία, Μολδαβία, Π.Γ.Δ.Μ., Αυστρία, Σερβία, Γερμανία, Σλοβενία, Ρωσία, Ουκρανία, Γαλλία, Κροατία, Μαυροβούνιο, Φινλανδία, Βουλγαρία και Ρουμανία) και 4 Διεθνείς Οργανισμοί (Europol, Interpol, Eurojust, Frontex), η πρώτη στις 7-8/12/2006 και η δεύτερη 30-31/5/2007, για την επεξεργασία κειμένου, σχετικά με τις διαδικασίες Διασυνοριακής Συνεργασίας των Αστυνομικών -Δικαστικών Αρχών, για ενιαία δράση.

Μετά την ολοκλήρωση συναντήσεων εκπροσώπων όλων των συμμετεχουσών Χωρών και άλλων φορέων, συγκροτήθηκε Ομάδα Αξιωματικών Εμπειρογνομόνων, η οποία διαμόρφωσε τα ακόλουθα κείμενα:

- «Σχέδιο Διυπηρεσιακής-Επιχειρησιακής Δράσης σε εθνικό επίπεδο, για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής γυναικών και ανηλίκων «ΙΛΑΕΙΡΑ».
- «Μνημόνιο Αστυνομικών Ενεργειών και Βέλτιστων Πρακτικών, για τον χειρισμό υποθέσεων Εμπορίας Ανθρώπων. (Μόνο για Αστυνομική χρήση)».
- «Πρωτοβουλία Anti-trafficking «ΙΛΑΕΙΡΑ», Ρυθμίσεις και Διαδικασίες Διασυνοριακής Αστυνομικής Συνεργασίας».

Τα κείμενα αυτά, εκδόθηκαν σε μορφή εγχειριδίου και απεστάλησαν στις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας για ενημέρωση και εφαρμογή από τους Αστυνομικούς, ενώ το Σχέδιο Διασυνοριακής Αστυνομικής Συνεργασίας απεστάλη σε όλες τις Αστυνομίες των χωρών που συμμετείχαν, καθώς και στους Διεθνείς Αστυνομικούς Οργανισμούς και τέλος το Εθνικό Σχέδιο Διυπηρεσιακής Δράσης απεστάλη στα συναρμόδια Υπουργεία, φορείς και Μ.Κ.Ο για εφαρμογή.

Υπό το συντονισμό του Αρχηγείου και την προσωπική καθοδήγηση των Γενικών Αστυνομικών Διευθυντών της χώρας, οργανώθηκαν ταυτόχρονα σε εθνικό επίπεδο το πρώτο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου 2008, ειδικές επιχειρησιακές δράσεις, αιφνιδιαστικά και στοχευμένες στην εξάρθρωση οργανωμένων κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων. Στο πλαίσιο των δράσεων αυτών κατηγορήθηκαν 66 άτομα, εκ των οποίων 44 συνελήφθησαν, παρασχέθηκε αρωγή σε 6 γυναίκες θύματα εμπορίας ανθρώπων σε συνεργασία με Μ.Κ.Ο, ενώ οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν διερευνήθηκαν σε βάθος και σε συνεργασία με Αστυνομίες άλλων χωρών.

Κατά το χρονικό διάστημα από 28/1/2009 έως και 1/2/2009, σχεδιάστηκαν και πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχες επιχειρησιακές δράσεις, για την εξάρθρωση οργανωμένων κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων, κατά την διάρκεια των οποίων συνελήφθησαν 117 άτομα, σχηματίστηκε δικογραφία σε βάρος 21 ατόμων, ενώ παρασχέθηκε αρωγή σε 7 γυναίκες, θύματα εμπορίας ανθρώπων, μεταξύ των οποίων και μία ανήλικη, σε συνεργασία με εισαγγελικές αρχές και Μ.Κ.Ο.

Η Ελληνική Αστυνομία, ως διοργανώτρια του Σχεδίου «ΙΛΑΕΙΡΑ», πρότείνει το διαχρονικό χαρακτήρα του. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης συνάντησης εμπειρογνομόνων (30-31/2/2007), αποφασίσθηκε να πραγματοποιείται κάθε χρόνο στην Ελλάδα, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μία ανάλογη συνάντηση, όπου θα αναλύονται χαρακτηριστικές πραγματικές υποθέσεις Εμπορίας Ανθρώπων, εστιάζοντας στις προβληματικές περιοχές διασυνοριακής συνεργασίας Anti-trafficking.

Στο πλαίσιο αυτό, αποφασίσθηκε να διοργανωθεί στην Ελλάδα νέα συνάντηση, την 17-18/9/2009, στα Χανιά Κρήτης. Σκοπός της συνάντησης ήταν η βελτιωτική εξέλιξη του κειμένου «Ρυθμίσεις και Διαδικασίες Διασυνοριακής Αστυνομικής Συνεργασίας Anti-trafficking ΙΛΑΕΙΡΑ», καθώς αποτελεί «ζωντανό- ανοιχτό» κείμενο για πρόσθετες βελτιώσεις, ενημερώσεις, τροποποιήσεις κλπ.

Όπως προκύπτει από στατιστικά στοιχεία για υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων-σωματεμπορίας για τα έτη 2003-2008, τα οποία τέθηκαν στη διάθεσή μας από την Ελληνική Αστυνομία¹²⁰ κατά την τελευταία πενταετία, οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας επλήφθηκαν σε 325 υποθέσεις Εμπορίας Ανθρώπων και Σωματεμπορίας. Από τις έρευνες και τις προανακρίσεις των υποθέσεων αυτών

¹²⁰ Τα στοιχεία παρασχέθηκαν από τον Κλάδο Αστυνομίας Ασφάλειας και Τάξης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

κατηγορήθηκαν 1263 δράστες Έλληνες και αλλοδαποί, ενώ υπήρξαν 672 θύματα (άνδρες, γυναίκες και ανήλικοι) οικονομικής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Σε 241 θύματα παρασχέθηκε αρωγή και προστασία από τις μονάδες αρωγής και προστασίας της Πολιτείας, καθώς και από μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) με τις οποίες συνεργάστηκαν οι επιληφθείσες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

Ειδικότερα:

- Με τις αλλοδαπές Διπλωματικές (Πρεσβείες-Προξενία) Αρχές στην Ελλάδα.
- Με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης(Δ.Ο.Μ) για τον ασφαλή επαναπατρισμό.
- Με ΜΚΟ, μέσω της Γενικής Γραμματείας Ισότητας καθώς και του ΕΚΚΑ (197).

Ειδικά το έτος 2008 οι υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας ασχολήθηκαν με 40 υποθέσεις Εμπορίας Ανθρώπων και Σωματεμπορίας (37 σεξουαλικής εκμετάλλευσης, 2 εργασιακής εκμετάλλευσης και 1 υπόθεση εμπορίας ανθρωπίνων οργάνων), εκ των οποίων οι 14 διαπράχθηκαν από εγκληματικές οργανώσεις. Από τις έρευνες και τις προανακρίσεις των υποθέσεων αυτών κατηγορήθηκαν 162 δράστες, Έλληνες και αλλοδαποί, ενώ υπήρξαν 76 παθόντες-θύματα (άνδρες, γυναίκες και ανήλικοι) οικονομικής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, από τα οποία, 36 ζήτησαν και τους παρασχέθηκε αρωγή και προστασία από την Πολιτεία. Από το σύνολο αυτό, 16 χαρακτηρίστηκαν με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα και έτυχαν των ευεργετικών διατάξεων του Ν 3064/02.

Οι επιληφθείσες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας συνεργάστηκαν:

- Με Υπηρεσίες και Μονάδες παροχής, προστασίας και αρωγής καθώς και με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς (ΑΡΣΙΣ, ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, ΚΛΙΜΑΚΑ, ΔΙΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ) υπό το συντονισμό του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ- 197) του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σε 26 περιπτώσεις.
- Με τις διπλωματικές αρχές των χωρών προέλευσης των θυμάτων στη χώρα μας, σε 30 περιπτώσεις.
- Με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης σε 4 περιπτώσεις για τον ασφαλή επαναπατρισμό.

Η πλειονότητα των θυμάτων βρίσκονταν νόμιμα στην Ελλάδα και για το λόγο αυτό δήλωσαν στις επιληφθείσες Υπηρεσίες ότι δεν επιθυμούσαν να τεθούν υπό την προστασία της Πολιτείας, πολλά από αυτά έχουν ήδη αναχωρήσει για τις πατρίδες τους, ενώ ένας μικρός αριθμός βρίσκεται ακόμα στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Αστυνομίας.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η ανάληψη πρωτοβουλιών της Ελληνικής Αστυνομίας με τη διοργάνωση Κοινών Επιχειρήσεων (Joint Operations), αποτέλεσαν πρώτης τάξεως ασκήσεις για την απόκτηση διεθνούς εμπειρίας των αρμόδιων στελεχών της σε διεθνές διασυνοριακό επίπεδο και βοήθησαν στην παγίωση της πεποίθησης ότι διεθνικά εγκλήματα του είδους της εμπορίας ανθρώπων μόνο με αποτελεσματική διεθνή συνεργασία είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν.

Με την πρωτοβουλία του Σχεδίου «ΙΛΑΕΙΡΑ» η Ελληνική αστυνομία, βρέθηκε στην πρωτοπορία των προσπαθειών για την ανάληψη συνολικής δράσης, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, με στόχο την από κοινού επεξεργασία και διαμόρφωση ενός πολυκλαδικού μοντέλου αντιμετώπισης του προβλήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ωστόσο παρά τις γενναίες προσπάθειες από πλευράς Ελληνικής Αστυνομίας το πρόβλημα εξακολουθεί να υφίσταται αφού οι αιτίες που το δημιουργούν, το εκτρέφουν, το συντηρούν και το προάγουν δεν έχουν αντιμετωπιστεί ριζικά τόσο στις χώρες προέλευσης των θυμάτων όσο και στη χώρα προορισμού τους.

Ο αγώνας πρέπει να συνεχιστεί με αμείωτη ένταση από πλευράς Ελληνικής Αστυνομίας αφού το έγκλημα αυτό προσβάλλει βάνανυσα την ανθρώπινη αξία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου.

7.- Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Ακραία και τυφλά κτυπήματα εναντίον της ανθρώπινης ζωής και των εννόμων αγαθών της, όπως εκείνο της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, δεν μπορούσαν να αφήσουν αδιάφορη την διεθνή κοινότητα, ούτε και την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία άλλωστε δέχθηκε και αυτή στο έδαφός της παρόμοια κτυπήματα(Μαδρίτη, Λονδίνο).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, βασίζεται στις οικουμενικές αρχές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Οικοδομείται επίσης επί των αρχών της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, αρχές τις οποίες συμμερίζονται όλα τα κράτη μέλη της.

Στα πρώτα μέτρα που έλαβε η Ένωση και ως πρώτη αντίδραση, θα πρέπει να σημειώσουμε την Απόφαση Πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2005, συγκεντρώνει όλες τις αντιτρομοκρατικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τέσσερις τίτλους δηλ. στην πρόληψη, την προστασία, την καταδίωξη και την αντίδραση, με στόχο να προσδιορισθούν σαφώς οι επιδιώξεις της και τα μέσα τα οποία προτίθεται να χρησιμοποιήσει.

Για την αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας, με πλήρη σεβασμό και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθιερώθηκε το κριτήριο ότι τα κράτη μέλη δεν περιορίζουν τις δραστηριότητές τους στη διατήρηση μόνο της δικής τους ασφάλειας, αλλά τις επεκτείνουν και στην ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της.

Για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας απαιτείται να βελτιωθεί η ικανότητα των εργαλείων που είναι αυτή τη στιγμή διαθέσιμα, όπως η παρακολούθηση των υπόπτων χρηματοδοτικών ροών και η προληπτική δέσμευση των αγαθών και η πρόταση νέων νομοθετικών εργαλείων, σε σχέση με τις οικονομικές συναλλαγές και τα ιδρύματα που συμμετέχουν σ' αυτές. Ο εντοπισμός και η εξάρθρωση των μηχανισμών, μέσω των οποίων χρηματοδοτείται η τρομοκρατία, αποτελούν καίρια στοιχεία της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Εφόσον η τρομοκρατία αποτελεί απειλή για την ασφάλεια, την ελευθερία και τις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για τους πολίτες της, η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ως στόχο την εξεύρεση κατάλληλης και ειδικά σχεδιασμένης λύσης, για την καταπολέμηση αυτού του φαινομένου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζεται σκληρά για την πρόληψη και καταστολή των τρομοκρατικών ενεργειών, καθώς και για την προστασία των υποδομών και των πολιτών.

Το πρόγραμμα αλληλεγγύης του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετικά με τις συνέπειες τρομοκρατικών απειλών και επιθέσεων και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, όσον αφορά την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση τρομοκρατικών επιθέσεων, αποτελούν την ανταπόκριση του Συμβουλίου σε αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου 2004, για τη διεξαγωγή περαιτέρω εργασιών, για την πολιτική προστασία και την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας.

Η δράση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, δεν μπορεί να επιτύχει μακροπρόθεσμα, εάν δεν αναληφθούν προσπάθειες για τον περιορισμό της στρατολόγησης τρομοκρατών. Το πρόβλημα αυτό δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί εύκολα. Όπως αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας, «το τελευταίο κύμα τρομοκρατικών δραστηριοτήτων έχει παγκόσμια κλίμακα και συνδέεται με το βίαιο θρησκευτικό εξτρεμισμό. Τα αίτιά του είναι περίπλοκα, περιλαμβάνουν δε τις πιέσεις του εκσυγχρονισμού, τις πολιτιστικές κοινωνικές και πολιτικές κρίσεις και την αλλοτρίωση των νέων που ζουν σε ξένες κοινωνίες». Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει επίσης τα αίτια, τα μέσα και τις δυνατότητες της τρομοκρατίας. Ο συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και των δικαστικών υπηρεσιών, στο πλαίσιο της Ένωσης και η διεθνής συνεργασία είναι επίσης απαραίτητες, για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης αυτού του διεθνικού φαινομένου.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, δημιούργησε τις βάσεις μιας δράσης της Ένωσης, που ωστόσο, ήταν περιορισμένη, σε ορισμένα κράτη μέλη. Η δράση αυτή ενισχύθηκε, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις που σημειώθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες (το 2001) και στην Ευρώπη (Μαδρίτη και Λονδίνο το 2004 και 2005).

Στα θέματα της αστυνομικής συνεργασίας, η πρόοδος που σημειώθηκε στο πλαίσιο της κοινής αποδοχής συγκεκριμένων μέτρων, για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων, της Europol και των υπηρεσιών πληροφοριών των κρατών μελών ήταν μεγάλη.

Εκείνο που έχει σημασία, σε συνάρτηση με το σημείο αυτό είναι να εξαρθεί η σπουδαιότητα της συγκρότησης της ομάδας εμπειρογνομόνων για τα θέματα της αντιτρομοκρατίας («Αντιτρομοκρατική Επιτελική Ομάδα») («Counter Terrorism Task Force») στο πλαίσιο της Europol, η δημιουργία πολυεθνικών ομάδων για τη συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών για τους τρομοκράτες, οι συναντήσεις των επικεφαλής των αντιτρομοκρατικών μονάδων και των υπηρεσιών πληροφοριών της Αστυνομίας, η ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα και των ρυθμίσεων για

την ασφάλεια στους αερολιμένες και τα αεροσκάφη και η ανάπτυξη του περιγράμματος χαρακτηριστικών στοιχείων (προφίλ) των τρομοκρατών. Εξάλλου, η Επιτελική Ομάδα των Αρχηγών Αστυνομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφώνησε να βελτιωθεί η διαδικασία επεξεργασίας των πληροφοριών και η συνεργασία μεταξύ των μονάδων επέμβασης.

Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, απαιτεί ολοκληρωμένες απαντήσεις. Η προσέγγιση πρέπει να είναι ολοκληρωμένη και να παρουσιάζει συνοχή. Η συζήτηση ως προς την προστασία των κρατών μελών και των πολιτών τους από τρομοκρατικά κτυπήματα, διεξάγεται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πρωτοβουλίες κυρίως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην πρόληψη της τρομοκρατίας και στην ανταλλαγή πληροφοριών.

Η προσοχή πρέπει να επικεντρωθεί στις πτυχές της στρατολόγησης και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της ανάλυσης των κινδύνων, της προστασίας των υποδομών που παρουσιάζουν κίνδυνο και της διαχείρισης των συνεπειών. Η εξωτερική συνεργασία με τρίτα κράτη έχει ουσιαστική σημασία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των αιτιών της κατά τρόπο αποτελεσματικό. Τα μέτρα που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε για την επίτευξη των στόχων αυτών, περιλαμβάνουν προτάσεις, με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, ιδίως μέσω της βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών, τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων στον τομέα αυτό, την δημοσίευση ανακοίνωσης για την προστασία των κρίσιμων υποδομών, την δημοσίευση ανακοίνωσης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, την διατύπωση πρότασης για την αποφυγή της καταχρηστικής χρησιμοποίησης φιλανθρωπικών οργανώσεων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και την παρακολούθηση του πειραματικού σχεδίου υπέρ των θυμάτων της τρομοκρατίας.

Μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (17/18 Δεκεμβρίου 2004), για την ίδρυση του SITCEN (E.U Situation Centre) και την από 1/1/2005, έναρξη της επιχειρησιακής λειτουργίας του, ο εν λόγω Οργανισμός παρέχει στο Συμβούλιο στρατηγικές εκτιμήσεις απειλών, βασιζόμενες σε πληροφορίες από τις Εθνικές Υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο αυτό-ανάλογα με τη θεματολογία-διαβιβάζονται από τη Χώρα μας, εκτιμήσεις απειλής ή άλλο πληροφοριακό υλικό, ανάλογα με το σχετικό αίτημα. Οι ολοκληρωμένες εκθέσεις του SITCEN, τίθενται προς ενημέρωση των Κρατών Μελών, στο πλαίσιο των εργασιών της Ομάδας Εργασίας «Τρομοκρατία», με στόχο την αναζήτηση καλών πρακτικών και την εξαγωγή συστάσεων πολιτικής αντιμετώπισης της τρομοκρατίας από τα Κράτη μέλη.

Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2005, συγκεντρώνει όλες τις αντιτρομοκρατικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τέσσερις τίτλους - ΠΡΟΛΗΨΗ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΚΑΤΑΔΙΩΞΗ, ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ, με στόχο να προσδιορισθούν σαφώς οι επιδιώξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα μέσα τα οποία προτίθεται να χρησιμοποιήσει. Ο πρώτος στόχος της Αντιτρομοκρατικής Στρατηγικής είναι να αποτρέψει τη στροφή των ανθρώπων προς την τρομοκρατία, εξαλείφοντας τους παράγοντες ή τα ριζικά αίτια που μπορούν να οδηγήσουν στη ριζοσπαστικοποίηση ή τη στρατολόγηση, στην Ευρώπη και διεθνώς. Για την επίτευξη αυτού σκοπού αυτού, το Συμβούλιο ενέκρινε, το Δεκέμβριο του 2005, στρατηγική και σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης (βλ. έκθεση εφαρμογής ως έχει στο έγγραφο 15443/07).

Ο δεύτερος στόχος της αντιτρομοκρατικής στρατηγικής είναι να προστατευθούν οι πολίτες και οι υποδομές και να καταστεί η Ευρώπη λιγότερο ευάλωτη σε επιθέσεις, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ασφάλειας των συνόρων, των μεταφορών και των υποδομών ζωτικής σημασίας. Ο τρίτος στόχος της ευρωπαϊκής αντιτρομοκρατικής στρατηγικής είναι η καταδίωξη των τρομοκρατών και η διερεύνηση των δραστηριοτήτων τους εντός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και παγκοσμίως, η παρεμπόδιση του σχεδιασμού, της μετακίνησης και των επικοινωνιών, η παρακώλυση δικτύων υποστήριξης, η αποκοπή της χρηματοδότησης και της πρόσβασης σε υλικό για την πραγματοποίηση επιθέσεων και η προσαγωγή των τρομοκρατών στη δικαιοσύνη. Ο Συντονιστής Αντιτρομοκρατικής Δράσης, υπέβαλε χωριστή έκθεση, σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής κατά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας τον Οκτώβριο του 2007 (11948/2/07).

Η τέταρτη προτεραιότητα της αντιτρομοκρατικής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι να προετοιμασθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση με πνεύμα αλληλεγγύης, για την αντιμετώπιση και ελαχιστοποίηση των συνεπειών μιας τρομοκρατικής επίθεσης, με τη βελτίωση των ικανοτήτων που αφορούν την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, το συντονισμό της αντίδρασης και τις ανάγκες των θυμάτων.

Το Συμβούλιο, ενέκρινε το 2003, επιχειρησιακό σχέδιο με τίτλο, «Πολυεθνικές ad hoc ομάδες για την ανταλλαγή πληροφοριών, σχετικά με τρομοκράτες-έναρξη των δραστηριοτήτων». Οι ομάδες αυτές στελεχώθηκαν με ειδικούς, από τις αρμόδιες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας αρχές, στους οποίους είχε ανατεθεί το ειδικό καθήκον διεξαγωγής ερευνών, σχετικά με τα φερόμενα μέλη τρομοκρατικών ομάδων και υποστηρικτικών δικτύων. Τα μέλη των ομάδων αυτών θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν διωκτικές τεχνικές, υπό την επιφύλαξη της εθνικής νομοθεσίας, για προληπτικούς και προδικαστικούς λόγους με στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών.

β.- Η εθνική διάσταση

Η πολιτική που αφορά στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Ελλάδα, καθορίζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών, στο οποίο υπάγεται η Ελληνική Αστυνομία, και βασίζεται στην πεποίθηση ότι η τρομοκρατία αποτελεί απειλή, ενάντια σε κάθε ανθρώπινη ύπαρξη, ανεξαρτήτως εθνικότητας ή θρησκείας.

Η υποχρέωση υλοποίησης της πολιτικής και των νομοθετικών προβλέψεων, ανήκει στις Υπηρεσίες Εφαρμογής του Νόμου και εποπτεύεται από το Συμβούλιο Συντονισμού Ανάλυσης και Ερευνών, που έχει την ευθύνη χάραξης της στρατηγικής για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας και λειτουργεί υπό την άμεση εποπτεία του Υπουργού Εσωτερικών.

Σε στρατηγικό επίπεδο, η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, έχει την ευθύνη του συντονισμού για θέματα Κρατικής Ασφάλειας σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια.¹²¹

Ως κεντρική επιτελική Υπηρεσία, εκδίδει αντιτρομοκρατικές οδηγίες για τη συνεργασία σε εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, που

¹²¹ Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της είναι:

- Η καθοδήγηση των κεντρικών και περιφερειακών Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της δράσης των εξτρεμιστών και των οργανώσεων, που αποβλέπουν σε ανατροπή του συνταγματικού πολιτεύματος της χώρας.
- Η συγκέντρωση και επεξεργασία των πληροφοριών για θέματα τρομοκρατίας και παράνομης διακίνησης όπλων και εκρηκτικών και η εκτίμηση απειλής.
- Η ανταλλαγή πληροφοριών με Υπηρεσίες άλλων χωρών και διεθνείς οργανισμούς για θέματα τρομοκρατίας και παράνομης διακίνησης όπλων και εκρηκτικών, και
- Η άμεση συνεργασία σε επίπεδο ανταλλαγής πληροφοριών για θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, με όλες τις αντίστοιχες Υπηρεσίες των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Τρίτων Χωρών και Διεθνών Οργανισμών.

εφαρμόζονται από όλες τις περιφερειακές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, ενώ προωθεί πληροφορίες στις Αστυνομικές Υπηρεσίες που θα ασχοληθούν με αυτές.

Η Ελλάδα, ως Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμετέχει στην Ομάδα Εργασίας “ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ” της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας ενεργά στην παραγωγή συστάσεων πολιτικής και την εκπόνηση και υλοποίηση στρατηγικών και σχεδίων δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για κρίσιμους τομείς καταπολέμησης της τρομοκρατίας, όπως η ριζοσπαστικοποίηση και στρατολόγηση, η ασφάλεια των εκρηκτικών και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελληνική Αστυνομία έχει αναπτύξει άμεση συνεργασία με την Europol, μέσω της Εθνικής Μονάδας Europol, τόσο για την ανταλλαγή πληροφοριών και εκθέσεων απειλής, όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο (έρευνες). Συνεισφέρει σε πληροφορίες στο πλαίσιο των Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας και συμμετέχει (στο μέτρο που επιτρέπουν οι υπηρεσιακές υποχρεώσεις) σε επιχειρησιακές συναντήσεις.

Η Ελληνική Αστυνομία ίδρυσε εξειδικευμένη Υπηρεσία, τη Διεύθυνση Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας¹²², σε επιχειρησιακό επίπεδο, η οποία έχει ως αποστολή την αντιμετώπιση Ειδικών Εγκλημάτων Βίας. Η Υπηρεσία αυτή υπήχθη απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και η εδαφική της αρμοδιότητα κάλυψε ολόκληρη την επικράτεια της χώρας, ενώ παράλληλα διαρθρώθηκε σε εξειδικευμένα τμήματα¹²³, στελεχώθηκε με εκπαιδευμένο προσωπικό και εφοδιάστηκε με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα.

Εκτός από την Διεύθυνση Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας, συστάθηκε στην Ελληνική Αστυνομία και η Ειδική Κατασταλτική Αντιτρομοκρατική Μονάδα (Ε.Κ.Α.Μ.). Πρόκειται για επίλεκτη μονάδα της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία έχει ως αποστολή την αποτελεσματική αντιμετώπιση σοβαρών και εξαιρετικά επικίνδυνων καταστάσεων (τρομοκρατικές ενέργειες, αεροπειρατείες, απαγωγές ομήρων κ.λπ.). Η μονάδα αυτή είναι ειδικά εκπαιδευμένη και εξοπλισμένη με σύγχρονα υλικοτεχνικά μέσα. Στελεχώνεται από εθελοντές αστυνομικούς που επιλέγονται με αυστηρά κριτήρια και εκπαιδεύονται σκληρά και σε καθημερινή βάση. Η Ε.Κ.Α.Μ. επεμβαίνει ύστερα από έγκριση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Το 1999 συστάθηκε στην Ελληνική Αστυνομία νέα κατηγορία προσωπικού, οι «Ειδικοί φρουροί», με αποκλειστική αποστολή τη φύλαξη ευπαθών στόχων αστυνομικού ενδιαφέροντος (κτιρίων και εγκαταστάσεων δημοσίων υπηρεσιών, δικαστικών αρχών, πρεσβειών, οργανισμών κοινής ωφέλειας, Μετρό κ.λπ.)¹²⁴. Το μέτρο αυτό συνδυάστηκε, τόσο με την ανάγκη αντιμετώπισης ειδικών μορφών εγκληματικότητας (τρομοκρατικές ενέργειες), όσο και με την αποδέσμευση των υπηρετούντων σ’ αυτές τις θέσεις αστυνομικών και τη διάθεσή τους σε μάχιμες υπηρεσίες.

Η Ελλάδα, εργάζεται για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, έχοντας ως βάση ένα ενισχυμένο και εκσυγχρονισμένο νομοθετικό πλαίσιο, με βασική προτεραιότητα την ενίσχυση των δυνατοτήτων των αρμόδιων Υπηρεσιών και την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και δημοκρατικών ελευθεριών όλων των πολιτών που διαβιούν στην Ελληνική Επικράτεια.

¹²² Π.Δ 14/2001

¹²³ Τμήματα Συντονισμού, Εξακριβώσεων, Ερευνών, Επιχειρήσεων, Πληροφοριών, Εσωτερικών Λειτουργιών

¹²⁴ Νόμος 2734/1999

Ειδικότερα, από 27-06-2001, ψηφίσθηκε και βρίσκεται σε ισχύ ο Ν.2928/2001, για την καταπολέμηση της Τρομοκρατίας και Οργανωμένου Εγκλήματος. Στις 24/06/2004, ψηφίστηκε ένας νέος Αντιτρομοκρατικός Νόμος, με αυστηρότερες διατάξεις (αυστηρότερες ποινές, κ.λπ.), ο Ν.3251/2004, με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην Ελληνική έννομη τάξη διατάξεις των αποφάσεων - πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Για την κατάρτιση του Ν. 3251/2004, μεταξύ των άλλων, έχει ληφθεί υπόψη η απόφαση 1373/2001 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, όπως επίσης και η Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, που κυρώθηκε στη Χώρα μας με τον Ν. 3034/2002. Η Ελλάδα έχει υπογράψει και τις δώδεκα (12) Διεθνείς Συμβάσεις, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τις έχει επικυρώσει με αντίστοιχους Νόμους και Νομοθετικά Διατάγματα. Έχει επίσης ανταποκριθεί πλήρως στις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (1267/1999,1333/2000,1373/2001,1390/2002, 1526/2004), θέτοντας σε εφαρμογή τα μέτρα κατά του Osama Bin Laden, των Ταλιμπάν, του Δικτύου της AL-QAIDA και άλλων ατόμων, ομάδων ή οντοτήτων που συνδέονται μεταξύ τους.

Στο Υπουργείο Εσωτερικών έχει συσταθεί (άρθρ. 4 του Ν. 2265/1994) Συμβούλιο Συντονισμού Ανάλυσης και Ερευνών για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, του οποίου προϊστάται Εισαγγελικός λειτουργός και το οποίο λειτουργεί υπό την άμεση εποπτεία του Υπουργού, στον οποίο και υποβάλλει τα πορίσματα, τις προτάσεις και τα προγράμματα που καταρτίζει.

Έργο του Συμβουλίου είναι η μελέτη και ανάλυση των μορφών του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, η εκπόνηση προγραμμάτων και η χάραξη κατευθύνσεων για την κατάλληλη οργάνωση των διωκτικών αρχών και την εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού τους.

Ομοίως, η αποτελεσματική αντιμετώπιση των εγκληματικών αυτών φαινομένων, καθώς και η αποτελεσματική θωράκιση της Χώρας έναντι του κινδύνου εισαγωγής τέτοιας εγκληματικής δραστηριότητας από άλλες χώρες.

Η Ελληνική Αστυνομία, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, που αποτελεί κυρίαρχη προτεραιότητα για την Ελληνική Αστυνομία, συλλέγει πληροφορίες και διεξάγει έρευνες συνεργαζόμενη στενά σε εθνικό επίπεδο με την «Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας», η οποία εποπτεύεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών (άρθρ. 7, Ν. 3691/2008), με μόνιμη μάλιστα συμμετοχή εκπροσώπου της σε αυτήν. Με το Νόμο αυτό, (άρθρο 40) ενισχύεται η δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών εμπιστευτικής φύσεως μεταξύ της Επιτροπής του άρθρου 7 και των οριζόμενων σε αυτό αρμόδιων Αρχών και Υπηρεσιών με διαδικασίες που καθορίζονται από σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις. Με τον τρόπο αυτό, στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας συνεργάζεται αποτελεσματικά το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων.

Στην ανωτέρω Επιτροπή έχουν αποσπαστεί οκτώ (8) αστυνομικοί από Υπηρεσίες Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων, Ναρκωτικών και Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας, με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση. Έχει δημιουργηθεί Δίκτυο Αξιωματικών Συνδέσμων σε όλες τις περιφέρειες της Χώρας (106 αστυνομικοί), για τη διερεύνηση των υποθέσεων ξεπλύματος χρημάτων και των υποθέσεων που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τέλος, το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας εκπαιδεύεται συνεχώς για την

αποτελεσματική αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών, ενώ έχουν εκδοθεί εγκύκλιες οδηγίες προς τις επιχειρησιακές Υπηρεσίες για τον χειρισμό των συναφών θεμάτων.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, που υπεγράφη το 1997, περιέλαβε την τρομοκρατία σαν ένα θέμα για το οποίο έπρεπε να ληφθεί απόφαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διατηρώντας ωστόσο την ομοφωνία κατά την ψηφοφορία. Αυτό σημαίνει, όπως άλλωστε συμβαίνει για όλα τα θέματα του τρίτου πυλώνα, ότι η οποιαδήποτε απόφαση είναι αποτέλεσμα, διπλωματικών σχέσεων και διακυβερνητικού συμβιβασμού.

Επιπλέον, η ανάλυση της διαδικασίας ορισμού της τρομοκρατίας το 2002 δείχνει ότι σε θεωρούμενες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης οι διακυβερνητικές διαπραγματεύσεις σκιάζουν πλήρως τον ρόλο των Εθνικών Κοινοβουλίων. Το κείμενο της Απόφασης Πλαίσιο ήταν το αποτέλεσμα των συζητήσεων μεταξύ των εκπροσώπων των κρατών μελών στα πλαίσια της Επιτροπής του Άρθρου 36 και της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν αποκλειστικά συμβουλευτικός. Από τα εθνικά Κοινοβούλια ζητήθηκε η γνώμη, μόνο όταν αυτή δεν θα μπορούσε πλέον να ληφθεί υπόψη, έτσι κι αλλιώς από το Συμβούλιο. Επομένως, πέραν του προφανούς εξευρωπαϊσμού, το πεδίο της τρομοκρατίας εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται ακόμη από διπλωματικούς συμβιβασμούς και διχογνωμίες, μεταξύ των Κυβερνήσεων των Κρατών Μελών.¹²⁵

Πολλά είναι τα ερωτήματα που τίθενται και τα οποία αναμένουν απαντήσεις. Υπάρχει κίνδυνος πέρα από μια υπερβολική ασφάλεια της ευρωπαϊκής κοινωνίας μέσω της θέσπισης αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας και σε καταφατική περίπτωση, πώς αυτή επηρεάζει την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων; Οδηγεί η εμφάνιση αυτής της διαρκούς απαίτησης για όλο και περισσότερη ασφάλεια την Ευρώπη σε μια κοινωνία επιτήρησης, ή χειρότερα στο να καταστούν τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης - αν δεν έχουν καταστεί ήδη- αστυνομικά κράτη; Κατά την ανάπτυξη αυτής της ανάλυσης, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι μερικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα εκείνα που είχαν υποστεί την πολιτική βία και εσωτερική τρομοκρατία, είχαν ήδη ένα σημαντικό κανονιστικό πλαίσιο για να καταπολεμήσουν την τρομοκρατία πριν από την 9/11.¹²⁶

Εντούτοις, η 11^η Σεπτεμβρίου φάνηκε να ασκεί μια κάποια ενισχυμένη επίδραση στην εσωτερική νομοθεσία. Σε απάντηση στην Απόφαση Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την τρομοκρατία, η Ολλανδική κυβέρνηση για παράδειγμα συνέταξε ένα νέο αντιτρομοκρατικό νομοσχέδιο, το οποίο κατέστησε την τρομοκρατία ποινικό αδίκημα για πρώτη φορά στην Ολλανδική ιστορία. Επιπλέον, για να ενισχυθούν οι προσπάθειες καταπολέμησης της τρομοκρατίας στις Κάτω Χώρες, υπήρξαν προτάσεις για τη διευκόλυνση της παροχής δεδομένων από τον χρηματοοικονομικό τομέα, την θέσπιση της υποχρεωτικής εξακρίβωσης της ταυτότητας και την εύκολη χρησιμοποίηση προληπτικών μεθόδων έρευνας.

Η Γερμανία απάντησε στην πρόκληση της 9/11 με τη γρήγορη εισαγωγή νέων αρμοδιοτήτων της αστυνομίας, ειδικότερα στις έρευνες τραπεζικών θυρίδων για κτίρια που ανήκουν σε θρησκευτικές οργανώσεις (stage house searches). Στις μυστικές υπηρεσίες δόθηκε η δυνατότητα να παγιδεύουν τις τηλεπικοινωνίες- συμπεριλαμβανομένης και της επικοινωνίας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου- για

¹²⁵ Didier BIGO, Laurent BONELLI, Dario CHI, Christian OLSSON, Mapping the Field of the EU Internal Security Agencies, 2008 p. 65

¹²⁶ <http://www.notre-europe.eu>, 9/11 and the Europeanization of anti-terrorism policy: a critical assessment, Monica Den Boer, Policy Papers N°6, September 2003 p.17

προληπτικούς λόγους. Στο Βέλγιο, δεν άλλαξε η νομοθεσία μετά την 9/11, αλλά έγινε ευκολότερο το πάγωμα των περιουσιακών στοιχείων. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες, αποτέλεσαν τον καταλύτη για τη θέσπιση του νόμου του 2001 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του εγκλήματος και την ασφάλεια (Anti-terrorism, Crime and Security Act 2001), ο οποίος είναι αυστηρός καθώς επιτρέπει την κράτηση χωρίς δίκη και δεδομένου ότι εισήγαγε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις αστυνόμευσης και ποινικού δικαίου¹²⁷.

Από μια γρήγορη εξέταση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορούμε να μάθουμε ότι εισήχθησαν μέτρα τα οποία δεν σχετίζονταν άμεσα με το ποινικό δίκαιο για να αυστηροποιήσουν το κλίμα ασφάλειας. Αυτό έγινε πρώτιστα μέσω της αυστηροποίησης των ελέγχων ταυτότητας, της χαλάρωσης των καθεστώτων ανταλλαγής στοιχείων μεταξύ της αστυνομίας, των υπηρεσιών ασφάλειας και του ιδιωτικού τομέα (τραπεζικές εργασίες, επιχειρήσεις μεταφοράς), και της ευκολότερης διαπίστωσης στοιχείων μέσω των κινητών τηλεφώνων και άλλων μορφών τηλεπικοινωνιών.

Το σχέδιο χάραξης πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντούτοις αποκαλύπτει ότι η ανησυχία για την τρομοκρατία, και η συναίσθηση της άμεσης ανάγκης για αντιμετώπισή της με μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας έχουν λειτουργήσει επίσης σαν ένας σημαντικός καταλύτης εξευρωπαϊσμού των πολιτικών ελέγχου του εγκλήματος. Αυτή η κανονιστική έξαρση μπορεί να καταδειχθεί σαφώς και με την ευρεία εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, το οποίο υιοθετήθηκε αμέσως μετά την 11^η Σεπτεμβρίου.

8.- Η καταπολέμηση των ναρκωτικών

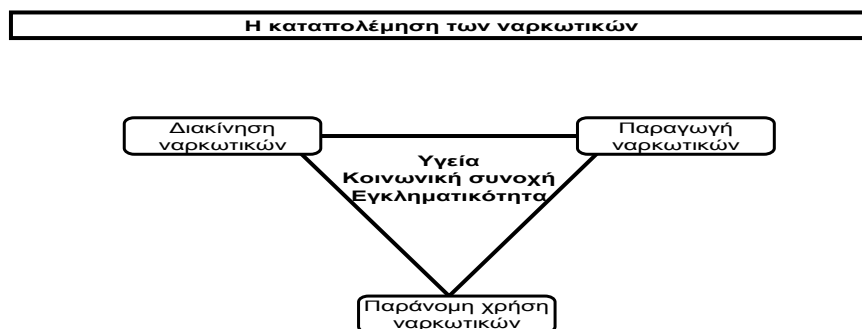
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η ευημερία, η κοινωνική συνοχή και η ασφάλεια αποτελούν στόχους που καθοδηγούν τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον αγώνα κατά των ναρκωτικών. Στο πλαίσιο αυτό, η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης επικεντρώνεται κυρίως στη μείωση της προσφοράς και της ζήτησης, που συνδυάζει την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας.

Μεγαλύτερος συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εναρμόνιση στον τομέα των παραβάσεων και των κυρώσεων, αλλά επίσης και αποτελεσματική διεθνής συνεργασία αποτελούν τα κύρια στοιχεία. Όργανα όπως το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας και μέσα, όπως οι στρατηγικές και τα χρηματοδοτικά προγράμματα, συμπληρώνουν το πλαίσιο δράσης για την αποτελεσματική καταπολέμηση των ναρκωτικών και για την επίτευξη του συνόλου των εν λόγω στόχων που έχουν καθοριστεί.

Το πρόβλημα των ναρκωτικών συνιστά μια από τις ιδιαίτερα σοβαρές απειλές που τίθενται σήμερα στα κράτη, στις Κυβερνήσεις τους, στις κοινωνίες και τους πολίτες τους, σε εθνικό, Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Το φαινόμενο «ναρκωτικά» ευνοήθηκε από τις εξελίξεις και ιδιαίτερα από την αυξημένη ελευθερία διακίνησης προσώπων, αγαθών και κεφαλαίων, αλλά και από την εκμηδένιση των γεωγραφικών αποστάσεων, συνδέθηκε άρρηκτα με την παράνομη διεθνή εμπορία, το λαθρεμπόριο παντός τύπου και το οργανωμένο έγκλημα, δραστηριότητες που αποφέρουν τεράστια κέρδη και εξασφαλίζουν απειλητική διείσδυση στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

¹²⁷ C. Walker, 2003: 11

Τα ναρκωτικά αποτελούν ένα από τα σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα, το οποίο με την αύξουσα πορεία που διαγράφει και τις προεκτάσεις που έχει λάβει πλήττει αδιακρίτως όλες τις κοινωνικές τάξεις και ηλικιακές ομάδες, αλλά κυρίως την νεολαία. Καμία χώρα δεν είναι απρόσβλητη στον κίνδυνο των παράνομων ναρκωτικών. Το εμπόριό τους εκτρέφει το έγκλημα και καταστρέφει ζωές. Σε εθνικό επίπεδο αποτελεί μια από τις προτεραιότητες των Κυβερνήσεων, αγγίζει πάρα πολύ κόσμο και δοκιμάζει την αποτελεσματικότητα της Πολιτείας γενικά και της Αστυνομίας ειδικότερα.

Οι πολλές διαστάσεις του προβλήματος (καλλιέργεια, παραγωγή, παρασκευή, διαμετακόμιση, διακίνηση, διάθεση, χρήση, νοσηρότητα, εγκληματικότητα) προσβάλλουν βάνανυσα την ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια, την κοινωνική συνοχή, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το Κράτος Δικαίου και υπονομεύουν τις προσπάθειες για το χτίσιμο μιας καλύτερης κοινωνίας. Η ανάπτυξη παράνομων δραστηριοτήτων στον τομέα της καλλιέργειας, παραγωγής και διακίνησης ναρκωτικών από άρτια οργανωμένες εγκληματικές οργανώσεις συνιστούν μια από τις βασικές συνιστώσες του προβλήματος.

Το πρόβλημα των ναρκωτικών θίγει άμεσα και με τραγικό πολλές φορές τρόπο τα πολυτιμότερα αγαθά του ανθρώπου, τη ζωή και την υγεία των χρηστών και ιδιαίτερα των νέων ανθρώπων και των οικογενειών τους, ενώ παράλληλα θέτει σε δοκιμασία την ασφάλεια, την κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη.

Η τροφοδότηση της μικρομεσαίας εγκληματικότητας, από τη διακίνηση και χρήση των ναρκωτικών (κλοπές, ληστείες του δρόμου, περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας κ.λ.π), κλονίζει σοβαρά το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών,

δημιουργεί το φόβο του εγκλήματος και αποτελεί σημαντικότερη παράμετρο της αποτελεσματικότητας της Αστυνομίας προβάλλοντας ως άμεση και επιτακτική την ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος.

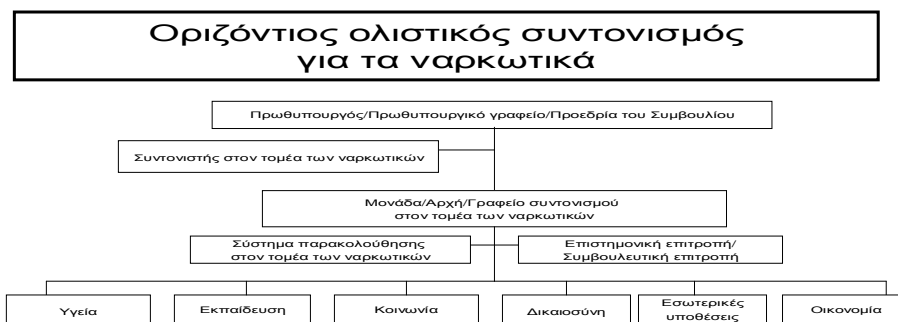
Το πρόβλημα των ναρκωτικών εξακολουθεί να θέτει απειλές και νέες προκλήσεις, όπως η αυξανόμενη χρήση συνθετικών ναρκωτικών από τους νέους και το ανησυχητικό φαινόμενο της αύξησης του αριθμού των νέων που εμπλέκονται σε χρήση και διακίνηση ναρκωτικών.

Υπάρχουν χώρες σήμερα στις οποίες τα ναρκωτικά καλλιεργούνται σε απέραντες εκτάσεις και παράγονται τεράστιες ποσότητες (Αφγανιστάν, Χώρες της Κεντρικής Ασίας, Χώρες της Λατινικής Αμερικής κ.λ.π) και των οποίων η οικονομία στηρίζεται αποκλειστικά στην καλλιέργεια, παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών. Υπάρχουν τεράστια περιθώρια κέρδους, τα οποία είναι οι κινητήριες δυνάμεις πίσω από την καλλιέργεια, την παραγωγή και τη διακίνηση των ναρκωτικών, πράγμα το οποίο ευνοεί την ανάπτυξη δραστηριοτήτων οργανωμένων εγκληματικών ομάδων διακίνησης ναρκωτικών. Η εκτροπή των προδρόμων ουσιών από το νόμιμο εμπόριο, επιδιώκεται και επιτυγχάνεται πολλές φορές από τις εγκληματικές οργανώσεις, για να αποκτηθούν τα χημικά που απαιτούνται για την παράνομη παρασκευή των ναρκωτικών και των ψυχοτρόπων ουσιών. Το ξέπλυμα χρήματος σύμφωνα με αναλύσεις και στοιχεία διεθνών Οργανισμών συνδέεται στο μεγαλύτερο ποσοστό (80% περίπου) με την οργανωμένη διακίνηση ναρκωτικών.

«Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία της αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών στα πλαίσια μιας συνολικής ισόρροπης και πολυτομεακής προσέγγισης μεταξύ αφενός μεν της πολιτικής της πρόληψης, της παροχής βοήθειας και της απεξάρτησης από τα ναρκωτικά, της πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και του ξεπλύματος χρήματος αφετέρου δε της ενίσχυσης της διεθνούς συνεργασίας».

«Η Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα ναρκωτικά 2005-2012 θα προστεθεί στο Πρόγραμμα αφού εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2004». Στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας του «τρίτου πυλώνα» προβλέπεται ρητά η ανάπτυξη δράσεων και η προσέγγιση των νομοθεσιών σχετικά με την «παράνομη διακίνηση ναρκωτικών»(άρθρο 29 ΣΕΕ).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τον Δεκέμβριο του 2004 την Ευρωπαϊκή στρατηγική καταπολέμησης των ναρκωτικών για την περίοδο 2005-2012, η οποία περιλαμβάνει δύο σχέδια δράσης το πρώτο για την τριετία 2005-2008 και το δεύτερο για την τετραετία 2008-2012. Η στρατηγική αυτή βασίστηκε στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ναρκωτικά της περιόδου 2002-2004 και στο σχέδιο δράσης 2000-2004 για τα ναρκωτικά έχοντας λάβει υπόψη τα κείμενα αυτά καθώς και την ενδιάμεση αξιολόγηση του σχεδίου δράσης, την αντίδραση του Συμβουλίου σε αυτή την ενδιάμεση αξιολόγηση και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Η νέα στρατηγική για τα ναρκωτικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται πρώτα απ' όλα στις βασικές αρχές δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προασπίζει από κάθε άποψη τις ιδρυτικές αξίες της Ένωσης που αναφέρονται στο σεβασμό της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, την ελευθερία, τη δημοκρατία, την ισότητα, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Σκοπός της είναι να προστατευθεί και να ενισχυθεί περισσότερο η ευζωία της κοινωνίας και των ατόμων, να παρασχεθεί υψηλό επίπεδο ασφάλειας των πολιτών και να υιοθετηθεί μία ισόρροπη και ολοκληρωμένη προσέγγιση του προβλήματος των ναρκωτικών.

Σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες καταπολέμησης της οργανωμένης διασυνοριακής διακίνησης των ναρκωτικών διαδραματίζει η Europol.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελλάδα βρίσκεται να γειτονεύει με χώρες παραγωγής και διακίνησης ναρκωτικών και να αποτελεί σημαντικό διαμετακομιστικό αγωγό ναρκωτικών ουσιών από τρίτες χώρες προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του καλούμενου «Βαλκανικού Άξονα».

Για το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας η καταπολέμηση των ναρκωτικών αποτέλεσε και εξακολουθεί να αποτελεί πρώτη, άμεση και διαρκή προτεραιότητα.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών η Ελληνική Αστυνομία τα τελευταία χρόνια, μέσα από μία διαφορετική προσέγγιση, η οποία ξεπέρασε τις παλιές πρακτικές που στηρίζονταν αποκλειστικά και μόνο στην καταστολή, ανέπτυξε μία σειρά από δράσεις στο πλαίσιο της πολυκλαδικής συνεργασίας και του συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων φορέων, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Οι κύριοι άξονες των δράσεων εκφράστηκαν μέσα από το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά των Ναρκωτικών της Ελληνικής Αστυνομίας» και από την «Πολιτική Δημόσιας Τάξης και Ασφάλειας».

Συγκεκριμένα, η Ελληνική Αστυνομία κατάρτισε για πρώτη φορά το 2001 και υλοποίησε μέχρι και το 2005, «5ετές Ειδικό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά των Ναρκωτικών», το οποίο ενσωματώθηκε στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης. Στη συνέχεια, και στο πλαίσιο του εθνικού σχεδιασμού και της εναρμόνισης με τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ναρκωτικά 2005-2012, το σχέδιο αυτό αναπροσαρμόστηκε και ολοκληρώθηκε η εφαρμογή του «Ειδικού Επιχειρησιακού Προγράμματος κατά των Ναρκωτικών της Ελληνικής Αστυνομίας (2005-2008)».

Το πρόγραμμα αυτό, χαρακτηρίστηκε από τη θέση στόχων προς υλοποίηση, μεταξύ των οποίων ήσαν η καταπολέμηση των οργανωμένων κυκλωμάτων διακίνησης ναρκωτικών, η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από διακίνηση ναρκωτικών, η επέκταση σε όλη την επικράτεια ολοκληρωμένων προγραμμάτων αστυνόμευσης, η αντιμετώπιση της διασυνοριακής διακίνησης ναρκωτικών, η κατεύθυνση της δράσης των Υπηρεσιών συνοριακής φύλαξης και στην καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, η αντιμετώπιση της διακίνησης ναρκωτικών μέσω του Διαδικτύου, η ενίσχυση των υπαρχουσών δομών και η δημιουργία νέων όπου ελλείπουν και η αντιμετώπιση της σχετιζόμενης με την διακίνηση και χρήση των ναρκωτικών εγκληματικότητας (κλοπές, ληστείες του δρόμου, κ.λπ.)

Στο πλαίσιο υλοποίησης του ανωτέρω Ειδικού Επιχειρησιακού Προγράμματος Δράσης, η Ελληνική Αστυνομία έδωσε προτεραιότητα σε τομείς όπως η ίδρυση-οργάνωση-αναδιάρθρωση των Υπηρεσιών Δίωξης Ναρκωτικών, η βασική και δια

βίου εκπαίδευση-επιμόρφωση του Προσωπικού των Υπηρεσιών Δίωξης Ναρκωτικών και λοιπών Υπηρεσιών Ασφαλείας, η συμπλήρωση του νομοθετικού πλαισίου, η ενίσχυση και διαρκής ανανέωση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού των Υπηρεσιών Δίωξης Ναρκωτικών και η διεθνής συνεργασία σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνής Συνεργασία με Τρίτες Χώρες.

Μετά την ολοκλήρωσή του το Πρόγραμμα αξιολογήθηκε από επιτροπή αξιολόγησης, η οποία στη συνέχεια προέβη στη σύνταξη του νέου Ειδικού Επιχειρησιακού Προγράμματος της Ελληνικής Αστυνομίας (2009-2012), το οποίο εγκρίθηκε από την ηγεσία και στάλθηκε στις αρμόδιες Υπηρεσίες για υλοποίηση.

Στο πλαίσιο της «Πολιτικής Δημόσιας Τάξης και Ασφάλειας» που εφαρμόστηκε τα τελευταία χρόνια, η αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών από πλευράς Ελληνικής Αστυνομίας αποτέλεσε και πάλι μια από τις κεντρικές προτεραιότητες, οι οποίες εκδηλώθηκαν με δράσεις στους τομείς τόσο της πρόληψης όσο και της καταστολής.

Στον τομέα της πρόληψης δόθηκε προτεραιότητα στον εντοπισμό και την καταγραφή των εγκληματογόνων περιοχών, στη διενέργεια συστηματικών προληπτικών ελέγχων σε χώρους περιμετρικά των σχολείων, φροντιστηρίων, αθλητικών χώρων και χώρων προσιτών στην νεολαία, στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών, επαφών και επικοινωνιών με τοπικούς παράγοντες (Δήμους, ΟΚΑΝΑ, Μ.Κ.Ο., Οργανώσεις νεολαίας, σχολεία, συλλόγους γονέων κ.λπ.) με στόχο την ανάδειξη του προβλήματος και την ενημέρωση των πολιτών, στην υλοποίηση στοχευμένων δράσεων, σε συνεργασία με συναρμόδιους φορείς, στην πραγματοποίηση ημερίδων και αθλητικών εκδηλώσεων με συναρμόδιους φορείς, στη διενέργεια ενημερωτικών διαλέξεων σε σχολεία και σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, στην επιτήρηση χώρων υπόπτων διακίνησης ναρκωτικών, χώρων υλοποίησης προγραμμάτων απεξάρτησης για την αντιμετώπιση των συμφύων αστυνομικών προβλημάτων, στην αντιμετώπιση της σχετιζόμενης με τη διακίνηση και χρήση ναρκωτικών ουσιών εγκληματικότητας κ.λπ.

Στον τομέα της καταστολής δόθηκε προτεραιότητα στη λειτουργία και δράση εξειδικευμένων Υπηρεσιών Δίωξης Ναρκωτικών σε όλη την Επικράτεια (Υποδιευθύνσεις Δίωξης Ναρκωτικών στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, Τμήματα Δίωξης Ναρκωτικών στα Αεροδρόμια Αθήνας και Θεσσαλονίκης, (27) Τμήματα Δίωξης Ναρκωτικών σε περιοχές της Χώρας, ίδρυση και λειτουργία 96 Τμημάτων Ασφαλείας στην Αττική από το 2004 και 12 νέων Τμημάτων Ασφαλείας στη Θεσσαλονίκη από το 2006 (επιπλέον των 5 που λειτουργούσαν), 228 Ομάδες Δίωξης Ναρκωτικών σε όλα τα Τμήματα Ασφαλείας και σε όλα τα Μικτά Αστυνομικά Τμήματα της Χώρας).

Πρόσφατα ιδρύθηκαν και λειτουργούν σε Χίο, Σάμο, Μυτιλήνη και Ρέθυμνο Τμήματα Δίωξης Ναρκωτικών, ενώ έχουν ιδρυθεί αντίστοιχα Τμήματα επίσης στα Χανιά και τον Άγιο Νικόλαο, των οποίων αναμένεται η έναρξη λειτουργίας.

Με την υλοποιούμενη αναδιάρθρωση της δομής της Ελληνικής Αστυνομίας, για την αποτελεσματική δράση των περιφερειακών Υπηρεσιών της, προβλέφθηκε η ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων Δίωξης Ναρκωτικών σε όλες τις Αστυνομικές Διευθύνσεις της Χώρας. Εφαρμόστηκαν με επιτυχία προγράμματα από αέρος εξερεύνησης, με τη χρήση ελικοπτέρων της Ελληνικής Αστυνομίας, δύσβατων και υπόπτων περιοχών καλλιέργειας κάνναβης, σε όλη την ελληνική επικράτεια με θετικά αποτελέσματα στον προληπτικό και κατασταλτικό τομέα.

Για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της οργανωμένης διακίνησης ναρκωτικών, παράλληλα με την αστυνομική έρευνα των υποθέσεων διενεργείται και οικονομική έρευνα σε βάθος των περιουσιακών στοιχείων των εμπλεκόμενων προσώπων, ενώ διαμορφώθηκαν μηχανισμοί διερεύνησης των παράνομων προσόδων

από τη διακίνηση των ναρκωτικών, μέσω του διαδικτύου (Internet). Στα πλαίσια αυτά αποσπάστηκαν Αστυνομικοί στην Εθνική Αρχή για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων και αστυνομικοί από την Υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής.

Η Ελληνική Αστυνομία χρησιμοποιεί με βάση την εθνική νομοθεσία εκεί όπου αυτό επιβάλλεται, ειδικές ανακριτικές πράξεις επί εγκληματικών οργανώσεων λαθρεμπορίας ναρκωτικών (ανακριτική διείσδυση, ελεγχόμενες μεταφορές, άρση απορρήτου, καταγραφή δραστηριότητας με τεχνικά μέσα κλπ), με την τήρηση των προβλεπόμενων εγγυήσεων (άρθρο 253α ΚΠΔ). Μία από τις τεχνικές αυτές είναι και η τεχνική της ελεγχόμενης παράδοσης ναρκωτικών, η οποία πραγματοποιείται με ευθύνη του Συντονιστικού Οργάνου Δίωξης Ναρκωτικών, μετά από έγκριση του εισαγγελέα Εφετών, μια τεχνική που θεωρείται αποτελεσματικό μέτρο για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και την εξάρθρωση διεθνών κυκλωμάτων διακίνησης.

Για την πάταξη της μικροδιακίνησης εντοπίζονται περιοχές όπου γίνεται διακίνηση ναρκωτικών ουσιών και οργανώνεται η διενέργεια ουσιαστικών ελέγχων, ενώ δίνεται προτεραιότητα στην πάταξη της εγκληματικότητας που σχετίζεται με την διακίνηση και χρήση ναρκωτικών. Η ενεργοποίηση με στοχευμένη δράση των συνεργείων αστυνομικών ελέγχων και ειδικότερα των ειδικών συνεργείων δίωξης ναρκωτικών και των Ομάδων Πρόληψης και Καταστολής της Εγκληματικότητας, θεωρήθηκε σημαντικός παράγοντας αστυνομικής δράσης, ο οποίος θα μπορούσε να επιφέρει θετικά αποτελέσματα σε επιχειρησιακό επίπεδο. Η προσπάθεια βελτίωσης του πληροφοριακού δικτύου για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση και εκμετάλλευση των πληροφοριών σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο υπήρξε διαρκής.

Για την αποτροπή της εισαγωγής ναρκωτικών από άλλες χώρες, αποδόθηκε βαρύτητα στους συνοριακούς ελέγχους, σε συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας με συναρμόδιες Υπηρεσίες (Τελωνεία, Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, Λιμενικό Σώμα). Τέλος, έγιναν προσπάθειες για την εξασφάλιση σύγχρονου υλικοτεχνικού εξοπλισμού, με φροντίδα για τη διαρκή ανανέωσή του (οπλισμός, οχήματα, συσκευές τηλεπικοινωνιών κ.λπ.).

Η Ελληνική Αστυνομία, στον τομέα της καταπολέμησης της διεθνούς διακίνησης ναρκωτικών, προώθησε συνεργασίες με Διοικητικές Αρχές άλλων χωρών, ενώ παρακολουθεί ανελλιπώς τις εξελίξεις, συμμετέχοντας ενεργά σε συναντήσεις, ασκήσεις και διεθνείς αστυνομικές επιχειρήσεις (SECI κ.λπ.). Έλαβε και εξακολουθεί να λαμβάνει μέρος σε διεθνή σεμινάρια και ειδικότερα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμετέχει σε Ομάδες Εργασίας και Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας και αποτελεί δραστήριο μέλος των πρωτοβουλιών Περιφερειακής Συνεργασίας (Συνεργατική Πρωτοβουλία Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Οικονομική Συνεργασία Εύξεινου Πόντου, Πρωτοβουλία Συνεργασίας Αδριατικής και Ιονίων Νήσων, κ.λπ.).

Για την αντιμετώπιση της οργανωμένης διασυνοριακής διακίνησης ναρκωτικών προς τη χώρα μας, ιδίως από την Αλβανία, η Ελληνική Αστυνομία εφαρμόζει πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας και για το σκοπό αυτό πραγματοποιούνται τακτικές συναντήσεις των Αρχηγών των δύο Αστυνομιών, καθώς και Ελλήνων Αστυνομικών Διευθυντών των όμορων Αστυνομικών Διευθύνσεων με τους Αλβανούς ομολόγους τους. Αντίστοιχες συναντήσεις πραγματοποιούνται και με τις άλλες Βαλκανικές χώρες (Βουλγαρία, Τουρκία, FYROM).

Εξαιρετικής σημασίας όργανο για τη διασφάλιση του συντονισμού των προσπάθειών σε εθνικό επίπεδο αποτελεί το Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών (Σ.Ο.Δ.Ν.) Το διυπουργικό αυτό όργανο συντονισμού και συνεργασίας των Διοικητικών Αρχών της Χώρας, λειτουργεί στο Υπουργείο Εσωτερικών και

συμμετέχουν σ' αυτό εκπρόσωποι και των τεσσάρων Διοικητικών Αρχών (Ελληνική Αστυνομία, Τελωνεία, Λιμενικό Σώμα και Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων). Πρόεδρος του Οργάνου είναι ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, ως εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών.

Το Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργεί και ως Εθνική Μονάδα Πληροφοριών για τα ναρκωτικά ¹²⁸ και έχει τον έλεγχο και την ευθύνη των πραγματοποιούμενων ελεγχόμενων μεταφορών ναρκωτικών στη Χώρα. ¹²⁹ Η τελευταία ρύθμιση, ήταν αποτέλεσμα εναρμόνισης της Ελλάδας με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ίδρυση τέτοιων μονάδων σε όλα τα Κράτη Μέλη, με απώτερο σκοπό την ενιαία αντιμετώπιση του προβλήματος και τη διασφάλιση καλύτερου συστήματος συντονισμού, συνεργασίας και ανταλλαγής και αξιοποίησης πληροφοριών. Περιφερειακά, η Ελληνική Αστυνομία υποστηρίζει τη δράση του Συντονιστικού Οργάνου Δίωξης Ναρκωτικών, συμμετέχοντας με εκπροσώπους της στα 14 περιφερειακά σημεία επαφής.

Το Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών συντάσσει κάθε χρόνο Ετήσια Έκθεση για την Κατάσταση των Ναρκωτικών στην Ελλάδα, με βάση συνεισφορές των Διοικητικών Αρχών και δικές του πληροφορίες.

Αξίζει νομίζουμε να αναφερθεί μια σημαντική πρωτοβουλία της Ελληνικής Αστυνομίας, στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Α εξάμηνο 2003) η οποία αφορούσε στη σύνταξη και προώθηση πρότασης Σχεδίου Δράσης για τα Ναρκωτικά, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Χωρών των Δυτικών Βαλκανίων και των υποψήφιων για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση Χωρών (Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Τουρκίας). Το Σχέδιο Δράσης, μετά από λεπτομερή επεξεργασία του, στα πλαίσια της Οριζόντιας Ομάδας για τα Ναρκωτικά, εγκρίθηκε τελικά από το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τη συνεδρίασή του, του Ιουνίου 2003 στο Λουξεμβούργο. Το Σχέδιο αυτό απέδειξε ότι τα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας μπορούσαν να σχεδιάζουν, να διαπραγματεύονται και να υποβάλλουν προς έγκριση σημαντικά σχέδια δράσης για σημαντικά θέματα που απασχολούσαν όχι μόνο τις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και χώρες που είχαν ήδη εισέλθει σε τροχιά προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό (Χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και Υποψήφιες για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση Χώρες).

Η Ελληνική Αστυνομία, συμμετείχε ευθύς εξ' αρχής ενεργά στο πρόγραμμα Logo (Logo Project) της Europol, σχετικά με την κατάσχεση χαπιών ecstasy, συλλέγοντας και αποστέλλοντας συστηματικά τις σχετικές πληροφορίες των επιχειρησιακών της υπηρεσιών για ανάλυση στην Europol, διαχέοντας στη συνέχεια σε όλες τις επιχειρησιακές Υπηρεσίες, το αποτέλεσμα της συνολικής ανάλυσης στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελληνική Αστυνομία, συμμετέχει ενεργά στο Πρόγραμμα αυτό, που αφορά στην καταγραφή και φωτογράφιση των κατασχεμένων δισκίων από τις Υπηρεσίες Δίωξης ναρκωτικών και την αποστολή όλων των σχετικών πληροφοριών στην Europol, η οποία τις αναλύει και συντάσσει καταλόγους που αφορούν τις κατασχέσεις δισκίων ecstasy σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενημερώνοντας σχετικά τις υπηρεσίες των κρατών μελών για τα συμπεράσματά της και το αποτέλεσμα της ανάλυσης. Οι κατάλογοι αυτοί ενημερώνονται περιοδικά, διατίθενται για διανομή, μέσω των Εθνικών Μονάδων της Europol, στις Υπηρεσίες Δίωξης στα Κράτη Μέλη και βοηθούν τις Υπηρεσίες αυτές στην αναγνώριση των ήδη

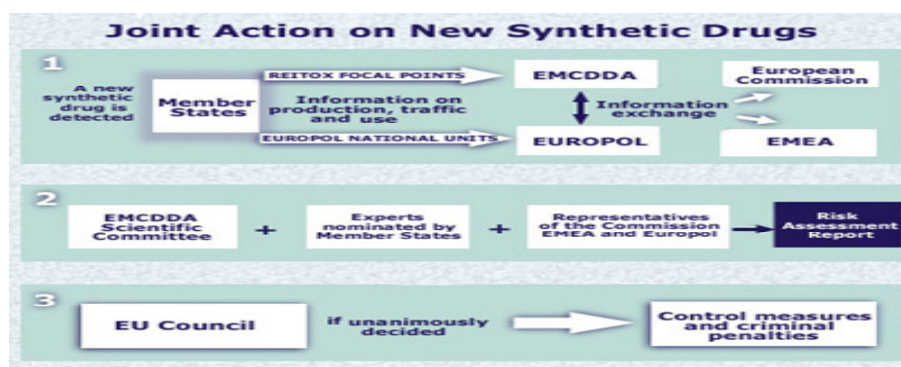
¹²⁸ ΠΔ 126/90

¹²⁹ Σύμφωνα με το Ν. 2331/95 (άρθρο 15), που αντικατέστησε το Ν. 2145/93 (άρθρο 38 παρ. 1), το Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών έχει τον έλεγχο και την ευθύνη των πραγματοποιούμενων ελεγχόμενων μεταφορών ναρκωτικών, καθ' όλη τη διάρκειά τους, από την είσοδο μέχρι την έξοδο των ναρκωτικών από τη χώρα.

καθιερωμένων ή νέων λογοτύπων των δισκίων. Θα πρέπει ωστόσο να αναφερθεί, ότι σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρήθηκαν προβλήματα, στο επίπεδο της άμεσης αξιοποίησης των προϊόντων της Europol σε επιχειρησιακό επίπεδο, ιδίως, λόγω γλωσσικών δυσκολιών.

Μια άλλη πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας, είναι και η θέσπιση και λειτουργία Συστήματος έγκαιρης πληροφόρησης για τα νέα συνθετικά ναρκωτικά.

Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα νέα συνθετικά ναρκωτικά

Στόχος του συστήματος είναι η αναφορά πληροφοριών, από τη μία πλευρά αστυνομικών, για τη διακίνηση νέων συνθετικών ναρκωτικών από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες και από την άλλη, η αξιολόγηση της σύνθεσης και της επικινδυνότητας των νεοεμφανιζόμενων στην αγορά συνθετικών ναρκωτικών, με τελικό στόχο την απαγόρευση κυκλοφορίας τους με απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών.

Ο συντονισμός σε εθνικό επίπεδο έχει αναληφθεί από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ). Το ΕΚΤΕΠΝ λειτουργεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΙΝΤ), ως εθνικό εστιακό σημείο, με βασικό στόχο την παροχή, τη διάδοση έγκυρων και συγκρίσιμων πληροφοριών, σε σχέση με όλες τις παραμέτρους που αφορούν το πρόβλημα των ναρκωτικών.

Στόχος του Συστήματος Έγκαιρης Προειδοποίησης είναι η συλλογή πληροφοριών για τα νέα συνθετικά ναρκωτικά, τα οποία αποτελούν σοβαρή απειλή για τη δημόσια υγεία και έχουν περιορισμένη θεραπευτική αξία. Η λειτουργία του βασίζεται σε ένα εθνικό δίκτυο πληροφόρησης, στο οποίο συμμετέχει και το Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών, το οποίο αντλεί τις σχετικές πληροφορίες από τις διωκτικές Αρχές της χώρας μας και συνεπώς και από την Ελληνική Αστυνομία, παρέχοντας στοιχεία και πληροφορίες που αφορούν όλες τις διωκτικές αρχές της χώρας, είτε μέσω διαφόρων ερωτηματολογίων είτε μεμονωμένων ερωτημάτων.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η οργανωμένη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών έχει προσλάβει διεθνείς διαστάσεις έτσι ώστε η αντιμετώπισή της σε εθνικό επίπεδο, χωρίς διεθνή

συνεργασία να καθίσταται προβληματική. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η σημερινή Europol ξεκίνησε τις εργασίες της ως Μονάδα Ναρκωτικών της Europol, ήδη από το 1994.

Τα προγράμματα δράσης και οι στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ναρκωτικά, τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο, κατέδειξαν τον προβληματισμό και την ανησυχία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των ίδιων των Κρατών Μελών.

Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε στα προγράμματα αυτά ήταν πραγματικά πολυκλαδική, διαπυλωνική και ολοκληρωμένη, περιλαμβάνοντας όλους τους τομείς που συνθέτουν το πρόβλημα, δηλαδή την πρόληψη, τη διεθνή συνεργασία και τις εξωτερικές σχέσεις, αλλά και τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και γενικά τη συνεργασία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας με τις Διοικητικές Αρχές των Κρατών Μελών, στην αντιμετώπιση του προβλήματος των νέων συνθετικών ναρκωτικών.

Όμως, αρνητικό στοιχείο της όλης προσπάθειας ήταν οι διαφορετικές αντιλήψεις για την πρόληψη και καταπολέμηση των ναρκωτικών στα διάφορα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κυριότερες τάσεις που επικρατούν, είναι εκείνες της φιλελεύθερης και ανεκτικής προσέγγισης, της απόλυτα αυστηρής προσέγγισης και της ενδιάμεσης προσέγγισης.

Η Ελληνική Αστυνομία ακολούθησε την ενδιάμεση προσέγγιση, υπακούοντας στο νομοθετικό της πλαίσιο, το οποίο θεωρεί τους χρήστες ναρκωτικών ουσιών και σωστά, ως ασθενείς και γενικά ως άτομα τα οποία χρειάζονται ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη. Ωστόσο, οι προσπάθειές της προσδιορίστηκαν από την Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα ναρκωτικά, η οποία προβλέπει τη μείωση της ζήτησης, τη μείωση της προσφοράς, τον εθνικό συντονισμό και τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών.

Η Ελληνική Αστυνομία, ευαισθητοποιήθηκε περισσότερο, όσον αφορά την ανάγκη για πολυτομεακό συντονισμό στον τομέα των ναρκωτικών. Αυτό καταδεικνύεται σαφέστατα, τόσο με τη σύσταση και λειτουργία του Συντονιστικού Οργάνου Δίωξης Ναρκωτικών, όσο και με τη συμμετοχή εκπροσώπου της στις εργασίες του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ). Η ευαισθησία αυτή αποτυπώθηκε και στη σύνταξη δύο πολυετών επιχειρησιακών σχεδίων κατά των ναρκωτικών από την Ελληνική Αστυνομία, του πρώτου το 2001 και του δεύτερου το 2007.

Το πείραμα του Συντονιστικού Οργάνου Δίωξης Ναρκωτικών, φαίνεται ότι πέτυχε τελικά, αφού οργάνωσε τη συνεργασία των διωκτικών υπηρεσιών, σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Αποτέλεσε ένα Διυπουργικό όργανο συντονισμού και συνεργασίας, το οποίο συνένωσε στους κόλπους του τις προσπάθειες, λείανε τις όποιες αντιθέσεις και ανταγωνισμούς και αύξησε την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών Δίωξης Ναρκωτικών, όχι μόνο σε στρατηγικό αλλά και σε επιχειρησιακό επίπεδο.

Βεβαίως, η συνεργασία αυτή θα ήταν ακόμη καλύτερη και περισσότερο αποδοτική, εάν υπήρχε άμεση on line πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων των αρμόδιων υπηρεσιών των Διοικητικών Υπηρεσιών που εκπροσωπούνται σ' αυτό, ή ακόμη εάν είχε δημιουργηθεί κεντρική βάση δεδομένων, για τις ανάγκες του ίδιου του Συντονιστικού Οργάνου Δίωξης Ναρκωτικών.

Εκείνο που θα πρέπει κατά τη γνώμη μας να προσεχθεί ιδιαίτερα από την Ελληνική Αστυνομία, είναι η διαμόρφωση ενιαίου μοντέλου συλλογής στατιστικών στοιχείων για τα ναρκωτικά, σε συνεργασία με τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, καθώς και η εισαγωγή συστήματος καταγραφής των θανάτων από ναρκωτικά, σύμφωνα με το μοντέλο που έχει προταθεί από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας της Λισσαβόνας.

Σημαντική θεωρείται επίσης και η συστηματική παρακολούθηση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης κατά των ναρκωτικών της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία θα πρέπει να βελτιωθεί. Βελτίωση απαιτείται επίσης στην τακτική αξιολόγηση της εφαρμογής του. Καθοριστικής σημασίας θεωρείται επίσης και η εκπαίδευση του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας στις σύγχρονες τεχνικές μεθόδους έρευνας, αλλά και στην προσέγγιση και παραπομπή των τοξικομανών σε υπηρεσίες παροχής βοήθειας.

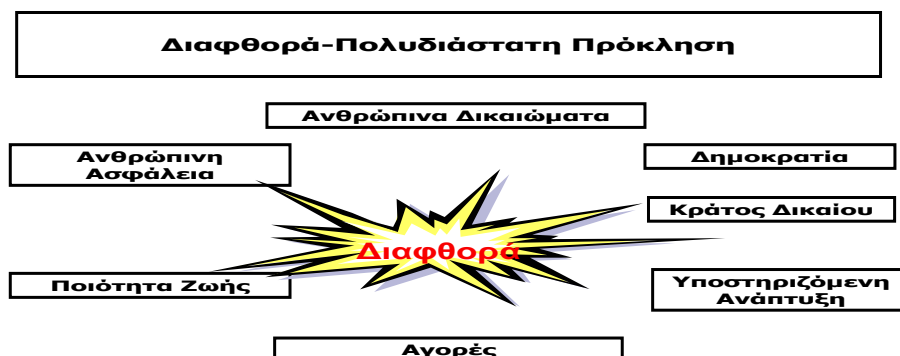
Επειδή το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι ένα πολυπαραγοντικό πρόβλημα, εκτιμούμε ότι θα πρέπει να δοθεί τόσο από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, όσο και από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας ιδιαίτερη προσοχή, στο να καταστεί η πρόληψη και η καταστολή του προβλήματος των ναρκωτικών υπόθεση όλων και να περάσει το μήνυμα αυτό στην κοινωνία. Για την επιτυχία μιας τέτοιας πολιτικής, ουσιαστικής σημασίας θεωρείται η ειλικρινής συνεργασία και συμμετοχή όλων των παραγόντων της κοινωνικής μας ζωής, Υπουργείων, Δικαστικών Αρχών, Πανεπιστημίων, Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Δημόσιων Οργανισμών, Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ιδιωτικών φορέων, μεμονωμένων ατόμων κ.λ.π.

Τέλος, ακριβώς επειδή το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι πολυδιάστατο κοινωνικό φαινόμενο, στην εκδήλωση του οποίου συντελούν παράγοντες, αιτίες και αφορμές που διαπερνούν όλο το κοινωνικό φάσμα, θα πρέπει να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες για να διαμορφωθεί ένα ευρύ πολυκλαδικό πλαίσιο συνεργασίας με όλα τα συναρμόδια Υπουργεία, τους συναρμόδιους Φορείς και Οργανισμούς αλλά και με την κοινωνία των πολιτών, το οποίο θα λειτουργήσει σαν ασπίδα και θωράκιση της ίδιας της Πολιτείας αλλά και των Πολιτών της, έναντι των άνομων επιδιώξεων των οργανωμένων κυκλωμάτων, που δραστηριοποιούνται στο ιδιαίτερα επικίνδυνο αυτό πεδίο εγκληματικής δραστηριότητας αφενός, αλλά και σαν προοπτική, ελπίδα, αρωγή και συμπαράσταση για εκείνους εκ των συμπολιτών μας που παρασύρθηκαν και δεν μπόρεσαν να πουν το όχι αφετέρου.

9.- Η καταπολέμηση της διαφθοράς.

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η διαφθορά αποτελεί, όπως είναι γνωστό, προνομιακό πεδίο δραστηριοποίησης του οργανωμένου εγκλήματος, για την επίτευξη των άνομων σκοπών και επιδιώξεών του. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η διαφθορά, όταν πρόκειται για εκπροσώπους της Αστυνομίας και των Διοικητικών γενικά μηχανισμών.

Το άρθρο 29 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρεί την πρόληψη και την καταπολέμηση της δωροδοκίας, οργανωμένη ή όχι, ως ένα στόχο που καθιστά δυνατή τη δημιουργία και την προστασία ενός Ευρωπαϊκού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέσω στενότερης δικαστικής, αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας και, όπου είναι απαραίτητο, προσέγγισης του ποινικού δικαίου.

Υπερβαίνοντας τον τομέα της καθαρής επιβολής νόμου, το Συμβούλιο, στο πρόγραμμα δράσης του 1997 κατά του οργανωμένου εγκλήματος, είχε υποστηρίξει ήδη μια περιεκτική πολιτική κατά της δωροδοκίας, που εστιάζονταν κυρίως στα προληπτικά μέτρα και που λάμβανε υπόψη της την εργασία που είχε γίνει και σε άλλα διεθνή fora. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη, το Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχαν κληθεί να αντιμετωπίσουν όλες τις πτυχές, που συνδέθηκαν με την κατάλληλη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και άλλων εσωτερικών πολιτικών, καθώς επίσης και την εξωτερική βοήθεια και συνεργασία.

Ανταποκρινόμενη σ' αυτή την πολιτική οδηγία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπέβαλλε το ίδιο έτος μια Ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προτείνοντας μια σειρά μέτρων (απαγόρευση της φορολογικής έκπτωσης των δωροδοκιών, κανόνες για τις διαδικασίες για δημόσιες συμβάσεις, εισαγωγή των προτύπων λογιστικής και ελέγχου, καταχώρηση στη μαύρη λίστα των διεφθαρμένων επιχειρήσεων και μέτρων στο σχέδιο εξωτερικής ενίσχυσης και βοήθειας της Κοινότητας), με σκοπό τη διατύπωση μιας στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δωροδοκία, τόσο μέσα, όσο και έξω από τα σύνορά της.

Εστιάζοντας και πάλι στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε θέματα ποινικού δικαίου, το Πρόγραμμα Δράσης της Βιέννης του Συμβουλίου του 1998 προσδιόρισε τη δωροδοκία, ως μια από εκείνες τις ποινικές συμπεριφορές στον τομέα του οργανωμένου εγκλήματος, όπου κρίθηκε απαραίτητη η δράση κατά προτεραιότητα, με την επεξεργασία και την υιοθέτηση μέτρων που να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες, σχετικά με τα συστατικά στοιχεία αυτής της παράβασης και ποινικές κυρώσεις.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, του 1999, οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης επικύρωσαν αυτή τη σύσταση, με τον προσδιορισμό της δωροδοκίας, στα πλαίσια του οικονομικού εγκλήματος, ως έναν από τους τομείς ιδιαίτερης σημασίας, όπου πρέπει να συμφωνηθούν σχετικά κοινοί ορισμοί, ποινικοποίηση και κυρώσεις.

Τέλος, σύμφωνα με το πρόγραμμα δράσης του 1998 και τα συμπεράσματα του Τάμπερε, η αποκαλούμενη Στρατηγική της Χιλιετίας για την πρόληψη και τον έλεγχο του οργανωμένου εγκλήματος, του Μαρτίου του 2000, επανέλαβε την ανάγκη για εργαλεία που να στοχεύουν στην προσέγγιση της εθνικής νομοθεσίας και της ανάπτυξης μιας γενικότερης (δηλ. διεπιστημονικής) πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι της δωροδοκίας, λαμβάνοντας υπόψη, ανάλογα με την περίπτωση, την εργασία που εκτελείται στους διεθνείς οργανισμούς. Επιπλέον, το ίδιο έγγραφο κάλεσε επείγοντως εκείνα τα κράτη μέλη, τα οποία δεν είχαν επικυρώσει ακόμα τα σχετικά νομικά εργαλεία καταπολέμησης της διαφθοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης να εξασφαλίσουν ταχεία επικύρωση, μέσα σε ένα σαφές χρονικό πλαίσιο. Από τότε η πάλη ενάντια στη δωροδοκία έχει κερδίσει περισσότερη δυναμική σε εθνικό επίπεδο, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε διεθνές επίπεδο και έχουν υιοθετηθεί σημαντικά εργαλεία στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε διεθνές επίπεδο.

Τέλος, στο Πρόγραμμα της Χάγης, το οργανωμένο έγκλημα διασυνδέεται σαφώς με τη διαφθορά. «Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την ανάπτυξη

στρατηγικής, αντίληψης, όσον αφορά την αντιμετώπιση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και ζητεί από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να αναπτύξουν περαιτέρω την έννοια αυτή και να την καταστήσουν επιχειρησιακή, σε συνδυασμό με άλλους εταίρους, όπως η Europol, η Eurojust, η Task Force των Αρχηγών Αστυνομίας, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος και η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία. Εν προκειμένω, θα πρέπει να εξεταστούν θέματα που αφορούν τη διαφθορά και το πώς αυτή συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα».

Το Συμβούλιο, εξέδωσε απόφαση για τη δημιουργία δικτύου σημείων επαφής κατά της διαφθοράς στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (έγγραφο 11231/1/07). Το δίκτυο σημείων επαφής των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δημιουργήθηκε με σκοπό να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ των αρχών και υπηρεσιών πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Europol και η Eurojust συνδέθηκαν πλήρως με τις δραστηριότητες του δικτύου αυτού.

Το δίκτυο, ανέλαβε τη δημιουργία κυρίως ενός φόρουμ ανταλλαγής πληροφοριών, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με αποτελεσματικά μέτρα και εμπειρίες στους τομείς της πρόληψης και της καταπολέμησης της διαφθοράς, καθώς και την ανάπτυξη και διατήρηση των επαφών μεταξύ των μελών του.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελληνική Αστυνομία, αντέδρασε μεταξύ των πρώτων στο θέμα αυτό, υλοποιώντας σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνοντας έγκαιρα όλα τα απαιτούμενα μέτρα. Έτσι, για τη θωράκιση της Ελληνικής Αστυνομίας απέναντι στη διαφθορά, συστάθηκε στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, με το Νόμο 2713/1999, με βάση διεθνή επιτυχημένα πρότυπα, αυτοτελής ειδική αστυνομική υπηρεσία, υπαγόμενη απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία ονομάστηκε «Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων». Παράρτημα της Υπηρεσίας αυτής λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη και ονομάζεται «Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Βόρειας Ελλάδας».¹³⁰

Η προανάκριση και η προκαταρκτική εξέταση, που ενεργείται από τη Διεύθυνση και Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων, εποπτεύεται από τους Εισαγγελείς Εφετών Αθηνών και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα. Η εποπτεία αυτή ασκείται, είτε από τους ίδιους, είτε δια των υφισταμένων τους εισαγγελέων ή αντεισαγγελέων εφετών και συνίσταται στο δικαίωμα να ενημερώνονται για όλες τις πληροφορίες ή καταγγελίες που περιέρχονται στις Υπηρεσίες αυτές, να λαμβάνουν γνώση όλων των υποθέσεων που χειρίζονται και να παρακολουθούν την πορεία τους, να δίδουν οδηγίες, να κατευθύνουν και να παρίστανται κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων.

Κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 243 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι προαναφερόμενοι Εισαγγελείς δύνανται, σε εξαιρετικές ή επείγουσες περιπτώσεις, να παραγγέλλουν στους ανακριτικούς υπαλλήλους της Διεύθυνσης

¹³⁰ Η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων έχει ως αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη σε όλη την επικράτεια: α) Των εγκλημάτων που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά αστυνομικοί όλων των βαθμών, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί και προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 134-137Α, 216 - 222, 235-246, 252-263Α, 322-324, 336-353, 372-399 και 402-406 του Ποινικού Κώδικα και της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, τα παίγνια, τα όπλα, τις αρχαιότητες, τη λαθρεμπορία και τους αλλοδαπούς β) Των εγκλημάτων των άρθρων 235, 236 και 385 του Π.Κ. που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά υπάλληλοι και λειτουργοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως καθορίστηκε με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α') και επαναοριοθετήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 51 του Ν.1892/1990, πλην του προσωπικού του Λιμενικού Σώματος όλων των βαθμών και των πολιτικών υπαλλήλων του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και των εποπτευόμενων από αυτό νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, για τους οποίους εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 49-54 του Ν. 2935/2001 (ΦΕΚ 162 Α').

Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανακριτικών πράξεων, για εγκλήματα που αναφέρονται στο νόμο.

Κατά τη διάρκεια της προδικαστικής έρευνας, επιτρέπεται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, η προσαγωγή μαρτύρων και υπόπτων στην έδρα της Υπηρεσίας για εξέταση. Η σχηματισθείσα δικογραφία διαβιβάζεται στον αρμόδιο για την ποινική δίωξη Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών. Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, άρχισε την λειτουργία της τον Απρίλιο του 1999 και κατέστη επιχειρησιακή τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

Η Ελληνική Αστυνομία, διοργάνωσε στα πλαίσια της περιφερειακής Πρωτοβουλίας BRDO, το 2006, την πρώτη Συνεδρίαση των Προϊσταμένων των Υπηρεσιών της Αστυνομίας που ασχολούνται με την καταπολέμηση της διαφθοράς, των Κρατών Μελών της Πρωτοβουλίας, με συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής(OLAF) και της Αυστριακής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

10.- Το Άσυλο

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια περιοχή, εντός της οποίας πρέπει να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία. Από την αρχή της δεκαετίας του '90, η ροή των προσώπων που επιδιώκουν τη διεθνή προστασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι τέτοια, που τα κράτη μέλη έχουν αποφασίσει να βρουν τις κοινές λύσεις σε αυτήν την πρόκληση. Ένα σύνολο αρχών και κανόνων που έχουν συμφωνηθεί από κοινού στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του ασύλου μπορεί να έχει μια σαφή προστιθέμενη αξία, προστατεύοντας παράλληλα την ανθρωπιστική παράδοση της Ευρώπης.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, η μετανάστευση και το άσυλο έγιναν τα πλέον ευρύτατα συζητημένα θέματα, στην ημερήσια διάταξη του τομέα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων. Αυτό ήταν το αποτέλεσμα διαφόρων παραγόντων. Η εισροή προσφύγων από μη ευρωπαϊκές χώρες, καθώς επίσης και οι βαλκανικές συγκρούσεις, οδήγησαν στην αύξηση της πίεσης για μια κοινή πολιτική ασύλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που να υπερβαίνει αυτή της Σύμβασης του Δουβλίνου του 1990.

Η Σύμβαση του Δουβλίνου, που αφορά το κράτος που είναι αρμόδιο για την εξέταση των αιτημάτων ασύλου, δεν λειτουργεί πραγματικά και απαιτείται μια περιεκτικότερη συμφωνία. Η αποτυχία των στόχων "της μηδενικής μετανάστευσης", η εμμονή της παράνομης μετανάστευσης, η ανάγκη για μετανάστες εργαζομένους, σε ορισμένους τομείς, ενόψει ενός γιγαντιαίου ευρωπαϊκού πληθυσμού, που ενισχύθηκε από την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, προώθησε την ιδέα μιας κοινής πολιτικής μετανάστευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μεγάλη πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι να επιτύχει τη συμφωνία για τις θετικές πολιτικές σε αυτούς τους τομείς και να μην γυρίσει πίσω στην αρνητική θέση του να περιορίσει απλά όσο το δυνατόν περισσότερο την είσοδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το άσυλο, είναι μια μορφή προστασίας, που δίνεται από ένα κράτος στο έδαφός του, βασισμένο στην αρχή της μη επαναπροώθησης και των διεθνώς ή εθνικά αναγνωρισμένων δικαιωμάτων των προσφύγων. Χορηγείται σε ένα πρόσωπο, που αδυνατεί να επιδιώξει την προστασία στη χώρα της υπηκοότητας ή κατοικίας του, ειδικότερα εξαιτίας του φόβου της δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, υπηκοότητας, ιδιότητας μέλους μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας ή πολιτικών πεποιθήσεων.

Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ το 1999 και με βάση τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε στις 15-16 Οκτωβρίου

1999, ξεκίνησε η δημιουργία της Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου. Η πρώτη φάση της (1999-2005), στόχευε στην εναρμόνιση των νομικών πλαισίων των κρατών μελών, σχετικά με το άσυλο, με βάση κοινούς ελάχιστους κανόνες.

Το Πρόγραμμα της Χάγης, που εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2004, ενίσχυσε αυτούς τους κανόνες μέσω της σύστασης των νομοθετικών εργαλείων της δεύτερης φάσης του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, με σκοπό την υιοθέτησή του μέχρι το 2010. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανάλαβε μία σειρά από πρωτοβουλίες, με τη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων για τροποποίηση υφιστάμενων νομοθετικών πράξεων του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου: την οδηγία για την αναγνώριση και το καθεστώς προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας και την οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου.

Οι προτάσεις που υποβλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2008 και το 2009, για την υλοποίηση του Προγράμματος της Χάγης και του σχεδίου πολιτικής για το άσυλο, αφορούσαν την οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο, τον κανονισμό του Δουβλίνου, τον κανονισμό Eurodac, τον κανονισμό για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο και το κοινό ευρωπαϊκό πρόγραμμα επανεγκατάστασης. Τα προβλεπόμενα μέτρα, είχαν ως στόχο να προσφέρουν υψηλότερο βαθμό προστασίας στα θύματα διώξεων, σύμφωνα με την απαίτηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο. Ταυτόχρονα, αναμένεται ότι οι προτάσεις αυτές θα βελτιώσουν τελικά τη συνοχή μεταξύ των κοινοτικών πράξεων για το άσυλο, θα απλουστεύσουν και θα ενοποιήσουν τις ουσιαστικές και τις διαδικαστικές απαιτήσεις προστασίας σε όλη την Ένωση, αποτρέποντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις περιπτώσεις απάτης και βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας ασύλου.

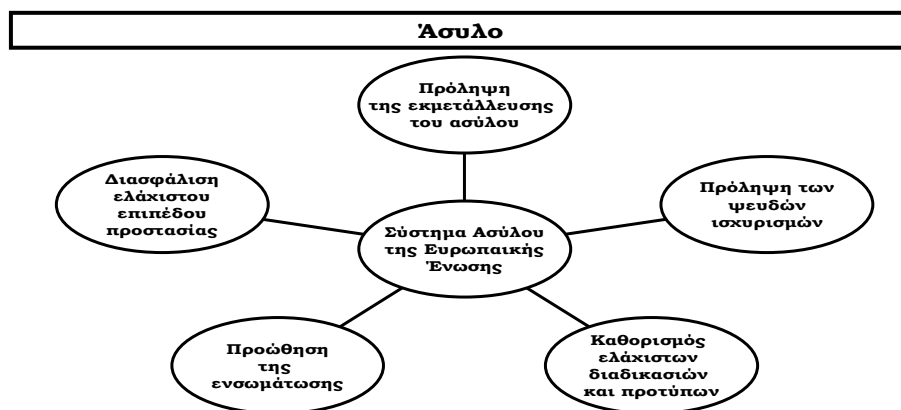
Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε σε μια διαδικασία νομοθετικής εναρμόνισης στον τομέα του ασύλου και προστασίας των προσφύγων. Στα πλαίσια αυτά, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει μέτρα, σχετικά με τον χαρακτηρισμό, και τη θέση των υπηκόων τρίτων χωρών και των άνευ υπηκοότητας προσώπων ως προσφύγων, την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, τις διαδικασίες για την χορήγηση και την αφαίρεση του στάτους του πρόσφυγα και τους μηχανισμούς για τον καθορισμό των κρατών μελών που είναι αρμόδια για την εξέταση της αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη.

Καθώς η χώρα, όπου οι αιτούντες άσυλο, θα πρέπει να διατυπώσουν το αίτημά τους είναι στην πλειοψηφία η πρώτη χώρα, μέσω της οποίας τα άτομα αυτά περνούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι φανερό ότι τα κράτη μέλη με τα πλέον εκτεταμένα θαλάσσια ή χερσαία σύνορα με τρίτες χώρες θα δεχθούν την πλειοψηφία των αιτημάτων ασύλου. Το νομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το άσυλο χαρακτηρίζεται από την αρχή των ελάχιστων κοινών στάνταρντς, το οποίο σημαίνει ότι οι κανονισμοί και οι οδηγίες καθορίζουν το χαμηλότερο κατώτατο όριο προστασίας που τα κράτη μέλη πρέπει να ικανοποιήσουν.

Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι καθένας που επιδιώκει την προστασία στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει μόνο μια ευκαιρία για εξέταση του αιτήματός του και τα κράτη μέλη καθορίζουν ποιο κράτος μέλος είναι αρμόδιο. Επιπλέον, ενώ οι αρνητικές αποφάσεις σχετικά με τη χορήγηση ασύλου αναγνωρίζονται από όλα τα κράτη μέλη, οι θετικές αποφάσεις που χορηγούν το άσυλο σε ένα άτομο δεν αναγνωρίζονται, πέρα από το κράτος που χορηγεί την προστασία.

Έχοντας ξεκινήσει τη διαδικασία προς το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (CEAS) το 1999, το Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησαν στην πλήρη εναρμόνιση του συστήματος, πέρα από τα ελάχιστα στάνταρντς. Η Ευρωπαϊκή

Επιτροπή, σε μία προσπάθεια να επιτευχθούν υψηλότερα κοινά πρότυπα προστασίας και μεγαλύτερη ισότητα στην προστασία, σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς επίσης και για να εξασφαλιστεί υψηλότερος βαθμός αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρότεινε διάφορες τροποποιήσεις στα υπάρχοντα εργαλεία ασύλου τον Δεκέμβριο του 2008 και περισσότερα για τον Ιούνιο του 2009.

Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου είναι μια ισχυρή επιβεβαίωση των αξιών, του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της δέσμευσης για καταμερισμό της ευθύνης. Το πρώτο στάδιο του συστήματος όρισε ελάχιστα πρότυπα, τα οποία, σύμφωνα με τη συνθήκη της Νίκαιας, επέτρεψαν τη μετάβαση στη συναπόφαση και την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία. Στο πλαίσιο του προγράμματος της Χάγης, ύστερα από ευρεία διαβούλευση, το σύστημα άρχισε να εισέρχεται στο δεύτερο στάδιο ανάπτυξης, με την έγκριση το 2008 ενός σχεδίου πολιτικής. Στο πλαίσιο του εν λόγω σχεδίου, έχουν ήδη προταθεί τροποποιήσεις στην οδηγία περί συνθηκών υποδοχής, στον κανονισμό του Δουβλίνου και τον κανονισμό Eurodac. Από την επιχειρησιακή εμπειρία προβάλλει σταθερά η ανάγκη έμπρακτης συνεργασίας, και στην πρόταση δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το άσυλο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναζήτησε ένα συνεκτικό και αποτελεσματικό μέσο αντιμετώπισης των εν λόγω προκλήσεων. Όσον αφορά την εξωτερική διάσταση, σε ορισμένες τρίτες χώρες θεσπίστηκαν πρότυπα προγράμματα περιφερειακής προστασίας, για να ενισχυθούν οι ικανότητες προστασίας των χωρών αυτών.

β.- Η εθνική διάσταση

Και οι τέσσερις οδηγίες της πρώτης φάσης μετάβασης, προς το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, έχουν ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία, μετά από εκδήλωση νομοθετικής πρωτοβουλίας από την Ελληνική Αστυνομία και το Υπουργείο Εσωτερικών.¹³¹

¹³¹ Η οδηγία 2003/9/ΕΚ(για τις συνθήκες υποδοχής) ενσωματώθηκε στην εθνική μας νομοθεσία με το Π.Δ 220/2007, η Οδηγία 2005/85/ΕΚ(για τις διαδικασίες ασύλου) ενσωματώθηκε στην εθνική μας νομοθεσία με το Π.Δ 90/2008, η Οδηγία 2004/83/ΕΚ(για τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη χορήγηση ή ανάκληση καθεστώτος πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας) ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το Π.Δ 96/2008, η Οδηγία 2003/86/ΕΚ(για την οικογενειακή επανένωση) ενσωματώθηκε στην εθνική μας νομοθεσία με το Π.Δ 167/2008.

Κατά την επεξεργασία των ανωτέρω πράξεων προσαρμογής ελήφθησαν υπόψη οι παρατηρήσεις, τόσο από τα συναρμόδια Υπουργεία, όσο και από διεθνείς και εθνικούς φορείς(Υπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του ανθρώπου, Συνήγορος του Πολίτη, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών) και ΜΚΟ(Διεθνής Αμνηστία, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες).

Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη προχωρά στη ριζική μεταρρύθμιση του ελληνικού συστήματος παροχής ασύλου. Για το σκοπό αυτό έχει συστήσει Ομάδα Εργασίας με επικεφαλής το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, και τη συμμετοχή εκπροσώπων από την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ΜΚΟ, το Συνήγορο του Πολίτη, το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, Πανεπιστημιακούς, την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Στόχος της Ομάδας Εργασίας είναι η δημιουργία μιας αυτόνομης Κεντρικής Υπηρεσίας Ασύλου, με περιφερειακή διάρθρωση, στο πλαίσιο του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Προτεραιότητα του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, είναι η λειτουργία και οι διαδικασίες της νέας Υπηρεσίας Ασύλου να καταστούν απόλυτα συμβατές με το διεθνές δίκαιο και συγκεκριμένα την Ευρωπαϊκή Χάρτα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Η νέα Υπηρεσία θα στελεχώνεται κυρίως με πολιτικό προσωπικό-η Ελληνική Αστυνομία θα περιοριστεί στα αμιγώς αστυνομικά της καθήκοντα- και θα παρέχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε μια αποτελεσματική και δίκαιη διαδικασία ουσίας στους αιτούντες άσυλο. Στόχος είναι τα ποσοστά παροχής ασύλου να αυξηθούν στον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα θα κωδικοποιηθούν και το νέο νομικό πλαίσιο που θα προκύψει θα αντανakλά τη νέα Εθνική Διαδικασία Ασύλου.

Μέχρι τη λειτουργία της νέας Υπηρεσίας Ασύλου, θα προβλεφθούν μεταβατικές διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες θα καλύπτεται η άμεση ανάγκη για απρόσκοπτη πρόσβαση των αιτούντων άσυλο σε μια δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία.

Ταυτόχρονα ειδική ad hoc ομάδα εργασίας, θα αναλάβει να λύσει τα συσσωρευμένα εκκρεμή αιτήματα σε δεύτερο βαθμό. Τέλος, ειδική μέριμνα θα δοθεί στην ανάπτυξη υποδομών και προνοιακών πολιτικών για τους πρόσφυγες.¹³²

11.- Η Μετανάστευση.

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών ήταν ένα από τα βασικά θέματα της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη από τη δημιουργία της. Στην ανακοίνωσή της του 2001 για μια κοινή πολιτική στον τομέα της παράνομης μετανάστευσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξήγγειλε την πρόθεσή της να χειριστεί το θέμα της παράνομης μετανάστευσης στο πλαίσιο μιας περιεκτικής προσέγγισης που να καλύπτει τα διάφορα στάδια της μεταναστευτικής διαδικασίας.

Ο όρος «παράνομη μετανάστευση» χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα ευρύ φάσμα φαινομένων. Ορισμένοι υπήκοοι τρίτων χωρών εισέρχονται στο έδαφος ενός κράτους μέλους παράνομα, από την ξηρά, τον αέρα ή τη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένων των ζωνών διέλευσης των αεροδρομίων.

¹³² www.ypt.gr, 24-11-2009: Μεταρρύθμιση του συστήματος παροχής ασύλου με πρωτοβουλία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

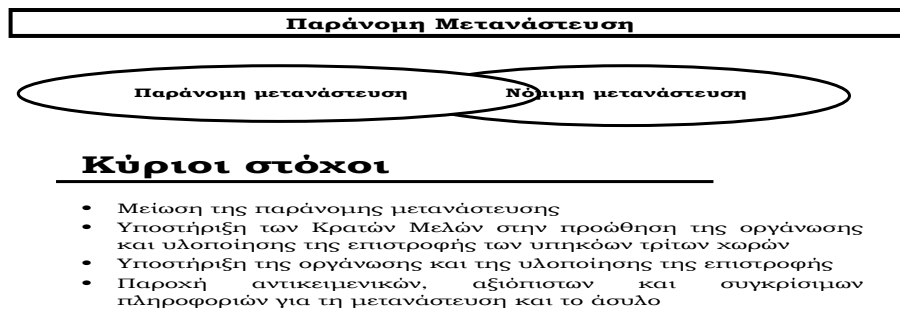
Συχνά, χρησιμοποιούν πλαστά ή παραποιημένα έγγραφα ή προσφεύγουν στη βοήθεια οργανωμένων εγκληματικών δικτύων διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων. Επιπλέον, υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός ανθρώπων οι οποίοι εισέρχονται νόμιμα με έγκυρη θεώρηση ή υπό καθεστώς εισόδου χωρίς θεώρηση, αλλά παρατείνουν την παραμονή τους ή αλλάζουν το σκοπό της παραμονής τους χωρίς την έγκριση των αρχών. Τέλος υπάρχουν οι αποτυγχόντες σε αίτηση για χορήγηση ασύλου οι οποίοι δεν εγκαταλείπουν τη χώρα προτού υπάρξει τελική αρνητική απόφαση.

Το Πρόγραμμα της Χάγης καθορίζει τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν για την καταπολέμηση όλων αυτών των μορφών παράνομης μετανάστευσης σε ορισμένους τομείς πολιτικής: την ασφάλεια των συνόρων, παράνομη απασχόληση, επιστροφές και συνεργασία με τις τρίτες χώρες.

Από το 1999 η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε μια κοινή πολιτική μετανάστευσης. Με νόμους της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίστηκαν τα ελάχιστα πρότυπα για την οικογενειακή επανένωση, για τους επί μακρόν διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, την υποδοχή και τη μεταχείριση των ερευνητών, την υποδοχή και μεταχείριση των φοιτητών, τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και τους κοινούς κανόνες για την ασφάλεια¹³³.

Τα κράτη μέλη αντιδρούσαν επειδή άφηναν ένα μεγάλο μέρος της λήψης των αποφάσεων γι' αυτό το ευαίσθητο πεδίο να κινηθεί στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην πραγματικότητα η κοινή μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαρακτηρίστηκε από την κυριαρχία του διακυβερνητισμού και την αρχή της επικουρικότητας.

¹³³ Elspeth Guild, Sergio Carrera and Alejandro Eggenschwiler, CEPS website (<http://www.ceps.eu>), Informing the Immigration Debate, CEPS Briefings, 2009, p.2

Μετά τη Συνθήκη του Άμστερνταμ οι τομείς αυτοί τέθηκαν κάτω από την κοινή αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών.

Μετά από πολλές συζητήσεις, το Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία ως προς το περιεχόμενο του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Ασύλο, το οποίο τελικά εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 2009.

Το Σύμφωνο αποτελεί τη βάση για μια πραγματική κοινή ευρωπαϊκή πολιτική περί μετανάστευσης και ασύλου με στόχο την αντιμετώπιση των προκλήσεων των μελλοντικών ετών και την ανάπτυξη της απαραίτητης αλληλεγγύης και συνεργασίας για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

Το Σύμφωνο το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που περιλαμβάνει πέντε βασικές πολιτικές δεσμεύσεις:

- οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες, τις ανάγκες και τις ικανότητες υποδοχής τις οποίες έχει προσδιορίσει κάθε κράτος μέλος και ενθάρρυνση της ένταξης,
- καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης εξασφαλίζοντας, ιδίως, την επιστροφή στη χώρα καταγωγής ή σε μια χώρα διαμετακόμισης των παράνομων αλλοδαπών,
- ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων στα σύνορα,
- οικοδόμηση της Ευρώπης του Ασύλου,
- δημιουργία παγκόσμιας σύμπραξης με τις χώρες καταγωγής και διαμετακόμισης, ενθαρρύνοντας τις συνέργειες μεταξύ της μετανάστευσης και της ανάπτυξης.

Κάθε δέσμευση προβλέπει συγκεκριμένους και στρατηγικούς στόχους.

β.- Η εθνική διάσταση

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας, με 16.000 χλμ ακτών, κάνει πιο σύνθετο και απαιτητικό το στόχο της διενέργειας ελέγχων κατά την είσοδο στην Ελλάδα, ιδίως όταν πρόκειται για την καταπολέμηση σοβαρών διεθνών εγκλημάτων. Το γεγονός είναι ότι με το άνοιγμα των συνόρων των κρατών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και της Ανατολικής Ευρώπης, τα σύνορα της Ελλάδας τέθηκαν υπό μεγαλύτερη πίεση και κατέστησαν αναπόφευκτα τρωτά σε όλες τις μορφές παράνομης διακίνησης.

Μετά τη σύσταση Υπηρεσίας Συνοριακής Φύλαξης στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης¹³⁴ και την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Συνοριακής Φύλαξης¹³⁵, από το έτος 1999 μέχρι και το έτος 2007, ιδρύθηκαν με Προεδρικά Διατάγματα επιπλέον περιφερειακές Υπηρεσίες Συνοριακής Φύλαξης, κατά μήκος των χερσαίων συνόρων, καθώς και στην ενδοχώρα ενώ ταυτόχρονα καταρτίστηκε σχέδιο νόμου για την ίδρυση και λειτουργία Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ελλάδος, στους τομείς της Μετανάστευσης και του Ασύλου.

Με μία σειρά από νομοθετικές πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις η Ελληνική Αστυνομία και το Υπουργείο Εσωτερικών προσπάθησαν να καλύψουν εκκρεμότητες και παραλείψεις σε ότι αφορά την έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων, που προβλέπονταν στα βασικά νομοθετικά κείμενα, αλλά και την μεταφορά στην εθνική νομοθεσία του κοινοτικού κεκτημένου.¹³⁶

¹³⁴ Ν. 2622/98

¹³⁵ Π.Δ. 310/98

¹³⁶ Κοινή Υπουργική Απόφαση για «καθορισμό λεπτομερειών για την εκτέλεση διοικητικών και δικαστικών αποφάσεων απέλασης (άρθρο 82 παρ.5 του Ν.3386/2005), Κ.Υ.Α για την επιβολή προστίμων σε παράνομα διαμένοντες αλλοδαπούς (άρθρο 73 παρ.5 του Ν.3386/2005), Κ.Υ.Α για τη ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τις εγγυητικές επιστολές των μετακλητών αλλοδαπών (άρθρο 14 του Ν.3386 / 2005), Κοινή Υπουργική Απόφαση για τον Ε.Χ.Π.Α. στο Βαθύ Σάμου (και κατ' επέκταση και άλλων Ε.Χ.Π.Α.), βάσει της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 81 του Ν.3386/2005

Η παράνομη μετανάστευση, αποτελεί μείζον εθνικό και ευρωπαϊκό ζήτημα, αλλά ταυτοχρόνως και μείζον ανθρωπιστικό ζήτημα.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος έχουν αποφασιστεί τα ακόλουθα:¹³⁷

- Η δημιουργία ενός στρατηγικού διακλαδικού οργάνου, με τη συμμετοχή των Αρχηγών της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος, των Γενικών Γραμματέων Δημόσιας Τάξης και Ασφάλειας Ναυσιπλοΐας, του Διοικητή της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών και του Ειδικού Συμβούλου για θέματα Ασφάλειας Ναυσιπλοΐας. Η διακλαδική αυτή δομή λειτουργίας για το θέμα της παράνομης μετανάστευσης, θα αποτελεί στην ουσία οδηγό για όλες τις δράσεις του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη από εδώ και στο εξής. Στο πλαίσιο αυτό, τόσο σε επίπεδο διαχείρισης κρίσεων εκτάκτων αναγκών, όσο και σε επιμέρους τομείς, όπως ναρκωτικά και οργανωμένο έγκλημα, θα συμπληρωθεί από μία διακλαδική βάση δεδομένων και πληροφοριών, στα πρότυπα του Ολυμπιακού μοντέλου, με στόχο τη συγκέντρωση, αξιολόγηση και αξιοποίησή τους.
- Η ενίσχυση του ελεγκτικού έργου, από κοινά κλιμάκια της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος, με χαρακτηριστικά μονιμότητας και όχι περιοδικότητας, αλλά και με ενίσχυση των Υπηρεσιών με τον απαραίτητο εξοπλισμό, που θα συμβάλλει τόσο στον εντοπισμό παράνομα διακινούμενων ανθρώπων, όσο και των πλαστών εγγράφων που διαθέτουν.
- Επιπλέον, για την ενίσχυση του ελεγκτικού μηχανισμού θα ζητηθεί από τους Οργανισμούς Λιμένων να πράξουν, τουλάχιστον τα ελάχιστα των δυνατοτήτων τους, για την εφαρμογή του Κώδικα ISPS, με στόχο την προμήθεια των υπηρεσιών με υλικοτεχνικό εξοπλισμό ασφαλείας.
- Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου για την εξιχνίαση της πολύπλευρης δράσης των κυκλωμάτων διακίνησης μεταναστών, που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι ευρύτερων εγκληματικών ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος.
- Αναγκαία θεωρείται και η εφαρμογή κοινού σχεδίου εκπαίδευσης των εργαζομένων στα Σώματα Ασφαλείας, κυρίως όσων υπηρετούν σε νευραλγικές θέσεις, για την καλύτερη θωράκιση των συνόρων της χώρας.

Σημαντική εξέλιξη για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης αποτέλεσε η πρόσφατη υπαγωγή του Λιμενικού Σώματος στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Μια χώρα σαν την Ελλάδα που δέχεται ισχυρή μεταναστευτική πίεση κυρίως από τη θάλασσα έχει ανάγκη από έναν ισχυρό συντονισμό για την αποτελεσματική καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.

12.- Η εγκληματικότητα που αναπτύσσεται στις οδούς

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Σύμφωνα με το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25.5.1999¹³⁸ για την καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας, η οποία αναπτύσσεται στις οδούς, τα εκπονούμενα σχέδια σχετικά με τις οδούς μπορούν να αφορούν τη συνολική επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συγκεκριμένες περιοχές της.

Οι παρεμβάσεις στις οδούς, αποσκοπούν στην επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων των αστυνομικών επιχειρήσεων, κατά την πρόληψη και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων, στη βελτίωση του συντονισμού κοινών αστυνομικών ενεργειών και της επικοινωνίας, καθώς και στην απόκτηση πρόσθετων

¹³⁷ <http://www.yptp.gr>, 24-11-2009: Διακλαδική Συνεργασία ΕΛ.ΑΣ., Λ.Σ. και ΕΥΠ για τη θωράκιση των συνόρων

¹³⁸ ΕΕ 1999 C 162/1

γνώσεων, σχετικά με τη συμπεριφορά των δραστών και τις μεθόδους τέλεσης των πράξεων.

Τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο σχέδιο μπορούν, με την υποστήριξη της Europol, να προβλέπουν κοινή αξιολόγηση και σε περίπτωση δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο, ενημερώνουν και τα λοιπά κράτη μέλη για τα αποτελέσματα. Κατά την αξιολόγηση, καθοδηγούνται από την επιδίωξη να αναπτυχθούν δράσεις, οι οποίες θα συμβάλλουν στην περαιτέρω βελτίωση της στρατηγικής, όσον αφορά τις οδούς. Εξετάζουν ιδίως, ποιες νέες μορφές πρόληψης και διερεύνησης της διασυνοριακής εγκληματικότητας μπορούν να αναπτυχθούν, με σεβασμό της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β.- Η εθνική διάσταση

Οι επιχειρήσεις «ΠΟΛΙΣ», ήσαν προγραμματισμένες αστυνομικές εξορμήσεις των Αστυνομικών Τμημάτων, με ενίσχυση δυνάμεων από όμορα Αστυνομικά Τμήματα, Υπηρεσίες Ασφάλειας (Τμήματα Ασφάλειας, Ομάδες Πρόληψης και Καταπολέμησης του Εγκλήματος-Ο.Π.Κ.Ε., κλπ), Άμεσης Δράσης και Διμοιριών Μέτρων Τάξης-ΔΙ.ΜΕ.Τ. Αντικείμενο των εξορμήσεων αυτών ήταν η αναζήτηση-προσαγωγή υπόπτων ατόμων, η σύλληψη φυγόποινων-φυγόδικων, τα κλεμμένα οχήματα, ο έλεγχος καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος (κυρίως του Π.Δ. 180/79), η εφαρμογή νομοθεσίας περί όπλων, ηθών, ναρκωτικών, παιγνίων, κλπ.

Σήμερα, με σκοπό τη συντονισμένη και συνδυασμένη δράση για την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας, αντί των ανωτέρω εξορμήσεων έχει καθιερωθεί (από 11-1-2005) η συγκρότηση Γενικών και Ειδικών Συνεργείων Αστυνομικών Ελέγχων. Τα Γενικά Συνεργεία Ελέγχων διακρίνονται, σε Συνεργεία Τάξης, Ασφάλειας και Τροχαίας. Τα Ειδικά Συνεργεία διακρίνονται σε Συνεργεία Ελέγχου Αλλοδαπών, παράνομων μεταναστών και ναρκωτικών. Τα ανωτέρω συνεργεία, δραστηριοποιούνται σε επίπεδο Αστυνομικού Τμήματος (τοπικό), Διεύθυνσης Αστυνομίας ή Αστυνομικής Διεύθυνσης (νομαρχιακό) και Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης (διανομαρχιακό).

Τον Σεπτέμβριο 2006, ύστερα από χαρτογράφηση των εγκληματογόνων περιοχών, δόθηκαν εντολές-οδηγίες για συνέχιση της συγκρότησης και δραστηριοποίησης όλων των Συνεργείων Αστυνομικών Ελέγχων, καθώς και διευκρινίσεις-επισημάνσεις, που καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα της λειτουργίας των εν λόγω Συνεργείων, ώστε να ανταποκρίνονται πλήρως στο σκοπό ύπαρξής τους.

Τον Οκτώβριο 2007, διατάχθηκαν οι Περιφερειακές Υπηρεσίες να παρακολουθούν σε διαρκή βάση το μέτρο, να αξιολογούν τη δραστηριότητα και να παρεμβαίνουν ανάλογα. Η δραστηριότητα των εν λόγω Συνεργείων αξιολογείται από τις συναρμόδιες Διευθύνσεις του Αρχηγείου κάθε δμηνο.

13.- Το ποδόσφαιρο και γενικά οι αθλητικές συναντήσεις

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999, σχετικά με το εγχειρίδιο για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία και μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της βίας και των ταραχών, εξ αφορμής διεθνών ποδοσφαιρικών αγώνων, αντικαταστάθηκε από το Ψήφισμα του Συμβουλίου, της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με το εγχειρίδιο συστάσεων για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία και μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της βίας και των ταραχών, εξ αφορμής ποδοσφαιρικών αγώνων διεθνούς χαρακτήρα, στους οποίους συμμετέχει τουλάχιστον ένα κράτος.

Στο εγχειρίδιο συγκεντρώθηκαν όλα τα σχετικά μέτρα, επεξηγημένα και κατάλληλα προσαρμοσμένα στα τελευταία δεδομένα και με κύριο στόχο την

κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο της συνεργασίας, που ήδη εφαρμόζεται στον συγκεκριμένο τομέα. Το εγχειρίδιο περιέχει διατάξεις, που αφορούν τις μορφές συνεργασίας των αστυνομικών αρχών, τα μέτρα ασφαλείας που πρέπει να τηρούνται, τις σχέσεις μεταξύ Αστυνομίας και μέσων ενημέρωσης, τη συνεργασία με τους συνοδούς των οπαδών(stewards) και με τους διοργανωτές εκδηλώσεων, την πολιτική εισόδου στα στάδια και τη διάθεση των εισιτηρίων.

Με την Απόφαση 2002/348/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 25^{ης} Απριλίου 2002¹³⁹, σχετικά με την ασφάλεια κατά τη διεξαγωγή ποδοσφαιρικών αγώνων με διεθνή διάσταση, δημιουργείται εθνικό γραφείο πληροφοριών ποδοσφαίρου, το οποίο λειτουργεί ως άμεσο και κεντρικό σημείο επαφής, για να εξασφαλίζει την ανταλλαγή χρήσιμων πληροφοριών, στον τομέα των ποδοσφαιρικών αγώνων με διεθνή διάσταση. Το εθνικό γραφείο πληροφοριών ποδοσφαίρου, έχει πρόσβαση, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική και διεθνή νομοθεσία επί του θέματος, στις πληροφορίες που αφορούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επικίνδυνων οπαδών.

Τα εθνικά γραφεία πληροφοριών ποδοσφαίρου, επικοινωνούν κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των δεδομένων. Εφόσον δεν πρόκειται για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες αρχειοθετούνται. Είναι δυνατόν αργότερα να τις συμβουλευτούν άλλα ενδιαφερόμενα εθνικά γραφεία πληροφοριών, υπό τον όρο ότι δίδεται προηγουμένως η ευκαιρία στο εθνικό γραφείο πληροφοριών ποδοσφαίρου που διαβίβασε τις πληροφορίες αυτές να γνωμοδοτήσει σχετικά με την περαιτέρω κοινολόγησή τους

Με το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 17^{ης} Νοεμβρίου 2003, σχετικά με την απαγόρευση από τα κράτη μέλη της εισόδου στις εγκαταστάσεις, όπου διεξάγονται ποδοσφαιρικοί αγώνες με διεθνή διάσταση, καλούνται τα κράτη μέλη να εξετάσουν τη δυνατότητα θέσπισης διατάξεων που θα ορίζουν ότι απαγορεύεται, στα πρόσωπα που έχουν διαπράξει βιαιότητες στη διάρκεια αθλητικών εκδηλώσεων, η είσοδος στα στάδια, όπου διεξάγονται ποδοσφαιρικοί αγώνες. Τα κράτη μέλη, πρέπει να συμπληρώσουν τις εντολές απαγόρευσης εισόδου, με την πρόβλεψη κυρώσεων για παραβίαση, προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρησή τους.

β.- Η εθνική διάσταση

Το εγχειρίδιο που εκδόθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την Αστυνομική Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών, με αφορμή τους ποδοσφαιρικούς αγώνες με διεθνή διάσταση, εφαρμόστηκε και από την Ελληνική Αστυνομία.

Σε υλοποίηση της Απόφασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ίδρυση Εθνικών Γραφείων Πληροφοριών Ποδοσφαίρου σε όλα τα κράτη μέλη. εκδόθηκε το Π.Δ. 252/2006. για την ενσωμάτωση της Απόφασης στην εθνική νομοθεσία και τη δημιουργία του Εθνικού Γραφείου Πληροφοριών Ποδοσφαίρου. Λειτουργεί ως άμεσο και κεντρικό σημείο επαφής, για να εξασφαλίζει την ανταλλαγή χρήσιμων πληροφοριών και να διευκολύνει τη διεθνή αστυνομική συνεργασία στον τομέα των ποδοσφαιρικών αγώνων με διεθνή διάσταση, ενώ αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ή συνδράμει σε πρωτοβουλίες άλλων αρχών ή φορέων, που έχουν ως στόχο την εξάλειψη της βίας στα γήπεδα και την ομαλή διεξαγωγή των ποδοσφαιρικών αγώνων.

¹³⁹ 2002/348/ΔΕΥ: Απόφαση του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 2002, σχετικά με την ασφάλεια κατά τη διεξαγωγή ποδοσφαιρικών αγώνων με διεθνή διάσταση *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 121 της 08/05/2002 σ. 0001 - 0003*

Για την ίδρυση Τμημάτων Πρόληψης Οργανωμένης Αθλητικής Βίας στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, εκδόθηκε το Π.Δ. 27/2008. Θεσμός, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο, αντίστοιχος των spotters (εντοπιστών). Στόχος τους είναι η εμπεριστατωμένη και σε βάθος γνώση των οπαδών των ομάδων και ο εντοπισμός των ταραξιών ή των υποκινητών επεισοδίων, με αφορμή τις αθλητικές εκδηλώσεις.

Με πρωτοβουλία του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας, αποτελούμενη από αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και εκπροσώπους της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού-Ε.Π.Ο. και SUPER LEAGUE, ενώ αξιοποιήθηκε η τεχνογνωσία της Ελληνικής Αστυνομίας, για τη σύνταξη Σχεδίου Κανονισμού Ασφάλειας Αγώνων και Ειδικού Σχεδίου Ασφάλειας Αθλητικής Εγκατάστασης. Σκοπός του Κανονισμού είναι να καθορίσει τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις, τη συνεργασία και το συντονισμό, όλων των εμπλεκόμενων φορέων, πριν, κατά και μετά από μια αθλητική εκδήλωση, ώστε να εξασφαλίζεται η αποφυγή εκνόμων ενεργειών σε βάρος προσώπων και πραγμάτων, η ασφάλεια των υποδομών της εγκατάστασης και η απρόσκοπτη διεξαγωγή των αθλητικών εκδηλώσεων. Ενσωματωμένο στον Κανονισμό Ασφαλείας, είναι το πρότυπο σχέδιο ασφαλείας αθλητικής διοργάνωσης εγκατάστασης, το οποίο περιγράφει τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν για να εξασφαλίσουν ότι οι αθλητικές εκδηλώσεις θα διεξάγονται σε ένα ασφαλές και προστατευμένο περιβάλλον, ενώ περιλαμβάνει για πρώτη φορά, πλαίσιο οδηγιών εκπόνησης μελέτης τρωτότητας αθλητικής εγκατάστασης.

Καθιέρωση του θεσμού του Αθλητικού Αστυνομικού Συνδέσμου, ο οποίος στελεχώνεται από αστυνομικούς, καταξιωμένους αθλητές, που υπηρετούν στην Υπηρεσία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Υ.Φ.Α.Α.) της Ελληνικής Αστυνομίας. Ο Αθλητικός Αστυνομικός Σύνδεσμος, μεριμνά για τη δημιουργία σχέσεων επικοινωνίας με τους φιλάθλους και τις Διοικήσεις των ομάδων, έχοντας ρόλο συμβουλευτικό- επικοινωνιακό και επιδιώκει τη συνεργασία μεταξύ των ομάδων, των φιλάθλων και των Υπηρεσιών της Αστυνομίας, με σκοπό την αποτροπή εντάσεων και επεισοδίων και τη διατήρηση του φίλαθλου πνεύματος.

Η Διεύθυνση Γενικής Αστυνόμευσης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, συμμετείχε με εκπρόσωπό της, στην ομάδα εργασίας για την έκδοση εγχειριδίου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αφορά την Αστυνομική Συνεργασία σε θέματα ασφάλειας των Συνόδων Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων γεγονότων αντιστοίχου σπουδαιότητας, το οποίο εφαρμόζεται απ' όλα τα Κράτη Μέλη. Αφορά την Αστυνομική Συνεργασία σε θέματα ασφάλειας των Συνόδων Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων γεγονότων αντιστοίχου σπουδαιότητας, π.χ. συναντήσεις της G8 (λήψη αστυνομικών μέτρων). Θα πρέπει τέλος, να αναφέρουμε και την παρουσίαση από την Ελληνική Αστυνομία στο Συμβούλιο, του σχεδίου ασφαλείας που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας.¹⁴⁰

14.- Βιομετρικά διαβατήρια

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Τα ελάχιστα πρότυπα ασφαλείας για τα διαβατήρια, διατυπώθηκαν με ψήφισμα των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου την 17η Οκτωβρίου 2000. Θεωρήθηκε σκόπιμο να βελτιωθεί το εν λόγω ψήφισμα με τη θέσπιση κοινοτικού μέτρου, ώστε να προκύψουν

¹⁴⁰ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από τον Κλάδο Ασφάλειας και Τάξης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

ενισχυμένα και εναρμονισμένα πρότυπα ασφάλειας για τα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα, με σκοπό την καταπολέμηση της πλαστογράφησης και παραποίησης.

Συγχρόνως, θεωρήθηκε ότι έπρεπε να ενσωματωθούν βιομετρικά αναγνωριστικά στοιχεία στα διαβατήρια ή στα ταξιδιωτικά έγγραφα, ώστε να προκύπτει αξιόπιστη αντιστοιχία, μεταξύ του πραγματικού κατόχου και του εγγράφου. Η εναρμόνιση των χαρακτηριστικών ασφάλειας και η ενσωμάτωση βιομετρικών αναγνωριστικών στοιχείων, συνιστούν σημαντικό βήμα προς τη χρήση νέων στοιχείων, ενόψει μελλοντικών εξελίξεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με τα οποία αυξάνεται η ασφάλεια των ταξιδιωτικών εγγράφων και καθιερώνεται μια πιο αξιόπιστη αντιστοιχία, μεταξύ του κατόχου και του διαβατηρίου ή του ταξιδιωτικού εγγράφου, που συμβάλλει σημαντικά στη μέριμνα για την προστασία από δόλια χρήση του. Στα πλαίσια αυτά ελήφθησαν υπόψη οι προδιαγραφές του Οργανισμού Διεθνούς Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO), ιδίως δε εκείνες που ορίζονται στο έγγραφο αριθ. 9303, το σχετικό με τα αναγνώσιμα από μηχανήματα ταξιδιωτικά έγγραφα.

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2252/2004 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με την καθιέρωση προτύπων για τα χαρακτηριστικά ασφάλειας και τη χρήση βιομετρικών στοιχείων στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα των κρατών μελών, έθεσε το απαιτούμενο νομοθετικό πλαίσιο στα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β.- Η εθνική διάσταση

Ανταποκρινόμενη στους νέους κανόνες διαβατηρίων, που καθόρισες η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελληνική αστυνομία ανέλαβε την αρμοδιότητα της έκδοσης διαβατηρίων, ιδρύοντας ειδική για το σκοπό αυτό υπηρεσία, τη Διεύθυνση Διαβατηρίων και προμηθευόμενη το απαραίτητο, υψηλής τεχνολογίας και ασφάλειας εξοπλισμό. Η Ελληνική Αστυνομία έσπευσε να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που απέρρεαν από τον προαναφερόμενο Κανονισμό. Έτσι, με τον Νόμο 3103/2003 ανατέθηκε αποκλειστικά στην Ελληνική Αστυνομία, η έκδοση των ελληνικών διαβατηρίων, σε μια προσπάθεια να εξασφαλισθούν διαβατήρια με αυξημένα χαρακτηριστικά ασφάλειας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ICAO. Ένας από τους λόγους που επέβαλαν τα παραπάνω, ήταν το γεγονός ότι είχαν καταγραφεί απώλειες-κλοπές-παραποιήσεις μεγάλου αριθμού παλαιού τύπου διαβατηρίων, καθώς και ασυμπλήρωτων εντύπων, τα οποία στη συνέχεια χρησιμοποιούνταν από άτομα που συμμετείχαν σε οργανωμένες εγκληματικές ομάδες.

Τα νέα διαβατήρια, με πρόσθετα χαρακτηριστικά ασφάλειας άρχισαν να εκδίδονται από 1^η Ιανουαρίου 2006, ενώ τα εκτυπωμένα μετά την 26^η Αυγούστου 2006, φέρουν ενσωματωμένο μικροεπεξεργαστή, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 2252/2004 και τις αποφάσεις που εκδόθηκαν από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον οποίο αποθηκεύονται βιομετρικά αναγνωριστικά στοιχεία.

Βασική επιδίωξη, με την προσθήκη στα νέα ελληνικά διαβατήρια των βιομετρικών στοιχείων και συγκεκριμένα, από 26^η Αυγούστου 2006, της φωτογραφίας του κατόχου και μετά την 28^η Ιουνίου 2009 και των δακτυλικών αποτυπωμάτων των δύο δεικτών, είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ασφάλειά τους και η αξιόπιστη αντιστοίχιση του πραγματικού κατόχου με το διαβατήριο. Τα δακτυλικά αποτυπώματα, όπως άλλωστε και η φωτογραφία, αποθηκεύονται σε ηλεκτρονικό μικροεπεξεργαστή και έχουν διασφαλισθεί, αφού η διαχείριση της

πρόσβασης είναι δυνατή με την καθιέρωση της υποδομής δημόσιου/ιδιωτικού κλειδιού της χώρας.

Η προσθήκη βιομετρικών στοιχείων στα διαβατήρια, ήταν απόρροια της ανάγκης περαιτέρω ενίσχυσης της ασφάλειας των ταξιδιωτικών εγγράφων, αφού μ' αυτό τον τρόπο παρέχεται υψηλός βαθμός προστασίας έναντι της παραποίησης. Τα εν λόγω βιομετρικά αναγνωριστικά στοιχεία ανταποκρίνονται στα οικεία πρότυπα, που καθορίζει για τα βιομετρικά-αναγνωριστικά στοιχεία ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO). Ο εφοδιασμός των Ελλήνων υπηκόων με διαβατήρια που παρέχουν τη μέγιστη δυνατή ασφάλεια, διευκολύνει τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, οι νομοταγείς πολίτες διέρχονται με μεγαλύτερη ευκολία από τους ελέγχους στα σύνορα, όσοι δε χρησιμοποιούν πλαστά ή παραποιημένα διαβατήρια, παρεμποδίζονται να εισέλθουν στο έδαφος των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πέραν των προαναφερθέντων, η Διεύθυνση Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας, ανέλαβε από 19^{ης} Ιανουαρίου 2009, την εκτύπωση των αδειών οδήγησης, που εκδίδονται από τις Υπηρεσίες Μεταφορών και Επικοινωνιών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Χώρας (ΝΥΜΕ), σύμφωνα με το νέο Κοινοτικό Υπόδειγμα, που προβλέπεται στην Οδηγία 2006/126 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2006, για την άδεια οδήγησης (ΚΥΑ 18623/2372).

Επίσης, μέχρι τέλους 2009-αρχές 2010, αναμένεται η έναρξη εκτύπωσης των δελτίων ταυτότητας Αστυνομικών, Ειδικών Φρουρών και Συνοριακών Φυλάκων και εντός του 2010 η εκτύπωση των ταξιδιωτικών εγγράφων απάτριδων-ανιθαγενών (T.D.V), τα οποία θα φέρουν πρόσθετα μέτρα ασφαλείας, ενσωματωμένο μικροεπεξεργαστή και βιομετρικά στοιχεία (φωτογραφία-δακτυλικό αποτύπωμα).

15.- Η καταπολέμηση του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Την τελευταία εικοσαετία, το φαινόμενο έλαβε ανεξέλεγκτες διαστάσεις, κυρίως λόγω της διάδοσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του διαδικτύου σε ολόκληρο τον κόσμο και της εξάρτησης της καθημερινότητάς μας από τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Ο ευμετάβλητος χαρακτήρας και οι συνεχείς ανακατατάξεις στο χώρο, κατέστησαν τη μελέτη και την ανάλυση ιδιαίτερα δυσχερή, με αποτέλεσμα η επιστήμη και στη συνέχεια ο νομοθέτης να έπονται με καθυστέρηση των εξελίξεων.

Ο χώρος του ηλεκτρονικού εγκλήματος είναι από αυτούς που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο επιστημονικό ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια για την Εγκληματολογία και η σχετική βιβλιογραφία σε παγκόσμιο επίπεδο παρουσιάζει μεγάλη αύξηση. Οι συνεχείς μετεξελίξεις κατέστησαν σύντομα τις έρευνες ξεπερασμένες και παρουσιάστηκε άμεση η ανάγκη για επικαιροποιημένη γνώση.

Μερικά από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού εγκλήματος είναι:

- η ταχύτητα στη δράση των κακοποιών, η ευκολία που τους προσφέρει και η δυνατότητα να μην αφήνουν ίχνη, παρά μόνο ψηφιακά ενδεχομένως. Η γνώση εκ μέρους των παραβατών και η συνεχής ανακάλυψη νέων μεθόδων τους δίνει απεριόριστες δυνατότητες.
- η δυνατότητα που προσφέρεται ώστε να διαπραχθεί από τη μέγιστη δυνατή και ασφαλή απόσταση, όπως από το γραφείο ή το σπίτι του δράστη, με τη δυνατότητα να επιλέγει τον χρόνο και τον τρόπο με τις ευνοϊκότερες προϋποθέσεις.

- η δυνατότητα του δράστη να εμφανίζεται απρόσωπα, με ψεύτικα δηλωθέντα στοιχεία, ώστε να μην μπορεί να αναγνωριστεί.
- ο διασυνοριακός του χαρακτήρας και η δυνατότητα για ταυτόχρονη διάπραξη του σε διαφορετικά σημεία του κόσμου, χάρη στο διαδίκτυο, καθιστούν πιθανό το ενδεχόμενο ο δράστης να βρίσκεται σε μία χώρα και τα ίχνη ή αποδείξεις του εγκλήματος να βρίσκονται σε άλλη ή άλλες χώρες και, τέλος,
- ο μεγάλος σκοτεινός αριθμός, ιδίως της εγκληματικότητας στο διαδίκτυο, καθώς τα θύματα αφ' ενός αργούν πολλές φορές να αντιληφθούν ότι εξαπατήθηκαν και αφ' ετέρου δεν πιστεύουν στην εξιχνίαση και αποφεύγουν, συνήθως, να προχωρήσουν σε καταγγελίες.

Μέσα στα πλαίσια αυτά και δεδομένης της αυξανόμενης χρήσης των νέων τεχνολογιών, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεσμεύτηκαν να καταπολεμήσουν την κατάχρηση των προηγμένων τεχνολογιών, καθώς και τις διάφορες μορφές εγκλημάτων που συνδέονται με τα συστήματα πληροφορικής. Τον Ιανουάριο του 1999, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκριναν σχέδιο δράσης για την προώθηση της ασφαλούς χρησιμοποίησης του Διαδικτύου, μέσω της καταπολέμησης των μηνυμάτων παράνομου και επιζήμιου περιεχομένου.

Κατ' αρχήν, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει ασχοληθεί τόσο με το ηλεκτρονικό έγκλημα, όσο και με το έγκλημα στον κυβερνοχώρο. Για το θέμα αυτό έχουν εκδοθεί στα πλαίσιά του δύο Συστάσεις και μια Σύμβαση.¹⁴¹

Με την Κοινή θέση 1999/364/ΔΕΥ, της 27^{ης} Μαΐου 1999, που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο, βάσει του άρθρου 34 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με τις διαπραγματεύσεις στο Συμβούλιο της Ευρώπης για το σχέδιο Σύμβασης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, τα κράτη μέλη υποστήριξαν την κατάρτιση της εν λόγω Σύμβασης.

Τα κράτη μέλη εκδήλωσαν την επιθυμία τους να συμπληρώσουν, οι διατάξεις της Σύμβασης αυτής, το καθαυτό ποινικό δίκαιο, με την εισαγωγή σαφούς ορισμού των εγκλημάτων που συνδέονται με την πληροφορική (απάτη, ηλεκτρονική πλαστογραφία, εγκλήματα που αφορούν το περιεχόμενο, ιδίως όσον αφορά την παιδική πορνογραφία).

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεσμεύτηκαν επίσης να:

- ορίσουν τα δικαστήρια που θα είναι αρμόδια για τα προαναφερόμενα εγκλήματα
- στηρίξουν τη θέσπιση διατάξεων που θα διευκολύνουν τη δικαστική συνεργασία, ιδίως στον τομέα της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής
- στηρίξουν τη θέσπιση διατάξεων σχετικά με την αποθήκευση και τη διατήρηση δεδομένων σχετικών με εγκλήματα υψηλής τεχνολογίας
- στηρίξουν τις διασυνοριακές ηλεκτρονικές έρευνες, σε περίπτωση διερεύνησης σοβαρού ποινικού αδικήματος, τηρώντας τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη χρήση και την κυκλοφορία δεδομένων.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελλάδα στα πλαίσια συμμόρφωσης στις διεθνείς δεσμεύσεις της και υποχρεώσεις επεξεργάστηκε και διαθέτει σήμερα σημαντικό νομοθετικό οπλοστάσιο για την αντιμετώπιση του προβλήματος.¹⁴²

¹⁴¹ Η Σύσταση R(89) 9, σχετική με το έγκλημα που διαπράττεται με ηλεκτρονικό υπολογιστή, η Σύσταση Νο R(95) 13, για τα ποινικά δικονομικά προβλήματα, που συνδέονται με την τεχνολογία των πληροφοριών, η Διεθνής Σύμβαση Ν. 185 (Βουδαπέστη 23-11-2001), με αντικείμενο την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.

¹⁴² Το νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα έχει ως εξής:

Η Ελληνική Αστυνομία για την αντιμετώπιση των αδικημάτων που διαπράττονται με τη χρήση του διαδικτύου, σύστησε και έθεσε σε λειτουργία ειδικά Τμήματα Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης.

Συγκεκριμένα, από το 2004 και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Π.Δ. 100/2004 (ΦΕΚ 69/4-3-2004), σύστησε και έθεσε σε λειτουργία στην Υποδιεύθυνση Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων Αρχαιοκαπηλίας και Ηθών, 5^ο Τμήμα Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, αρμόδιο για την, εντός της περιοχής δικαιοδοσίας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής, δίωξη εγκλημάτων, που διαπράττονται στο διαδίκτυο ή με τη χρήση αυτού και την σε 24ωρη βάση παρακολούθηση του διαδικτύου, προς διαπίστωση εγκληματικών πράξεων που τελούνται στη Χώρα και τη διαβίβαση όλων των απαραίτητων συναφών στοιχείων στις αρμόδιες Υπηρεσίες.

Επίσης, σύμφωνα με το ίδιο Π.Δ., το 2005, άρχισε η λειτουργία του Τμήματος Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, στην Υποδιεύθυνση Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων Αρχαιοκαπηλίας και Ηθών, το οποίο είναι αρμόδιο για την εντός της περιοχής δικαιοδοσίας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Θεσσαλονίκης, δίωξη εγκλημάτων που διαπράττονται στο διαδίκτυο ή με τη χρήση αυτού. Με το άρθρο 14 του Νόμου 3674/2008, προβλέφθηκε η ίδρυση στην Ελληνική Αστυνομία ειδικής Υπηρεσίας, για την πρόληψη και την καταστολή των εγκλημάτων παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών. Στα πλαίσια αυτά καταρτίστηκε σχέδιο Κοινής

-
- Ο Ν. 1805/1988, αφορά εγκλήματα που διαπράττονται με ηλεκτρονικό υπολογιστή. Στο βαθμό που τα προβλεπόμενα εγκλήματα(σχετικά άρθρα είναι τα 370 Β, 370 Γ, 386 Α) διαπράττονται και σε περιβάλλον διαδικτύου), τότε τα άρθρα αυτά εφαρμόζονται και στις συγκεκριμένες περιπτώσεις.
 - Ο Ν. 2867/2000, για την οργάνωση και λειτουργία των τηλεπικοινωνιών και άλλες διατάξεις, ο οποίος αντικατέστησε τον Ν. 2246/1994 για την οργάνωση και λειτουργία του τομέα τηλεπικοινωνιών. Ο νόμος αυτός ρυθμίζει κάθε είδους τηλεπικοινωνιακή δραστηριότητα που αναπτύσσεται εντός της Ελληνικής Επικρατείας. Είναι γνωστός και ως νόμος «για την απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών», καθότι επιτρέπει την ελεύθερη εγκατάσταση, λειτουργία, διαχείριση και εκμετάλλευση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Όπως και ο προηγούμενος Ν. 2246/1994, έτσι και αυτός προσδιορίζει όχι μόνον τεχνικούς, αλλά και νομικούς όρους. Έτσι ως «πάροχος τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών» ορίζεται η τηλεπικοινωνιακή επιχείρηση που παρέχει τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες διαθέσιμες στο κοινό, ενώ ως «χρήστης» θεωρείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που χρησιμοποιεί ή ζητά να χρησιμοποιήσει δημόσιες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες.
 - Ο Ν. 2774/1999 για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα σε συνδυασμό με τον Ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.. Ο Ν.2774/22.12.99 προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα, σε συνδυασμό με το Ν.2472 /10.4.97 «προστασία ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Ο Ν. 2774/22.12.1999, ο οποίος αναφέρεται στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα, αποτελεί ειδικότερη μορφή του Ν. 2472/97, και αποτελεί υλοποίηση της οδηγίας 97/66/Ε.Κ. Δηλαδή οι προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες στα δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα, δημιουργούν ειδικές απαιτήσεις στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Βλ. Εισηγητική Έκθεση Νόμου 2774/99). Σκοπός του νόμου αυτού είναι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής και η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Ο Ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α/10.4.1997) προστατεύει το άτομο από την αυτοματοποιημένη ή μη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο νόμιμος κάτοχος των δεδομένων, ακόμα και των προσωπικών, προστατεύεται από το άρθρο 370 Β Π.Κ., όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 3 Ν. 1805/88. Ο Ν. 2472/1997 προστατεύει το ίδιο το άτομο από την επεξεργασία των στοιχείων αυτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής του Ν. 2472/97 στο διαδίκτυο αποτελεί η διασύνδεση αρχείων .
 - Ο Ν. 2225/94 Για την προστασία της ελευθερίας της ανταπόκρισης. Ο νόμος αυτός έχει άμεση σχέση με τον κυβερνοχώρο αφού όπως ήδη ελέγχθη το διαδίκτυο δεν είναι τίποτα άλλο, παρά μια μορφή επικοινωνίας που γίνεται δια μέσου των τηλεπικοινωνιών. Με το άρθρο 1 του Νόμου αυτού (2225/94) ιδρύεται η Εθνική Επιτροπή Προστασίας Απορρήτου των Επικοινωνιών, της οποίας αποστολή είναι, μεταξύ των άλλων και η προστασία του απορρήτου της τηλεφωνικής και κάθε άλλης μορφής τηλεπικοινωνιακής ανταπόκρισης. Έτσι με τις προϋποθέσεις του Νόμου αυτού μπορεί να γίνει η παρακολούθηση ανταλλαγής e-mail π.χ. Ο Α εκβιάζει (άρθρ. 385 Π.Κ.) τον Β, στέλνοντας e-mail. Ο Β καταγγέλλει στην Αστυνομία. Η Αστυνομία ζητά από τον παροχέα (ISP) να παρακολουθηθεί την ανταλλαγή e-mail. Ο πάροχος στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να επικαλεσθεί το απόρρητο των επικοινωνιών.
 - Το Π.Δ 47/2005 από την ΑΔΑΕ (Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών), το οποίο αφορά τις διαδικασίες, τις τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και τη διασφάλισή του.
 - Η Συνθήκη της Βουδαπέστης της 23-11-2001, στην οποία υπάρχουν επεξηγήσεις και ρυθμίσεις για όλα τα ηλεκτρονικά εγκλήματα.
 - Το Π.Δ 100/2004, σύμφωνα με το οποίο ιδρύθηκε το Τμήμα Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στην Ελληνική Αστυνομία. Η Υπηρεσία συνεργάζεται με άλλους συναρμόδιους φορείς(Interpol, Europol, Eurojust, Εισαγγελικές Αρχές, εκπροσώπους hotline γραμμών κ.λπ) για την καταπολέμηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος.

Υπουργικής Απόφασης, στην οποία προβλέπεται η σύσταση Γραφείου Ασφάλειας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, στο Τμήμα Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής.

Η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει με εκπροσώπους της, ως παρατηρητές, στις συνεδριάσεις της Διατραπεζικής Επιτροπής για την πρόληψη της απάτης στα μέσα και τα συστήματα πληρωμών, οσάκις συζητούνται θέματα που άπτονται κοινού ενδιαφέροντος. Οι εκπρόσωποι αυτοί έχουν ορισθεί και ως άτομα επικοινωνίας μεταξύ των Τραπεζών και της Ελληνικής Αστυνομίας για κρούσματα «e-banking» και «skimming».

Πέραν αυτού, αξιωματικός της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει ως σύμβουλος, στις συνεδρίες του Συμβουλευτικού Οργάνου του Ελληνικού Κόμβου Επαγρύπνησης για ένα Ασφαλέστερο Διαδίκτυο (“Greek Safer Internet Awareness Node”), οι οποίες λαμβάνουν χώρα δύο φορές το χρόνο και έχουν ως στόχο τη συζήτηση θεμάτων που απασχολούν τους πολίτες, γύρω από την ασφάλεια των νέων τεχνολογιών. Ο προαναφερόμενος κόμβος αποτελεί μία μη κυβερνητική οργάνωση, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, επιδοτούμενη κατά 50% από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σκοπός της οποίας είναι η ενημέρωση των πολιτών, αναφορικά με τις θετικές αλλά και τις αρνητικές πλευρές του διαδικτύου.

Αξιωματικός του Τμήματος Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής, συμμετέχει στις εργασίες και δραστηριότητες της «Ομάδας Δράσης για την Ψηφιακή Ασφάλεια» (Digital Awareness and Response to Threats-DART), η οποία συστάθηκε την 14-6-2007, υπό την Ειδική Γραμματεία Ψηφιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Σκοπός της Ομάδας είναι η ενημέρωση, η πρόληψη καθώς και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η αντιμετώπιση των σχετικών ζητημάτων και η προστασία των πολιτών, των επιχειρήσεων και των κρατών, αποτελεί ένα από τα κρισιμότερα σημεία, αναφορικά με την εξέλιξη του τεχνολογικά εξαρτημένου πολιτισμού μας στα επόμενα χρόνια.

Σε τεχνολογικό επίπεδο, ο τομέας που ασχολείται με τη μελέτη και κατασκευή συστημάτων ασφάλειας για δίκτυα, προστασίας από ιούς, απαγόρευσης πρόσβασης σε μη επιθυμητούς επισκέπτες και, γενικά, ό,τι μπορεί να αποτρέψει την απώλεια τεράστιων χρηματικών ποσών για τις επιχειρήσεις, τα κράτη και τους ιδιώτες, γνωρίζει μεγάλη άνθιση και προβλέπεται η εξέλιξή του ακόμη πιο ραγδαία τα επόμενα χρόνια. Προς την κατεύθυνση αυτή επενδύονται μεγάλα ποσά και η εξασφάλιση των υπηρεσιών που προσφέρονται έχει αντίστοιχο κόστος.

Σε επίπεδο νομοθετικό αλλά και σε επίπεδο τεχνικό, η ακολουθούμενη τάση είναι η αντιμετώπιση, ώστε, αφ’ ενός να μειώνονται εν τη γενέσει τους οι απειλές και αφ’ ετέρου να τιμωρούνται οι παραβάτες. Σε νομοθετικό επίπεδο, η ηλεκτρονική εγκληματικότητα και κατά συνέπεια η οικονομική, ως τμήμα της, ανήκουν στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες ο νομοθέτης αργεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών. Η ορθή νομοθετική πρόβλεψη απαιτεί βαθιά γνώση του προβλήματος, των εναλλακτικών και των παραμέτρων του. Σε ένα περιβάλλον, ωστόσο, τόσο ευμετάβλητο και ρευστό, όπου η παρακολούθηση των εξελίξεων είναι δυσχερής, ακόμα και για τους επιστήμονες που το μελετούν, η προϋπόθεση κατάκτησης αυτής της γνώσης καθιστά χαρακτηριστικά ετεροχρονισμένη τη νομική πρόβλεψη.

Σε επίπεδο Ελληνικής Αστυνομίας, ισχύουν επίσης όσα αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο σχετικά με τη γνώση. Οι υφιστάμενες διωκτικές υπηρεσίες της έχουν επιδείξει σε εθνικό επίπεδο, σημαντική δράση και εξάρθρωση εγκληματικών συμπεριφορών. Δείγμα και αυτό πως ο ζήλος και η διάθεση των ανθρώπων αυτών να εμβαθύνουν στο πρόβλημα και να ενημερωθούν στη σωστή βάση είναι ο μόνος τρόπος να ανταποκριθούν στην αποστολή τους.

Αντίστοιχα πρέπει να υπάρξει και εξειδικευμένο δικαστικό Τμήμα, με ειδίκευση στις συγκεκριμένες μορφές εγκληματικότητας, ώστε πέρα από την δικαστική κρίση των παραπεμφθεισών υποθέσεων, να είναι σε θέση να συμβάλλει και αυτό στην έρευνα και την αγωγή και του νομοθετικού έργου σε συμβουλευτική δράση.

Όσες θεσμικές δράσεις και δικλίδες κι αν προβλεφθούν, ωστόσο, η κατασταλτική διαδικασία θα διατρέχει τον κίνδυνο να παρομοιάζεται με τον Πέρση βασιλιά που διέταξε να αλυσοδεθεί η θάλασσα για να τιμωρηθεί, αφού δεν ευνοούσε τα στρατιωτικά του σχέδια, εάν δεν συνδυαστούν με αντίστοιχη επένδυση στο ανθρώπινο στοιχείο.

Οι εκστρατείες ενημέρωσης, με κεντρικό τον ρόλο των Μέσων Ενημέρωσης, η ψύχραιμη αντιμετώπιση των σχετικών ζητημάτων, χωρίς δαιμονοποίηση και γενικό αφορισμό των τεχνολογικών επιτευγμάτων και χωρίς υστερικές αντιδράσεις θα καταστήσουν τους πολίτες λιγότερο ανασφαλείς και περισσότερο προστατευμένους. Το βήμα πρέπει να δοθεί σε ειδικούς επιστήμονες του κλάδου της Πληροφορικής, της Νομικής, της Εγκληματολογίας και των διωκτικών αρχών, ώστε μέσα από τη δική τους συνεργασία και πέρα από συντεχνιακές αντιπαλότητες να τοποθετηθεί το πρόβλημα στη σωστή του διάσταση.

Ο πολίτης, όσο λεπτομερέστερα γνωρίζει ποιος και με ποια μέσα τον απειλεί, τόσο αποτελεσματικότερα μπορεί να προφυλαχθεί και να απολαύσει μόνο τις θετικές και χρήσιμες παραμέτρους της τεχνολογικής και πληροφορικής εξέλιξης.

16.- Η καταπολέμηση της διακίνησης κλεμμένων οχημάτων

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Περισσότερα από 1,2 εκατομμύριο μηχανοκίνητα οχήματα κλέβονται κάθε έτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα μεγάλο ποσοστό αυτών των κλοπών (30%-40%) συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα, με τα οχήματα να γίνονται ανταλλακτικά ή να εξάγονται σε άλλα κράτη εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η επίτευξη του στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 29 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή να παρέχει στους πολίτες ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας, μέσα σε έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, παρακωλύεται από αυτήν την κατάσταση. Η αντιμετώπιση του εγκλήματος της διακίνησης των κλεμμένων οχημάτων είναι ένα πρόβλημα για τις υπηρεσίες επιβολής νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί να εξετάσει τις διασυνοριακές πτυχές του εγκλήματος αυτής της μορφής. Το Συμβούλιο, έλαβε αποφάσεις για τη βελτίωση της συνεργασίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος της κλοπής και διακίνησης οχημάτων.

Η απόφαση ζητά από τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την αμοιβαία συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρμόδιων αρχών, να διευκολύνουν τις διαδικασίες για έναν γρήγορο επαναπατρισμό των οχημάτων που κατάσχονται από τις εθνικές αρμόδιες αρχές, να υποδείξουν ένα σημείο επαφής για την αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος οχημάτων και, όποτε ένα όχημα αναφέρεται κλεμμένο, να το εισαγάγουν στο σύστημα πληροφοριών του Schengen (SIS) και, όπου είναι δυνατόν, στην βάση δεδομένων για κλεμμένα οχήματα της INTERPOL.

Το Συμβούλιο ζήτησε από τα κράτη μέλη να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να ενισχύσουν τη συνεργασία:

- μεταξύ των εθνικών αρμόδιων αρχών προκειμένου να καταπολεμηθεί το διασυνοριακό έγκλημα οχημάτων
- μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των αντιπροσώπων του ιδιωτικού τομέα (όπως οι κάτοχοι των ιδιωτικών καταλόγων των κλεμμένων οχημάτων, των ασφαλιστών και του εμπορίου αυτοκινήτων) με σκοπό το συντονισμό των πληροφοριών και της δράσης σε αυτόν τον τομέα.

Το Συμβούλιο ζήτησε επίσης από τα κράτη μέλη να αποδώσουν ιδιαίτερη προσοχή στον έλεγχο εξαγωγής και να βελτιώσουν τον γρήγορο επαναπατρισμό των ανακτημένων κλεμμένων οχημάτων. Η συνεργασία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης σ' αυτό τον τομέα περιλάμβανε την ανταλλαγή πολλών πληροφοριών. Τα κράτη μέλη καθόρισαν εθνικά σημεία επαφής για ανταλλαγή πληροφοριών για την αντιμετώπιση του εγκλήματος κλοπής και διακίνησης οχημάτων.

Το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη την τακτική έκδοση αγγελιών για κλεμμένα οχήματα και πιστοποιητικά εγγραφής στο σύστημα πληροφοριών του Schengen (SIS) και, όπου είναι δυνατόν, στην βάση δεδομένων για τα κλεμμένα οχήματα της INTERPOL. Οι αρχές επιβολής του νόμου κλήθηκαν να τηρούν ενήμερη την Europol για τους δράστες κλοπής οχημάτων.

Το Συμβούλιο ζήτησε από τα κράτη μέλη να αποτρέψουν την κατάχρηση και την κλοπή των πιστοποιητικών εγγραφής οχημάτων. Οι αρχές επιβολής του νόμου πρέπει, επομένως, να ενημερώσουν τις εθνικές αρχές εγγραφής οχημάτων, εάν ένα όχημα που είναι στο στάδιο της καταχώρησης γίνεται γνωστό ότι αποτελεί αντικείμενο κλοπής. Εάν ένα όχημα είναι σοβαρά κατεστραμμένο (ολική απώλεια), το πιστοποιητικό εγγραφής πρέπει να ανακτηθεί. Το Συμβούλιο σύνεστησε επίσης ελέγχους για τον έλεγχο του πιστοποιητικού εγγραφής εάν υπάρχει αμφιβολία για την ταυτότητα του οχήματος.

Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε την παροχή ειδικής κατάρτισης των υπαλλήλων των αρμόδιων αρχών επιβολής του νόμου στον τομέα της πρόληψης και της ανίχνευσης κλεμμένων οχημάτων. Τέλος, το Συμβούλιο αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στη σύνδεση μεταξύ του εγκλήματος οχημάτων και άλλων μορφών οργανωμένου εγκλήματος, όπως η λαθραία διακίνηση ναρκωτικών, πυροβόλων όπλων και η εμπορία ανθρώπων.

Σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2004 για την καταστολή των εγκλημάτων που σχετίζονται με τα οχήματα και τη διασυνοριακή διακίνηση τους, συστήθηκε στα κράτη-μέλη να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ενίσχυση της αμοιβαίας τους συνεργασίας στον τομέα της καταπολέμησης του φαινομένου¹⁴³.

Στο πλαίσιο αυτό και με βάση τα όσα ορίζει η ανωτέρω απόφαση, δημιουργήθηκε δίκτυο επαφής από όλες τις συμμετέχουσες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου μελετήσει το επίπεδο των μέτρων που λαμβάνονται σήμερα, καθώς επίσης και να προτείνει τη μεθόδευση νέων μέτρων που αφορούν στην συνεργασία των Αρχών επιβολής του Νόμου με τον ιδιωτικό τομέα (εμπόρους οχημάτων, ασφαλιστικές εταιρείες, κ.α.), στον συντονισμό, στη διαχείριση πληροφοριών, στον επαναπατρισμό των κλεμμένων οχημάτων που εντοπίζονται, κ.α.

Πέραν αυτού, το Συμβούλιο εξέδωσε κανονισμό, για να δώσει πρόσβαση στις αρχές καταχώρησης οχημάτων στο Σύστημα Πληροφοριών του Schengen (SIS). Η

¹⁴³ Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2004 για την αντιμετώπιση της διασυνοριακής εγκληματικότητας σχετικά με οχήματα (2004/919/EK), L 389/28- 30.12.2004

Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε υποβάλλει για το σκοπό αυτό πρόταση την 21^η Αυγούστου 2003, μετά από συμπεράσματα του Συμβουλίου.

Ο Κανονισμός θα συμβάλλει στην καλύτερη καταπολέμηση της κλοπής οχημάτων, επιτρέποντας στις αρχές εγγραφής δημοσίων οχημάτων να αποκτούν αυτές τις πληροφορίες και να συμβουλευονται το Σύστημα Πληροφοριών Schengen, πριν από την εκ νέου καταχώρηση ενός οχήματος, που έχει εισαχθεί από ένα άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β.- Η εθνική διάσταση

Αναφορικά με την ταξινόμηση οχημάτων/πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen(SIS) για αποτροπή του ενδεχόμενου ταξινόμησης οχημάτων που έχουν κλαπεί, σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, η απευθείας ηλεκτρονική πρόσβαση του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών στο σύστημα πληροφοριών Schengen, δεν έχει υλοποιηθεί ακόμη στη χώρα μας.

Η on-line αυτή σύνδεση θα υλοποιηθεί μόνο στα πλαίσια εφαρμογής και λειτουργίας του Συστήματος Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενιάς SIS II, αν και θα έπρεπε αυτό να έχει ήδη επιτευχθεί. Σαν προσωρινή μεταβατική λύση έχει υιοθετηθεί η έγγραφη επικοινωνία των υπηρεσιών του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών με τις τοπικές Αστυνομικές Διευθύνσεις και Διευθύνσεις Ασφάλειας, ζητώντας να πληροφορηθούν εάν το υπό ταξινόμηση όχημα έχει καταχωρηθεί στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen, λύση φυσικά η οποία είναι εμβαλωματική και δεν ανταποκρίνεται στα υψηλά πρότυπα που είχαν τεθεί από το Σύστημα Schengen.

Η Ελληνική Αστυνομία, στα πλαίσια υλοποίησης του Συστήματος Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενιάς, επεξεργάζεται ήδη σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών την υλοποίηση της on-line πρόσβασης του εθνικού συστήματος πληροφοριών Schengen στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων με καταχωρημένα αυτοκίνητα του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, πρόσβαση η οποία επιβάλλεται από τη Σύμβαση Εφαρμογής των Συμφωνιών Schengen.

Πέραν της καταχώρησης των κλεμμένων οχημάτων, στη βάση του Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών Schengen, η Ελληνική αστυνομία καταχωρεί τα κλεμμένα οχήματα και στη σχετική βάση δεδομένων της Interpol.

17.- Η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται σε μια δέσμη νομικών πράξεων που ανήκουν τόσο στο διεθνές δίκαιο όσο και στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Οδηγία του 1995 για την Προστασία Δεδομένων, αποτελεί το βασικό νομοθετικό κείμενο, καθώς καθορίζει τις γενικές αρχές που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να διασφαλίζουν το δικαίωμα ιδιωτικής ζωής, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζει την μη επιβολή περιορισμών στην κυκλοφορία δεδομένων μεταξύ τους. Η οδηγία αυτή εφαρμόζεται στη συλλογή, αποθήκευση, γνωστοποίηση και διάχυση των προσωπικών δεδομένων, τόσο με αυτοματοποιημένα μέσα(ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων) όσο και με μη αυτοματοποιημένα μέσα(με τα παραδοσιακά συστήματα αρχειοθέτησης σε φακέλους), σε σχέση με τα οποία παραχωρεί στο «υποκείμενο των δεδομένων» μια δέσμη δικαιωμάτων, στην οποία περιλαμβάνεται το δικαίωμα της ενημέρωσης, εάν τα δεδομένα που το αφορούν αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας, το δικαίωμα της διόρθωσης, διαγραφής ή δέσμευσης των δεδομένων, τα οποία δεν έχουν αποτελέσει

νόμιμα αντικείμενο επεξεργασίας και το δικαίωμα στη δικαστική προσφυγή, σε περίπτωση οποιασδήποτε παραβίασης των αναγνωρισμένων δικαιωμάτων, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων.

Για να αντιμετωπισθούν οι απειλές που τίθενται από τις εξελίξεις της τεχνολογίας στο δικαίωμα του ατόμου για την προστασία δεδομένων, η οδηγία συμπληρώθηκε από δύο ακόμη νομοθετικά εργαλεία, που αναφέρονται στο απόρρητο των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Ο κύριος σκοπός τους ήταν η διασφάλιση της εμπιστευτικότητας των επικοινωνιών, απαγορεύοντας οποιαδήποτε μη εξουσιοδοτημένη ακρόαση, παγίδευση, αποθήκευση ή άλλου είδους καταγραφή ή παρακολούθηση.

Οι κανόνες για την ιδιωτική ζωή και την προστασία δεδομένων αναφαίνονται επίσης και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες (Άρθρο 8) και τη Σύμβαση 108, οι οποίες υιοθετήθηκαν και οι δύο υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς επίσης και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Άρθρα 7 και 8).

Πέραν αυτού πρέπει να επισημάνουμε την παρουσία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων και μίας Ομάδας Εργασίας για την προστασία των ατόμων, σε σχέση με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που έχουν θεσπιστεί σαν ανεξάρτητες αρχές, με εποπτικές και συμβουλευτικές εξουσίες.

Το παραπάνω νομικό πλαίσιο εφαρμόζεται μόνο στους τομείς του χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης που εμπίπτουν στον Τίτλο IV της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (θεωρήσεις, άσυλο και μετανάστευση) στα πλαίσια του πρώτου πυλώνα.

Θέματα προστασίας δεδομένων μπορούν επίσης να εγείρονται και στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Αστυνομική και Δικαστική συνεργασία σε ποινικά θέματα, τα οποία ρυθμίζονται από την πρόσφατα υιοθετηθείσα Απόφαση Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ για την προστασία προσωπικών δεδομένων που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικά θέματα.

Η διαίρεση αυτού του είδους είναι το αποτέλεσμα της διαπυλωνικής δομής του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που κινδυνεύει να χαμηλώσει τα στάνταρτς και να υπονομεύσει τη συνοχή της προστασίας δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι η Απόφαση Πλαίσιο δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία ευρείας δέσμης προσωπικών δεδομένων, στην οποία περιλαμβάνονται τα εθνικά δεδομένα, τα δεδομένα που ανταλλάσσονται μεταξύ κρατών μελών και

τρίτων χωρών, τα δεδομένα τα οποία αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας στα πλαίσια της Europol της Eurojust και του Συστήματος Πληροφοριών Schengen¹⁴⁴.

Η βασική Σύμβαση είναι εκείνη του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1981 για την προστασία των προσώπων σε σχέση με την Αυτοματοποιημένη Επεξεργασία των Προσωπικών Δεδομένων (Σύμβαση 108) μαζί με τη Σύσταση R(87) 15 που ρυθμίζει τη χρήση προσωπικών δεδομένων στον τομέα της Αστυνομίας.

Τόσο το Schengen όσο και η Europol, αναφέρονται και στα δύο έγγραφα και μπορούν να εφαρμοστούν μόνο μετά την ενσωμάτωση των αρχών της Σύμβασης 108 στο εσωτερικό δίκαιο. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η προστασία της ιδιωτικής ζωής αποτελεί έναν βασικό ακρογωνιαίό λίθο για τους δύο μηχανισμούς. Η ανησυχία για την προστασία της ιδιωτικής σφαίρας του ατόμου έχει αντιμετωπισθεί με σαφήνεια. Τα συστατικά κείμενα του Schengen της Europol προβλέπουν ένα αριθμό διατάξεων οι οποίες ανταποκρίνονται στις βασικές αρχές προστασίας της ιδιωτικής ζωής όπως είναι η εξειδίκευση του σκοπού, η νομιμότητα, η αναλογικότητα, η διαφάνεια, η πρόσβαση του ατόμου, οι απαιτήσεις ασφάλειας. Κάθε μηχανισμός προβλέπει την λειτουργία μιας αρχής ελέγχου (της Κοινής Αρχής Ελέγχου του Schengen, της Κοινής Εποπτικής Αρχής της Europol κ.λπ).

Ωστόσο, υπάρχει πάντα ένα ενδεχόμενο πεδίο έντασης, μεταξύ των δημοσίων αρχών που μάχονται κατά της εμφάνισης εγκληματικών καταστάσεων και των Οργανισμών προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών έναντι παρεμβάσεων που προκαλούνται από δημόσιες δράσεις στα πλαίσια των προσπαθειών καταπολέμησης του εγκλήματος. Είναι προφανές ότι από τη μία πλευρά υπάρχει η ανάγκη της κοινωνίας να δει να διώκονται όσο το δυνατόν περισσότερα εγκλήματα και να τιμωρούνται ενώ από την άλλη πλευρά υπάρχει η νόμιμη απαίτηση του ατόμου για ιδιωτική ζωή και μη παρέμβαση σ' αυτή διαμέσου οποιασδήποτε τεχνικής παρακολούθησης.

Το Συμβούλιο εξέδωσε το 2008 απόφαση-πλαίσιο, για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (έγγρ. 9260/08).

Σκοπός της νομοθετικής αυτής πράξης είναι η εξασφάλιση, αφενός μεν, ενός υψηλού επιπέδου επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων, ιδίως δε του δικαιώματός τους για σεβασμό της ιδιωτικής τους ζωής, αφετέρου δε, υψηλού επιπέδου δημόσιας ασφάλειας στο πλαίσιο των ανταλλαγών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελληνική Αστυνομία στις περιπτώσεις στις οποίες προβαίνει σε διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών, εφαρμόζει τις διατάξεις για την προστασία δεδομένων της Σύμβασης Europol, τις διατάξεις της Σύμβασης Εφαρμογής των Συμφωνιών Schengen και τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2472/1997 (Διασυνοριακή ροή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι ελεύθερη:

α) προς χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

β) προς χώρα μη μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά από άδεια της Αρχής που παρέχεται εάν κρίνει ότι η εν λόγω χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. Προς τούτο, λαμβάνει υπόψη ιδίως τη φύση των δεδομένων, τους σκοπούς και τη διάρκεια της επεξεργασίας, τους σχετικούς γενικούς και ειδικούς

¹⁴⁴ Elspeth Guild, Sergio Carrera and Alejandro Eggenschwiler, CEPS website (<http://www.ceps.eu>) CEPS 2009, Informing the Data Protection Debate, CEPS Briefings, p.2

κανόνες δικαίου, τους κώδικες δεοντολογίας, τα μέτρα ασφαλείας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το επίπεδο προστασίας των χωρών προέλευσης, διέλευσης και τελικού προορισμού των δεδομένων. Δεν απαιτείται άδεια της Αρχής εφόσον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί, με τη διαδικασία του άρθρου 31 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995, ότι η χώρα αυτή εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 της ανωτέρω Οδηγίας.

Σε εθνικό επίπεδο αρμόδια Αρχή για την προστασία δεδομένων είναι η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.¹⁴⁵ Η Ελληνική νομοθεσία περιγράφει με σαφήνεια το πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να λαμβάνει χώρα η διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων αστυνομικού χαρακτήρα μεταξύ των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ασκεί ανεξάρτητο έλεγχο στο εθνικό τμήμα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 1 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen (ν. 2514/1997 ΦΕΚ 140 Α'), ασκεί τις αρμοδιότητες της εθνικής εποπτικής αρχής που προβλέπεται στο άρθρο 23 της Σύμβασης Europol (ν. 2605/1998 ΦΕΚ 88 Α'), και τις αρμοδιότητες της εθνικής εποπτικής αρχής που προβλέπεται στο άρθρο 17 της Σύμβασης για τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα (ν. 2706/1999 ΦΕΚ 77 Α'), καθώς και τις αρμοδιότητες (Άρθρο 19 εδαφ. ιε) του Ν. 2472/1997)

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η περιοχή Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης καθοδηγήθηκε από μία αυστηρή προσήλωση στην τεχνολογία σαν μία λύση σε κάθε απειλή στην ασφάλεια, χωρίς καμία ανησυχία για το γεγονός ότι μπορεί να προκαλέσει μεγαλύτερη ανασφάλεια από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, ειδικά σε ότι αφορά το δικαίωμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει μέχρι σήμερα έναν αριθμό βάσεων δεδομένων και συστημάτων ανταλλαγής πληροφοριών όπως:

- EURODAC, μια βάση δεδομένων η οποία περιέχει δακτυλικά αποτυπώματα των αιτούντων άσυλο και όλων των προσώπων που συλλαμβάνονται ενώ διασχίζουν παράνομα τα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen(SIS), μία βάση δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε από τις αρχές των Κρατών Μελών του Schengen για την ανταλλαγή δεδομένων για ορισμένες κατηγορίες προσώπων και αγαθών, η οποία βασικά χρησιμοποιήθηκε σαν μια βάση δεδομένων υπηκόων τρίτων χωρών προκειμένου να τους απαγορευθεί η είσοδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Το Σύστημα Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις(Visa Information System/VIS), το οποίο περιέχει πληροφορίες για όλα τα πρόσωπα τα οποία υποβάλλουν αίτημα για προξενική θεώρηση βραχείας διάρκειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Επιπλέον, έχει προταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η δημιουργία τριών νέων βάσεων δεδομένων, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, σαν μέρος του πακέτου της για τα σύνορα του 2008. Ένα Σύστημα εισόδου /εξόδου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο καταγράφει την κίνηση συγκεκριμένων

¹⁴⁵ [http:// www.dpa.gr](http://www.dpa.gr)

κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ένα Αυτοματοποιημένο Σύστημα Συνοριακού Ελέγχου για την επαλήθευση της ταυτότητας των ταξιδιωτών(για υπηκόους και μη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) που βασίζεται σε βιομετρική τεχνολογία και ένα Ηλεκτρονικό Σύστημα παροχής άδειας ταξιδιού που να υποχρεώνει ταξιδιώτες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παρέχουν προσωπικά δεδομένα για έναν έλεγχο on-line πριν από την αναχώρησή τους.

Το περιεχόμενο και ο τρόπος με τον οποίο τα εργαλεία αυτά λειτουργούν εγείρει ορισμένες ανησυχίες. Πρώτα απ' όλα η καταχώρηση δεδομένων είναι ένα από τα πιο ευαίσθητα θέματα στη δημόσια αντιπαράθεση για την προστασία των δεδομένων. Το αποτέλεσμα των αναζητήσεων σε βάσεις δεδομένων από τις αρχές επιβολής του νόμου μπορεί να είναι προβληματικό, ανάλογα με τον τρόπο που αυτές διεξάγονται. Για παράδειγμα, δεν καταχωρείται το σύνολο του πληθυσμού σε βάσεις δεδομένων και σαν αποτέλεσμα αυτού υπάρχει ο κίνδυνος να πέσουν οι υπόνοιες μόνο σε εκείνους οι οποίοι πληρούν τα χαρακτηριστικά εκείνων τους οποίους αναζητούν οι αρχές και είναι καταχωρημένοι ήδη στη βάση δεδομένων. Διάφορες μορφές αναζήτησης εγείρουν διάφορα προβλήματα.

Δεύτερον, η διασφάλιση της πρόσβασης σε ευαίσθητα δεδομένα είναι περιορισμένη σε εκείνους οι οποίοι θα πρέπει να την έχουν πράγμα το οποίο αποτελεί θέμα μείζονος ανησυχίας. Η πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαρτάται από το εργαλείο που θέσπισε τη βάση δεδομένων. Για παράδειγμα η πρόσβαση στο EURODAC επιτρέπεται μόνο στους αξιωματούχους οι οποίοι ελέγχουν εάν ένας αιτών άσυλο έχει ήδη ζητήσει άσυλο σε μία άλλη χώρα(ή έφθασε παράνομα) αλλά έχουν υπάρξει κινήσεις για να διευρυνθεί σε όλες τις αρχές επιβολής του νόμου.

Η ποιότητα των υπηρεσιών που συλλέγουν, επεξεργάζονται και ανταλλάσσουν δεδομένα καθώς επίσης και οι επιπτώσεις της παροχής σε τρίτες χώρες πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χρειάζεται να εκτιμώνται προσεκτικά προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα προσωπικά δεδομένα του ατόμου επεξεργάζονται με νόμιμο και επαρκή τρόπο.

18.- Η Αστυνομική Συνεργασία και τα Ανθρώπινα δικαιώματα

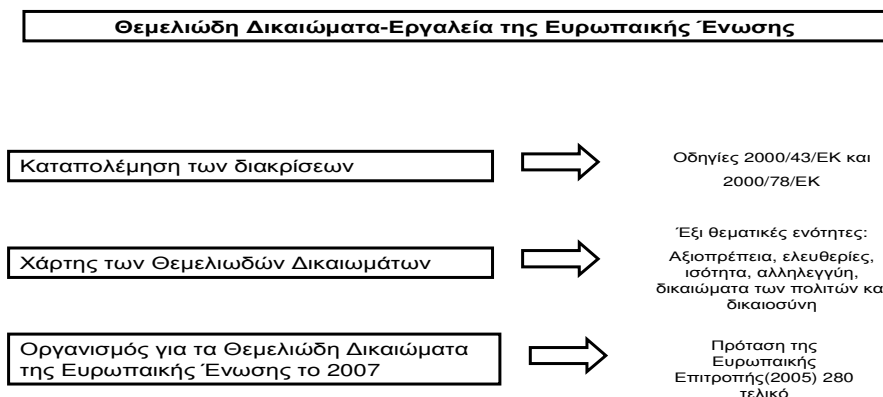
α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η δέσμευση στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Απτή απόδειξη είναι η διακήρυξη στην αναθεωρημένη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Άμστερνταμ, ότι «η Ένωση στηρίζεται στις αρχές της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας, του σεβασμού των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών και του Κράτους Δικαίου»(άρθρο 6).

Πρόκειται για σημαντική διακήρυξη, καθώς είναι η πρώτη φορά που η Ευρωπαϊκή Ένωση απαριθμεί σε συνταγματικό κείμενο τις αρχές πάνω στις οποίες οικοδομείται. Επιπλέον, στην ίδια Συνθήκη αναφέρεται ότι «η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών Ελευθεριών και όπως προκύπτουν από Συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και τις αρχές του Κοινοτικού Δικαίου.

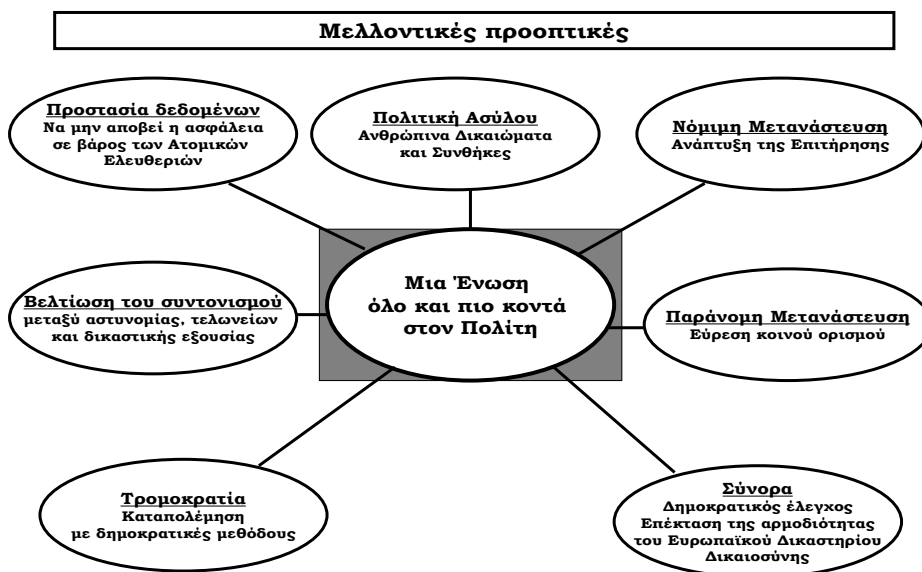
Περαιτέρω, θετική εξέλιξη για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αποτελεί η προσθήκη ενός νέου άρθρου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Πέρα από την κατοχύρωση των κλασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ανωτέρω Συνθήκη, προβλέπεται και η προστασία των λεγόμενων «θεμελιωδών ελευθεριών της Κοινής Αγοράς» (ή κοινοτικών ελευθεριών»), όπως είναι η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, η ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων, η ελευθερία εγκατάστασης κ.λπ.

Ο Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που υιοθετήθηκε ως διακήρυξη στη σύνοδο κορυφής της Νίκαιας το Δεκέμβριο του 2000, καταγράφει τα θεμελιώδη δικαιώματα των Ευρωπαίων πολιτών και όσων διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια της Ένωσης. Ο Χάρτης, αποτελεί την πρώτη προσπάθεια των 15 τότε κρατών-μελών να υπάρξουν σε ενιαίο κείμενο θεμελιώδη δικαιώματα, τα οποία θα δέσμευαν πλέον σε κοινοτικό επίπεδο για το σεβασμό τους. Ο Χάρτης περιλαμβάνει σε τέσσερα άρθρα ορισμένα δικαιώματα που αφορούν στους αλλοδαπούς, όπως η απαγόρευση της δουλείας, η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία και η εμπορία ανθρώπων (άρθρο 5), η αναγνώριση του δικαιώματος του ασύλου (άρθρο 18), η απαγόρευση μαζικών απελάσεων και η απαγόρευση απομάκρυνσης, απέλασης ή έκδοσης αλλοδαπού προς κράτος που θέτει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση (άρθρο 19), η απαγόρευση διακρίσεων λόγω φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής και ιθαγένειας (άρθρο 21) κλπ.

Ο Χάρτης, ενσωματώθηκε αρχικά ως πρωτόκολλο στη Συνθήκη της Νίκαιας, με μη δεσμευτικό χαρακτήρα, και αποτέλεσε στη συνέχεια το μέρος II της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης, η οποία ψηφίστηκε στις 29 Οκτωβρίου 2004, αλλά δεν κυρώθηκε από τη Γαλλία και την Ολλανδία, για να αντικατασταθεί από τη μεταρρυθμιστική Συνθήκη ή Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007. Ο Χάρτης, που αποτελεί μεν πρωτογενές δίκαιο, αλλά δεν έχει ενσωματωθεί στο κείμενο της Συνθήκης θα έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για όλες τις χώρες πλην του Ηνωμένου Βασιλείου και της Πολωνίας, μετά την επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας και τη θέση της σε ισχύ.

Όπως παρατηρεί ο Καθηγητής Φαρσεδάκης, «Τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι χώρος συνάντησης δύο τομέων, εκείνου της πολιτικής-όπου δεν υπάρχουν παρά οι σχέσεις δύναμης και εξουσίας- και εκείνου της ηθικής, όπου δεν υπάρχουν παρά καθήκοντα».¹⁴⁶

Ο στόχος της διαμόρφωσης μιας ανθρωπιστικής αντεγκληματικής πολιτικής εκφράζεται παραστατικά στη διατύπωση του κειμένου της Σύστασης Νο R(96) 8, κατά την οποία «Κάθε αντίδραση στο έγκλημα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη προς τις βασικές αρχές των δημοκρατικών κρατών, που διέπονται από την αρχή της νομιμότητας και να υπάγεται στον υπέρτατο σκοπό της εγγύησης του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα».¹⁴⁷

β.- Η εθνική διάσταση

Το ζήτημα της προστασίας και της διασφάλισης των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών είναι πρωταρχικής σημασίας για το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας και αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη σοβαρότητα και βαρύτητα. Για το σκοπό αυτό έχουν εκδοθεί διαταγές προς όλες τις περιφερειακές Υπηρεσίες, με τις οποίες επισημαίνεται η αναγκαιότητα για ανελλιπή προσήλωση στον απόλυτο σεβασμό της αξίας του ανθρώπου, της προσωπικότητας και των ατομικών δικαιωμάτων.

Στις διαταγές αυτές, τονίζεται ιδιαίτερα η καλή συμπεριφορά των Αστυνομικών, πάντα στα πλαίσια του συντάγματος και των νόμων, προς όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες, απαγορευμένης της κάθε μορφής δυσμενούς διακριτικής μεταχείρισης και ιδίως εκείνης που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, το φύλο, την καταγωγή, το θρήσκευμα, το επάγγελμα και τις ιδεολογικές πεποιθήσεις.

Στον κώδικα δεοντολογίας του Αστυνομικού(άρθρο 5 παρ. 3 και 4 Π.Δ 254/2004), περιλαμβάνονται κανόνες για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για την προστασία των ευάλωτων προσώπων και κοινωνικών ομάδων. Στα πλαίσια της συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας με την Εθνική Επιτροπή για τα

¹⁴⁶ Ιάκωβος Ι. Φαρσεδάκης, Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1991, σ. 274

¹⁴⁷ Στέργιος Αλεξιάδης, Δικαιώματα του ανθρώπου και αντεγκληματική πολιτική, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1994, σ.σ. 40-41

δικαιώματα του Ανθρώπου, η Ελληνική αστυνομία αποδέχθηκε πρόταση της Εθνικής Επιτροπής για τα δικαιώματα του Ανθρώπου, σχετικά με την εκπαίδευση των αστυνομικών στα ανθρώπινα δικαιώματα και τη σύσταση ειδικής ομάδας εργασίας για το σκοπό αυτό.

Για την ποινική διερεύνηση καταγγελιών για πρόκληση βασανιστηρίων ή άλλων προσβολών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας(άρθρο 137 Α Π.Κ), μεταξύ των άλλων Υπηρεσιών, αρμόδια είναι και η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία είναι αυτοτελής Κεντρική υπηρεσία του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό του Σώματος και εποπτεύεται από Εισαγγελέα Εφετών.

Πέραν αυτού, η Ανεξάρτητη Αρχή «Ο Συνήγορος του Πολίτη», έχει την αρμοδιότητα του ελέγχου της νομιμότητας των πειθαρχικών διαδικασιών, είτε αυτεπαγγέλτως, είτε κατόπιν αναφορών των ενδιαφερομένων, υποδεικνύουσα σε συντρέχουσα περίπτωση, την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών ή τη λήψη των προβλεπόμενων μέτρων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση της συνεργασίας του Υπουργείου Εσωτερικών, μέσω του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας με τις ανεξάρτητες Αρχές και όλους τους οργανισμούς και φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα της θωράκισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στην ενίσχυση της συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας:

α.- Με τον «Συνήγορο του Πολίτη».

β.- Με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και με ΜΚΟ, κυρίως για την ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των αστυνομικών σε θέματα σεβασμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και για την παροχή υποστήριξης σε πρόσφυγες, μετανάστες, μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων όπως οι Ρομά αλλά και οι κρατούμενοι.

γ.- Με τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών.

Η Ελληνική Αστυνομία. συμμετέχει με εκπρόσωπό της στη σύνθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Στα πλαίσια της συνεργασίας της με την Ελληνική Αστυνομία η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, διατυπώνει απόψεις, παρατηρήσεις, γνωμοδοτήσεις και προτάσεις επί των σχεδίων νομοθετικών προτάσεων, τα οποία η Ελληνική Αστυνομία θέτει υπόψη της¹⁴⁸.

Η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει με εκπροσώπους της σε συναντήσεις διεθνών οργανισμών(Συμβουλίου της Ευρώπης, Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη/ΟΑΣΕ, Ευρωπαϊκής Ένωσης) και σε συνέδρια και ημερίδες που διοργανώνονται από άλλους φορείς, για θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταπολέμησης του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων, καθώς και για θέματα αστυνομικής δεοντολογίας.

Τέλος, η Ελληνική Αστυνομία εκδίδει κεντρικές οδηγίες και διαταγές προς τις επιχειρησιακές της Υπηρεσίες, σχετικά με την προστασία των αναγνωρισμένων δικαιωμάτων των παράνομων αλλοδαπών που εισέρχονται στη χώρα. Ως παραδείγματα αναφέρονται το δικαίωμα της ενημέρωσης των αλλοδαπών, σε γλώσσα την οποία κατανοούν, η διευκόλυνση της επικοινωνίας τους με διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους του Κράτους του οποίου έχουν την ιθαγένεια, ή από το οποίο προέρχονται, καθώς και με τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους.

¹⁴⁸ www.hchr.gr, Ετήσια έκθεση ΕΕΔΑ έτους 2008

Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη προχώρησε πρόσφατα σε μια σειρά από σημαντικές πρωτοβουλίες και στη λήψη αποφάσεων που θωρακίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και θέτουν τις βάσεις για μια νέα αντίληψη στις σχέσεις του πολίτη με τις Αρχές.

Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται:

- Απαγόρευση των απελάσεων μεταναστών δεύτερης γενιάς για τυπικούς λόγους, δηλαδή όσων παιδιών έχουν γεννηθεί, ενηλικιωθεί και μεγαλώσει στην Ελλάδα, τα οποία εκπίπτουν από τη νομιμότητα, διότι κατά την ενηλικίωση τους δεν πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας.
- Ελεύθερη Κυκλοφορία των μεταναστών που είναι κάτοχοι μπλε βεβαίωσης τύπου Α' από και προς τη χώρα καταγωγής τους για την περίοδο από 15-11-2009 μέχρι και το τέλος του 2010. Δεσμευθήκαμε για μόνιμη αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών. Χιλιάδες πολίτες μπορούν να επισκέπτονται ελεύθερα τις χώρες καταγωγής τους και να συμμετέχουν στην οικογενειακή, κοινωνική και θρησκευτική τους ζωή χωρίς εμπόδια.
- Κλείσιμο του Χώρου Παραμονής Μεταναστών της Παγανής στη Μυτιλήνη. Εκατοντάδες πολίτες απελευθερώθηκαν από ένα «κολαστήριο ψυχών» που δυσφήμιζε τη χώρα μας διεθνώς.
- Με παραχώρηση έκτασης στην περιοχή Ουτζά της Μυτιλήνης από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ξεκινά άμεσα η δημιουργία ενός πρότυπου κέντρου Καταγραφής και Διαχείρισης Παράνομα Εισερχομένων Μεταναστών στην χώρα μας. Στόχος μας είναι η λειτουργία του κέντρου αυτού να ξεκινήσει μέσα στο 2010.
- Απελευθέρωση 4.000 περίπου μεταναστών από τα αστυνομικά κρατητήρια, οι οποίοι δεν βαρύνονται με ποινικά αδικήματα.
- Απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών της Ε.Ε., κατόπιν ελληνικής προτάσεως, για εντατικοποίηση των προσπάθειών της Ε.Ε. για σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής των παράνομων μεταναστών με το Αφγανιστάν, το Ιράκ και το Μπαγκλαντές. Αναφορικά με τις Συμφωνίες Επανεισδοχής, η χώρα μας πέτυχε να προστεθεί αναφορά για την ύπαρξη μηχανισμού αξιολόγησης της εφαρμογής τους.
- Έναρξη εργασιών ειδικής επιτροπής εμπειρογνομόνων με τη συμμετοχή και της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, με στόχο τη μεταρρύθμιση της διαδικασίας Ασύλου στη χώρα, την από-αστυνομικοποίηση της διαδικασίας και τη δημιουργία ανεξάρτητης Υπηρεσίας Ασύλου. Η αλλαγή πολιτικής ασύλου γλιτώνει τη χώρα μας από δεκάδες καταδίκες σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Ίδρυση ανεξάρτητου Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας από τα Σώματα Ασφαλείας, ώστε να πατάσσεται η αυθαιρεσία και η κρατική βία έναντι πολιτών. Το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση και η νέα υπηρεσία θα λειτουργήσει στις αρχές του νέου έτους.
- Με το νέο έτος, οι αστυνομικοί θα φέρουν ευκρινή διακριτικά, ως δείγμα επαγγελματισμού και καλής συμπεριφοράς, ενώ εξετάζεται η κατάργηση της ρίψης δακρυγόνων.
- Τέθηκαν άμεσα σε διαθεσιμότητα αστυνομικοί οι οποίοι εμπλέκονται σε περιστατικά αυθαιρεσίας κατά πολιτών ή αμέλεια στην εκτέλεση των καθηκόντων τους.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, χαρακτηρίζονται από παραδοξότητα και το βασικό επιχείρημα εντοπίζεται στην απουσία ενός ολοκληρωμένου και συνεκτικού συστήματος κατοχύρωσης και προστασίας αυτών των δικαιωμάτων, τα οποία απαντώνται στο πλαίσιο τριών έννομων τάξεων, δηλαδή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινοτικής βαθμίδας εξουσίας και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συνδέεται στενά με τη δημιουργία του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Τα μέτρα ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν συχνά αποτελέσει αντικείμενο κριτικής, επειδή είναι επικεντρωμένα στην καταστολή, χωρίς να ενδιαφέρονται σύμφωνα με τους επικριτές τους και πολύ για τα δικαιώματα των πολιτών.

Η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, εκτός από διακηρυγμένος στόχος της αντεγκληματικής πολιτικής των σύγχρονων ευρωπαϊκών κρατών, αποτελεί και ένα ευρύτερο πεδίο, μέσα στο οποίο αναπτύσσονται σχέσεις εξουσίας, εκδηλώνονται συγκρούσεις και διαμορφώνονται συναινέσεις ανάμεσα στους κρατικούς και τους κοινωνικούς φορείς που συμμετέχουν στην άσκηση του κοινωνικού ελέγχου. Σύμφωνα με τον Ν.Α Παρασκευόπουλο, οι σημερινές εξελίξεις του Ποινικού Δικαίου αναπτύσσονται σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο.

Στο πολιτικό επίπεδο είναι χαρακτηριστική η αναγωγή των ποινικών προβλημάτων σε εργαλείο της εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής των διαφόρων κυβερνήσεων (παράδειγμα είναι η ανάπτυξη αμυντικής ή επιθετικής πολιτικής μεταξύ διαφόρων κρατών, με βάση την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ή του εμπορίου ναρκωτικών)

Στο κοινωνικό επίπεδο, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η νέα φυσιολογία του κοινωνικού περιθωρίου που το απαρτίζουν όχι μόνο οι μετανάστες και οι λαθρομετανάστες, αλλά και όσοι βιώνουν σε συνθήκες φτώχειας. Επομένως τα ανθρώπινα δικαιώματα λειτουργούν ταυτόχρονα ως όριο αλλά και ως αφετηρία στη διαμόρφωση της αντεγκληματικής πολιτικής ή τουλάχιστον έτσι θα έπρεπε να γίνεται.

Στο πλαίσιο της θετικιστικής εγκληματολογίας, η κατοχύρωση και η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου υποχωρεί μπροστά στο αίτημα για δημόσια ασφάλεια και προστασία της κοινωνίας από τον «επικίνδυνο» εγκληματία. Δίνεται βάρος στην έννοια του υπόπτου και στον περιορισμό των ατομικών δικαιωμάτων για προληπτικούς λόγους και όχι για κατασταλτικούς λόγους.

Στο πλαίσιο της κριτικής και ριζοσπαστικής εγκληματολογίας (δεκαετία 60-70) γίνεται λόγος για την «κοινωνική βλάβη» στον ορισμό της εγκληματικής συμπεριφοράς, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μια εκμετάλλευση των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων από τους κοινωνικο-οικονομικά ισχυρούς, ενώ οι αυθαιρεσίες των κρατικών φορέων εξουσίας («state crimes») εκλαμβάνονται ως προσβολές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο S.Cohen εξήγησε την επανεμφάνιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εγκληματολογία, μέσα από δύο διαφορετικές κατευθύνσεις. Μια έξω από αυτήν, η οποία προέρχεται από το διεθνές κίνημα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και μία από το εσωτερικό της, η οποία προέρχεται από την ανάπτυξη της θυματολογίας.

Συστατικό στοιχείο του μοντέρνου κοινωνικού ελέγχου είναι η «εμπορευματοποίηση» της ασφάλειας. Η δημόσια ασφάλεια αποτελεί θεμελιώδη αξία της έννομης τάξης και τη βάση νομιμοποίησης της κρατικής εξουσίας. Από την αρχή της ισχυροποίησής της είχε ως βασική υποχρέωση την προστασία των πολιτών από τους εσωτερικούς και εξωτερικούς εχθρούς.

Σήμερα όμως η ένταση του αισθήματος της ανασφάλειας που διαπιστώνεται στην κοινή γνώμη, λαμβάνει τη μορφή μιας κρίσης νομιμοποίησης των θεσμών του κοινωνικού ελέγχου, στο βαθμό που αποσταθεροποιεί τον θεσμικό ρόλο του κράτους και αυξάνει τη δυσπιστία του πολίτη απέναντι στην ικανότητα των επίσημων μηχανισμών να καταπολεμήσουν το έγκλημα. Η καταπολέμηση της εγκληματικότητας δεν αποτελεί πλέον υπόθεση του κάθε κράτους ξεχωριστά, αλλά διακρατικών συνεργασιών και υπερεθνικών φορέων. Κατ' αυτό τον τρόπο οδηγούμαστε προς ένα «διεθνές δίκαιο ασφάλειας».

Το κρίσιμο ζήτημα στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντοπίζεται στο πέρασμα από τη θέσπιση αφηρημένων δικαιωμάτων στην οργάνωση συγκεκριμένων προϋποθέσεων για την άσκησή τους.

Ως ένας από τους κύριους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος ο αστυνομικός οφείλει να γνωρίζει, όχι μόνο τους νομικούς κανόνες που ορίζουν το πλαίσιο δράσης του, αλλά και όλα τα πορίσματα των επιστημών του ανθρώπου, μια που έχει να χειριστεί ανθρώπους που δρουν μέσα σε δεδομένες κοινωνικές συνθήκες και καταστάσεις. Για την επιτυχία του στην αποστολή του αυτή ο αστυνομικός σε μια δημοκρατική πολιτεία πρέπει να δρα με βάση δύο κύριους γνώμονες.

α) το σεβασμό στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα όλων των παραγόντων που εμπλέκονται καθ' οιονδήποτε τρόπο, σε ένα εγκληματικό γεγονός(δράστη, θύματος, μαρτύρων).

β) τη συμμόρφωση προς τις αρχές μιας σωστής αντεγκληματικής πολιτικής προς τις επιταγές της οποίας θα εναρμονίζει τη δράση του.¹⁴⁹

19.- Τα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής(OISIN, FALCONE, AGIS, ΔΑΦΝΗ, Hippocrates, STOP, TAIEX, κ.λπ), ως μηχανισμοί εξευρωπαϊσμού και προώθησης της αστυνομικής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στα κράτη μέλη.

α.- Η ευρωπαϊκή διάσταση

Από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τέθηκαν κατά καιρούς σε εφαρμογή διάφορα προγράμματα για την καταπολέμηση των διαφόρων απειλών. Τα Προγράμματα Falcone (1998-2002) και Ιπποκράτης (2001-2002) ήσαν συμπληρωματικά στα εξειδικευμένα προγράμματα για τη δικαστική συνεργασία (Grotius), για τη συνεργασία μεταξύ των Υπηρεσιών της Αστυνομίας και των Τελωνείων (OISIN) και για τη συνεργασία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών (STOP).

Το 2003, όλα αυτά τα προγράμματα συνενώθηκαν σε ένα μόνο πρόγραμμα, το πρόγραμμα AGIS. Το πρόγραμμα AGIS(2003-2007) αποτέλεσε ένα πρόγραμμα πλαίσιο που είχε σαν στόχο να βοηθήσει την Αστυνομία, τη δικαστική εξουσία και τα σχετικά επαγγέλματα των Κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψήφιων Χωρών, για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Στοχεύει επίσης στη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων δικαστικών και αστυνομικών αρχών και να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ Κρατών Μελών καθώς και με τρίτες χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε επίσης για την περίοδο 2007-2013 ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα και έθεσε στη διάθεσή του προϋπολογισμό αξίας 745 εκατομμυρίων ευρώ για να υποστηρίξει σχέδια στο θέμα της πρόληψης και της καταπολέμησης της εγκληματικότητας οργανωμένης ή μη.

¹⁴⁹ Ιάκωβος Ι. Φαρσεδάκης, Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1991, σ.σ. 239-240.

Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων (2007-2013). Η Απόφαση του Συμβουλίου καθορίζει τους στόχους του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων (που καλείται στο εξής «το Ταμείο»), τους κανόνες σχετικά με τη διαχείρισή του, τα κονδύλια χρηματοδότησης και τα κριτήρια κατανομής τους.¹⁵⁰

Το Ταμείο έχει τέσσερις στόχους:

- την αποτελεσματική διοικητική οργάνωση, που αφορά κυρίως τα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών, συλλογής στατιστικών στοιχείων, συντονισμού μεταξύ των συνοριοφυλάκων, μηχανισμών ελέγχου, επίβλεψης και καταγραφής των ατόμων που διασχίζουν τα εξωτερικά σύνορα,
- τη διαχείριση της ροής ατόμων, ειδικότερα την αποτελεσματική εξέταση των ευρωπαϊκών συστημάτων πληροφοριών (SIS και VIS) και την αποτελεσματικότερη συνεργασία στον τομέα της πλαστογράφησης εγγράφων,
- την ενιαία εφαρμογή της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), π.χ., μέσω της προώθησης του εγχειριδίου που έχει συναχθεί για τους συνοριοφύλακες και τη χρησιμοποίηση της προηγμένης τεχνολογίας για την επίβλεψη των εξωτερικών συνόρων,
- τη βελτίωση της δραστηριότητας των προξενικών υπηρεσιών, καθώς και την ενίσχυση της χρησιμοποίησης του δικτύου των υπαλλήλων σύνδεσης για τη μετανάστευση και την ίδρυση κοινών προξενικών υπηρεσιών.

Από το Ταμείο μπορούν να χρηματοδοτηθούν είτε δράσεις εθνικής διάστασης είτε δράσεις διεθνικής ή κοινοτικής διάστασης («κοινοτικές δράσεις»). Οι εθνικές δράσεις μπορούν να εφαρμοστούν από μέρους των κρατών μελών στο πλαίσιο πολυετούς προγραμματισμού σύμφωνα με κοινοτικές στρατηγικές κατευθύνσεις όσον αφορά τους κανόνες παρέμβασης του Ταμείου (από κοινού διαχείριση). Ο εγκριθείς για τις κοινοτικές δράσεις προϋπολογισμός θα εκτελεστεί από την Επιτροπή (άμεση διαχείριση).

Όσον αφορά τις διεθνικές δράσεις, το Ταμείο μπορεί να χρηματοδοτήσει εκείνες που αφορούν:

- τις υποδομές επίβλεψης των εξωτερικών συνόρων και εκείνες που βρίσκονται σε μεθοριακά σημεία διέλευσης,
- τους εξοπλισμούς επίβλεψης,
- τα μέσα μεταφοράς,
- τις επενδύσεις που αφορούν μέσα προηγμένης τεχνολογίας,
- την ανταλλαγή και την κατάρτιση προσωπικού,
- τους εξοπλισμούς και τα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών,
- τις μελέτες και τα πειραματικά σχέδια όσον αφορά την εφαρμογή αποτελεσματικότερων πρακτικών.

β.- Η εθνική διάσταση

Η Ελληνική Αστυνομία αξιοποίησε συστηματικά και μεθοδικά τις δυνατότητες χρηματοδότησης, που παρέχονταν από τα διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Falcone, Oisin, Hippocrates, Stop, Agis κ.λπ), για την διοργάνωση διεθνών εκπαιδευτικών σεμιναρίων, με στόχο την ανύψωση του επιπέδου του προσωπικού της σε θέματα αστυνομικού ενδιαφέροντος, αλλά και μεταφοράς του κοινοτικού κεκτημένου σε τρίτες χώρες, κυρίως σ' αυτές που ήταν υποψήφιος για

¹⁵⁰ Απόφαση (ΕΚ) αριθ. 574/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007-2013, ως μέρους του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών»

ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και σ' αυτές που ήσαν εν δυνάμει υποψήφιες ή χώρες, που ανήκαν στην ευρωπαϊκή πολιτική γειτονία.

Μέσα από τα σεμινάρια αυτά δόθηκε η ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων, εμπειριών, βέλτιστων πρακτικών και σύσφιξης των σχέσεων μεταξύ των Ελλήνων αστυνομικών που τα παρακολούθησαν και συναδέλφων τους των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και συναδέλφων τους τρίτων χωρών. Τα σεμινάρια αυτά αποτέλεσαν ισχυρό μέσον ανταλλαγής τεχνογνωσίας και εμπειρογνωμοσύνης, αφού σ' αυτά κλήθηκαν να διδάξουν καθηγητές Πανεπιστημίων, εμπειρογνώμονες διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών και εθνικοί εμπειρογνώμονες.

Μεταξύ των θεμάτων που εξετάστηκαν και συζητήθηκαν στα σεμινάρια αυτά ήσαν η θυματοποίηση των γυναικών που εμπλέκονται σε κυκλώματα εμπορίας, με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, η ανίχνευση πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων, οι Αστυνομικές Αποστολές Επιτήρησης (Monitoring Police Missions), οι εξελίξεις στο θέμα των Βαλκανικών οδών της ηρωίνης-Εμπλεκόμενες εγκληματικές οργανώσεις-Modus Operandi-Νέες τάσεις, οι νέες προσεγγίσεις και μέθοδοι έγκαιρης παρέμβασης για την πρόληψη ουσιοεξάρτησης και της παραβατικότητας μεταξύ των νέων ανθρώπων που κάνουν χρήση ναρκωτικών, η διαχείριση πλήθους κατά τη διάρκεια μεγάλων αθλητικών γεγονότων, η παράνομη διακίνηση και εκμετάλλευση ανθρώπων, το διεθνές-διασυνοριακό έγκλημα και συγκεκριμένα η διακίνηση ναρκωτικών, η πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας, η ασφάλεια και προστασία των ελευθεριών, η καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας, σε σχέση με μεγάλα αθλητικά γεγονότα, η παραβατικότητα των ανηλίκων σε σχέση με τα ναρκωτικά, η παραχάραξη του ΕΥΡΩ, η ανταλλαγή πληροφοριών στα Εθνικά Γραφεία SIRENE.

γ.- Κριτική αξιολόγηση

Η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των χρηματοδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα πρόληψης και καταπολέμησης του εγκλήματος, αλλά και εκπαίδευσης και κατάρτισης των αστυνομικών αποτελεί πρόταγμα καθοριστικής σημασίας για τον εξευρωπαϊσμό της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η απορρόφηση των κονδυλίων απαιτεί τη σύσταση ειδικού και εξειδικευμένου μηχανισμού διαπίστωσης των αναγκών, ανάλυσης των απαιτήσεων, σύνταξης και υποβολής καινοτόμων προγραμμάτων για χρηματοδότηση και εισαγωγή διαδικασιών αξιολόγησης των προσπαθειών.

Το έργο αυτό θα μπορούσε να ανατεθεί κατά την άποψή μας στο Κέντρο Μελετών Ασφάλειας, με την εξασφάλιση της συνεργασίας των αρμόδιων Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας και της Πανεπιστημιακής Κοινότητας της Χώρας.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ.-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

α.- Τα επιτεύγματα. Όπως προκύπτει από αυτά που αναφέρθηκαν στην παρούσα εργασία, τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να αντιμετωπίσουν τις διάφορες απειλές, ανέπτυξαν ένα σύνολο μηχανισμών συνεργασίας, όπως η Europol, ο Eurojust, το Σύστημα Πληροφοριών Schengen (SIS), η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία(CEPOL), η Ομάδα Δράσης των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας, οι Αξιωματικοί Σύνδεσμοι, οι Κοινές Ομάδες Έρευνας, τα Κέντρα Αστυνομικής και Τελωνειακής Συνεργασίας, το Eurodac, η Frontex και οι Ομάδες Ταχείας Επέμβασης στα εξωτερικά σύνορα(RABITS), το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης της Εγκληματικότητας, καθώς και ένα πακέτο νομοθετικών εργαλείων, στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο έπρεπε να υλοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο από τα Κράτη Μέλη. Όλα αυτά αποτέλεσαν το νέο ευρωπαϊκό τοπίο εσωτερικής ασφάλειας,

το οποίο κλήθηκαν να υποστηρίξουν όλες οι Αστυνομίες των Κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων και η Ελληνική Αστυνομία.

Είναι αλήθεια ότι το τοπίο εξελίχθηκε πάρα πολύ δυναμικά με το πέρασμα του χρόνου. Η αλλαγή αυτή μεταφράστηκε στην επεξεργασία νέων μηχανισμών αστυνομικής συνδρομής, μεταξύ των αστυνομικών αρχών και νέων κανόνων, των οποίων η φιλοσοφία διαφοροποιήθηκε με το πέρασμα του χρόνου από το κλασσικό σύστημα παροχής αστυνομικής συνδρομής.

Ο *Εξευρωπαϊσμός* της Ελληνικής Αστυνομίας δεν περιορίστηκε στην απλή δημιουργία κεντρικών υπηρεσιών, ή στη δημιουργία σε εθνικό επίπεδο βάσεων δεδομένων, για την υποστήριξη των διαφόρων συστημάτων βάσεων δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά ενδιαφέρθηκε επίσης και για μεθόδους οι οποίες αφορούσαν αποκλειστικά την εθνική αστυνομική συνεργασία.

Τα θέματα της αστυνομικής συνεργασίας τα οποία συμφωνήθηκαν στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρονται λεπτομερώς στο παράρτημα Α της παρούσας εργασίας. Μεταξύ αυτών μπορούμε να αναφέρουμε ορισμένα από τα σημαντικότερα, τα οποία συμφωνήθηκαν και υλοποιήθηκαν στη συνέχεια στην εθνική νομοθεσία και πρακτική, επηρεάζοντας τη λειτουργία των Αστυνομιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπώς και της Ελληνικής Αστυνομίας, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

- Άσυλο και μετανάστευση(Έγκριση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για το άσυλο και τη μετανάστευση)
- Οργανωμένο Έγκλημα(Σχέδια δράσης προς υλοποίηση από τα Κράτη Μέλη για το Οργανωμένο Έγκλημα, την εμπορία ανθρώπων, τα ναρκωτικά, την τρομοκρατία κ.λπ)
- Ξέπλυμα χρήματος(Κοινοτικές οδηγίες, Αποφάσεις πλαίσιο, αποφάσεις του Συμβουλίου)
- Ανάλυση του Εγκλήματος(καθιέρωση Ευρωπαϊκού Μοντέλου Συλλογής και Ανάλυσης Πληροφοριών, ομοιόμορφη εκπαίδευση στα πλαίσια της Europol, ανάπτυξη εκτίμησης απειλής για το Οργανωμένο Έγκλημα, έκθεση περιγραφής της κατάστασης για την Τρομοκρατία, μοντέλο ολοκληρωμένης διαχείρισης συνόρων)
- Κοινοτική Οδηγία για τη διατήρηση δεδομένων, που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία, σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών
- Αποφάσεις πλαίσια για τις κοινές ομάδες έρευνας, την ανταλλαγή πληροφοριών, την προστασία δεδομένων στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα, το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Αποδεικτικών Στοιχείων, το ξέπλυμα χρήματος, τα ναρκωτικά, το πάγωμα και την κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων, την απάτη κ.λπ
- Αμοιβαίες αξιολογήσεις μεταξύ των ομοτίμων των Αρχών Εφαρμογής του Νόμου, που ασχολούνται με θέματα ανταλλαγής πληροφοριών των Εθνικών Μονάδων Europol με την Europol, αμοιβαίες αξιολογήσεις για την οργάνωση και λειτουργία του Συστήματος Schengen, αμοιβαίες αξιολογήσεις των Υπηρεσιών καταπολέμησης της τρομοκρατίας κ.λπ
- Δημιουργία Ευρωπαϊκού Δικτύου Καταπολέμησης της Διαφθοράς
- Ομοιόμορφη εκπαίδευση των Αστυνομικών, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας(CEPOL)

- Κοινές Ομάδες Έρευνας για τη διερεύνηση σοβαρών εγκλημάτων μεταξύ Ελλήνων Αστυνομικών και συναδέλφων τους Αστυνομικών Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Τροφοδότηση Αναλυτικών Φακέλων Εργασίας της Europol από την Ελληνική Αστυνομία και αποστολή Αξιωματικών Συνδέσμων στην Europol και στη Frontex
- Συμμετοχή εκπροσώπου της Ελληνικής Αστυνομίας στις εργασίες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης της Εγκληματικότητας
- Καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο
- Καθιέρωση από την Ελληνική Αστυνομία κοινού «Πρακτικού Εγχειριδίου για τους Συνοριακούς Φρουρούς (Εγχειρίδιο του Schengen)» και χρησιμοποίησή του από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της κατά την πραγματοποίηση του συνοριακού ελέγχου των προσώπων
- Χρησιμοποίηση από την Ελληνική Αστυνομία διαφόρων χρηματοδοτικών Προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για τη χρηματοδότηση δράσεων και προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο
- Προώθηση από την Ελληνική Αστυνομία των απαιτούμενων τεχνικών λύσεων για την υλοποίηση του Συστήματος Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενιάς
- Ανάπτυξη δικτύου Αξιωματικών Συνδέσμων σε τρίτες χώρες
- Συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας στις προσπάθειες προώθησης της περιφερειακής αστυνομικής συνεργασίας
- Αναβάθμιση των προσπαθειών της Ελληνικής Αστυνομίας για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων και ναρκωτικών σε εθνικό επίπεδο, με βάση τα σχετικά προγράμματα δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

β.- Τα προβλήματα στις προσπάθειες Εξευρωπαϊσμού.

Στην πορεία Εξευρωπαϊσμού της Ελληνικής Αστυνομίας, υπήρξαν διάφορα εμπόδια, τα οποία λειτούργησαν αρνητικά στις προσπάθειες εξευρωπαϊσμού της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας, όχι μόνο της Ελληνικής Αστυνομίας αλλά και των Αστυνομιών των άλλων Κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα εμπόδια αυτά δεν ήταν λίγα. Τα βασικά εμπόδια της αστυνομικής συνεργασίας, τα οποία αντιμετώπισαν όλες οι Αστυνομίες των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν:

- Η διαφορετικότητα μεταξύ των νομικών και συνταγματικών συστημάτων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το θέμα των διαφόρων νομικών και συνταγματικών παραδόσεων των κρατών μελών, σε ότι αφορά τις εξουσίες της αστυνομίας, τη συλλογή προσωπικών δεδομένων σε εθνικό επίπεδο και την προστασία δεδομένων.
- Το θέμα της Ευρώπης των διαφόρων ταχυτήτων, το οποίο μπορούσε να οδηγήσει σε ασυμβατότητες, στο επίπεδο της προστασίας των πολιτών στο χώρο της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης.
- Η αρχή της διαθεσιμότητας, η οποία εισήχθη με το Πρόγραμμα της Χάγης και η οποία έπρεπε κανονικά να εφαρμοστεί από 1^η Ιανουαρίου 2008, βασισμένη πάνω στην ιδέα της ενσωμάτωσης, διαμέσου της αμοιβαίας αναγνώρισης αντί της εναρμόνισης και η οποία θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα εάν δεν υπήρχαν κοινές εγγυήσεις για την προστασία των συνταγματικών αρχών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Το διαφορετικότητα των δομών στο πεδίο της αστυνομικής συνεργασίας.

- Το θέμα της παραπληρωματικότητας, του συντονισμού και του κινδύνου επικαλύψεων.
- Η έλλειψη μιας αξιόπιστης εκτίμησης της απειλής. Η έννοια της αστυνόμευσης που καθοδηγείται από επεξεργασμένες πληροφορίες (Intelligence-Led Policing), στοχεύει στη βελτίωση των γνώσεων των απειλών, δεδομένου ότι χωρίς καλή γνώση των σημαντικών εγκληματιών και των εγκληματικών δικτύων, είναι δύσκολο να καταπολεμηθούν οι απειλές και να τεθούν προτεραιότητες σ' αυτή την περιοχή. Η εκτίμηση απειλής για το Οργανωμένο Έγκλημα (Organized Crime Threat Assessment/OCTA) που συντάσσεται από την Europol, περιγράφει τις κύριες μορφές εγκλήματος, τη δομή των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων και τον τρόπο που επιχειρούν. Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν η OCTA είναι αρκετή να δράσει αποτρεπτικά, ή παραμένει μάλλον ένα εργαλείο που αντιδρά σε κάτι το οποίο έχει ήδη γίνει.
- Οι δυσκολίες στο επίπεδο του καθορισμού στρατηγικών και η ανάγκη για ένα σαφή ορισμό των στόχων και προτεραιοτήτων. Η ανάπτυξη μιας στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας είναι απαραίτητη.
- Η έλλειψη κοινής κουλτούρας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης, μεταξύ των αστυνομικών αρχών και η υψηλή αίσθηση ιδιοκτησίας των πληροφοριών. Έχουν παρατηρηθεί δυσκολίες στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου, καθώς επίσης και διστακτικότητα για συνεργασία με συναδέλφους στο εξωτερικό. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου θα πρέπει να βελτιωθεί, ειδικά επειδή η αρχή της διαθεσιμότητας βασίζεται στην αμοιβαία αναγνώριση, η οποία προϋποθέτει πλήρη εμπιστοσύνη στο νομικό και επιχειρησιακό σύστημα του άλλου κράτους μέλους.
- Τα προβλήματα στο επιχειρησιακό επίπεδο (ασυμβατότητα της επικοινωνίας και του εξοπλισμού παρακολούθησης, γλωσσικά εμπόδια, έλλειψη αξιολογήσεων και ποιότητα στατιστικών στοιχείων).
- Το θέμα του δημοκρατικού ελλείμματος και του δημοκρατικού ελέγχου στην ανάπτυξη των βάσεων δεδομένων και των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η Europol και στην υιοθέτηση δευτερογενούς νομοθεσίας με την επιτροπολογία.

γ.- Προτάσεις. Ο εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας έχει συνδεθεί αναπόσπαστα με τις ευρύτερες προσπάθειες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της δημιουργίας του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Η αμοιβαία αναγνώριση και διαθεσιμότητα των πληροφοριών, αποτελεί πλέον κατευθυντήρια αρχή για την περαιτέρω οικοδόμηση του κοινού ευρωπαϊκού χώρου ασφάλειας και για την εφαρμογή βελτιωμένης επιχειρησιακής συνεργασίας των αρχών επιβολής του νόμου.

Οι προσπάθειες εξευρωπαϊσμού της Ελληνικής Αστυνομίας είναι συνεχείς και εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο εξευρωπαϊσμού των αστυνομιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ζητούμενο σήμερα είναι η ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας, μεταξύ των αστυνομιών των κρατών μελών, με την υποστήριξη των Ευρωπαϊκών οργανισμών, που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό, με σεβασμό πάντα στα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Για το σκοπό αυτό απαιτείται η ανάπτυξη προσεγγίσεων σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης που να κινούνται προς την κατεύθυνση αυτή, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τους ακόλουθους τομείς:

- Την προσέγγιση των υπαλλήλων της Ελληνικής Αστυνομίας με τους υπαλλήλους άλλων Αστυνομιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσα από την ανάπτυξη κοινής κατάρτισης, κινητοποιώντας μεταξύ άλλων, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις δυνατότητες που προσφέρονται από την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία, την καθιέρωση προσωρινών ανταλλαγών αστυνομικών υπαλλήλων της Ελληνικής Αστυνομίας με αστυνομικούς υπαλλήλους των εθνικών Αστυνομιών των κρατών μελών, στο επίπεδο των ευρωπαϊκών αστυνομικών τμημάτων, τη δημιουργία και την ανάπτυξη δικτύων προϊσταμένων των αστυνομικών αρχών των κρατών μελών, την προώθηση της εκμάθησης των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τους υπαλλήλους των εθνικών αστυνομιών,
- Την εναρμόνιση του εξοπλισμού και των πρακτικών, μέσα από την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της συμβατότητας του εξοπλισμού, μεγιστοποιώντας τις ευκαιρίες για τη δημιουργία κοινού αποθέματος εξοπλισμού και την ανάπτυξη τυποποιημένων προσεγγίσεων, σχετικά με τις μεθόδους χρησιμοποίησής του σε ευρωπαϊκή κλίμακα, ιδίως στις διασυνοριακές περιοχές, την εκπόνηση εγχειριδίων και οδηγιών ορθής πρακτικής, εφόσον αποτελούν πρόσθετη αξία και που μπορούν να διατίθενται, όχι μόνο στο προσωπικό της Ελληνικής αστυνομίας αλλά και στο προσωπικό όλων των αστυνομιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ανάπτυξη των σχέσεων συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας με τον τομέα της έρευνας, όσον αφορά τις τεχνολογίες ασφάλειας,
- Τη πλήρη αξιοποίηση από την Ελληνική Αστυνομία των δυνατοτήτων που παρέχονται από τους Οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Schengen, Europol, Frontex, Task Force Αρχηγών Αστυνομίας, CEPOL κ.λπ)
- Την ανάπτυξη κοινών βάσεων δεδομένων, στις περιπτώσεις εκείνες που αυτές έχουν πρόσθετη αξία στην καταπολέμηση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος, την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων για την ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας, μεταξύ των αστυνομιών των κρατών μελών, περιλαμβανομένων και των κοινών ομάδων έρευνας, την κοινή προετοιμασία και οργάνωση των κοινών ασκήσεων.
- Την εναρμόνιση των νομικών πλαισίων, μέσα από τη δημιουργία κοινών νομοθετικών πράξεων, την αναζήτηση κοινών ορισμών, ιδίως στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, τη σταδιακή απλούστευση των διαδικασιών ανταλλαγής και συνεργασίας, μεταξύ των αστυνομιών των κρατών μελών, στο πλαίσιο των ερευνών σε ποινικές υποθέσεις διασυνοριακού χαρακτήρα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- Την ενίσχυση της συνοχής των υφισταμένων και μελλοντικών μηχανισμών στον τομέα της ασφάλειας και την βελτίωση της κατανόησης των πολιτικών επιλογών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο της ασφάλειας, από τους ευρωπαίους πολίτες,
- Το κοινό πλαίσιο ανάλυσης και δράσης για την αξιολόγηση της απειλής κατά των ευρωπαίων πολιτών, τον προσδιορισμό προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της απειλής, τον καθορισμό της μεθόδου εργασίας για την εφαρμογή των προτεραιοτήτων αυτών, την τακτική αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων δράσεων,

- Τη βελτίωση του μηχανισμού αξιολόγησης των απειλών και ιδίως την αξιολόγηση απειλών, όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα,
- Τον σαφέστερο προσδιορισμό στρατηγικών και επιχειρησιακών στόχων για την καταπολέμηση του εγκλήματος .
- Την ανάπτυξη μιας λογικής σχεδίου για την υλοποίηση των στρατηγικών και επιχειρησιακών στόχων που καθορίζονται στο προαναφερόμενο πλαίσιο.
- Την κατανόηση ότι ορισμένα εκ των σχεδίων μπορούν να εφαρμοστούν σε περιφερειακό επίπεδο, διαμέσου των περισσότερο ενδιαφερομένων κρατών μελών.
- Τον καθορισμό σαφών κανόνων για την αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων μέτρων,
- Την επιδίωξη της συνεχούς βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως μέσω της συγκεκριμένης εφαρμογής των διατάξεων της απόφασης-πλαισίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 του Συμβουλίου, όσον αφορά την απλούστευση των ανταλλαγών πληροφοριών και στοιχείων, μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της απόφασης της 23ης Ιουνίου 2008 του Συμβουλίου, σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος,
- Τη φροντίδα για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
- Τον υπολογισμό της εξωτερικής διάστασης της εσωτερικής ασφάλειας, σε κάθε δράση που αναλαμβάνουν οι αστυνομίες των κρατών μελών,
- Την διάθεση των μέσων και των δομών για τον συντονισμό της δράσης διαφόρων φορέων στον τομέα της ασφάλειας σε εθνικό επίπεδο, κινητοποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους πόρους για την υλοποίηση των μέτρων προτεραιότητας,
- Τη βελτίωση του ορισμού της δομής της εσωτερικής ασφάλειας, ιδίως με τον συνυπολογισμό της δικαστικής διάστασης,

Για να βελτιωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών σε διεθνές επίπεδο, πρέπει τόσο η Ελληνική Αστυνομία, όσο και οι άλλες διωκτικές αρχές της χώρας, να συγκροτήσουν συγκεκριμένες οργανωτικές υποδομές, στο εσωτερικό της χώρας. Πρέπει δηλαδή να υπάρχει ένα αποτελεσματικό σύστημα ανταλλαγής ηλεκτρονικών πληροφοριών, το οποίο να παρέχει τη δυνατότητα της ταχύρρυθμης και ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών, μεταξύ του συνόλου των συναρμόδιων υπηρεσιών. Στο δίκτυο πρέπει να είναι ενσωματωμένη η δυνατότητα εγκληματολογικής ανάλυσης σε εθνική κλίμακα, η οποία μπορεί να διενεργείται με τη συμμετοχή όλων των υπηρεσιών και από την οποία οι υπηρεσίες αυτές να αντλούν τα αντίστοιχα αποτελέσματα. Στα πλαίσια αυτά η Ελληνική Αστυνομία θα πρέπει να επιδιώξει κατ' αρχήν, τη διαλειτουργικότητα των υφιστάμενων εθνικών βάσεων δεδομένων, για να προχωρήσει στη συνέχεια στην παραχώρηση απευθείας διασυνοριακής πρόσβασης στις βάσεις αυτές, σύμφωνα με την «αρχή της διαθεσιμότητας».

Αναφορικά με το θέμα της επεξεργασίας και διαμόρφωσης θέσεων των εκπροσώπων της Ελληνικής Αστυνομίας στα πλαίσια της συμμετοχής τους στις ομάδες εργασίας του Συμβουλίου, θα πρέπει να δημιουργηθεί στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη ειδική Υπηρεσία(Γραφείο Ευρωπαϊκών Σχέσεων), το οποίο θα εποπτεύει την όλη διαδικασία, θα οριστικοποιεί τις θέσεις και θα αξιολογεί την

πρόοδο μεταφοράς και υλοποίησης σε εθνικό επίπεδο, των αποφάσεων που λαμβάνονται κάθε φορά στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο θέμα της τρομοκρατίας, η Ελληνική Αστυνομία είναι υποχρεωμένη να κινηθεί σε μια λογική ευρωπαϊκής ασφάλειας, με στόχο την προστασία της εσωτερικής ασφάλειας όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερη σημασία αποκτούν η παρακολούθηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης, καθώς και η προστασία των κρίσιμων υποδομών. Στο πεδίο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, ιδιαίτερης σημασίας χαρακτηριστικά είναι η ανάπτυξη του συντονισμού σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης και η ανάπτυξη αναλυτικών ικανοτήτων στρατηγικού και επιχειρησιακού χαρακτήρα, η ροή των πληροφοριών μεταξύ των συναρμόδιων αρχών των Κρατών Μελών και των Ευρωπαϊκών Οργανισμών (Europol, Eurojust, Sitcen κ.λπ), ο έλεγχος των όπλων και εκρηκτικών, η προστασία των δικτύων μεταφορών, ο έλεγχος των οικονομικών συναλλαγών, η προετοιμασία ενός Ευρωπαϊκού Μοντέλου Χειρισμού Κρίσεων.

Η ανάπτυξη στρατηγικής για την προετοιμασία στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας, για την κάλυψη θέσεων στην Europol, ούτως ώστε να υφίσταται άμεση προώθηση των συμφερόντων της χώρας στον Οργανισμό και έγκαιρη ενημέρωση περί των όσων λαμβάνουν χώρα στον τομέα της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία, έχοντας σημαντική εμπειρία, μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εργαλείο ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, για τη βελτίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εθνικών Αστυνομιών. Η Αστυνομική Ακαδημία, θα πρέπει να διαδραματίσει ρόλο στην βασική γλωσσική κατάρτιση στην Αγγλική Γλώσσα, η οποία θα πρέπει να απευθύνεται σε αστυνομικούς που καλούνται να συμμετάσχουν σε αποστολές διεθνούς συνεργασίας. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά πλέον η ενσωμάτωση εκπαιδεύσεων για τις επαγγελματικές πρακτικές στα προγράμματα εκπαίδευσης και η διάχυσή τους στις εθνικές υπηρεσίες. Πρέπει επίσης να ενθαρρυνθούν οι κοινές εκπαιδεύσεις αστυνομικών διαφόρων εθνικοτήτων για το ίδιο θέμα.

Η διάχυση του περιεχομένου των εκπαιδεύσεων που πραγματοποιούνται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο εθνικό επίπεδο, πρέπει να αποτελέσει μια ισχυρή προτεραιότητα για την Ελληνική Αστυνομία. Στόχος πρέπει να είναι η αντικατάσταση ή η αναπροσαρμογή των μέχρι σήμερα ακολουθούμενων μεθόδων αντιμετώπισης του εγκλήματος, με σύγχρονες μεθόδους.

Το κεκτημένο του Schengen, εξακολουθεί να παραμένει ένα ισχυρό εργαλείο προωθημένης επιχειρησιακής συνεργασίας, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με υποδομές, εμπειρίες και πρακτικές που έχουν δοκιμαστεί στο πέρασμα του χρόνου.

Για την περαιτέρω αξιοποίηση του κεκτημένου Schengen και κυρίως του Συστήματος πληροφοριών Schengen, λαμβανομένων υπόψη των εξελίξεων και της κοινοτικοποίησης των θετικών του συνεπειών (κοινή πολιτική θεωρήσεων και αποτελεσματικοί έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης), πρέπει:

- Να επισπευσθεί η θέση σε λειτουργία του Συστήματος Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενιάς
- Να βελτιωθεί η ποιότητα των πληροφοριών, οι οποίες ανταλλάσσονται, μέσα από την προσπάθεια ομογενοποίησης των δεδομένων
- Να αποφασηγιστεί ο ρόλος του Schengen, σε σχέση με εκείνον της Europol
- Να θεσπιστεί αμοιβαιότητα στην πρόσβαση στους φακέλους της Europol και του Συστήματος Πληροφοριών Schengen, με πλήρεις εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- Να ενισχυθούν οι έλεγχοι νομιμότητας για το νέο Σύστημα Πληροφοριών Schengen, εκ μέρους μιας Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας προστασίας δεδομένων προσωπικού Χαρακτήρα.

Μετά την ένταξη της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την ένταξη της στο σύστημα Schengen η Ελληνική Αστυνομία πρέπει να προετοιμαστεί συστηματικά για την ενδυνάμωση της αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας στα κοινά χερσαία σύνορα των δύο χωρών, τα οποία είναι πλέον εσωτερικά σύνορα, για την ίδρυση και λειτουργία εκατέρωθεν των συνόρων των δύο χωρών «Κοινών Κέντρων Αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας».

Οι δομές της Εθνικής Μονάδας Europol θα πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες, για την ευκολότερη παροχή συνδέσεων μεταξύ των επιχειρησιακών υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας και της Europol.

Θα πρέπει να διαμορφωθεί ένα εθνικό δίκτυο Αξιωματικών εμπειρογνομόνων της Ελληνικής Αστυνομίας, σε θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ισχυρή υποστήριξη για την προώθηση μιας νέας γενιάς αστυνομικών με ευρωπαϊκή παιδεία και νοοτροπία. Το δίκτυο αυτό θα χρησιμοποιείται στη διαμόρφωση εθνικών θέσεων, αλλά και σαν δεξαμενή ανάδειξης στελεχών της Αστυνομίας, τα οποία θα μπορούσαν να διεκδικήσουν διευθυντικές θέσεις σε Οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Συνθήκη Prüm, αποτελεί έναν ακόμη πιο προωθημένο μηχανισμό ενισχυμένης συνεργασίας, ο οποίος προσπαθεί, μέσα από την διακυβερνητική συμφωνία αρχικά και την ενσωμάτωση στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη συνέχεια να υλοποιήσει πράγματα, τα οποία έχουν ήδη συμφωνηθεί στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο με το Πρόγραμμα της Χάγης, αλλά που είναι αδύνατο να υλοποιηθούν με το ισχύον σύστημα λήψης των αποφάσεων με ομοφωνία στα πλαίσια του 3^{ου} πυλώνα.

Η Ελληνική Αστυνομία πρέπει να παρακολουθήσει τις εξελίξεις, με ιδιαίτερη όμως ευαισθησία στο σεβασμό των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η πρόσφατη υπουργική εξαγγελία για συνεργασία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη με τον Συνήγορο του πολίτη και με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, φαίνεται να κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Ένα άλλο θέμα που καλούνται να αντιμετωπίσουν στο άμεσο μέλλον οι Αστυνομίες των Κρατών Μελών και η Ελληνική Αστυνομία είναι η επεξεργασία και εφαρμογή κοινών στατιστικών στοιχείων για την εγκληματικότητα. Η πρωτοβουλία έχει ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από το Συμβούλιο, με συμμετοχή του Eurostat, με στόχο την απόκτηση καλύτερης εικόνας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα επέτρεπε τον καλύτερο καθορισμό των ευρωπαϊκών στρατηγικών για πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας.

Πρέπει να εξετασθεί η σύσταση ενός Διυπουργικού Συντονιστικού Οργάνου για την Καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος, με συγκέντρωση, επεξεργασία και ανάλυση όλων των σχετικών με το οργανωμένο έγκλημα πληροφοριών.

Η Ελληνική Αστυνομία, παρακολουθώντας τις εξελίξεις και τη διακύμανση της εγκληματικότητας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και μελετώντας τα αίτια, τις τάσεις της, τα κίνητρα και τις μεθόδους δράσης, καθώς και τις διεθνείς αστυνομικές και επιστημονικές πρακτικές, πρέπει να καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να τις αξιοποιήσει.

Η επέκταση των διασυνοριακών υποδομών συνεργασίας, σε όλες τις παραμεθόριες περιοχές στο εσωτερικό της Ένωσης, θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην οικοδόμηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και εχεμύθειας.

Το θέμα της πρόληψης του εγκλήματος, πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα στις ενέργειες και τα προγράμματα αντεγκληματικής πολιτικής των Κρατών μελών

της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελληνικής Αστυνομίας. Έργο της Αστυνομίας δεν είναι μόνο η καταστολή και η δίωξη των εγκλημάτων αλλά και η πρόληψή τους. Η πρόληψη θα πρέπει επίσης να αντιμετωπίζει το θέμα του φόβου του εγκλήματος, αφού η έρευνα έχει δείξει ότι αυτού του είδους ο φόβος μπορεί να είναι τόσο επιζήμιος όσο και το ίδιο το έγκλημα. Ο φόβος του εγκλήματος μπορεί να οδηγήσει σε αποτράβηγμα από την κοινωνική ζωή και σε απώλεια της εμπιστοσύνης στην αστυνομία και στο κράτος δικαίου.

Υπάρχει γενική συμφωνία των σχετικών αρχών στα κράτη μέλη ότι η πρόληψη του εγκλήματος αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα των κατασταλτικών μέτρων. Η εμπειρία έχει δείξει ότι μια μη ισόρροπη επικέντρωση της προσοχής σε κατασταλτικά μέτρα οδηγεί πάντα σε αυξημένα κόστη για το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, αυξάνοντας τον πληθυσμό των φυλακών και τα ποσοστά υποτροπής. Εάν σχεδιαστούν και εφαρμοστούν σωστά τα προληπτικά μέτρα, μπορούν, σε διαφορετικό βαθμό κάθε φορά, να συνεισφέρουν στη σημαντική μείωση του εγκλήματος.

Η εξισορρόπηση των προσδοκιών των πολιτών, για το απόρρητο της ιδιωτικής ζωής, έναντι των προσδοκιών τους για προδραστική προστασία, δεν αποτελεί καινούργιο δίλημμα για την Ελληνική Αστυνομία αλλά και για τις Αστυνομίες των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα παραδοσιακά μέτρα προστασίας του απόρρητου της ιδιωτικής ζωής καθίσταται όλο και λιγότερο αποτελεσματικά, εάν δεν χρησιμοποιηθούν τα κατάλληλα τεχνολογικά μέτρα, σαν το απαραίτητο συμπλήρωμα των νομικών μέτρων. Για να επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, «οι τεχνολογίες που ενισχύουν το απόρρητο της ιδιωτικής ζωής», είναι απόλυτα απαραίτητες, για να διασφαλίσουν τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα στην εποχή του κυβερνοχώρου.

Σαν μία γενική παρατήρηση, θα μπορούσαμε νομίζω να επισημάνουμε την ανάγκη να τεθεί η αστυνομική συνεργασία και στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως άλλωστε συμβαίνει και σε εθνικό επίπεδο, κάτω από την διεύθυνση και εποπτεία της Δικαστικής και Εισαγγελικής Αρχής. Μετά τη σύσταση και λειτουργία της Eurojust πιστεύουμε, ότι είναι πλέον απαραίτητη, η σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Τέλος, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, φαίνεται ότι οι βασικοί άξονες της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας αλλάζουν, σε ότι αφορά τους τομείς λήψης αποφάσεων και μέτρων από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

Οι κύριοι τομείς, οι οποίοι περνούν πλέον από την ομοφωνία στην ψηφοφορία με αυξημένη πλειοψηφία, στο πλαίσιο του Συμβουλίου και με την συνήθη νομοθετική διαδικασία, είναι οι ακόλουθοι:

- Ένα μέρος των κανόνων των σχετικών με τις θεωρήσεις και τους τίτλους διαμονής βραχείας διάρκειας
- Η νόμιμη μετανάστευση (άρθρο 79)
- Η δικαστική συνεργασία σε ποινικά θέματα (άρθρα 82 μέχρι 86)
- Η Eurojust (άρθρο 85)
- Η μη επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία (άρθρο 87)
- Η Europol (άρθρο 88)
- Η πολιτική προστασία (άρθρο 196)

Η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών, η παροχή υποστήριξης για την κατάρτιση προσωπικού, καθώς και η συνεργασία, όσον αφορά τις ανταλλαγές προσωπικού, τον εξοπλισμό και την εγκληματολογική έρευνα, οι κοινές τεχνικές έρευνας, όσον αφορά την εξακρίβωση

σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος, αποτελούν και πάλι τους τομείς, επί των οποίων θα κληθούν, τόσο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όσο και το Συμβούλιο να λάβουν αποφάσεις. Η λήψη αποφάσεων για επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία απαιτεί ομοφωνία του Συμβουλίου, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ η ενισχυμένη μορφή συνεργασίας κρατών μελών εξακολουθεί να ισχύει, μετά από προηγούμενη ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τέλος, σε ότι αφορά το δικαίωμα της νομοθετικής πρωτοβουλίας, ο γενικός κανόνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξακολουθεί να παραμένει ισχυρός, στα πλαίσια του τομέα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

Η Ελληνική Αστυνομία πλέον, με βάση τις διατάξεις της Συνθήκης της Λισαβόνας, πρέπει να ετοιμαστεί για την προώθηση και εφαρμογή της έννοιας της εσωτερικής ασφάλειας, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης(η Συνθήκη προβλέπει τη σύσταση μόνιμης Επιτροπής Εσωτερικής Ασφάλειας, στο πλαίσιο του Συμβουλίου ΔΕΥ-Comité de Sécurité Intérieure/COSI).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας δεν πραγματοποιήθηκε πάντα χωρίς προβλήματα. Βασικό στοιχείο της όλης προσπάθειας, ήταν η εξεύρεση της χρυσής ισορροπίας, μεταξύ του διακυβεύματος της εσωτερικής ασφάλειας και της προστασίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ένα άλλο σημείο ήταν η εφαρμογή στην πράξη και η υλοποίηση των νομοθετικών δεσμεύσεων, που αναλαμβάνονταν κάθε φορά σε πολιτικό επίπεδο στις Βρυξέλλες. Κρίσιμο στοιχείο αποτέλεσε η εκπροσώπηση της Αστυνομίας στις Ομάδες εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ανάληψη πρωτοβουλιών και η συνεπής υποστήριξή τους. Η αξιολόγηση των προσπαθειών εξευρωπαϊσμού δεν ήταν πάντοτε δεδομένη, αφού δεν δημιουργήθηκε ισχυρός και αξιόπιστος μηχανισμός συντονισμού και αξιολόγησης σε εθνικό επίπεδο.

Το θετικό στοιχείο ήταν ότι η Ελληνική Αστυνομία βρέθηκε αντιμέτωπη με την πρόκληση της ανύψωσης του επαγγελματικού και υπηρεσιακού επιπέδου των αστυνομικών της, της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του εκσυγχρονισμού της, μέσα από την ανάγκη συμμόρφωσής της με τις απαιτήσεις που απέρρεαν από τη συμμετοχή της χώρας στις διάφορες μορφές αστυνομικής συνεργασίας, που αποφασίζονταν κάθε φορά σε πολιτικό επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση(Συμφωνίες Schengen, Europol, Task Force Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας, Frontex, Συνθήκη Prüm κ.λπ), τη διαπίστωση και χρησιμοποίηση των βέλτιστων πρακτικών στον τομέα καταπολέμησης του εγκλήματος, στη διαμόρφωση των οποίων πολλές φορές συνεισέφερε και η ίδια, με τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε, ιδιαίτερα στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης του πρώτου εξαμήνου του 2003, της προετοιμασίας της διοργάνωσης και υλοποίησης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004, αλλά και πρόσφατα, με την προώθηση του Σχεδίου «ΙΛΑΕΙΡΑ» για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Οι προσπάθειες για τη δημιουργία του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας δικαιοσύνης, πρέπει να γίνονται πάντα, με παράλληλο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η δημοκρατική νομιμοποίηση όλων αυτών των μέτρων αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση της αξιοπιστίας τους. Τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όσο και τα Κοινοβούλια των Κρατών Μελών της Ένωσης πρέπει να συμμετέχουν ενεργά και ουσιαστικά πλέον στην επεξεργασία των νομοθετικών

εργαλείων του Συμβουλίου, μέσα από τη δημιουργία επιτροπών για θέματα εσωτερικής ασφάλειας και τη διεξοδική συζήτηση των θεμάτων στα πλαίσιά τους.

Σε ότι αφορά την Ελληνική Αστυνομία, οι απαιτήσεις είναι μεγάλες και ενόψει των νέων δεσμεύσεων, σε πολιτικό επίπεδο, με το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης και τη θέση σε λειτουργία της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η Ελληνική Αστυνομία θα πρέπει να αναθεωρήσει η ίδια πολλά πράγματα και να προωθήσει τον εκσυγχρονισμό της και τον εξευρωπαϊσμό της, με ιδιαίτερη ταχύτητα, μέσα από την εξειδίκευση του προσωπικού της και την προώθηση της αξιοκρατίας, την προώθηση του επαγγελματισμού των στελεχών της, έχοντας πάντα κατά νου ότι ασφάλεια και ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να τρέξουν μαζί.

Η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών και υπηρεσιών, μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν αποτελούν πλεονεκτήματα μόνο για τους πολίτες των κρατών μελών. Παράλληλα, είναι πλεονέκτημα και για τα μέλη των διεθνών εγκληματικών οργανώσεων, τα οποία επωφελούνται επαρκώς και μάλλον σε μεγαλύτερο βαθμό από τους απλούς πολίτες, αφού διαθέτουν απεριόριστες οικονομικές δυνατότητες και υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν εξοπλισμό και μέσα επικοινωνίας τελευταίας τεχνολογίας, για να διατηρήσουν και να επεκτείνουν τις διασυνδέσεις τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και να αποφύγουν τον εντοπισμό τους από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου.

Σε κάθε περίπτωση όμως, η συνεχής εγρήγορση και η διεθνής συνεργασία, είναι η μόνη ρεαλιστική απάντηση στο έγκλημα και κυρίως σε αυτό που παρουσιάζει διεθνικά χαρακτηριστικά. Απάντηση, που πάντως δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συνοδεύεται από «εκπτώσεις», στα δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών.

Η τεχνική και υλική υποδομή που διαθέτει σήμερα η Ελληνική Αστυνομία, η δικτύωσή της με Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς και συστήματα καταπολέμησης του Εγκλήματος (Europol, Eurojust, Frontex, CEPOL, Σύστημα Schengen κ.λπ), το εξειδικευμένο προσωπικό της, οι σύγχρονες μέθοδοι συλλογής, ανάλυσης και εκμετάλλευσης πληροφοριών, σε συνεργασία με όλες τις Υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου των κρατών μελών, σε συνδυασμό με το εμπειριστατωμένο θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, αποτελούν την εγγύηση μίας καλύτερης και αποτελεσματικότερης καταπολέμησης του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και η Ελληνική Αστυνομία και οι Υπηρεσίες της, πρέπει να επωφεληθούν στον μέγιστο δυνατό βαθμό, ενημερώνοντας και εκπαιδεύοντας συνεχώς το προσωπικό τους για τις παρεχόμενες δυνατότητες και υπηρεσίες, αλλά και αναλαμβάνοντας επιχειρησιακές πρωτοβουλίες.

Η Ελληνική Αστυνομία, διαθέτει τεράστιες εμπειρίες πλέον. Διαθέτει στελέχη, τα οποία έχουν παρακολουθήσει από κοντά, επί σειρά ετών, τις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ενώ παράλληλα ένα ισχυρό στελεχιακό δυναμικό, το οποίο εκπαιδεύτηκε εντατικά σε θέματα ασφάλειας και διεθνούς συνεργασίας, για τις ανάγκες επιτυχούς διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, αλλά και στην παραγωγή πολιτικής, σε θέματα εσωτερικών υποθέσεων, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την Ελληνική Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2003. Οι προσπάθειες αυτές αποτέλεσαν αναμφίβολα, ισχυρό παράγοντα εξευρωπαϊσμού της Ελληνικής Αστυνομίας, αφού η Ελληνική Αστυνομία συνεργάστηκε στενά, τόσο με άλλες Αστυνομίες Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και με Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς (Γαλλία Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Γερμανία Europol, Eurojust, Frontex, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κ.λπ).

Ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας, είναι μια διαδικασία που βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη και θα εξακολουθήσει για αρκετά χρόνια ακόμη, μέχρις ότου το όραμα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης καταστεί πραγματικότητα. Τα

εργαλεία υπάρχουν. Απαιτείται όμως συνεχής επαγρύπνηση, κινητοποίηση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του προσωπικού της.

Τα τελευταία χρόνια, η Ελληνική Αστυνομία αμφιταλαντεύθηκε, μεταξύ του δόγματος της μηδενικής ανοχής και του δόγματος της αστυνομίας κοντά στον πολίτη, ή και της αστυνομίας που θα μπορούσε να συγκεράσει και τα δύο. Η δυναμική που αναπτύσσονταν κάθε φορά δεν ήταν εύκολο να ευδοκιμήσει, επειδή η επιτυχία δεν εξαρτάτο μόνο από την πολιτική βούληση ή την ικανότητα της Αστυνομίας να την εφαρμόσει, αλλά και από την αποδοχή ή μη του κοινωνικού συνόλου και από αστάθμητους παράγοντες.

Η Ελληνική Αστυνομία όφειλε, ανάμεσα στην ισχυρή πολιτική δυναμική του εξευρωπαϊσμού, του δημοκρατικού της ελέγχου και των απαιτήσεων και των αναγκών ικανοποίησης των προσδοκιών του κοινωνικού σώματος, να προτάξει τον επαγγελματισμό της και την αυστηρή προσήλωσή της στις αρχές εμπέδωσης της ασφάλειας, μέσα από την αποτελεσματική καταπολέμηση του εγκλήματος και τον σεβασμό και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Με την έννοια αυτή, ο Εξευρωπαϊσμός της Ελληνικής Αστυνομίας αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί ένα άριστο όχημα ανύψωσης του επαγγελματικού επιπέδου και της επαγγελματικής κατάρτισης του αστυνομικού προσωπικού στη χώρα μας και καλύτερης απάντησης στα αιτήματα και τις προσδοκίες του Έλληνα πολίτη στο πεδίο της ασφάλειας.

Είναι αναγκαία η γνώση των πορισμάτων των ερευνών, ιδιαίτερα αυτών που αφορούν την ίδια την Αστυνομία και που αναλύουν την οργάνωσή της, τη δράση της, τις μεθόδους της, την απόδοσή της, τις σχέσεις της με το κοινό, τις αξίες της κ.λ.π, πράγμα που επιτρέπει στον αστυνομικό μια καλύτερη αυτογνωσία που δεν μπορεί παρά να έχει ευεργετικά αποτελέσματα υπέρ του κοινωνικού συνόλου κατά την ενάσκηση των πολλαπλών ρόλων του.¹⁵¹

Είναι σίγουρο, ότι όσο πιο πολύ εντείνονται οι προσπάθειες για τη δημιουργία του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, τόσο πιο πολύ θα αυξάνονται και οι απαιτήσεις από τις Αστυνομίες των Κρατών Μελών, σε ότι αφορά τη μεταξύ τους συνεργασία. Δεν πρέπει όμως να μας διαφεύγει το γεγονός, ότι η ασφάλεια βρίσκεται στη μέση, μεταξύ ελευθερίας και δικαιοσύνης, ακουμπώντας και στα δύο αυτά προτάγματα.

Η παγκοσμιοποίηση και η μετανάστευση, οδηγούν σε κοινωνικές και εθνικές συγκρούσεις στις αστικές περιοχές, όπου η αστυνομία πρέπει να βρει λύσεις, σε συνεργασία με άλλες τοπικές υπηρεσίες. Η ανασφάλεια των πολιτών και ο φόβος, σε περιοχές των πόλεων, απαιτούν προσπάθειες για τη βελτίωση των γειτονιών, την κοινωνική συνοχή και τις αστικές πολιτικές ασφάλειας, που καλύπτονται από την αστυνομία, σε συνεργασία με τις τοπικές υπηρεσίες και πρωτοβουλίες. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τόνισε ήδη την ανάγκη για μια ευρωπαϊκή προσέγγιση στη συμπαράγωγή της αστικής ασφάλειας. Οι αστικές αυτές συγκρούσεις είναι μέρος μιας ακόμα σύγκρουσης, της αυξανόμενης κοινωνικής ανισότητας στις δυτικές κοινωνίες.

Αυτό περιλαμβάνει νέες μορφές αντικοινωνικής συμπεριφοράς, πολιτικής δράσης και ακόμη και σύγχρονων μορφών εγκλήματος. Οι ομάδες-στόχοι της αστυνομίας, εκείνοι που είναι στη σκοτεινότερη πλευρά της ζωής, έχουν καταστεί μια διαφορετική, αποκομμένη ομάδα, η οποία είναι πιο δύσκολο να προσεγγισθεί για να αναπτυχθεί διάλογος μαζί της. Οι νέες κατώτατες κοινωνικές τάξεις, που η αστυνομία πρέπει να αντιμετωπίσει, δεν είναι πλέον στην παράδοση των

¹⁵¹ Ιάκωβος Ι. Φαρσεδάκης, Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1991, σ. 242.

προηγούμενων εργατικών τάξεων, αλλά περισσότερο μία νέα δύσκολη κοινωνική δομή. Η αστυνόμευση μιας πολυεθνικής κοινωνίας με πολλά προβλήματα στην αγορά εργασίας, χρειάζεται δεξιότητες των αστυνομικών, που να στηρίζονται στους ακαδημαϊκούς τομείς της επικοινωνίας, της συνεργασίας, της δικτύωσης με την κοινότητα, στρατηγικούς τρόπους σκέψης και δράσης. Κατά συνέπεια, το επάγγελμα του αστυνομικού έχει γίνει πιο σύνθετο, απαιτεί καλύτερη εκπαίδευση και ειδικά, καλύτερη έρευνα.

Η συμπεριφορά της αστυνομίας, πρέπει να εξεταστεί, σε σχέση με τους κανόνες και τις αξίες του αστυνομικού επαγγέλματος, καθώς επίσης και με τους κανόνες και τις αξίες της κοινωνίας, στην οποία η αστυνομία αναπτύσσει τη δραστηριότητά της. Συγχρόνως, η αστυνομία είναι ένας από τους βασικούς κοινωνικούς θεσμούς, στόχος των οποίων είναι η υποστήριξη των κοινωνικών κανόνων. Οι τρόποι με τους οποίους η αστυνομία επιτυγχάνει ή αποτυγχάνει στο να φθάσει στα επαγγελματικά και ηθικά πρότυπά της και στους κανόνες και τις προσδοκίες της κοινωνίας, θα ασκήσουν μεγάλη επίδραση, στον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες θα έχουν σχέσεις μαζί της, καθώς επίσης και πάνω στις συνθήκες εργασίας της αστυνομίας. Αυτό καθιστά την ηθική της αστυνομίας και την ακεραιότητά της κεντρικό θέμα της αστυνομικής επιστήμης.

Μια ασφάλεια, η οποία περιορίζεται στη τεχνολογία της επιτήρησης χωρίς όρια, μια ασφάλεια η οποία εισβάλλει στο απόρρητο της ιδιωτικής ζωής, είναι αντίθετη με την προστασία τόσο της ατομικής, όσο και της συλλογικής ασφάλειας. Υπονομεύει την κοινωνική συνοχή των κοινωνιών, ειδικά όταν οι βάσιμοι λόγοι για υποψία δεν αποτελούν υπό αυτήν τη μορφή κίνδυνο για τη συλλογική ασφάλεια (παραδείγματος χάριν οι καταχρηστικά διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών δεν συνιστούν απειλή στη συλλογική ασφάλεια του ίδιου είδους με εκείνη που συνιστούν παράνομες οργανώσεις που χρησιμοποιούν βία).

Θα πρέπει να αποφύγουμε την τάση να μειώνουμε συγκεκριμένα πολιτικά διλήμματα με τεχνολογικές λύσεις. Αυτό ισχύει, ιδιαίτερα όταν οι πάροχοι των λύσεων υποστηρίζουν ότι η ίδια λύση (τα γνωρίσματα της βάσης δεδομένων για βιομετρικά χαρακτηριστικά) εφαρμόζεται σε κάθε πρόβλημα (τρομοκρατία, έγκλημα, απάτη, παράνομη διέλευση των συνόρων, παράνομη διαμονή), επειδή θεωρείται ότι είναι σε θέση να προβλέψει τη μελλοντική ανθρώπινη συμπεριφορά. Για να θυμηθούμε τον Αριστόβουλο Μάνεση «Επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ασφάλειας και ελευθερίας: ιδού το φλέγον ζήτημα της εποχής μας», ή όπως λέγει ο Κ. Πόππερ «Πρέπει να κάνουμε σχεδιασμό για την ελευθερία και όχι μόνο για την ασφάλεια, αν όχι για άλλο λόγο, γιατί μονάχα η ελευθερία μπορεί να κάνει την ασφάλεια ασφαλή».¹⁵²

Κάθε προσπάθεια ενίσχυσης της αστυνομικής συνεργασίας, πρέπει να λαμβάνει υπόψη της, τόσο την ελευθερία, όσο και τη δικαιοσύνη, αφού αποτελεί επιτακτική ανάγκη, ο σεβασμός του νομικού πολιτισμού, που σφυρηλατήθηκε με πολλούς αγώνες και θυσίες στην Ευρωπαϊκή μας Ήπειρο.

Η Αστυνομία δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να μετατραπεί σε ένα καθαρά συγκρουσιακό μηχανισμό αλλά ούτε και σε ένα καθαρό μηχανισμό διαχείρισης κρίσεων, και να αποτελέσει έτσι το άλλοθι όλων εκείνων που έχουν ισχυρές ευθύνες στη δημιουργία τόσο των προϋποθέσεων της σύγκρουσης, όσο και των συνθηκών της κρίσης. Σε κάθε περίπτωση ο Αστυνομικός του σήμερα πρέπει να είναι ταυτόχρονα επικοινωνιολόγος, πάρα πολύ καλός αναλυτής καταστάσεων και γεγονότων, επιχειρησιακός και διαχειριστής κρίσεων αλλά και παράγοντας πρόληψης και

¹⁵² Κ. Πόππερ, Η ανοιχτή κοινωνία και οι εχθροί της, Τ. II, μετ. Ε. Παπαδάκη, Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα, 1982, σ. 286

αποτροπής συγκρουσιακών καταστάσεων στο μέτρο που του αναλογεί. Το πιο σημαντικό όμως απ' όλα είναι ότι ο Αστυνομικός, πέρα από το να είναι οπλισμένος με γνώσεις, πρέπει να έχει συνειδητοποιήσει βαθιά μέσα του την αξία του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών του Πολίτη, έχοντας τα μάτια του μυαλού και της ψυχής του ορθάνοιχτα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας

α.- Άσυλο

Οδηγία του Συμβουλίου 2005/85/EK της 1ης Δεκεμβρίου 2005 σχετικά με τα ελάχιστα στάνταρντς στις διαδικασίες στα κράτη μέλη για τη χορήγηση και την κατάργηση του καθεστώτος του πρόσφυγα (OJ L 326 της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2005, σελ. 13)

Απόφαση του Συμβουλίου 2004/927/EK της 22ας Δεκεμβρίου 2004 που προβλέπει ορισμένες περιοχές που καλύπτονται από τον τίτλο IV του Τρίτου Μέρους της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που πρέπει να διέπεται από τη διαδικασία που καθορίζεται στο άρθρο 251 της εν λόγω Συνθήκης (OJ L 396 της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2004, σελ. 45);

Απόφαση αριθ. 573/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 που δημιουργεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων για την περίοδο 2008 ως 2013 ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος "Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ρευμάτων" και που ακυρώνει την Απόφαση 2004/904/EK του Συμβουλίου (OJ L 144 της 6^{ης} Ιουνίου 2007, σελ. 1)

Απόφαση της Επιτροπής (2007/599/EK) της 29ης Νοεμβρίου 2007 που υλοποιεί την Απόφαση αριθ. 573/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά στην υιοθέτηση των στρατηγικών οδηγιών 2008 ως 2013 (OJ L 326, της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2007, σελ. 29);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 19ης Δεκεμβρίου 2007 που καθορίζει του κανόνες για την εφαρμογή της Απόφασης αριθ. 573/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 που δημιουργεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων για την περίοδο 2008 ως 2013 ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος "Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών" όσον αφορά στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου των Κρατών Μελών, τους κανόνες για τη διοικητική και οικονομική διαχείριση και την επιλεξιμότητα των δαπανών για τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο (OJ L 7 της 10^{ης} Ιανουαρίου 2008, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1905/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 που καθιερώνει ένα χρηματοδοτικό εργαλείο για την ανάπτυξη της συνεργασίας (OJ L 378 της 27^{ης} Δεκεμβρίου 2006, σελ. 41)-Θεματικό Πρόγραμμα για τη Συνεργασία με τρίτες χώρες στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου (άρθρο 16)

Οδηγία του Συμβουλίου 2004/83/EK της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με τα κατώτατα επίπεδα για τα προσόντα και το νομικό καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των άνευ υπηκοότητας προσώπων ως προσφύγων ή ως προσώπων τα οποία χρειάζονται διεθνή προστασία και το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (OJ L 304 της 30^{ης} Σεπτεμβρίου 2004, σελ. 12);

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2003 που καθιερώνει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για το Κράτος Μέλος που είναι αρμόδιο για την εξέταση ενός αιτήματος ασύλου που κατατίθεται σε ένα από τα κράτη μέλη από έναν υπήκοο τρίτης χώρας (OJ L 50 της 25^{ης} Φεβρουαρίου 2003, σελ. 1);

Οδηγία του Συμβουλίου 2003/9/EK της 27ης Ιανουαρίου 2003 που καθορίζει τα ελάχιστα στάνταρντς για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο (OJ L 31 της 6^{ης} Φεβρουαρίου 2003, σελ. 18)

Οδηγία του Συμβουλίου 2001/55/EK της 20ης Ιουλίου 2001 για τα ελάχιστα στάνταρντς για την παροχή προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής των εκτοπισμένων προσώπων και για τα μέτρα που προωθούν μια ισορροπία των προσπαθειών μεταξύ των κρατών μελών στην υποδοχή τέτοιων προσώπων και την ανάληψη των σχετικών συνεπειών (OJ L 212 της 7^{ης} Αυγούστου 2001, σελ. 12);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2725/2000 του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με τη θέσπιση του "Eurodac" για τη σύγκριση των δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου (OJ L 316 της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2000, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 407/2002 του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002 που καθορίζει ορισμένους κανόνες για να εφαρμοστεί ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2725/2000 σχετικά με τη θέσπιση του "Eurodac" για τη σύγκριση των δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου (ΟJ L 62 της 5^{ης} Μαρτίου 2002, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2006 για τη θέσπιση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενεάς (SIS II) (ΟJ L 381 της 28^{ης} Δεκεμβρίου 2006, σελ. 4)3;

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1986/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενεάς (SIS II) από τις υπηρεσίες στα Κράτη Μέλη που είναι αρμόδιες για την έκδοση των πιστοποιητικών καταχώρησης οχημάτων (ΟJ L 381 της 28^{ης} Δεκεμβρίου 2006, σελ. 1)4;

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 862/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 για τις Κοινοτικές στατιστικές όσον αφορά τη μετανάστευση και τη διεθνή προστασία και την ακύρωση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 311/76 του Συμβουλίου σχετικά με τη σύνταξη των στατιστικών όσον αφορά τους ξένους εργαζομένους (ΟJ L 199 της 31^{ης} Ιουλίου 2007, σελ. 23)5.

β.- Εξωτερικά σύνορα

Κοινές Δράσεις, Κοινές Θέσεις (Συνθήκη του Μάαστριχτ)

Κοινές Θέσεις, Αποφάσεις Πλαίσιο και Αποφάσεις (Συνθήκη του Άμστερνταμ)

Εργαλεία που υιοθετήθηκαν στα πλαίσια της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση(TEC)

Απόφαση 2000/261/JHA του Συμβουλίου της 27ης Μαρτίου 2000 σχετικά με τη βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών για την καταπολέμηση των πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων (ΟJ L 81 της 1^{ης} Απριλίου 2000, σελ.1);

Απόφαση C(2004)248 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 5ης Φεβρουαρίου 2004 σχετικά με τη διαχείριση και τον έλεγχο του Συστήματος Schengen

Οδηγία του Συμβουλίου 2004/82/ΕΚ της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με την υποχρέωση των μεταφορέων να γνωστοποιούν τα στοιχεία επιβατών (ΟJ L 261 της 6^{ης} Αυγούστου 2004, σελ. 24)11;

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2004 που δημιουργεί μια Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για τη διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΟJ L 349 της 25^{ης} Νοεμβρίου 2004, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 863/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 που θεσπίζει έναν μηχανισμό για τη δημιουργία Συνοριακών Ομάδων Ταχείας Επέμβασης και που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου όσον αφορά σε εκείνο τον μηχανισμό και που ρυθμίζει τα καθήκοντα και τις εξουσίες των φιλοξενούμενων αξιωματικών (ΟJ L 199 της 31^{ης} Ιουλίου 2007, σελ. 30);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2252/2004 του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2004 σχετικά με τα πρότυπα για τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ασφάλειας και τα βιομετρικά χαρακτηριστικά στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από τα Κράτη Μέλη (ΟJ L 385 της 29^{ης} Δεκεμβρίου 2004, σελ. 1);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 28ης Φεβρουαρίου 2005 που καθορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές σχετικά με τα πρότυπα για τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ασφάλειας και τα βιομετρικά χαρακτηριστικά στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από τα κράτη μέλη (C(2005) 409 τελικό);

Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 2006 που καθορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές σχετικά με τα πρότυπα για τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ασφάλειας και τα βιομετρικά χαρακτηριστικά στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από τα Κράτη Μέλη (C (2006) 2909);

Κανονισμός (ΕΚ) Ν° 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 που καθιερώνει έναν Κοινοτικό Κώδικα για τους κανόνες που διέπουν την κυκλοφορία των προσώπων στα σύνορα (Κώδικας Συνόρων του Schengen) (OJ L 105 της 13^{ης} Απριλίου 2006, σελ. 1)12;

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 296/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2008 που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 562/2006 που καθιερώνει έναν Κοινοτικό Κώδικα σχετικά με τους κανόνες που διέπουν την κυκλοφορία των προσώπων στα σύνορα (Κώδικας Συνόρων του Schengen), όσον αφορά στις εφαρμοστικές εξουσίες δυνάμεις εφαρμογής που παρέχονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (OJ L 97 της 9^{ης} Απριλίου 2008, σελ. 60);

Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 6ης Νοεμβρίου 2006 που καθιερώνει ένα κοινό «Πρακτικό Εγχειρίδιο για τους Συνοριακούς Φρουρούς (Εγχειρίδιο του Schengen)» για να χρησιμοποιηθεί από τις αρμόδιες αρχές των Κρατών Μελών κατά την πραγματοποίηση του συνοριακού ελέγχου των προσώπων (C(2006) 5186 τελικό);

Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 2008 που τροποποιεί τη Σύσταση που θεσπίζει ένα κοινό «Πρακτικό εγχειρίδιο για τους Συνοριακούς Φρουρούς (Εγχειρίδιο Schengen)» για να χρησιμοποιηθεί από τις αρμόδιες αρχές των Κρατών Μελών κατά την πραγματοποίηση του συνοριακού ελέγχου των προσώπων (C (2006) 5186 τελικό) (C (2008) 2976 τελικό);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1931/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2006 που καθορίζει τους κανόνες για την τοπική κυκλοφορία συνόρων στα εξωτερικά σύνορα εδάφους των κρατών μελών και που τροποποιεί τις διατάξεις της Συνθήκης του Schengen (OJ L 405 της 30^{ης} Δεκεμβρίου 2006, σελ. 1. Corrigenda published in OJ L 29 της 3^{ης} Φεβρουαρίου 2007, σελ. 3);

Απόφαση αριθ. 574/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 που θεσπίζει το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007 έως 2013 ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος "Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών ροών" (OJ L 144 της 6^{ης} Ιουνίου 2007, σελ. 22);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2007/599/ΕΚ) της 27ης Αυγούστου 2007 για την εφαρμογή της απόφασης αριθ. 574/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά στην υιοθέτηση των στρατηγικών οδηγιών για το 2007 ως το 2013 (OJ L 233 της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 2007, σελ. 3);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2008/456/ΕΚ) της 5ης Μαρτίου 2008 που καθορίζει τους κανόνες για την εφαρμογή της Απόφασης αριθ. 574/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 που θεσπίζει το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007 έως 2013, ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος "Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών ροών" όσον αφορά στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου των Κρατών Μελών, τους κανόνες για τη διοικητική και οικονομική διαχείριση και την επιλεξιμότητα των δαπανών για τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο (που δηλώνεται κάτω από τον αριθμό C(2008) 789 final, OJ L 167 της 27^{ης} Ιουνίου 2008, σελ. 1).

Ψήφισμα 2000/C 310/01 των αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των Κρατών Μελών, που συναντήθηκαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 2000, το οποίο συμπληρώνει τα Ψηφίσματα της 23ης Ιουνίου 1981, της 30^{ης} Ιουνίου 1982, της 14^{ης} Ιουλίου 1986 και της 10ης Ιουλίου 1995 όσον αφορά στα χαρακτηριστικά ασφάλειας των διαβατηρίων και άλλων ταξιδιωτικών εγγράφων (OJ C 310 της 28^{ης} Οκτωβρίου 2000, σελ. 1).

γ.- Θεωρήσεις

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1683/95 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 1995 που καθορίζει ένα ομοιόμορφο τύπο προξενικών θεωρήσεων (OJ L 164, της 14^{ης} Ιουλίου 1995, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 334/2002 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2002 που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1683/95 που καθορίζει ένα ομοιόμορφο τύπο για τις προξενικές θεωρήσεις (OJ L 53 της 23^{ης} Φεβρουαρίου 2002, σελ. 7);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 1996 και Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 3^{ης} Ιουνίου 2002 που καθορίζει τις περαιτέρω τεχνικές προδιαγραφές για τον ομοιόμορφο τύπο των προξενικών θεωρήσεων

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 856/2008 του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 2008 που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ αριθ. 1683/95 της 29ης Μαΐου 1995 που καθορίζει ένα ομοιόμορφο τύπο για τις θεωρήσεις (OJ L 235 της 2ας Σεπτεμβρίου 2008, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 539/2001 της 15 Μαρτίου 2001 που απαριθμεί τις τρίτες χώρες των οποίων τον υπήκοοι πρέπει να κατέχουν τις θεωρήσεις κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων και εκείνες των οποίων οι υπήκοοι απαλλάσσονται από αυτή την απαίτηση (OJ L 81 της 21^{ης} Μαρτίου 2001, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2414/2001 του Συμβουλίου της 7ης Δεκεμβρίου 2001 που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 539/2001 που απαριθμεί τις τρίτες χώρες των οποίων οι υπήκοοι πρέπει να κατέχουν τις θεωρήσεις κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών και εκείνες των οποίων οι υπήκοοι απαλλάσσονται από αυτή της απαίτηση (OJ L 327 της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σελ. 1);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 453/2003 του Συμβουλίου της 6ης Μαρτίου 2003 που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 539/2001 που απαριθμεί τις τρίτες χώρες των οποίων οι υπήκοοι πρέπει να κατέχουν τις θεωρήσεις όταν διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα και εκείνες των οποίων οι υπήκοοι απαλλάσσονται από αυτή της απαίτηση (OJ L 69 της 6^{ης} Μαρτίου 2003, σελ. 10)14;

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1091/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για την ελεύθερη κυκλοφορία με μια προξενική θεώρηση για διαμονή μακράς διάρκειας (OJ L 150 της 6^{ης} Ιουνίου 2001, σελ. 4);

Κοινές Προξενικές Οδηγίες για τις προξενικές θεωρήσεις για τις διπλωματικές αποστολές και τις προξενικές θέσεις (OJ C 313 της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002, p. 1 and OJ C 326 της 22ας Δεκεμβρίου 2005, σελ. 1)16;

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 380/2008 του Συμβουλίου της 18ης Απριλίου 2008 που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 που καθορίζει ένα ομοιόμορφο τύπο για τις άδειες διαμονής για τους υπηκόους τρίτων χωρών (OJ L 115 της 29^{ης} Απριλίου 2008, σελ. 1);

Απόφαση 2004/512/ΕΚ του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2004 που καθιερώνει το Σύστημα Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις (VIS) (OJ L 213 της 15^{ης} Ιουνίου 2004, σελ. 5)17;

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2006/648/ΕΚ) της 22ας Σεπτεμβρίου 2006 που καθορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές σχετικά με τα πρότυπα για τα βιομετρικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που αφορούν στην ανάπτυξη του Συστήματος Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις, (OJ L 267 της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2006, σελ. 41);

Απόφαση 2008/602/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2008 που καθορίζει τη φυσική αρχιτεκτονική και τις απαιτήσεις των εθνικών διεπαφών και της υποδομής επικοινωνίας μεταξύ του Κεντρικού Συστήματος Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις (VIS) και των εθνικών διεπαφών για τη φάση ανάπτυξης (OJ L 194 της 23^{ης} Ιουλίου 2008, σελ. 3);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 767/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Ιουλίου 2008 σχετικά με το Σύστημα Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις (VIS) και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των Κρατών Μελών για θεωρήσεις βραχείας διάρκειας (Κανονισμός VIS) (OJ L 218 της 13^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 60);

Απόφαση 2008/633/JHA του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την πρόσβαση για διαβούλευση με το Σύστημα Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις (VIS) από τις οριζόμενες αρχές των Κρατών Μελών και από την Europol για σκοπούς πρόληψης, ανίχνευσης και έρευνας των τρομοκρατικών αδικημάτων και άλλων σοβαρών ποινικών αδικημάτων (OJ L 218 της 13ης Αυγούστου 2008, σελ. 129)

Σύσταση 1999/C 140/01 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 1999 σχετικά με τις διατάξεις για την ανίχνευση των πλαστογραφημένων εγγράφων στα τμήματα θεωρήσεων των αντιπροσωπειών στο εξωτερικό και στα γραφεία των εθνικών αρχών που ασχολούνται με την έκδοση ή την επέκταση των προξενικών θεωρήσεων (OJ C 140 της 20^{ης} Μαΐου 1999, σελ. 1);

δ.- Μετανάστευση

Νομοθετικές πράξεις που υιοθετήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ (1η Μαΐου 1999)

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 862/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 στις για Κοινοτικές στατιστικές όσον αφορά τη μετανάστευση και τη διεθνή προστασία και την ακύρωση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 311/76 του Συμβουλίου σχετικά με τη σύνταξη των στατιστικών όσον αφορά τους ξένους εργαζομένους (OJ L 199 της 31^{ης} Ιουλίου 2007, σελ. 23)20;

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1905/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 που καθιερώνει ένα χρηματοδοτικό εργαλείο για την ανάπτυξη της συνεργασίας (OJ L 378 της 27^{ης} Δεκεμβρίου 2006)-Θεματικό Πρόγραμμα για τη συνεργασία με τρίτες χώρες στις περιοχές της μετανάστευσης και του ασύλου (άρθρο 16)

Απόφαση 2006/688/ΕΚ του Συμβουλίου της 5ης Οκτωβρίου 2006 σχετικά με την καθιέρωση ενός αμοιβαίου μηχανισμού πληροφοριών σχετικά με τα μέτρα των Κρατών Μελών στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης (OJ L 283 της 14^{ης} Οκτωβρίου 2006, σελ. 40);

Οδηγία του Συμβουλίου 2003/109/ΕΚ της 25ης Νοεμβρίου 2003 σχετικά με το νομικό καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι κάτοικοι για μεγάλο χρονικό διάστημα (OJ L 16 της 23^{ης} Ιανουαρίου 2004, σελ. 44);

Οδηγία του Συμβουλίου 2003/86/ΕΚ της 22ας Σεπτεμβρίου 2003 σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση (OJ L 251 της 3^{ης} Οκτωβρίου 2003, σελ. 12);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 που καθορίζει ένα ομοιόμορφο σχήμα για τις άδειες διαμονής για τους υπηκόους τρίτων χωρών (OJ L 157 της 15^{ης} Ιουνίου 2002, σελ. 1);

Απόφαση 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 2008 που ιδρύει ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (OJ L 131 της 12^{ης} Μαΐου 2008, σελ. 7);

Απόφαση Ν° 2007/435/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 2007 που δημιουργεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών για την περίοδο 2007 έως 2013 ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών ροών» (OJ L 168 της 28^{ης} Ιουνίου 2007, σελ. 18);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2007/599/ΕΚ) της 21ης Αυγούστου 2007 για την εφαρμογή της Απόφασης 2007/435/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά στην υιοθέτηση των στρατηγικών οδηγιών για το 2007 έως το 2013 (C(2007)3926);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2008/457/ΕΚ) της 5ης Μαρτίου 2008 που καθορίζει τους κανόνες για την εφαρμογή της Απόφασης 2007/435/ΕΚ του Συμβουλίου που δημιουργεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών την περίοδο 2007 έως 2013 ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ρευμάτων» όσον αφορά στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου των Κρατών Μελών, τους κανόνες για τη διοικητική και οικονομική διαχείριση και την επιλεξιμότητα των δαπανών για τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο (OJ L167, της 27^{ης} Ιουνίου 2008, σελ. 69).

ε.- Καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης και επιστροφή

Απόφαση 2005/267/ΕΚ του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 2005 που καθιερώνει ένα ασφαλές βασισμένο στο διαδίκτυο Δίκτυο Πληροφοριών και Συντονισμού για τις Υπηρεσίες Διαχείρισης της Μετανάστευσης των Κρατών Μελών (OJ L 83 της 1^{ης} Απριλίου 2005, σελ. 48);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2005 που καθορίζει τους λεπτομερείς κανόνες για την εφαρμογή της Απόφασης 2005/267/EK του Συμβουλίου που καθιερώνει ένα ασφαλές βασισμένο στο Διαδίκτυο Δίκτυο Πληροφοριών και Συντονισμού για τις Υπηρεσίες Διαχείρισης της Μετανάστευσης των Κρατών Μελών (C(2005)5159)

Απόφαση 2004/573/EK του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με την οργάνωση κοινών πτήσεων για την απομάκρυνση από το έδαφος δύο ή περισσότερων Κρατών Μελών, των υπηκόων τρίτων χωρών που αποτελούν αντικείμενα ατομικών διαταγών απομάκρυνσης (OJ L 261 της 6^{ης} Αυγούστου 2004, σελ. 28);

Οδηγία του Συμβουλίου 2004/82/EK της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με την υποχρέωση των μεταφορέων να γνωστοποιούν τα στοιχεία των επιβατών (OJ L 261 της 6^{ης} Αυγούστου 2004, σελ. 24)24;

Οδηγία του Συμβουλίου 2004/81/EK της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με την άδεια διαμονής που εκδίδεται για τους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων ή που έχουν διαπράξει δράση διευκόλυνσης της παράνομης μετανάστευσης, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές (OJ L 261 της 6^{ης} Αυγούστου 2004, σελ. 19);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 377/2004 του Συμβουλίου της 19ης Φεβρουαρίου 2004 σχετικά με τη δημιουργία ενός δικτύου Αξιοματικών συνδέσμων Μετανάστευσης (OJ L 64 της 2ας Μαρτίου 2004, σελ. 1);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 29ης Σεπτεμβρίου 2005 (2005/687/EK) σχετικά με τον τύπο της έκθεσης για τις δραστηριότητες των δικτύων των Αξιοματικών Συνδέσμων για τη Μετανάστευση και σχετικά με την κατάσταση στη χώρα υποδοχής σε θέματα που σχετίζονται με την παράνομη μετανάστευση (που δηλώνεται με αριθμό εγγράφου C (2005) 1508 (OJ L 264 της 8^{ης} Οκτωβρίου 2005, σελ. 8)

Οδηγία του Συμβουλίου 2003/110/EK της 25ης Νοεμβρίου 2003 σχετικά με τη βοήθεια σε περιπτώσεις διέλευσης για σκοπούς απομάκρυνσης αεροπορικούς, (OJ L 321 της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2003, σελ. 26);

Απόφαση Πλαίσιο 2002/946/JHA του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2002 σχετικά με την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της διευκόλυνσης της μη εξουσιοδοτημένης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (OJ L 328 της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2002, σελ. 1)25;

Οδηγία του Συμβουλίου 2002/90/EK της 28ης Νοεμβρίου 2002 που καθορίζει τη διευκόλυνση της μη εξουσιοδοτημένης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (OJ L 328 της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2002, σελ. 4);

Οδηγία του Συμβουλίου 2001/51/EK της 28ης Ιουνίου 2001 που συμπληρώνει τις διατάξεις του άρθρου 26 της Σύμβασης για την εφαρμογή της Συμφωνίας του Schengen της 14ης Ιουνίου 1985 (OJ L 187 της 10^{ης} Ιουλίου 2001, σελ. 45);

Οδηγία του Συμβουλίου 2001/40/EK της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων σχετικά με την απέλαση των υπηκόων τρίτων χωρών (OJ L 149 της 2ας Ιουνίου 2001, σελ. 34);

Απόφαση 2004/191/EK του Συμβουλίου της 23ης Φεβρουαρίου 2004 που καθορίζει τα κριτήρια και τις πρακτικές ρυθμίσεις για την αποζημίωση των οικονομικών ανισορροπιών που προκύπτουν από την εφαρμογή της Οδηγίας 2001/40/EK για την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων σχετικά με την απέλαση των υπηκόων τρίτων χωρών (OJ L 60 της 27^{ης} Φεβρουαρίου 2004, σελ. 55);

Απόφαση αριθ. 575/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 που δημιουργεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής για την περίοδο 2008 ως 2013 ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ρευμάτων» (OJ L 144 της 6^{ης} Ιουνίου 2007, σελ. 45);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2007/837/EK) της 30ης Νοεμβρίου 2007 για την εφαρμογή της Απόφασης αριθ. 575/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά στην υιοθέτηση των στρατηγικών οδηγιών για το 2008 έως το 2013 (OJ L 330 της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2007, σελ. 48)

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2008/458/EK) της 5ης Μαρτίου 2008 που καθορίζει τους κανόνες για την εφαρμογή της απόφασης αριθ. 575/2007/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 που δημιουργεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής για την περίοδο 2008 έως 2013 ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ρευμάτων» όσον αφορά στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου των Κρατών Μελών, τους κανόνες για τη Διοικητική και Οικονομική Διαχείριση και την Επιλεξιμότητα των Δαπανών για τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο (OJ L 167, της 27^{ης} Ιουνίου 2008, σελ. 135).

στ.- Οργανωμένο Έγκλημα, απάτη και διαφθορά

Συνθήκες στις οποίες η προσθήκη είναι υποχρεωτική

α) Ενδεικτικός κατάλογος Συμβάσεων και εργαλείων τον οποίο τα νέα Κράτη Μέλη πρέπει να δεχτούν σύμφωνα με την πράξη Προσχώρησης

Συνθήκη της 26ης Ιουλίου 1995 για την προστασία των Οικονομικών Συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (OJ C 316 της 27^{ης} Νοεμβρίου 1995, σελ. 49)29

- Πρωτόκολλο της 27ης Σεπτεμβρίου 1996 στη Σύμβαση για την προστασία των Κοινοτικών Οικονομικών Συμφερόντων (OJ C 313 της 23^{ης} Οκτωβρίου 1996, σελ. 2)30
- Δεύτερο πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (OJ C 221 της 19^{ης} Ιουλίου 1997, σελ. 12)31;
- Πρωτόκολλο σχετικά με την ερμηνεία, μέσω των προκαταρκτικών αποφάσεων από το δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Σύμβασης για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (OJ C 151 της 20^{ης} Μαΐου 1997, σελ. 2);

Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1997 για την καταπολέμηση της δωροδοκίας που περιλαμβάνει τους ανώτερους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή τους ανώτερους υπαλλήλους των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (OJ C 195 της 25^{ης} Ιουνίου 1997, σελ. 2)32;

Euroropol

Πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 που συντάσσει τη Σύμβαση σχετικά με την καθιέρωση μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (EE C 316 της 27ης Νοεμβρίου 1995, σελ. 1)

Πράξη του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2002 που καταρτίζει ένα πρωτόκολλο που τροποποιεί τη Σύμβαση σχετικά με την καθιέρωση μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση Euroropol) και το Πρωτόκολλο σχετικά με τα προνόμια και τις ασυλίες της Euroropol, των μελών των οργάνων της, των αναπληρωτών διευθυντών και των υπαλλήλων της Euroropol (OJ C 312 της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002, σελ. 1);

Πράξη του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2003 που καταρτίζει, βάσει του άρθρου 43 παράγραφος (1) της Σύμβασης για την καθιέρωση μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Συνθήκη της Euroropol), ένα Πρωτόκολλο που τροποποιεί εκείνη την Σύμβαση (OJ C 2 της 6^{ης} Ιανουαρίου 2004, σελ. 1).

Euroropol – Εφαρμοστικά μέτρα

Πράξη του Διοικητικού συμβουλίου της Euroropol της 1ης Οκτωβρίου 1998 που καθορίζει τον Εσωτερικό Κανονισμό της (OJ C 26 της 30^{ης} Ιανουαρίου 1999, σελ. 82);

Πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου της Euroropol της 15ης Οκτωβρίου 1998 σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Αξιωματικών Συνδέσμων της Euroropol (OJ C 26 της 30^{ης} Ιανουαρίου 1999, σελ. 86);

Πράξη του Συμβουλίου της 3ης Νοεμβρίου 1998 που θεσπίζει τους κανόνες για την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών της Euroropol (OJ C 26 της 30^{ης} Ιανουαρίου 1999, σελ. 10);

Πράξη του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2003 που τροποποιεί το νόμο του Συμβουλίου της 3ης Νοεμβρίου 1998 που θεσπίζει τους κανόνες για την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών της Euroropol (OJ C 152 της 28^{ης} Ιουνίου 2003, σελ. 1);

Πράξη του Συμβουλίου της 3ης Νοεμβρίου 1998 που θεσπίζει τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται στα αρχεία ανάλυσης της Euroropol (OJ C 26 της 30^{ης} Ιανουαρίου 1999, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 2007 που τροποποιεί το νόμο του Συμβουλίου που θεσπίζει τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται στα αρχεία ανάλυσης της Europol (2007/673/EK) (OJ L 277 της 20^{ης} Οκτωβρίου 2007, σελ. 23);

Απόφαση του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 2000 σχετικά με τις ρυθμίσεις για συνεργασία μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών των Κρατών Μελών για την ανταλλαγή των πληροφοριών (OJ L 271 της 24^{ης} Οκτωβρίου 2000, σελ. 4);

Απόφαση από τα Συμβαλλόμενα μέρη που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου 2007/413/JHA της 12ης Ιουνίου 2007 που θεσπίζει κανόνες για την εφαρμογή του άρθρου 6^α της Σύμβασης σχετικά με την καθιέρωση μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση της Europol) (OJ L 155 της 15^{ης} Ιουνίου 2007, σελ. 78);

Κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα της Europol (OJ C 72 της 29^{ης} Μαρτίου 2007, σελ. 37);

Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 2007 που καθορίζει τους κανόνες που διέπουν τις ρυθμίσεις που ρυθμίζουν τη διοικητική εφαρμογή της συμμετοχής των αξιωματούχων της Europol στις Κοινές Ομάδες Έρευνας (OJ C 72 της 29^{ης} Μαρτίου 2007, σελ. 35);

Άλλα μέτρα σχετικά με την Ευρωπόλ:

Απόφαση του Συμβουλίου που συμπληρώνει τον ορισμό της μορφής εγκλήματος « Εμπορία Ανθρώπων» στο παράρτημα της Σύμβασης της Europol (OJ C 26 της 30^{ης} Ιανουαρίου 1999, σελ. 21);

Σύσταση του Συμβουλίου στα Κράτη Μέλη σε σχέση με τα αιτήματα που υποβάλλονται από την Europol για να αρχίσουν έρευνες για διαπραχθέντα εγκλήματα σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (OJ C 289 της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 2000, σελ. 8);

Σύσταση του Συμβουλίου της 30ης Νοεμβρίου 2000 στα Κράτη Μέλη για τη συνδρομή της Europol στις Κοινές Ομάδες Έρευνας που οργανώνονται από τα Κράτη Μέλη (OJ C 357 της 30^{ης} Νοεμβρίου 2000, σελ. 7);

Σύσταση του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 2001 σχετικά με τα σημεία επαφής που παρέχουν υπηρεσίες σε 24ωρη βάση για την καταπολέμηση του εγκλήματος υψηλής τεχνολογίας (OJ C 187 της 3^{ης} Ιουλίου 2001, σελ. 5);

Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2001 που επεκτείνει την εντολή της Europol να ασχολείται με σοβαρές μορφές διεθνούς εγκλήματος που απαριθμούνται σε παράρτημα στη Σύμβαση της Europol (OJ C 362 της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σελ. 1)34;

Σύσταση του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2001 που θεσπίζει μια κοινή κλίμακα για την αξιολόγηση των απειλών σε δημόσια πρόσωπα που επισκέπτονται την Ευρωπαϊκή Ένωση (OJ C 356 της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σελ. 1);

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 29 Απριλίου 2004 για την ασφάλεια στις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και άλλα παρόμοια γεγονότα (OJ C 116 της 30^{ης} Απριλίου 2004, σελ. 18);

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1338/2001 του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2001 που καθορίζει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την προστασία του euro από παραχάραξη (OJ L 181 της 4^{ης} Ιουλίου 2001, σελ. 6);

Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με την προστασία του euro από παραχάραξη (OJ L 329 της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 2003 σχετικά με την ανάλυση και τη συνεργασία όσον αφορά την παραχάραξη κερμάτων euro (OJ L 325 της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2003 σελ. 44);

Απόφαση του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 2003 που επεκτείνει τις επιπτώσεις της Απόφασης 2003/861/ΕΚ σχετικά με την ανάλυση και της συνεργασίας όσον αφορά τα παραχαραγμένα νομίσματα euro σε εκείνα τα Κράτη Μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει το euro ως ενιαίο νόμισμά τους (OJ L 325 της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2003, σελ. 45);

Απόφαση 2005/37/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2004 που ιδρύει το Ευρωπαϊκό Τεχνικό και Επιστημονικό Κέντρο (ETSC) και που προβλέπει το συντονισμό των τεχνικών ενεργειών για να προστατευθούν τα νομίσματα του euro από την παραχάραξη (OJ L 19 της 21^{ης} Ιανουαρίου 2005, σελ. 73);

Απόφαση 2005/511/JHA του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2005 σχετικά με την προστασία του euro από την παραχάραξη, με τον ορισμό της Eurorol ως Κεντρικού Γραφείου για την καταπολέμηση της παραχάραξης του euro (OJ L 185 της 16^{ης} Ιουλίου 2005, σελ. 35);

Απόφαση 2008/633/JHA του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την πρόσβαση για διαβούλευση του Συστήματος Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις (VIS) από τις οριζόμενες αρχές των Κρατών Μελών και από την Eurorol για τους σκοπούς της πρόληψης, του εντοπισμού και της έρευνας για τρομοκρατικά αδικήματα και για άλλα σοβαρά ποινικά αδικήματα (OJ L 218 της 13^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 129).

β) Ενδεικτικός κατάλογος διεθνών συμφωνιών, συμβάσεων και πρωτοκόλλων στα οποία τα νέα Κράτη Μέλη πρέπει έμμεσα να προσχωρήσουν

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Οργανωμένου Εγκλήματος, Παλέρμο Δεκέμβριος 2000

Πρωτόκολλο της 15ης Νοεμβρίου 2000 για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων ειδικά γυναικών και παιδιών, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος

Πρωτόκολλο της 15ης Νοεμβρίου 2000 κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών, δια ξηράς, θαλάσσης και αέρος, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος.

Πρωτόκολλο της 31ης Μαΐου 2001 κατά της παράνομης κατασκευής και Διακίνησης πυροβόλων όπλων, των μερών και των συστατικών τους και των πυρομαχικών, που συμπληρώνουν τη Συνθήκη Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος.

Απόφαση 2004/579/EK του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με την υπογραφή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (OJ L 261 της 6^{ης} Αυγούστου 2004, σελ. 69);

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς, Merida 2003

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο της 23ης Νοεμβρίου 2001

Το πρωτόκολλο στη Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την ποινικοποίηση των πράξεων ρατσιστικής και ξενόφοβης φύσης που διαπράττονται διαμέσου συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών, η οποία υπεγράφη την 28 Ιανουαρίου 2003

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 8ης Νοεμβρίου 1990 για το ξέπλυμα χρημάτων, την Αναζήτηση, την Κατάσχεση και τη Δήμευση των προσόδων εγκλήματος

Σύμβαση αριθ. 198 του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με το ξέπλυμα, την κατάσχεση και τη δήμευση των εγκληματικών προσόδων και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

B. Κοινές Δράσεις, Κοινές Θέσεις (Συνθήκη του Μάαστριχτ)

Κοινές Θέσεις, Αποφάσεις Πλαίσιο και Αποφάσεις (Συνθήκη του Άμστερνταμ)

Εργαλεία που υιοθετήθηκαν στα πλαίσια της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (TEC)

Απόφαση 2000/375/JHA του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο Διαδίκτυο (OJ L 138 της 9^{ης} Ιουνίου 2000, σελ. 1);

Απόφαση 2000/642/JHA του Συμβουλίου σχετικά με τις ρυθμίσεις για συνεργασία μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών των Κρατών Μελών για την ανταλλαγή των πληροφοριών (OJ L 271 της 24^{ης} Οκτωβρίου 2000, σελ. 4);

Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 που καταπολεμά την απάτη και την παραχάραξη των μέσων πληρωμής πλην των μετρητών (OJ L 149 της 2ας Ιουνίου 2001, σελ. 1);

Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2001 σχετικά με το ξέπλυμα χρημάτων, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, το πάγωμα, τη κατάσχεση και τη δήμευση των μέσων και των εγκληματικών προσόδων (OJ L 182 της 5^{ης} Ιουλίου 2001, σελ. 1);

Απόφαση Πλαίσιο 2002/629/JHA του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (OJ L 203 της 1^{ης} Αυγούστου 2002, σελ. 1);

Σχέδιο Δράσης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις βέλτιστες πρακτικές, τα πρότυπα και τις διαδικασίες για και την καταπολέμηση και της πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων (OJ C 311 της 9^{ης} Δεκεμβρίου 2005, σελ. 1);

Απόφαση 2007/675/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17ης Οκτωβρίου 2007 που θεσπίζει την Ομάδα Εμπειρογνομόνων για την Εμπορία Ανθρώπων (OJ L 277 της 20^{ης} Οκτωβρίου 2007, σελ. 29);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 2008 σχετικά με το διορισμό των μελών της Ομάδας εμπειρογνομόνων για την εμπορία ανθρώπων (OJ L 194 της 23^{ης} Ιουλίου 2008, σελ. 12);

Απόφαση του Συμβουλίου (JHA) 187/2002 της 28ης Φεβρουαρίου 2002 που ιδρύει τον Eurojust με σκοπό την ενίσχυση της καταπολέμησης του σοβαρού εγκλήματος (OJ L 63 της 6^{ης} Μαρτίου 2002, σελ. 1)40;

Απόφαση 2003/659/JHA του Συμβουλίου της 18^{ης} Ιουνίου 2003 που τροποποιεί την Απόφαση 2002/187/JHA που ιδρύει τον Eurojust με σκοπό την ενίσχυση της καταπολέμησης του σοβαρού εγκλήματος (OJ L 245 της 29^{ης} Σεπτεμβρίου 2003, σελ. 44);

Απόφαση Πλαίσιο 2002/946/JHA του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2002 σχετικά με την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για να αποτραπεί η διευκόλυνση της μη εξουσιοδοτημένης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (OJ L 328 της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2002, σελ. 1)41;

Απόφαση Πλαίσιο 2003/568/JHA του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα (OJ L 192 της 31^{ης} Ιουλίου 2003, σελ. 54);

Απόφαση 2003/170/JHA του Συμβουλίου της 27ης Φεβρουαρίου 2003 σχετικά με την κοινή χρήση των Αξιοματικών Συνδέσμων που τοποθετούνται στο εξωτερικό από τις Υπηρεσίες επιβολής νόμου των Κρατών Μελών (OJ L 67 της 12^{ης} Μαρτίου 2003, σελ. 27);

Απόφαση 2006/560/JHA του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουλίου 2006 που τροποποιεί την Απόφαση 2003/170/JHA σχετικά με την κοινή χρήση των Αξιοματικών Συνδέσμων που τοποθετούνται στο εξωτερικό από τις Υπηρεσίες Επιβολής Νόμου των Κρατών Μελών (OJ L 219 της 10^{ης} Αυγούστου 2006, σελ. 31);

Απόφαση Πλαίσιο 2004/68/JHA του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2003 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας (OJ L 13 της 20^{ης} Ιανουαρίου 2004, σελ. 44)42;

Απόφαση Πλαίσιο 2005/212/JHA του Συμβουλίου της 24ης Φεβρουαρίου 2005 σχετικά με την κατάσχεση των εγκληματικών προσόδων, των χρημάτων και της ιδιοκτησίας (OJ L 68 της 15^{ης} Μαρτίου 2005, σελ. 49);

Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου (2206/783/JHA) της 6ης Οκτωβρίου 2006 σχετικά με την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης στις διαταγές κατάσχεσης (OJ L 328 της 24^{ης} Νοεμβρίου 2006, σελ. 59);

Απόφαση Πλαίσιο 2005/222/JHA του Συμβουλίου της 24ης Φεβρουαρίου 2005 σχετικά με τις επιθέσεις σε βάρος συστημάτων πληροφορικής (OJ L 69 της 16^{ης} Μαρτίου 2005, σελ. 67);

Οδηγία 2008/51/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21 Μαΐου 2008 που τροποποιεί την Οδηγία του Συμβουλίου 91/477/ΕΟΚ σχετικά με τον έλεγχο της απόκτησης και της κατοχής των όπλων (OJ L 179 της 8^{ης} Ιουλίου 2008, σελ. 5);

Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 28ης Δεκεμβρίου 2004 που συμπληρώνει τη Σύσταση 96/129/EK σχετικά με την Ευρωπαϊκή άδεια πυροβόλου όπλου (OJ L 9 της 12^{ης} Ιανουαρίου 2005, σελ. 1);

Απόφαση 2007/845/JHA του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2007 σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των Γραφείων Κατάσχεσης Περιουσιακών Στοιχείων των Κρατών Μελών στον τομέα της ανίχνευσης και του προσδιορισμού των προσόδων ή άλλης ιδιοκτησίας που σχετίζεται με έγκλημα (OL J 332 της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2007, σελ. 103).

Γ.- Άλλα εργαλεία και έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ψήφισμα της 23ης Νοεμβρίου 1995 σχετικά με την προστασία των μαρτύρων για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος (OJ C 327 της 7^{ης} Δεκεμβρίου 1995)43;

Ψήφισμα της 20ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τα άτομα που συνεργάζονται κατά τη δικαστική διαδικασία καταπολέμησης του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος (OJC 10 της 11^{ης} Ιανουαρίου 1997)44;

Σχέδιο Δράσης του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος της 28ης Απριλίου 1997 (OJ C 251 της 15^{ης} Αυγούστου 1997, σελ. 1);

Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με την Πρόληψη του Οργανωμένου Εγκλήματος σε σχέση με την καθιέρωση μιας Συνεκτικής Στρατηγικής για την καταπολέμησή του (OJ C 408 της 29^{ης} Δεκεμβρίου 1998, σελ. 1);

Ανακοίνωση σχετικά με τη ανάληψη των δραστηριοτήτων της Europol (OJ L 185 της 1^{ης} Ιουλίου 1999, σελ. 1);

Η πρόληψη και ο έλεγχος του οργανωμένου εγκλήματος: μια Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αρχή της νέας χιλιετίας, (OJ C 124 της 3^{ης} Μαΐου 2000, σελ. 1);

Συμπεράσματα του Συμβουλίου των Βρυξελλών της 8ης Μαΐου 2003 για την Πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (OJ C 137 της 12^{ης} Ιουνίου 2003, σελ. 1);

ζ.- Europol

η.- Ναρκωτικά

Β. Κοινές Δράσεις, Κοινές Θέσεις (Συνθήκη του Μάαστριχτ)

Κοινές Θέσεις, Αποφάσεις πλαίσιο και Αποφάσεις (Συνθήκη του Άμστερνταμ)

Εργαλεία που υιοθετήθηκαν στα πλαίσια της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (TEC)

Κοινή Δράση 95/73/JHA της 10ης Μαρτίου 1995 που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τη Μονάδα Ναρκωτικών της Europol (OJ L 62 της 20^{ης} Μαρτίου 1995 σελ. 1);

Κοινή Δράση της 16ης Δεκεμβρίου 1996 που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση που επεκτείνει την εντολή που έχει δοθεί στη Μονάδα ναρκωτικών της Europol (O J L 342 της 31^{ης} Δεκεμβρίου 1996, p. 4);

Απόφαση 2001/419/JHA του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη μετάδοση δειγμάτων των ελεγχόμενων ουσιών (OJ L 150 της 6^{ης} Ιουνίου 2001, p. 1);

Απόφαση Πλαίσιο 2004/757/JHA του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2004 που καθορίζει τις ελάχιστες διατάξεις για τα συστατικά στοιχεία των εγκληματικών πράξεων και τις ποινές στον τομέα της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών (OJ L 335 της 11^{ης} Νοεμβρίου 2004, p. 8);

Απόφαση 2005/387/JHA του Συμβουλίου της 10ης Μαΐου 2005 σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών, την εκτίμηση κινδύνου και τον έλεγχο των νέων ψυχοδραστικών ουσιών (OJ L 127 της 20^{ης} Μαΐου 2005, p. 32)51;

Γ.- Άλλα εργαλεία και έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ψήφισμα της 29ης Νοεμβρίου 1996 σχετικά με μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος του ναρκοτουρισμού εντός της ΕΕ (OJ C 375 της 12^{ης} Δεκεμβρίου 1996, σελ. 3),

Ψήφισμα της 16ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με μέτρα για την καταπολέμηση και την εξάρθρωση της παράνομης καλλιέργειας και παραγωγής ναρκωτικών εντός της ΕΕ (OJ C 389 της 23^{ης} Δεκεμβρίου 1996, p. 1);

Ψήφισμα της 20ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με την καταδίκη για σοβαρή παράνομη εμπορία ναρκωτικών (OJ C 10 της 11^{ης} Ιανουαρίου 1997, p. 3);

Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την ευθυγράμμιση των στατιστικών για κατασχέσεις ναρκωτικών και προδρόμων χημικών ουσιών που εκτρέπονται από τη νόμιμη εμπορία των Αρχών Εφαρμογής του Νόμου STUP 29/2001, STUP 26/2001

Η Σύσταση του Συμβουλίου της 25ης Απριλίου 2002 σχετικά με τη βελτίωση των μεθόδων έρευνας στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος που συνδέεται με την οργανωμένη εμπορία ναρκωτικών: ταυτόχρονες έρευνες σχετικά με την εμπορία ναρκωτικών από εγκληματικές οργανώσεις και τα οικονομικά και περιουσιακά τους στοιχεία (OJ C 114 της 15^{ης} Μαΐου 2002, p. 1);

Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με τη σημασία του ρόλου των οικογενειών στην πρόληψη της κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών από εφήβους (CORDROGUE 94 της 12^{ης} Νοεμβρίου 2003)

Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της επίδρασης της χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών στα τροχαία ατυχήματα (CORDROGUE 97 – 13 Νοεμβρίου 2003);

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2003 σχετικά με την κατάρτιση αξιωματούχων επιβολής του νόμου που ασχολούνται με τα ναρκωτικά (OJ C 38 of 12^{ης} February 2004, p. 1);

Σύσταση του Συμβουλίου της 30ης Μαρτίου 2004 σχετικά με οδηγίες για τη λήψη δειγμάτων από κατασχεθέντα ναρκωτικά (OJ C 86 της 8^{ης} Ιουνίου 2004, p. 10);

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2003 σχετικά με την απόσπαση Αξιωματικών Συνδέσμων με ιδιαίτερη εμπειρία στα ναρκωτικά στην Αλβανία (OJ C 97 της 22ας Απριλίου 2004, p. 6);

Ψήφισμα του Συμβουλίου για την κάνναβη– CORDROGUE 59 – 07/07/2004 doc. 11267/04;

Σχέδιο Δράσης για τα Ναρκωτικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2005-2008) (OJ C 168 της 8^{ης} Ιουλίου 2005, p. 1);

Θ.- Τρομοκρατία

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την καταστολή της τρομοκρατίας της 27ης Ιανουαρίου 1977

Πρωτόκολλο που τροποποιεί τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την καταστολή της τρομοκρατίας (STE 190), που υπεγράφη στις 15 Μαΐου 2003,

Κοινή δράση (96/610/JHA) της 15ης Οκτωβρίου 1996 σχετικά με τη δημιουργία και τη συντήρηση ενός καταλόγου εξειδικευμένων αντιτρομοκρατικών ειδικοτήτων, δεξιοτήτων και εμπειρίας για να διευκολύνει την αντιτρομοκρατική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ (OJ L 273 της 25^{ης} Οκτωβρίου 1996, σελ. 1)

Κοινή θέση του Συμβουλίου της 27ης Δεκεμβρίου 2001 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (OJ L 344 της 28^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σελ. 90)

Κοινή θέση του Συμβουλίου της 27ης Δεκεμβρίου 2001 για την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (OJ L 344 της 28^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σελ. 93);

Κοινή θέση του Συμβουλίου της 27ης Δεκεμβρίου 2001 στην εφαρμογή των συγκεκριμένων μέτρων για να καταπολεμηθεί η τρομοκρατία (OJ L της 28^{ης} Δεκεμβρίου 2001, σελ. 9)

Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (OJ L 164 της 22ας Ιουνίου 2002, σελ. 3);

Απόφαση του Συμβουλίου 2002/996/JHA της 28ης Νοεμβρίου 2002 που καθιερώνει έναν μηχανισμό για την αξιολόγηση των νομικών συστημάτων και την εφαρμογή τους σε εθνικό επίπεδο στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας (OJ L 349 της 24^{ης} Δεκεμβρίου 2002, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου 2003/48/JHA της 19ης Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με την εφαρμογή των συγκεκριμένων μέτρων για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Κοινής Θέσης 2001/931/CFSP (OJ L 16 της 22ας Ιανουαρίου 2003, σελ. 68);

Απόφαση του Συμβουλίου 2005/671/JHA της 20ης Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με την ανταλλαγή των πληροφοριών και την συνεργασία σχετικά με τρομοκρατικά αδικήματα (OJ L 253 της 29^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, σελ. 22);

Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2005/60/EK της 26ης Οκτωβρίου 2005 για την πρόληψη της χρήσης του οικονομικού συστήματος με σκοπό το ζέπλυμα χρημάτων και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (OJ L 309 της 25^{ης} Νοεμβρίου 2005, p. 15).

Απόφαση του Συμβουλίου 2007/551/CFSP/JHA της 23ης Ιουλίου 2007 σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μιας συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για την επεξεργασία και τη μεταφορά των στοιχείων αρχείων ονόματος επιβατών (PNR) από τους αερομεταφορείς στο Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών (DHS) (Συμφωνία PNR 2007) (OJ L 204 της 4^{ης} Αυγούστου 2007, σελ. 16)

Απόφαση του Συμβουλίου 2008/651/CFSP/JHA της 30ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μιας συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Αυστραλίας για την επεξεργασία και τη μεταφορά των στοιχείων αρχείων ονόματος επιβατών που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (PNR) από τους αερομεταφορείς στην Αυστραλιανή Υπηρεσία Τελωνείων (OJ L 213 της 8^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 47);

Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Αυστραλίας για την επεξεργασία και τη μεταφορά των δεδομένων της καταχώρησης του ονόματος του επιβάτη (PNR) του προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση από τους αερομεταφορείς στην Αυστραλιανή Υπηρεσία Τελωνείων (OJ L 213 της 8^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 49).

Γ. Άλλα εργαλεία και έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διακήρυξη της 30ης Νοεμβρίου 1993 για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Διακήρυξη για την τρομοκρατία (Διακήρυξη της La Gomera) της 14ης Οκτωβρίου 1995 που εκδόθηκε από τους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Ενδιάμεση έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση των εθνικών αντιτρομοκρατικών ρυθμίσεων (14306/3/04 Αναθ. 3 ENFOPOL 155);

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2006/299/EK της 19ης Απριλίου 2006 που οργανώνει μια ομάδα εμπειρογνομόνων για να παρέχει πολιτικές συμβουλές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την καταπολέμηση της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης (OJ L 111 της 25^{ης} Απριλίου 2006, σελ. 9)

Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Προστασία Κρίσιμων Υποδομών: COM(2006) 786 της 12ης Δεκεμβρίου 2006

Ανακοίνωση για το Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αύξηση της ασφάλειας των εκρηκτικών υλών και των πυροβόλων όπλων: COM(2007) 651 της 6ης Νοεμβρίου 2007

1.- Αστυνομική συνεργασία

A.- Συνθήκες στις οποίες η προσχώρηση είναι υποχρεωτική

Απόφαση του Συμβουλίου 2005/296/CFSP, JHA της 24ης Ιανουαρίου 2005 σχετικά με τη σύναψη Συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας για τις διαδικασίες ασφάλειας για την ανταλλαγή ταξινομημένων πληροφοριών (OJ L 94 της 13^{ης} Απριλίου 2005, σελ. 38);

Σχετική Συμφωνία (OJ L 94 της 13^{ης} Απριλίου 2005, σελ. 39).

B. Κοινές Δράσεις, Κοινές Θέσεις (Συνθήκη του Μάαστριχτ)

Κοινές Θέσεις, Αποφάσεις πλαίσιο και Αποφάσεις (Συνθήκη του Άμστερνταμ)

Εργαλεία που υιοθετήθηκαν στα πλαίσια της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση TEC

Κοινή Δράση 97/339/JHA της 26ης Μαΐου 1997 όσον αφορά τη συνεργασία για τον νόμο και την τάξη και την ασφάλεια (JO L 147 της 5^{ης} Ιουνίου 1997, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου 2005/681/JHA της 20ης Σεπτεμβρίου 2005 που καθιερώνει ένα Ευρωπαϊκό Κολλέγιο Αστυνομίας (CEPOL) και που ακυρώνει την Απόφαση 2000/820/JHA (OJ L 256 της 1^{ης} Οκτωβρίου 2005, σελ. 63)58

Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 που οργανώνει ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης Εγκλήματος (OJ L 153 της 8^{ης} Ιουνίου 2001, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου (JHA) 2002/348 της 25ης Απριλίου 2002 σχετικά με την ασφάλεια σε αγώνες ποδοσφαίρου με διεθνή διάσταση (OJ L 121 της 8^{ης} Μαΐου 2002, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου 2007/412/JHA της 12^{ης} Ιουνίου 2007 που τροποποιεί την Απόφαση 2002/348/JHA σχετικά με την ασφάλεια σε αγώνες ποδοσφαίρου με διεθνή διάσταση (OJ L 155 της 15^{ης} Ιουνίου 2007, σελ. 76);

Απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 που οργανώνει ένα δίκτυο σημείων επαφής για άτομα που είναι αρμόδια για γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου (OJ L 167 της 26^{ης} Ιουνίου 2002, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2002 που οργανώνει ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την προστασία των Δημόσιων Προσωπικοτήτων (OJ L 333 της 10^{ης} Δεκεμβρίου 2002, σελ. 1);

Απόφαση του Συμβουλίου 2003/335/JHA της 8ης Μαΐου 2003, σχετικά με την έρευνα και τη δίωξη της γενοκτονίας, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και εγκλημάτων πολέμου (OJ L 118 της 14^{ης} Μαΐου 2003, σελ. 12);

Απόφαση του Συμβουλίου, 2004/919/EK, της 22ας Δεκεμβρίου 2004 σχετικά με την αντιμετώπιση του εγκλήματος οχημάτων με διασυνοριακές επιπτώσεις (OJ L 389 της 30^{ης} Δεκεμβρίου 2004, σελ. 28);

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 17ης Νοεμβρίου 2003 σχετικά με τη χρήση από τα κράτη μέλη απαγορεύσεων για την πρόσβαση στους τόπους συναντήσεων αγώνων ποδοσφαίρου με διεθνή διάσταση (OJ C 281 της 22ας Νοεμβρίου 2003, σελ. 1);

Κοινή θέση του Συμβουλίου 2005/69/JHA της 24ης Ιανουαρίου 2005 για την ανταλλαγή ορισμένων στοιχείων με INTERPOL (OJ L 27 της 27^{ης} Ιανουαρίου 2005, σελ. 61);

Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου 2006/960/JHA της 18.12.2006 σχετικά με την απλούστευση της ανταλλαγής των πληροφοριών και των πληροφοριών που έχουν αναλυθεί μεταξύ των αρχών επιβολής νόμου των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (OJ L 386 της 29^{ης} Δεκεμβρίου 2006, σελ. 89)59;

Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2007 που καθιερώνει για την περίοδο 2007 ως 2013, ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και τη Δικαιοσύνη, το Ειδικό Πρόγραμμα "Ποινική Δικαιοσύνη" (OJ L 58 της 24^{ης} Φεβρουαρίου 2007, σελ. 13)60;

Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2007 που καθιερώνει για την περίοδο 2007 ως 2013, ως τμήμα του Γενικού Προγράμματος για την Ασφάλεια και την Προστασία των Ελευθεριών, το Ειδικό Πρόγραμμα "πρόληψη και Καταπολέμηση του Εγκλήματος" (OJ L 58 της 24^{ης} Φεβρουαρίου 2007, σελ. 7)61;

Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2007 που καθιερώνει για την περίοδο 2007 ως 2013, ως μέρος του Γενικού Προγράμματος για την Ασφάλεια και την Προστασία των Ελευθεριών, το Ειδικό Πρόγραμμα "Πρόληψη, Ετοιμότητα και Διαχείριση Συνεπειών της Τρομοκρατίας και άλλων σχετικών με την Ασφάλεια κινδύνων" (OJ L 58 της 24^{ης} Φεβρουαρίου 2007, σελ. 1)62.

Απόφαση 2008/615/JHA του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδιαίτερα στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος (OJ L 210 της 6^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 1)

Απόφαση του Συμβουλίου 2008/616/JHA της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την εφαρμογή της Απόφασης 2008/615/JHA σχετικά με την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδιαίτερα στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος (OJ L 210 της 6^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 12);

Απόφαση του Συμβουλίου 2008/617/JHA της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των ειδικών μονάδων επέμβασης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε καταστάσεις κρίσης (OJ L 210 της 6^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 73);

Απόφαση του Συμβουλίου 2008/633/JHA της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την πρόσβαση για τις διαβούλευση στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Προξενικές Θεωρήσεις (VIS) από τις οριζόμενες για το σκοπό αυτό αρχές των Κρατών Μελών και από την Europol για τους σκοπούς της πρόληψης, της ανίχνευσης και της έρευνας τρομοκρατικών αδικημάτων και άλλων σοβαρών ποινικών αδικημάτων (OJ L 218, της 13^{ης} Αυγούστου 2008, σελ. 129).

Γ. Άλλα εργαλεία και έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Απριλίου 1996 σχετικά με οδηγίες για την πρόληψη και αναχαίτιση των αναταραχών που συνδέονται με αγώνες ποδοσφαίρου (OJ C 131 της 3^{ης} Μαΐου 1996, σελ. 1);

Ψήφισμα της 9ης Ιουνίου 1997 σχετικά με την πρόληψη και την αναχαίτιση του χουλιγκανισμού στο ποδόσφαιρο μέσω της ανταλλαγής εμπειριών, του αποκλεισμού από τα στάδια και της πολιτικής των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (OJ C 193 της 24^{ης} Ιουνίου 1997, σελ.1);

Ψήφισμα της 9ης Ιουνίου 1997 σχετικά με την ανταλλαγή των αποτελεσμάτων ανάλυσης DNA (OJ C 193 της 24^{ης} Ιουνίου 1997, σελ. 2);

Το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 2001 σχετικά με την ανταλλαγή των αποτελεσμάτων της ανάλυσης DNA (OJ C 187 of 3 July 2001, p. 1);

Σύσταση του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 2001 σχετικά με τα σημεία επαφής που παρέχουν εικοσιτετράωρη υπηρεσία για την καταπολέμηση του εγκλήματος υψηλής τεχνολογίας (OJ C 187 της 3^{ης} Ιουλίου 2001, σελ. 5);

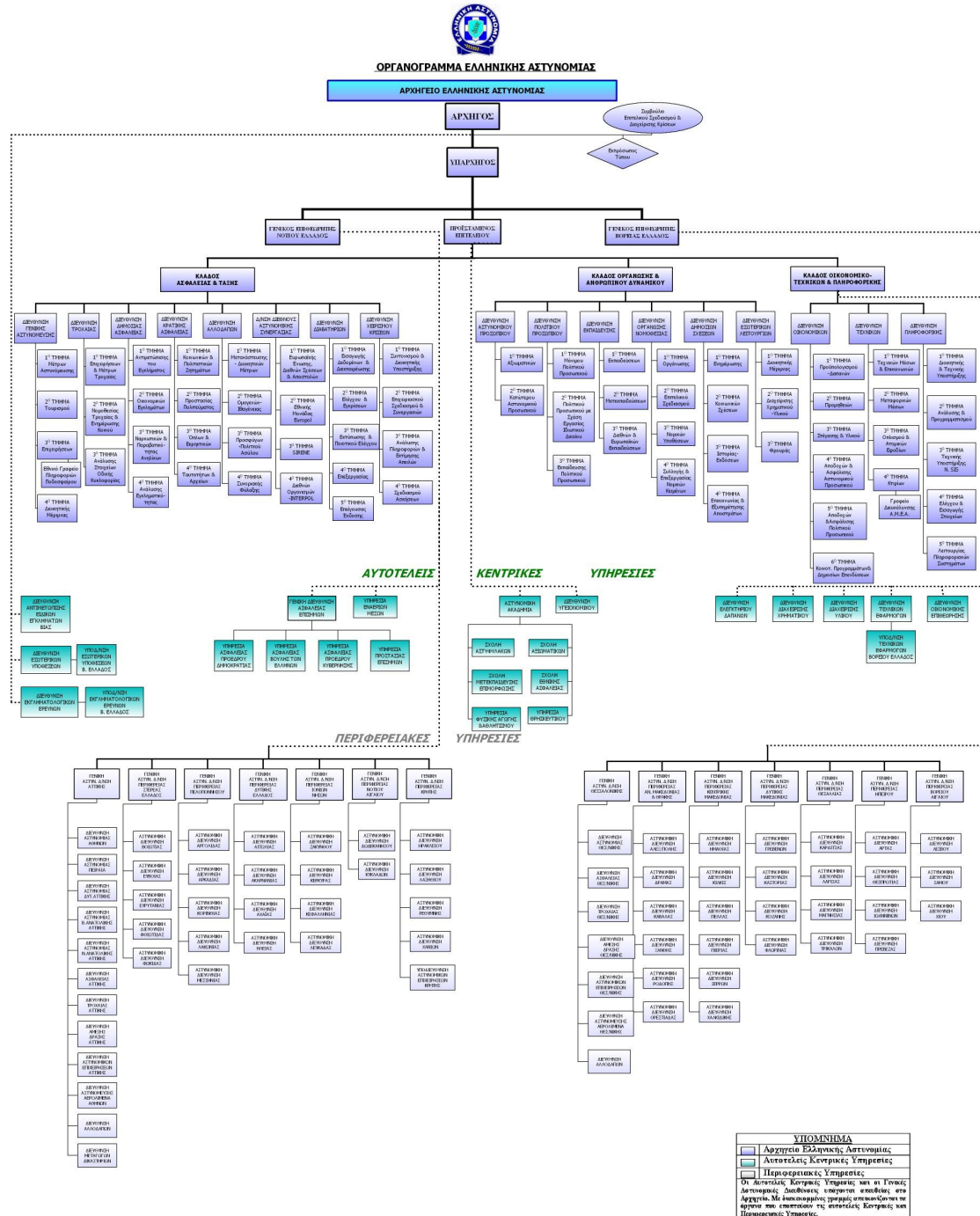
Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με ένα εγχειρίδιο με συστάσεις για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία και μέτρα για την πρόληψη και τον έλεγχο της βίας και των ταραχών σε σχέση με αγώνες ποδοσφαίρου με διεθνή διάσταση, στην οποία εμπλέκεται τουλάχιστον ένα κράτος μέλος (OJ C 22 της 24^{ης} Ιανουαρίου 2002, σελ. 1);

Σύσταση του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών των Κρατών Μελών που είναι αρμόδιες για τον ιδιωτικό τομέα της ασφάλειας (OJ C 153 της 27^{ης} Ιουνίου 2002, σελ. 1);

Σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2006 σχετικά με τη σύνταξη των συμφωνιών μεταξύ της Αστυνομίας, των Τελωνείων και άλλων ειδικευμένων υπηρεσιών επιβολής νόμου σε σχέση με την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος (OJ C 124 της 25^{ης} Μαΐου 2006, σελ. 1)64;

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 25ης Μαρτίου 2008 που οργανώνει "Πλατφόρμα για τη διατήρηση ηλεκτρονικών στοιχείων για την έρευνα, ανίχνευση και δίωξη του σοβαρού εγκλήματος" για ομάδα εμπειρογνομόνων (2008/324/EK) (OJ L 111 της 23^{ης} Απριλίου 2008, σελ.. 11).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

1.- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α.- ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αλεξιάδη Σ., *Δικαιώματα του ανθρώπου και αντεγκληματική πολιτική*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1994
- Βιδάλλη Σ., *Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία, Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική*, Τόμοι Α και Β Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2007
- Ζαραφονίτου Χ., *Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο, οι σύγχρονες τάσεις της εγκληματολογικής έρευνας*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003
- Ζημιανίτη Δ., *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2007
- Λαμπροπούλου Ε., *Αστυνομία, Αστυνόμευση και Ασφάλεια: Εξελίζεις και προοπτικές, Τιμητικός Τόμος για τον Νικόλαο Κ. Ανδρουλάκη*, Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα, Αθήνα, Νοέμβριος 2003, σ.σ 1165, 1166
- Λαμπροπούλου Ε. *Επιστήμη και Κοινωνία, Επιθεώρηση πολιτικής και ηθικής θεωρίας, Μη κυβερνητικοί μέτοχοι στην πρόληψη και τον έλεγχο του εγκλήματος: Ρητορεία και εφαρμογή του κοινοτισμού*, Τεύχος 10, 2003, σ.σ 156, 157
- Λίβου Ν., *Οργανωμένο Έγκλημα και Ειδικές Ανακριτικές Πράξεις, Τόμος Ι: Δογματική του Οργανωμένου Εγκλήματος, Τεύχος α: ο εγκληματολογικο-δογματικός φαινότυπος του οργανωμένου εγκλήματος*, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν Σάκκουλας, 2006
- Νικολόπουλου Γ., *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής, το Πρόγραμμα της Χάγης και η εφαρμογή του*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008
- Νικολόπουλου Γ., *Πέρα από το κράτος: Όψεις και αντινομίες του ευρωπαϊκού κοινωνικού ελέγχου, Τιμητικός Τόμος για τον Ι. Μανωλεδάκη*, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σ.σ. 1137, 1140
- Παπαγιάννη Δ., *Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2008
- Παπαθεοδώρου Θ., *Δημόσια Ασφάλεια και αντεγκληματική πολιτική*, Β΄ Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005
- Πόππερ Κ., *Η ανοιχτή κοινωνία και οι εχθροί της*, Τ. ΙΙ, μετ. Ε. Παπαδάκη, , Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα, 1982
- Φαρσεδάκης Ι., *Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1991
- Φερόνας Ανδρέας, «Η επίδραση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης στην

ελληνική πολιτική απασχόλησης: Μια περίπτωση «γνωσιακού» Εξευρωπαϊσμού;» *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, 2007 2(2) 109-127

B.- ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Berthelet Pierre, *Le paysage européen de la sécurité intérieure*, Bruxelles, Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York, Oxford, Wien, Vol. 43, Edited by Winand Pascaline, 2009

- Bigo Didier, Bonelli Laurent, Chi Dario, Olsson Christian, “Mapping the Field of the EU Internal Security Agencies”, p. 65

- Genson Roland, « Un nouveau programme pluriannuel pour consolider l’espace de liberté, de sécurité et de justice : Le programme de La Haye », *Revue du Marché commun et de l’Union Européenne*, n° 486, 3.2005, p. 172-176

- Grabbe Heather, «Europeanization Goes East: Power and Uncertainty in the EU Accession Process», *Paper for the ECPR Joint Sessions of Workshops*, Turin, 2002, p. 7

- Joubert Chantal and Kluwer Hans Bevers, “Schengen Investigated, A Comparative Interpretation of the Schengen Provisions on International Police Cooperation in the Light of the European Convention on Human Rights”, *Kluwer Law International*, The Hague/London/Boston, p. 36

- Vaughan Barry, Kilcommins Shane, “The Europeanization of Human Rights”, *European Journal of Criminology*, 2007, p. 444

- Europol, *European Union Organized Crime Report*, 2002 p.15

Γ.- ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.hchr.gr, Ετήσια έκθεση ΕΕΔΑ έτους 2008

- www.yptp.gr, 24-11-2009, Διακλαδική Συνεργασία ΕΛ.ΑΣ., Λ.Σ. και ΕΥΠ για τη θωράκιση των συνόρων , Μεταρρύθμιση του συστήματος παροχής ασύλου με πρωτοβουλία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

- <http://www.notre-europe.eu>, Den Boer Monica, 9/11 and the Europeanization of anti-terrorism policy: a critical assessment, *Policy Papers N°6*, September 2003, p.17

- <http://www.ceps.eu>, Guild Elspeth, Carrera Sergio and Eggenschwiler Alejandro, CEPS website CEPS 2009, Informing the Immigration Debate, CEPS Briefings, p.2

- <http://www.ceps.eu>, Guild Elspeth, Carrera Sergio and Eggenschwiler Alejandro, CEPS website CEPS 2009, Informing the Data Protection Debate, CEPS Briefings, p.2

- <http://eiop.or.at/eiop/texte/2000.008a.htm>), Radaelli Claudio M. “Whither Europeanization? Concept stretching and substantive change”, *European Integration*

Online Papers, Vol 4, No 8, 2004

- <http://www.ces.fas.harvard.edu/conferences/muslims/Bigo.pdf>, Bigo Didier, Globalized (in) Security, The Field and the Ban-opticon, 2006, p. 18

- www.ceps.be, Balzacq T., Bigo D., Carrera S. and Guild E., Security and the Two-Level Game: The Treaty of Prüm, the EU and the Management of Threats, CEPS website, 2006

Δ.- ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, «Ανάπτυξη στρατηγικής αντίληψης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος» COM(2005) 232 τελικό

- Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 166 της 28/06/1991 σ. 0077- 0083

- Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, L 344/76, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 28.12.2001

- Οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, L 309/15, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 25.11.2005

- 2002/348/ΔΕΥ: Απόφαση του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 2002, σχετικά με την ασφάλεια κατά τη διεξαγωγή ποδοσφαιρικών αγώνων με διεθνή διάσταση *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 121 της 08/05/2002 σ. 0001 – 0003*

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 863/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για τη θέσπιση μηχανισμού σύστασης ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου όσον αφορά τον εν λόγω μηχανισμό και για τη ρύθμιση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προσκεκλημένων υπαλλήλων, L 199/30, 31.7.2007

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2004 σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Απόφαση 2006/560/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 2006, για την τροποποίηση της απόφασης 2003/170/ΔΕΥ, σχετικά με την κοινή αξιοποίηση των αξιωματικών συνδέσμων που τοποθετούνται στο εξωτερικό από τις υπηρεσίες

επιβολής του νόμου των κρατών μελών, L 219/31, 10.8.2006

- Απόφαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουνίου 2002 σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας, 2002/465/ΔΕΥ, L 162/1, 20.6.2002

- Σύσταση του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαΐου 2003 για υπόδειγμα Συμφωνίας για τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας(2003/C 121/01

- Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού δικτύου πρόληψης του εγκλήματος (2001/427/ΔΕΥ), L 153/1 Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 8.6.2001

- Απόφαση 2009/902/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2009 για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος (EUCPN) και για την κατάργηση της απόφασης 2001/427/ΔΕΥ, L 321/44, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 8.12.2009

- Απόφαση του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 2002, σχετικά με την ασφάλεια κατά τη διεξαγωγή ποδοσφαιρικών αγώνων με διεθνή διάσταση *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 121 της 08/05/2002 σ. 0001 – 0003*

- Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2004 για την αντιμετώπιση της διασυνοριακής εγκληματικότητας σχετικά με οχήματα (2004/919/EK), L 389/28-30.12.2004

- Απόφαση (ΕΚ) αριθ. 574/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007-2013, ως μέρους του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών»

- Action Plan to Combat Organized Crime, which was adopted by the Council on 28 April 1997 (OJ C 251 of 15.08.1997, p.1)

- Action Plan to Combat Organized Crime, which was adopted by the Council on 28 April 1997 (OJ C 251 of 15.08.1997, p.1)

- Commission Communication COM(2004) 376 final, 18.5.2004: "Enhancing Police and Customs cooperation in the European Union", p. 15

- The Millennium Strategy" - Official Journal C 124, 03/05/2000 p.1-33